ספר

אלי' רבא

חלק ראשון

והוא פירש על משניות סדר טהרות שיצא מפה אחד קדוש חד מבני עלי' הוא תנא דבי אלי' רבא רשכבה"ג מי ימלל רוב חסידתו ופרישתו על ישראל הדרתו אין מספר לתבונתו איש אלקים קדוש הרב הגאון האמתי החסיד המפורסם כבוד מו"ה אלי' ווילנא זצוק"ל אשר האיר עיני. הגולה בתורתו ויעל אלי' במרכבת המשנה שנה ופירש רובי טהרתו כל דבר הקשה אשר נבוך התבוננות בו בפי' הראשונים זצ"ל והוא מתהלך ברחבה יושב ודורש כמשה מפי הגבורה יחיד בנגעים ואהלות ומוכח במתיבתא דרקיע מאן ספין מאן רקע למלל ולספר מקצ' שבחו הנה כחו במתני' כל רז לא אניס לי' בנגלה ובנסתר מגלה צפונות מפענח נעלמות ותעלומות יוציא לאור • ויעל אלי' בסערה השמימה והניח אחריו ברכה תלמידו הותיק הרבני המופלא ומופלג בתורה וביראה מו"ה מאיר מווילנא בהחסיד המנוח מו"ה אליעזר זצ"ל נכדו של הרב החסיד המפורסם המנוח מו"ה יהודה אריי' זצ"ל אשר מקום מושבו הי' בק"ק שאד במדינת זאמיט אשר ינק מים ע"י אלי' זכר לטוב והוא כלי מוכשר לקבל טהרות הקודש וקבל פרושים אלו מפה קדוש הנ"ל והוא כתבם על הספר בדיו ועתה נדבה רוחו להוציאם לאורה ואמת דפסי' להאי טהור גברא ונחת רגלו להביאו לבית הדפוס יגילו הלומדים וירונו שפתי צדק אמרי יושר וראוי להחזיק טובה וזכות להחכם השלם הנ"ל שזכה וזיכה הרבים וזכות הרבים תלוי בו ועוד ידו נטוי' להדפיס בקרוב פירש והגהות על תוספתא דטהרות מהגאון הנ"ל :

נדפס בעיר ברין

שנת ת"קס"ב לפ"ק

געדרוקט בייא יאזעף ראסמאן ק' ק' פריווילעגירטער העברעיש אונד דייטשער בוכדרוקער אונד בוכהענדלער.

Brünn, gedruckt bey Joseph Roßmann, k. k. priv. hebräisch- und deutscher Buchdrucker und Buchhändler.

הסכמת אדמ"ו והרב הגאון המפורסם אב"ד דק"ק נ"ש והמדינה יע"א

חזית איש מהיר במלאכתו מלאכת מחשבת מפעלות תמים דעים אומר וכותב דברות קודש דול' ומשקה מתורת רבו ה"ה הנוכחי התו' הרבני המופלא מו"ה מאיר כר"ו מק"ק ווילנא יע"א אשר למד ושימש ויצק מים ע"י אלי' ה"ה הגאון החסיד אמתי המפורסם בעולם המנוח כמוהר"ר אלי' ווילנא זצוק"ל לה"ה ובמשך זמן ישיבתו לפניו · קיבל ממנו פא"פ מפיו מפיק מרגליות מעז יצא מתוק ויפק ענן אורות חדושים על משניות סדר טהרות · מפיו יקרא אליו והוא כותב על ספר כתוב איש רבו ורוחו הוא קבנס כעמיר גורנה משם ילכן יולקותיו וכופו כוטה במקום טהרה והנה רוב חכמי ונבוני מן הפולין ולפנים יגידו צדקתו של הרבני מו"ה מאיר הנ"ל יתארו אותו בשרד ויכנו אותו במחנה בשם הרבני המופלא ומופלג מוהר"ר מאיר בהחסיד המנוח מוהר"ר אליעזר זצ"ל ה"ה · ויעידו עליו שהיה גדולה שימושו ולימודו והסתופפת בצל החכמה אצל רבו הגאון הנ"ל · ושלא אומר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם וענתה בו צדקתם היות הרבני מו"ה מאיר הנ"ל איהו גופי' מחושבי ב"המדרש לפרושים פרוש מה חובתו לעשות על טהרת הקודש טהור גברא וספ"א כהור כהירן לי' שביל זה טהור ופומי' מסהיד עליו שבקי במ"ס טהרות שגור על לשונו וכקוט בידו כמין חומר חומרו מתכית · כמאן דמנח בקופסא · והנה גם הלום ראיתי אריתי מור בשמי מסכת אהלות כלו עד שמצאתי את שאהבה נפשי במקום אשר נבוך התבונות בו בפי'. הראשונים ז"ל כמו פ' מגדל ופ' כוורת ופ' ארובה נתבאר כאן בפירוש הזה על מכונו ותלו · גם מנגני יתר המסכת לקטתי שושנים שושנים באיזה מקומן של שבאים במ"ס כלים ומ"ס נגעים ומ"ס טהרות וראיתי שהדברים עתיקים · יצאו מפי אדם גדול בענקים · מלאים זיו החכמה ונוגה מפיקים · הנה כי כן ראוי ונכון להחזיק ביד הרבני מו"ה מאיר הנ"ל : ולקנות מנהו ספרי דבי רב האי גאון זצ"ל ס' תנא דבי' אלי' רבא · ולא כנרכה אלא למיגדר גדר לגזור אומר ויקום · על הבאים מאחריו שלא לרקח כמוהו להביא ס' הנ"ל לדפוס עד מלאת עשרה שנים בזולת רשותו של הרבני מו"ה מאיר הנ"ל · חדלו לכם מן האדם ההוא אשר עלה יעלה הפורץ גדר הקונה אל יקנה ממנו למען אשר לא יכוה ברשפי אש לא נופח · ותקוותו יהי למפח · תחת אשר לא כזהר מכל האלות · לאו שבכללות לא תסיג גבולות · ולשומעים יונעם ועליהם תבוא ברכה טובה כפולה ומוכפלת · ויזכו לראות בבנין אולם והיכלות · ד"א אמ"ו ה"ה הרב הגאון הגדול אב"ד ור"מ דק"ק ניקלש פורג והמדינה יע"א הבעה"ח יום ב' ט"ו אדר שני לסדר ולפרט והרים ממנו ב"ק ומנו מס"ול"ת לפ"ק נאם הקטן מרדכי בנעט.

הסכמת הגאונים מפורסמים בי דינא רבא מו"ש דק"ק פראג יע"א

א יקלע לאתרין האי צורבא מרבנן כבוד הרבני המופל' והמופלג בתורה מוהר"ר מאיר ב"ה חסיד המנו"ח מוהרר אליעזר זצ"ל ה"ה מק"ק ווילנא למאיר ובא קרא שחר אתא ואייתי מתניתא בידי' תנא דבי אלי' רבא מודעי לאורייתא הכי מילי מעליאתא אשר למד ואשר שמש וכהנה מאור הגדול אשר זרחה לו השמש על סדר טהרות מחברת הקודש מאיש האלקים קדוש המפורסם בכל הגולה הגאון החסיד האמתי כבוד קדושת שמו תהלתו בקהל חסידים מוהר"ר אלי' ווילנא זכר צדיק וקדוש לברכה והן הן הדברים הניקנים באמירה נעימה אשר קבל כבוד הרבני מוהרר מאיר הנ"ל · בע"פ מאותו הצדיק יסוד עולם הנ"ל · ולא בכתיבה יהבה ר' מאיר דייק וגמיר מפומי' ועשה ממנו חבור לטהרה על משניות סדר טהרות ויהיב דעתו לקבעו בדפוס החבור ההוא לזכות את הרבים ולזכר עולם יהי' הצדיק · ובאמת ראה ראינו הכרוז מאבות בתי דינין דק"ק ווילנא כר"ו אשר נדפס מעבר לשער הספר שנות אליהו על משניות מסדר זרעים וגם נאמר מפורש וז"ל באשר שנמצא איזה אנשים אומרי' דינים והנהגות ופרושי תורה בשם מו' תפארת ישראל הגאון האמתי כו' · ולהסיר המכשלה הזאת כו' יכריזו בכל בתי כנסיות ובכל בתי מדרשות דקהילתינו ינו כו' · שלא ישמע ולא יאמין שום אדם לדברי האומר בשם הגאון החסיד זכר צדיק וקדוש לברכה בע"פ או יביא כתב שהועתק מכתבי הגאון הנ"ל איזה דינים

והסכמה

דינים והנהגות ופרושי התורה עד שיתברר בבירור גמור כו' · ופשיטא שלא להעלות שום דבר בדפוס ע"ש הגאון עד שיתברר כנ"ל · ובקשתם ממש ומצאתם שהורו ב"ד על הדינים והנהגות ופרושי התורה והטיבו אשר דברו על הדינין משום קלקולי הוראות ועל ההנהגות שלא יתלו בוקי סריקא בהגאון הנ"ל ועל פרושי התורה משום שבושי דעות ובפרט עפ"י קבלה הרבה קלקולים באו ע"י תלמידים שלא שמשו כל צורכן יען בחבור ההוא אין בו אחת משלש אלה ולא נאמר עליו הכרוז ההוא גם אין לך ברור לעיני כל גדול מזה כי יש ביד הרבני המופלג מוהר"ם הנ"ל · מכתב אלי' הוא כבוד הגאון החסיד המפורסם הנ"ל · וכתב עליו הן האיש הלזה ההולך ככוחו ישב בביתי חמש שנים ולא מצאתי עול בו · ובתומו ילך ובתורתו יהגה גם למד גם קבל מאתי כו' · וחתם שמו בכבודו ובעצמו ומתקיים חתימת יד אליהו : הוא ניהו הרב הגאון החסיד המפורסם זצוק"ל משפי שמשי העיר צדק נאום הק' יצחק ונאום משה כו' · והן הן עדים אשר העתיקו והכריזו מפנקס הב"ד רבא דק"ק ווילנא כמבואר שם בספר שנות אלי' גם יש בידו שהדותא דמהימנותא מאת הגאון החסיד מוהר"ר ישכר בער אחי הגאון החסיד המנוח מוהר"ר אלי' הנ"ל · שהרבני מוהר"מ קבל מפה הקדוש כמה דברים לאמתן של תורה · ובפרט משניות מסדר טהרות וכן כמה גאוני ארץ פולין נתנו עידיהן דלא משתבש · וכלם מתנבאים בסיגנון אחד כי הדברים יוצאים מבאר מים קדושים מהאי סבא קדישא והאי סבא זה שיהי ולא תהי שמיעה גדולה מראי' אכחנו ראינו במחברת הנ"ל ואורו עינינו כי טעמנו דבש וחלב תחת לשון צדיק ונראין הדברים שיצאו מגדולי הדור והדברים בעצמם כעצם השמים לטוהר כי הם ראוים למי שאומרם מיוסדים על אדני אמת כי תורת אמת היתה בפיהו והדברים ראוים לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל אמנם הוצאות הדפוס רבה היא ורבי מאיר חייש למיעוטא לכן אמרנו לעורר לב נדיבי עם לסעדו ולתמכו למען אשר יוכל להוציא מחברת הקודש לאור עולם · ודורשין אנו לשבח לכבוד עצמו כי הוא תלמיד ותיק אשר רבו הגאון הגדול החסיד זצ"ל מעיד עליו כי גדול שימושו ותלמודו והשומעים ה' ינטלם וינשאם עיניהם תחזינה בנין היכל ואולם הכ"ד הרבנים ב"ד הגדול ב"ד מו"ג

המדברים לכבוד התורה ולומדי' לשמה פה פראג יום ד' ך"ד אלול אשר"י כ"ל חוסי בו לפק

נאם הקטן אלעזר פלעקלש הק' שמואל סג"ל לאנדי בן הגאון מוהרר"י זצ"ל אב"ד דק"ק הנ"ל :

שלא להוציא הנייר חלק אכתוב בכאן מה שמצאתי באמתחתי מליצה משני אחים יחד ה"ה החסיד הגאון מ"ו אלי' זצ"ל אשר ממעינותיו שאבתי חבור הלז ואחיו הרב מו"ה בער נר"ו

הן האיש הלז ההולך ככוחו ישב בביתי זה חמש שנים ולא מצאתי עול בו · בתומו ילך ובתורתו יהגה · גם למד גם קבל מאתי · ועתה הנה זה נצרך הוא וגם תלו עליו נאנקים וצפיעות יתומים מאשתו ראשונה · ויש אשר הגיע זמנם להנשא · לכן גם אנכי מלאתי את עצתו ואתן לו את חתימתי · ומבקש לעזרו ולסעדו ולתמכו בכל אשר יבא ונפש רעבה ישביעו והשביע ה' נפשם · ויהי כנהר שלומם וצדקתם כגלי הים דברי

אלי' במ"ה שלמה זלמן זלה"ה

להודיע לכל הרוצה לדעת שה"ה הרבני המופלא כ"מ מאיר מוכ"ז למד אצל אחי הגאון החסיד כ"מ אלי' ז"ל מק"ק ווילנא כמה שנים וקיבל מפיו כמה דברי תורה לאמיתו ובפרט משניות סדר טהרות למד עמו כמה פעמים ונתקיימו בידו ונראה שהמה ברורים בידו מפיו ז"ל באמת והמה מופלאים ולבקשת הרבני הנ"ל לאתר דלא ידעי כ"ז הודעתי הדברים שהמה אמתים באמת החותם על דברי אמת היום יום א' יו"ד אלול תק"ס לפ"ק

נאם ישכר בער במ"ה שלמה זלמן זללה"ה אחיו של הגאון החסיד כ"מ אליהו ז"ל מק"ק ווילנא

הקרמה

אברכה את ה' בכל עת תהלתו ואני בבואי הנה ואשב בבית הרב החסיד הגאון הגדול האחד בדורותיו · ומי אנכי כי אומר עיזוז נוראותיו · ואי יריעה תכיל תודיע את גבורותיו אשר גברה לבו על כל אשר היו לפניו · גם בנגלה גם בנסתר רמו עיניו · גם בכל חכמה ומדע · אשר לאיש לא יודע · וכל הכתוב בספר תורת משה ובספרי הנביאים · וכל דברי תנאים ואמוראים · אשר אתנו נמצאים · אם בנגלה אם בנסתר את הכל אזן וחקר ויחוה דעתו · והנה כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר לכן אם אדמה לו תהלה · הלא הוא רב הגולה · נר ישראל ע"ה פ"ה בישראל גדול שמו · החכמה מתה עמו · כבוד ק"ש מו"ה אלי' זלה"ה · ויהי כשבתי בביתו ואמצא חן לפניו ואשרתהו ואצק מים על ידי אליהו · ואחל את פניו לאמר חנני נא מתורתך הנינני ולמדני טוב טעם ודעת ואלמדה קצת מתורתך · והרב הגאון ז"ל בחסדו הטיבני וענותו תרבני וילמדני דעת מקרא ומשנה · והנה זה סדר טהרות רבות יגעתי עד שמצאתי ושנה ושלש עמדי למען תהי ערוכה בפי ובלבי שמורה · זה לי ימים רבים אנכי בביתו לא אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה · עד אמצא מקומה גם אנכי חזרתי שניתי גם שלשתי לפני הרב גם משניות גם תוספתא ואחר כל פרק משניות שניתי לפניו תוספתא הנשנית על זאת · ויהי בהעלות ה' את אלי' השמים ואיננו כי לקח אותו אלקים · ואשב משמים ואומר אהה כי יתם לריק כחי פן אשכח את הדברים אשר שמעו אזני ואשר כלו עיני עתה מהר יגוזו חיש ויעופו : לכן אמרתי אכתוב זאת זכרון בספר למען לא תשכח מפי · ואמרתי אני אל לבי הן למרחוק גדול שמו ואזן לא שמע דבר מנהו · הלא טוב אם את הדבר הזה בדפוס אקבעהו · אשר הרעבים ללחמו והצמאים לשמוע את דבריו · אאכילם נחם סתריו · ויין מסך אשקימו אורח מישור אודיעמו · ואם לא דבר אחד מני אלף · מבינתו אותי אלף · במעט הדבש הזה אשר הטעמני · יאורו גם עיני חכמים היושבים בשבת תחכמוני · ואיש איש פיו ימתק לחכו · כי ילמדו דרכו · בראותם ביאורי המשניות אשר אשים לפניהם · אשר המה נכוחים על אורח מישור · מגידי חדשות אשר יאמר היום ראה זה חדש הוא · ועוד זו עשה אזן חקר ותקן את כל התוספתא בהגהות שונות וביאורים שונים ומתוקנים · יקרים המה מפנינים · אשר חכמים עזובה ועין לא שזפתה · ומזה המעט ידעו כי רחבה חכמת הרב מני ים וארוכה מארץ מדה · כי בכל חכמה שם ידו הדה · ודרכי נועם דרכיו שלם כל נתיבותיו · ואמת כל ארחותיו · ואנכי הדל אשר לחך עפר רגלי הרב ז"ל על כל פירוש מהמשנה אשר ידעתיו אי מקום מוצאו מהתוספתא ואכתוב את דבריו על המשנה כאשר שמעתי מפיו ואביא עני' את התוספתא לעד · כי ידעתי כי על כן צוני שנותי לפניו התוספתא הנשנית על כל פרק למען אדע איכה יתחברו יחד המשנה והתוספתא והיו לאחדים בידי · גם כמה דברים אשר פירש לי הרב ז"ל ואחרי מותו עיינתי בספרים ומצאתי כמה דברים בפי' הר"ש והר"מ ומהר"מ · ואף גם זאת לא מנעתי מלכותבן למען אדע את הפירו' אשר בחר בו הרב ז"ל והכריע לזה הפי' · והנני מפיל את תחנתי לפני כל קורא בספר הזה כי יקשה ממנו דבר חלילה לו להאשים את הרב ז"ל · כי זאת ישיב אל לבו לו יקריב את הדבר הקשה אל הרב והשיבהו דבר · או על דרך סברא או יודיעהו גירסתו כנודע כי הי' לו גירסאות חדשות בש"ס בבלי וירושלמי ובספרי ברייתות · ואם אני ידעתי והקשיתי את הרב הי' משיבני דבר אפס לא השגתי להקשות ולא שאלתיו לכן אין השב · או יאמר האיש אשר יקשה דבר ממנו אולי משגה הוא בידי כי נשכחו ממני דברי הרב ולא כתבתים על נכון כי כתבתים אחרי מותו את אשר קבלתי בעל פה · ויאשימני וחלילה לו מהאשים את כבודו ואני כל אשר בכחי לעשות עשיתי · ועמלתי הרבה בקוצר רוחי ובאפס מזמתי · לא אחת ולא שתים עד שמצאתי · ושולחני לפניכם ערכתי · לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי · למען תשכילו את אשר תלמדו · ורגליכם במישור תעמידו · כי חכמים יחכמו עוד ולקח יוסיפו · טל אורות יערפו · לחמכם במשקל תשיבו · והאמת תאהבו · וה' אלקי' אמת · ינחנו בדרך אמת · ויורנו דרכיו ונלכה באורחותיו ארחות ה' חסד ואמת · והקים לנו את הרועה · ומלאה הארץ דעה · ב"ב אכי"ד :

שנים עשר טומאות הן והן כוללים כל מיני טומאות: ששה טומאות יוצאות מגופו· זב וזבה נדה ויולדת מצורע שכבת זרע: שלש טומאות מגע שמטמאין הנוגע בהן במיתתן· מת ונבלה ושרצים:

שלש טומאות הן בלא מגע· השורף את הפרה ובכללה אפרה ומי חטאת שהן מטמאין במגע ובמשא· והשורף פרים ושעירים הנשרפים והמשלח את השעיר לעזאזל: אלו הן שטומאתן שבעה ימים· זב וזבה נדה ויולדת ובועל נדה ומצורע בימי ספרו וטמא מת: **אב הטומאה** של זב· בשרו ומעינותיו שהן זובו ושכבת זרעו ומימי רגליו ורוקו ובכלל רוקו הן כיחו וכיעו ומי אף· משכב ומושבו ומרכבו· כולן מטמאין אדם לטמא בגדים בין במגע בין במשא חוץ מרכבו שאין מטמא בגדים במגע אלא במשא· וכן זבה ונדה ויולדת ומצורע· חוץ זובו ושכבת זרעו שאין באשה ויש שני דברים אחרים כנגדן שהיא מטמא' את בועלה לטמא אדם וכלי חרס ובמקום זובו הוא דם נדתה: **אב הטומאה** של מת· מת וכזית מן המת וכזית מן נצל ותרווד רקב שדרה וגולגלת אבר מן המת ואבר מן החי רובע עצמות מרוב בנין או מרוב מנין רוב בנינו או רוב מנינו· רביעית דם ודם תבוסה תרווד ועוד עפר קברות אלו הן מטמאין במגע ובמשא ובאוהל חוץ מתרווד רקב ותרווד ועוד עפ' קברות שאין מטמאין במגע· עצם כשעורה וארץ העמים ובית הפרס אבר מן החי ואבר מן המת שאין עליהם בשר כראוי אלו הן מטמאין במגע ובמשא ואין מטמאין באהל: גולל ודופק מטמא במגע ובאהל ואין מטמא במשא וכן קבר סתום· וקבר שלפני הדיבור מטמא במגע וכלי' הנוגעין בהן: שלשה מיני אהלים הן· שמאהילין על המת ושהמת מאהיל עליהן ושדבר אחר מאהיל עליהן ועל המת: וכן אדם הנוגע בכלים וכלים באדם הן אב הטומאה: **אב הטומאה** בנבלה הן שלשה· כזית בשר ואבר מן הנבלה ואבר מן החי וכן בשרצים כעדשה בשר· ואבר מן המת ואבר מן החי: **השורף את הפרה** כל העוסקין בה מתחלה ועד סוף והנוגע והנושא את אפרה ואת מי חטאת: השורף את הפרים ג' פרים וב' שעירים מטמאין משיצאו חוץ לחומת עזרה כל העוסקין בהן עד שיעשו את אפרה: המשלח את השעיר לעזאזל משיצא חוץ לחומת ירושלים: **שכבת זרע** היא לבדה אב הטומאה: ועוד יש מדבריהם נכרי כזב לכל דבריו ופותי כבועל נדה: **ומצורע** הן ג' נגעי אדם· ונגעי בתים· ונגעי בגדים שהן ג' מיני בגד שתי וערב ועור: **כל האבות** שאמרנו כולן מטמאין במשא חוץ מש"ז ומצורע בימי ספרו וכלים הנוגעי' במת ואדם הנוגע במת ומי חטאת שאין בהן כדי הזיה ושרץ אלו מטמאין במגע ולא במשא: וכולן אין מטמאין באהל חוץ מן המת וכל הפורש ממנו· ונגעים מטמאין בביאה ולא באהל: וכולן אין מטמאין אחרים טומאת שבעה חוץ מן המת וכל הפורש ממנו לכל הנוגעין בהן ואדם בכלים שנגעו במת או אדם שנגע במת ובכל הפורש ממנו מטמא כלים טומאת שבעה: אלו **שנים עשר** הן מדברי תורה ויש טומאה אחרת שהוא מדברי סופרים טומאת עבודה זרה ושלש טומאות יש בה היא עצמה ומשמשי' ותקרובתה וכן יין שנתנסך לפני' ודאי והן מטמאין כשרץ:

נבלה היא נבלת חיה ונבלת בהמה בין טמאה ובין טהורה מטמאה במגע ובמשא ואינה מטמאה בבית הבליעה לפי שהוא בית הסתרים: נבלה אינה מטמאה אלא בשרה ואברי' אבל עור ועצמות וגידין וקרנים וטלפים ודם אין מטמאין וכן חלב נבלת בהמה טהורה: **נבלת עוף** טהור אין לה אלא טומאה אחת בלבד כזית בבית הבליעה: אבל עוף טמא ודגים וחגבים בין טמאין בין טהורין אין להם טומאה כלל:

פרת חטאת מטמאה את השוחט והמקבל והמזה והשורף והמעמדה והמשליך עץ ארז ועוד ממנה אפרה ומי חטאת מטמאין: ומי חטאת הן שנים שיש בהן כדי הזי' ושאין בהן כדי הזי' שיש בהן כדי הזי' מטמאין במגע ובמשא ושאין בהן כדי הזי' מטמאין במגע ואין מטמאין במשא:

הכלים הנוגעין במת שנעשין אב הטומאה הן ששה· כלי מתכות כלי עץ כלי עור כלי עצם בגד ושק· שני כלים מטמאין ואין נעשין אב הטומאה כלי חרס וכלי נתר· עוד אחד מדברי סופרים כלי זכוכית: ג' כלים אין מקבלין טומאה לא מד"ת ולא מד"ס והן כלי אבנים כלי גללים כלי אדמה: כלי מתכת הן ששה מינים· זהב וכסף ונחשת וברזל ובדיל ועופרת: כלי עץ כלי עצם של

בהמה חיה ועוף בין טמאה ובין טהורה ושרצים חוץ מככף העוכי' וחגבים ודגים בין טמאין בין טהורין: וכל שבים הכל טהור ואם חבר לעור שבים דבר הגדל בארץ אפי' כל שהו מטמא: **המת** וכל הפורש ממנו עושה שבעה טומאות · כלים ואדם וכלים · ראשון ושני בחולין ושלישי בתרומה ורביעי בקדש: הזב והזבה נדה ויולדת ומצורע עושין ששה טומאות · עושה משכב ומושב ומרכב ומעיכות והן מטמאין אדם לטמא כלים בשעת מגען ושני בחולין ושלישי בתרומה ורביעי בקדש: ושאר אבות הטומאה עושין חמשה · מטמאין אדם לטמא כלים בשעת טומאתו ושני בחולין ושלישי בתרומה ורביעי בקדש:
ושרץ וש"ז עושין ארבעה ראשון ושני בחולין ושלישי בתרומה ורביעי בקדש:

לעולם אין כלי חרש נעשה אב הטומאה וכן אוכלין וכן משקין לעולם אין נעשין אב הטומאה · חוץ ממעיכות הזב וזבה נדה ויולדות ומצורע נכרי ובועל נדה · ודם המת ודם השרץ ומי חטאת:
כל הבעלי חיים אין מיטמאין ואין מטמאין חוץ מן האדם · ושעיר המשתלח מטמא את המשלח אבל הוא עצמו טהור: **אלו** אבות הטומאה שהן מדברי סופרים · דם תבוסה וארץ העמים גושה ואוירה ובית הפרס · ושלשה בית הפרס הן שדה שאבד בה קבר · ושנחרש בה קבר · ושדה בוכין · ומדורות הנכרים · סככות ופרעות · וכוגע בעובר של מקשה לילד · וארובות שיש בהן חלל טפח · (עיין ברכות דף י"ט ע"ב מדלגין הייכו ע"ג ארונות כו') והמאהיל בכעובי המרדע. וטרפה ששחטה ועור האדם: ואלו שהן מטמאין בזיבה מד"ס הנכרי משכבו ומושבו ומרכבו רוקו כיחו וכיעו מי האף מי רגליו · ובכות כותים כדות מעריסתן ומטמאין בכל אלו ככרי: הזב וזבה נדה ויולדת ומצורע שמתו מטמאין משכב ומושב ומרכב ומדף: עבודה זרה ומשמשי' ותקרובתה · מעת לעת שבנדה · בכות כותים שמטמאין את בועליהן וטומאת כותי שהיא כבועל נדה וטומאת ע"ה שבגדיו מדרס לפרושים ושל פרושי' מדרס לתרומה ושל תרומה לקדש ושל קדש לחטאת: **ששה** מיני נגעין הן · עור הבשר · שחין ומכוה · קרחת וגבחת · נתקים · בגדים · בתים: עור הבשר שני שבועות וג' סימנים · קרחת וגבחת שני שבועות ושני סימנין · נתקים ב' שבועות וב' סימנים · שחין ומכוה שבועה אחת וב' סימנים · ובגדים שני שבועות וסימן אחד · ובתים ג' שבועות וסימן אחד: הפסיון מטמא בכולן ד' מראות · בעור הבשר ובשחין ומכוה וקרחת וגבחת · וב' מראות בבגדים וכן בבתים:

הא לך כללי טומאה ואידך פרושא היא זיל גמור · ושאר כללי כתבינן בשלהי זבים:

פרק א׳: אבות · אבות נקראו המטמאין אדם וכלים · אבל התולדות אין מטמאין אדם וכלים: וטמא מת · אפי׳ כלים שנטמאו במת שהן אבי אבות הטומאה כמת עצמו · אין מטמאין אלא במגע כשרץ וש״ו ולא במשא · והיינו דקתני לי׳ גבי הנך דמטמאי במגע · וכן באהל אין מטמאין · והיינו דקתני סיפא חמור מכולן המת שמטמא באהל שהמת עצמו חמור מכל הנך דקתני: במשא · הוא האדם המזיז את הטומאה אפי׳ במקל נקרא נושא את הטומא׳:

ב · למעלה מהם · כל למעלה מהם דקתני הוא טומאה כוללת חמורה משלפניו ואע״ג דאית בי׳ נמי איזה קולא משלפניו: נבלה · נבלת חי׳ או נבלת בהמה בין טמאה בין טהורה: שיש בהן כדי הזי׳ · כדי שיטביל הגבעולים ויזה: את האדם · שלשה דברים אינו נוהג אלא באדם · אין לך דבר שנטמא במשא אלא אדם · ואין מטמא בגדים בשעת חבורו לטומאה אלא אדם · ואין עושה משכב ומושב ומרכב אלא אדם: במשא לטמא בגדים במגע · אדם הנושא אותם מיטמא לטמא בגדים שנוגע בהן בשעה שהוא נושא את הטומאה · בין בגדים שעליו הנוגעין בגופו ובין בגדים שאין עליו אלא שנוגע בהן בידיו או בגופו · אבל בגדים שעליו שאינן נוגעין בגופו אינו מטמא · ולאו דוקא בגדים אלא כל הכלים חוץ מכ״ח שנוגע בהן בשעה שנושא את הטומאה · ורחמנא אפקי׳ בלשון בגדים דבגדים סתמיהו נגעי בגופי׳ ולמימר כל דנגע בי׳ בידיו או בגופו בשעה שנושא את הטומאה מטמא: ואלו ב׳ טומאות נבלה ומי חטאת שיש בהן כדי הזי׳ חמורין מהחמשה טומאות שלפניהן בשני דברים · שמטמאין במשא · ואדם הנושא מטמא בשעת משאו בגדים וכלי׳ שנוגע בהן: וחשוכי בגדים במגע · הנושא אותן מטמא בגדים אבל הנוגע בנבלה ומי חטאת אינו מטמא בגדי׳ אפי׳ בשעת מגעו שהוא מחובר לטומאה · וקתני לישנא דוחשוכי ולא קתני ואין מטמאין בגדים במגע · כדתניא בתוספתא (פ״ה דזבים) הנוגע בגמר נבלה ובכימי מרכב ובמי חטאת שיש בהן כדי הזיה מטמא שנים ופוסל אחד · שאי אפשר לנגוע שלא יסיט · בקרן של נבלה ובעץ של מרכב ובמי חטאת שאין בהן כדי הזיה מטמא אחד ופוסל אחד · כלומר שגמר נבלה וכן מי חטאת אי אפשר ליגע בהן שלא יזיזם מעט וכיון שמזיזם מטמא בגדים משום משא · והיינו דלא קתני ואין מטמאין בגדים במגע דהא מטמאין בגדים במגע הואיל וא״א למגע בלא היסט ומטמא משום משא · אלא קתני וחשוכי בגדים במגע שנמנעה טומאת בגדים במגע שאם הי׳ אפשר למגע בלא היסט הי׳ נמנעה טומאת בגדים במגע ואם אי אפשר מטמא בגדי׳ משום משא אבל מגע נמנעה ממנו טומאת בגדים: ואלו שני דברים לנבלה ומי חטאת שיש בו כדי הזיה ועוד להן שלישי שהוא מרכב אינה שוים מגעם למשאם שמשאם מטמא בגדים ומגעם אינו מטמא בגדים · והא דלא תנא מרכב בהדייהו דאית לי׳ מעלה שהוא מטמא תחת אבן מסמא כדקתני סיפא:

ג · למעלה מהן בועל נדה · שהוא מטמא כו׳ · אף על גב דבועל נדה אינו מטמא במשא כי הנך חמשה דברים דקתני ברישא · מכל מקום הך מעלה אית לי׳ שמטמא משכבו דליתא בכל הנך דתני עד הכא: תחתון כעליון · אפילו עשר משכבות זו על גבי זו עושה התחתון כהעליון שנוכב עליו אבל לא כמשכב ומושב של זב וקיעתו שהיא אב הטומאה · אלא כמגע זב שהוא ראשון · והיינו דאמרינן בגמרא כעליונו של זב שאינו אלא כמגעו · והא נפקא לגמרא משום דקתני התחתון כעליון משמע דעליון פשיטא לי׳ דמטמא ואי הוה כמשכב ומושב הזב עליון גופי׳ לא שמעי׳ דעושה משכב ואת תלי התחתון בהעליון · אלא בעליון נמי אין בו אלא טומאת מגע · וטומאת מגע פשיטא לן · וקתני שעושה משכב התחתון אע״ג דלא נגע בי׳ כהעליון שנוגע בו אלמא כולן לית בהו אלא טומאת מגע דהוי ראשון: למעלה מהן וזבו · בזכר יש ד׳ מעינות זובו רוקו ש״ז ומימי רגליו · ובנקבה ג׳ · דמה רוקה מימי רגלי׳: במגע ובמשא · ולא קתני שוה מגען למשאן כדקתני סיפא גבי משכב ומושב וה״נ הא שוה מגען למשאן דמטמאין נמי במגען אדם לטמא בגדים ובהא נמי חמורין מנבלה ומי חטאת שיש בו כדי הזי׳ · היינו משום דקאי אבועל נדה שאין מטמא במשא כלל שני לי׳ במאי דחשיב מעלה דמטמאין במשא וסיפא דקתני מעלה דמשכב אמרכב דמרכב נמי מטמא במשא קתני במשכב שוה מגעו למשאו · ואע״ג דבועל נדה אית לי׳ מעלה שעושה משכב ומעינות אין עושין

משכב · מ"מ במאי דמטמאין במשא אית להו מעלה אבועל נדה דלא מטמא במשא : למעלה ממן מרכב · הוא הדבר שעשוי לישב עליו בפיסוק רגלים : ואע"ג דמרכב אינו שוה מגעו למשאו ומעיכות שוין מגינן למשאן · מ"מ אית ליה מעלה טפי ממעיכות במה שהוא מטמא תחת אבן מסמא : אבן מסמא · הוא שיש הפסק גדול בין הטומאה להדבר הנטמא בין מלמעלה בין מלמטה : והמרכב מטמא באבן מסמא · כגון אם מונח תחת המרכב אבן מסמא והניח אדם אפילו רק אצבעו מלמטה תחת האבן נטמא האדם לטמא בגדים שעליו · וכן אם למעלה מן המרכב אבן מסמא והניח אדם אפי' רק אצבע למעלה על האבן נטמא האדם לטמא בגדים שעליו אע"פ שהאבן הוא מפסיק ואין הכובד על האבן והאבן עצמה טהורה : למעלה מן המרכב משכב · שמטמא ג"כ באבן מסמא ושוה מגעו למשאו · שאדם הנוגע בו ונושא בשעת מגעו בבגדי' וכלים מטמאין · אבל המרכב אין שוה מגעו למשאו שאינו מטמא בגדי' במגע · ולמעלה האמור כאן במשכב הוא למעלה ממש · שמשכב חמור ממרכב במה שמגעו למשאו אבל אין במרכב מה שאין במשכב : כמצאת למד ג' חלוקי דינים · חמשה טומאות המנויין בתחלה ובועל נדה עמהן אין מטמאין במשא כלל · נבלה ומי חטאת שיש בהן כדי הזי' ומרכב מטמאין במשא לטמא בגדים ואוכלי בגדים במגע · וכל שארי טומאות שמטמאין במשא שוין מגען למשאן : ואין משכב עושה משכב · שהזב עושה משכב · כגון שהזב למעלה ותחתיו כמה מיני כלים ורובו של זב נשען עליהם · אם הכלים שתחתיו ראוין למשכב ומושב נטמאין אפי' תחת אבן מסמא לטמא אדם לטמא בגדים שעליו · ושאר הכלים שאינן ראוין למשכב ומושב טהורים לגמרי אפי' מטומאה קלה · וכשהזב למטה כל הכלים שעליו בין הראוי למשכב ומושב בין שאינו ראוי כולם טמאות אפי' על אבן מסמא אלא שכולם אינן טמאו' אלא טומאה קלה שנעשים ראשונים · ואדם בין שהוא למעלה מן הזב בין שהוא תחתיו אפילו רק אצבעו לבד למעלה מן הזב ואפילו על אבן מסמא או תחתיו נטמא לטמא בגדים שעליו · ומשכבו ומושבו ומרכבו של הזב מטמאין אדם באבן מסמא בין מלמעלה בין מלמטה אבל אין מטמאין שאר כלים כלל אלא במגען שאין המשכב עושה משכב ·

ד · למעלה מן הזב זבה · אע"פ שהזב צריך ביאת מים חיים משא"כ זבה מ"מ יש לה מעלה על הזב במה שמטמאה את בועלה וזב אינו מטמא את האשה שבעל : שהוא מטמא בביאה · שמטמא את הכלים שעמו תחת אהל אחד · ואע"פ שהמצורע קל מזב וזבה נדה ויולדת שהן מטמאין בהיס' אם הן מסיטין את הטהרה אבל מצורע המסיט את הטהרה אינו מטמא · מ"מ חמור המצורע במה שמטמא בביאה : שהוא מטמא טומאת שבעה · אע"ג דזב וזבה נדה ויולדת ומצורע כמי טמאין טומאת שבעה הכי איכהו גופיהו טמאין שבעה אבל אחריני לא מטמאי אלא טומאת ערב · אבל עצם כשעורה מטמא הנוגע בו טומאת שבעה : חמור מכולם המת שהוא מטמא באהל וכו' · אע"גב דמצורע כמי מטמא בביאה דהיינו אהל · מצורע אינו מטמא אלא הוא וכלים ואדם תחת אהל אחד שדבר אחר מאהיל עליו ועל הכלים · אבל מת מטמא בשלשה מיני אהל שדבר אחר מאהיל עליו ועל הטהרה ושהמת מאהיל על הטהרה ושהטהרה מאהלת על המת · והיינו דקתני מה שאין כולם מטמאין :

ה · עשר טימאות · עשר מעלות זו למעלה מזו בטומאות הפירשות מגוף האדם : ראה שלש · ולא קתני חזר וראה שלש · דאין שלש בלא שתים ושתים הא תנא לי' ראה שתים · וכי ראה עוד אחת הו"ל ראה שלש : אם הי' מוחלט · ולא קתני חזר להיות מוחלט · דלא תימא אין מוחלט בלא מוסגר ומעיקרא הו' מוסגר והדר למיהוי מוחלט · קמ"ל אם הי' מוחלט דאפי' מתחלה משכחת לה מוחלט אם היה לו א' מב' סימני טומאה שער לבן או מחי' : שאין עליו בשר כראוי · אבל אם אין עליו בשר כלל אף במגע ובמשא אינו מטמא :

· והבכורים · בכורים לאו משום קדושת ארץ ישראל אלא שהיא חובת הארץ ואינה נוהג' אלא בארץ ישראל · אלא עומר ושתי הלחם מה שאין מביאין אותה אלא מא"י היא משום קדושת א"י :

ז · ומסבבין אותו · ממקום למקום בתוך העיר ואינו קונה מקומו אבל אם יצא אין מחזירין אותו שאין מחזירין טומאה לעיר · והיינו דכתיב (ד"ה ב' ד"ו) גבי עוזיהו ויקברו אותו עם אבותיו בשדה הקבורה

הקבורה אשר למלכים כי אמרו מצורע הוא · שקברוהו בשדה הקבורה אשר למלכים. ולא קברוהו בקברות המלכים אשר בעיר כי אמרו מצורע הוא וישב חוץ למחנה ומת שם ולא יכלו שוב להחזירו לעיר שאין מביאין טומאה לעיר:

ח · שאין ובין כו' · מעלה זו היא מן התורה והוא תחלת מחנה לוי': מחוסר כפורים · דאורייתא היא והוא תחלת מחנה שכינה: וכן טמא מת בכאן הוא בהכרת: סמיכה ותנופה הוא בבעלים דוקא ושחיט' מצוה בבעלים: ט · הא דלא תנא ת"ק שתויי יין דלא קא חשיב אלא אותן שחייבין על ביאת מקדש והשתוי בין האולם ולמזבח אסור · ובהיכל חייב להכי בין האולם לא קתני ליה דלא מחייב · ובהיכל לא קתני ליה דהא בין האולם כמי אסור והייכו דלא תנא כמי מחוסר בגדים דהוה כשתוי יין · ור' יוסי פליג בשתויי להכי קא חשיב לי': זה הכלל שלש מחנות שבמדבר · מחנה שכינה ומחנה לוי' ומחנה ישראל · ומחנה שכינה נחלקת לשנים החצר לפני' מן הקלעי' והמשכן של קרשים הרי ארבעה מקומות · וכנגדן יש כנגד כל מקום ומקום שלשה מקומות משונות בקדושתן זו מזו · כנגד מחנה ישראל הוא ארץ ישראל ועירות המוקפות חומה וירושלים · כנגד מחנה לוי' הר הבית והחיל ועזרת נשים · כנגד החצר ממחנה שכינה עזרת ישראל עזרת כהנים בין האולם ולמזבח · כנגד המשכן מחנה שכינה · האולם וההיכל וקדש הקדשים · והן י"ב מקומות · ובמשנה לא חשב האולם מפני ששוה להיכל ונשארו י"א מקומות · ופירשו הגאונים שא"י לא חשב ולא נראה · והרמב"ם אמר מתני' דקתני עשר קדושות ר' יוסי היא דסבר בין האולם ולמזבח שוה להיכל ודבריו נכונים · מיהא מתחזיא דעזרת נשים דאסור טבול יום ליכנס לשם לא קא חשיב · דמתני' קודם תקנה שתקן יהושפט כישנית ולא הי' רק עשר קדושות וטבול יום לבתר תקנה דיהושפט נשנה: אמרינן בגמרא גבי תקנה דטבול יום מאי החצר החדשה שחדשו בה דברים · לדעתין לא מפקא קרא מפשטי' ומאי חצר החדשה חדשה ממש שלא הי' מקודם אלא אקשינן למאי כ"נ כתבי' קרא החדשה ומשנינן שחדשו בה דברים שתקנו שלא יהא טבול יום נכנס לשם:

פרק ב': י"ב כלים הן · כלי עץ · בגד · עור · ושק · כלי חרס · כלי מתכת · כלי נתר · כלי עצם · כלי זכוכית · כלי אבנים · כלי גללים · כלי אדמה · שמנה מהן מקבלין טומאה מן התורה · עץ בגד עור ושק כתובים בפסוק אחד בפ' שרצים · כלי חרס · כתיב וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו וגו' · מתכות כתובי' גבי מעשה מדין · הרי ששה כתובין בפירוש בקרא · שנים נתרבו טריבוי · כלי נתר מוכל כלי חרס · כלי עצם מוכל מעשה עזים שבפרשת מדין: אחד אין לו טומאה מד"ת והיא כלי זכוכית שטומאתה מד"ס · ג' טהורין לגמרי כלי אבני' כלי גללי' כלי אדמה:

מתני': **פשוטיהן** טהורים · כל שאינו עשוי לקבל אע"פ שאם יניח עליהן איזה דבר יקבלו · הואיל ואין עשוין מתחלה לכך טהורין: ומקבליהן טמאין · ואינן צריכין תוך ככלי חרס אלא שיהא עשוי לקבלה כמו שלחן וכיוצא בו · אבל כלי חרס צריך תוך · וכלי מתכת אפילו ראוי לקבלה לא צריך שאפי' פשוטיהן טמאין · שבכלי חרס כאמר אל תוכו צריך תוך ובכלי עץ כאמר כלי משמע שצריך כלי: נשברו טהרו · אבל כלי מתכת שנשברו ועשה מהן כלי' חוזרי' לטומאתן הישנה · וארבעה כלי' הללו אין מקבלין טומאה אלא מכאן ולהבא · וכלי חרס וכלי נתר שנשברו טהרו ושוב אין להם טומאה לעולם: כלי חרס וכלי נתר טומאתן שוה · הא דקתני הכא טומאתן שוה · הואיל וכלי נתר תו לא קתני לי' בכולהו מכילתין אלא זימנא חדא בשלהי מכילתא (רפ"י) להכי קתני לי' הכא טומאתן שוה ובכל דוכתי דאתני' לכלי חרס ה"ה כלי נתר שטומאתן שוה היא · ותו קמ"ל לאפוקי מדב"ש · כדתניא בתוספתא כלי נתר בש"א מיטמאין מתוכן מאוירן ככלי חרס ומאחוריהן ככלי שטף ובה"א כלי נתר הרי הן ככ"ח לכל דבר · קתני הכא טומאתן שוה לגמרי כב"ה · וששה ספיקות יש בכל התורה כולה שעדין בספיקן עומדין ג' לד"ה וג' לב"ש · אנדרוגינס באדם ספק זכר ספק נקבה כוי ספק בהמה ס' חיה · פול המצרי ספק זרע ס' ירק · וג' לבית שמאי צלף ספק ירק ס' אילן · חולדת הסנאי ספק שרץ ספ' חיה כלי נתר ס' כלי חרס ס' כלי שטף ובית הלל אומרי' נתר ודאי

מין חרס הוא: ומטמאין מאחוריהן. כמ"ש תוס' ספ"ק דחולין (דכ"ד ב') וברפ"ו דבכורות (ד' ל"ח א') דאחוריהן היינו גבן אלא לטמא אחרי' קרי אחוריהן כגון שנטמא תוכן מטמאין אוכלין ומשקין הנוגעין אפי' בגביהן וליטמא עצמן קרי גביהן והכי תנן בפ"ג דלקיין דכלי חרס שנטמא תוכו נטמא אחרים יגבו: ושבירתן היא טהרתן. קמ"ל תלת קמ"ל שבירתן מטהרתן עולמית ולא ככלי עץ וכלי עצם שאם חזר ועשה מהן כלים מקבלין טומאה מכאן ולהבא אבל כלי חרס אפי' חזר ועשה מן השברים כלי טהור. וקמ"ל היא טהרתן ואין להן טהרה אחרת שכלי שטף טבילה מטהרתה וזו אין לה טהרה במקוה. וקמשמע לן טהרתן ולא טהרת אוכלין ומשקין טמאין שאינן נטהרין בשבירה אף ע"פ שאינן נטהרין ג"כ בטבילה: ב. הדקין שבכלי חרס הן וקרקרותיהן ודפנותיהן גרסינן. הדקין שבכלי חרס כלי חרס שנשברו. וכולה מתניתין בכלי חרס שנשברו וקתני לה בתלתא בבי בין הן שנשארו הכלים ולא נשבר אלא קצתן מלמעלה וקרקרותיהן שלא נשאר אלא קרקעותיהן ודפנותיהן שלא נשאר אלא דפנותיהן: שיעורן כדי סיכת קטן עד לוג גרסינן. ולא גרסינן מכדי. וקתני מתניתין שיעורן של הנך גיסטרי כדי סיכת קטן עד לוג שהכלי כשהיתה שלמה היתה מחזקת לוג: מלוג ועד סאה כו. תניא בתוספתא לוג פלמטה הימנו מלוג ועד סאה ברביעית. סאה כלמטה הימנו' מסאה ועד סאתים בחצי לוג. סאתים כלמטה הימנו מסאתים ועד שלש ועד חמש סאין בלוג חמש ולמעלה כלמטה הימנו: רע"א הן וקרקרותיהן גרסינן: כדי סיכת קטן עד קדרות הדקות גרסינן: ואין להם דפנות. מה טעם קאמר מה טעם קרקרותיהן כל שהן מפני שאין להם דפנות. שאותן הכלים אין להם דפנות ושולים. אלא דפנותיהן משופעין ולמטה הן דבוקין זו בזו כזה הלכך אפי' נשברו כל דפנותיהן ונשתייר הימנו כל שהן הוו בית קבול וטמאין. אבל הדפנות טהורין ולא מיטמאין משום גיסטרא שהן חלקי' ואין מקבלין כלל: ג. ומחתה פרוצה. קמ"ל אפי' נשברה מעט מצד אחר: אע"פ מקבלין. שאינו חלק שנעשה בו נקבים בדפנותיו מן המים ובאותן נקבים מקבלין דבר מועט טהורין הואיל ולא נעשו לקבלה: וכנכב. קמ"ל כל המשמש כפוי טהור. כדתניא בתוספתא זה הכלל כל המשמש כפוי בכלי חרס טהור: וטפי שהתקינו לעננבים. אע"ג דמתחלה לא נעשו לכך מהניא תיקוני' שהתקינו: וחבית של שייטין. אע"ג דאית לה תיך: וחבית דפוכה ואף ע"ג דפחותה זאית לה תוך: דפוכה. ליסנא דדופן הוא. שנעשה בדפנותי' של המחץ כמין חבית סתומה ויש לה נקבים בדפנותי' שמשימין בהן את הידים ומוציאין בה את המחץ: והמטה והכסא והספסל והשלחן. אע"פ שראוין למדרס מדרס כלי חרס טהור: והספיכ'. טהורה בין של חרס בין של עץ: והמכור'. הוא שמשימין עלי' את הקנים שנותנין בהן שמן ופתילה. ומכורה אין לה בית קבול: ד. ושאין בה טהור אע"פ שיש לו דפנות. הדפנות אינן עשוין לקבלה אלא להגן מפני הרוח: ה. וכיסוי חביות כיירות גרסינן. ועל שם מקומן נקראין: ו. עד שלא נגמרה מלאכתה טהורה. תניא בתוספתא כיצד משערין אותה אם השבירה שוה ואינה מאדים בידוע שעד שלא נגמרה מלאכתה נסדקה. כלו' דטיט שנשבר עד שלא נצרף שבירתה שוה ומן האש מאדים תוכה אבל משנצרף אם נשבר אין השבירה שוה כדרך כלי חרס שנשבר לא נשבר שבירות שוות אלא יש בהן בליטות עקומות וכן תוכה אינה מאדים מן האש אלא מלבין שאם תתן חרס באש מלבין ז. נטמא חברו. ובכלי חרס קתני נטמאו כולן. התם מאוירו קא מיטמא וכי נתלה השרץ באויר הלוביז העורף נטמאו כולן דתוך הלוביז תוך כולן הוא. אבל הכא בכלי שטף מאוירו לא מיטמא אלא במגע ומשום חבור קתני נטמא א' מהן נטמא חברו המחובר לו. שהלוביז מחברן ועושה את כולן ככלי א':

פרק ג': **שיעור** כלי חרס ליטהר. למעלה מהנקב. או ליטהר כולו וכגון שנקבה בקרקעיתה שאינה מקבלת רביעית לא בקרקרותה ולא בדפנותי'. דאי מקבלת רביעית

התנן (פ"ב ב') הדקין שבכלי חרס וכו'. וזו היא טומאת גיסטרא שבכל הש"ס במקבלת רביעית. ומה בין טומאת גיסטרא לטומאת כלי שהגיסטרא אם ניקב' כמוציא משקה טהור' וכלי בכונס משקה וגיסטרא שנטהרה אין לה טומאה עולמית: שיעורו בזיתים. זה הכלל אין בכלי חרס ליטהר אלא בזיתים אם לאוכלין ובכונס משקה אם למשקין ולהכשיר זרעים בכדי שורש קטן אלא לענין שלא יועיל

צמיד

צמיד פתיל הוא ברמונים · אבל ליטהר בותים הוא מיטהר ואפי' יחדו לרמונים לא מהני והא דתנן כל כלי בעלי בתים שיעורן ברמונים בכלי עץ : **ב** · חבית כו' דר"ש רי"א כו' · ר"ש אזיל בתר רוב תשמישו דחבית דהוה בגרוגרות רבי יהודה סבר הואיל ומכיחין לתוכה כמי אגוזים הוה עשוי לכך ולכך ומטילין אותו לחומרו באגוזים מידי דהו' אעשוי לאוכלין ולמשקין ור"מ סבר הואיל ורוב כלי אוכלים בותים חבית כמי בותים : והצרצור · היא כלי שמשקין בה שדות ויש בה סביבה כמו שיכים ודרך השיכים הולכין המים כמו גשם על פני השדה · והשיכים נקראין מסרק של צרצור שנחלקו בה ר"א וחכמי' בשלהי פירקא דלעיל · וכלי עצמה נקראת צרצור : של אדמה שהוסק פיו בפתילה טהור · סד"א הואיל ואמרינן כר שביטל פיו טהור מכלל דפיו עיקר הכלי הוא ושל אדמה כמי כיהוסק פיו ליטמא דעיקר הכלי נצרף קמ"ל : **ג** · רביעית · אע"ג דתנן שיעורי טיבא בדקין שבכלי חרס קתני רביעית דקתם כלי' מלוג · ועד סאה כיכהו דשיעורי' ברביעית : **ד** · וטפלה בגללים · רבותא קמ"ל אע"ג דטפלה בגללים דלא מקבלי טומאה טמאה : וטפלה בגללים כו' טהורה · לאו דוקא גללים אלא אפי' טפלן בדבר המקבל טומאה טהורה : **ה** · וכן בחדוק הקרוי' · להודיע' כחן דרבנן אע"ג דקרוי' צריכה לחדוק דעלולה היא להשבר וצריכה חזוק הואיל והשתא מיהת בריאה היא ולא צריכה לחדוק מטהרי רבנן : **ו** · יבלית כו' הנוגע בה טמא · אפי' לרבנן דפליגי עלי' דר"מ ור' שמעון · משום דמשקין שבפטסין מרככין את הפטסין וצריכה ליבלית : **ז** · הנוגע בחומר טמא · ג' מיני אדמה הן חומר חרסית וטיט · חומר שמטיח בו את הבנין שמתדבק יפה · חרסית · הוא טיט של יוצרין שעושין ממנו כלי חרס ואינו מתדבק כמו חומר · וטיט שעושין מהן לבנים · והנוגע בחומר שמתדבק יפה טמא ובחרסית שאינו מתדבק כ"כ טהור : קומקום · המיחם הוא הכלי שמחממין בו החמין על האש · וקומקום הוא הכלי שגופכין בו המים חמין מן המיחם : כלי נחשת שופתן כו' · שמזופתין את הכלי לחוזק שלא תשבר ועוד מזפתין משום שלא יתקלקלו המשקין שבתוכה · וקתני כלי נחשת שופתן לחוזק טהורין ואיכן חבור שאין צריכין לכך שנחשת חזק הוא וא"צ חזוק ואם ליין שלא יתקלקל טמאין והוי חבור משום שצריכין לזפת : **ח** · יתר מערכה כו' כפי' הרמב"ם ר' יוסי מטהר בשניהן · ר' יוסי לטעמי' דאמר כל שאינו יכול לקבל חמין כנוכן טהור :

פרק ד' : **חדוד** · שכשכשבר נעשה בו עוקץ חד ומשוך והעוקץ מכריעו שאינו יכול לעמוד : כטלה האזן כו' טהור דחרס הייכו גיסטרא וגיסטרא שטהר שעה אחת שוב אין לו טומאה עולמית : ור"י מטמא · דלית לי' הך סברא : **ד** · הפנימית עודפת הכל טהור · שאם נפל השרץ באויר הפנימית טמא אבל אם נפל בכל אוירי החיצוני' טהור שאין זה תוך אלא גב : ממנה ולפנים · אם נפל השרץ טמא : ממנה ולחוץ · אם נפל השרץ טהור שאין זה תוך אלא גב : וחכ"א הכל טהור · כל מקום שנמצא שם השרץ טהור ואין טמא אלא אם נמצא באויר הפנימית כמו בפנימית עודפת :

פרק ה' : **היו** ב' תנורים סמוכין כו' · אתאן לת"ק : **ו** · מעפר ולמטן כו' · שעפר מבטל אויר התנור ואם נמצא שרץ מעפר ולמטן שנמצא בתוך העפר מטמא במגע אם נגע השרץ בדופני התנור נטמא כל התנור ממגע השרץ אבל אם לא נגע השרץ בדופני התנור אלא שמונח בתוך העפר · התנור טהור ולא נטמא מאוירי שהעפר ביטל את האויר ולא הוי כשרץ כתלה באויר כלי חרס · וכ"ת תיפוק לי' מכי נפל השרץ בעפר דרך אוירו של תנור נפל ונטמא התנור · חריך אימא מקמי דקבע התנור להתם הוה השרץ : מעפר ולמעלן · אם נמצא השרץ ע"ג העפר נטמא כל התנור מאוירו : וכתן שם אבן · כהרמב"ם שנתן אבן להיות קרקע התנור דלרש"י · והר"ש אבן דקתני למה לי' למיתנא : אם מסיק מלמטן והוא נסוק מלמעלן · דרך האבן הוה כאלו קרקעיתו הוא קרקע הארץ וטמא : אמרינן בגמרא מחלוקת בהיסק ראשון אבל בהיסק שני אפי' בנווא' גמלא · והא שמיעא לן מדקאמרי רבנן הואיל והוסק מ"מ טמא · ואי בהיסק שני מחלוקת מאי הואיל והוסק מה לי אי הוסק היסק שני מה לי אם לא הוסק · אלא הכא בהיסק ראשון וקאמרי רבנן הואיל והוסק מ"מ אפי' על פי הבור ונגמרה מלאכתו טמא דאי לא הוסק היסק ראשון טהור הואיל ולא נגמרה מלאכתו ·

ומדרבנן בהיסק ראשון ר"י כמי בהיסק ראשון ואמריכן עד כאן לא פליג ר"י עלי' דרבנן אלא בהיסק ראשון אבל בהיסק שני מודה: ז · עד שיהא בארץ · כפי' הרמב"ם דאתנור קאי דאי אטפילה עד שתהא בארץ הול"ל · אלא אתנור שיגרור את הטפילה שמתחת התנור והיא בין התנור לארץ עד שיהא התנור בארץ בלא חבור טיט: חלקו לשנים כו' חלקו לשלשה כו' סיפא פירושא דרישא דקהכי חולקו לשלשה קתני סיפא בשנים כמי משכחת לה טהור שא' גדול וא' קטן הקטן טהור דלא הוי אלא מיעוטו ובשלשה כמי משכחת לה טומאה שאחד גדול כשנים ואית בי' פלגא דכולי' ולא הוי בתנור אלא שיהא בה פחות מחציו אלא דלא אשכחן דליהוי כל חלקי התנור טהורין אלא בחלקו לשלשה וליכא פלגא בכל חד להכי אמריכן חולקו לשלשה: ט · תנור שבא מחותך כו · גרסי' בריש' כדתניא בתוספתא תנור שבא מחותך מבית האומן עשה למודין וכתן עליו טהור מרחו בטיט טמא משיסיקנו כדי לאפות בו סופגנין · כטמא וסילק את למודיו טהור החזירן לו טהור מרחו בטיט מקבל טומאה וא"צ להסיקו שכבר הוסק: י · זהו תנורו של עכנאי · עכנאי שם אדם שהי' עושה תנורים כאלו · והא דאמרו בגמרא שהקיפוהו הלכו' כעכנאי זה וטמאוהו · דייק מדקא מדכר שמי' אתנור והא למה לי' למתניתין לאדכורי שמי' קמ"ל שהקי' הלכות כעכנאי זה וטמאוהו: של בן דינאי · זה הי' תנורו של בן דינאי שהי' גזלן והגזלנים עושין תנורי' כיורות הערביין הלכך אם יכול לעמוד בפ"ע טמא: יא · עשה לה ספלה · שטפל את הנקב או את הסדק בטיט: כמה יהא בנקב · שיהא הטפלה שטופל בו את הנקב עושה אותו כלי חרס: כדי שיצא בו האור · אם יש בנקב שיצא בו האור וכמצא בלא הטפלה איכו תנור כלל שיצא האור בהנקב וטפלה של טיט שטופל בו את הנקב היא שעושה אותו תנור והוה ככלי חרס: עשה לה פטפוטין · עשה להכירה רגלים של טיט למעלה לשפות עליהן הקדרה:

פרק ו': שלשה פטפוסין · ג' רגלים של חרס עומדין על הארץ: וחברם בטיט · למטה בארץ אבל למעלה א"צ לחברם כלל וכי חברם למעלה ולא חברם למטה לא מהני דחבור בקרקע בעינן: ג' מסמרין · של מתכת ולא חברם למטה בארץ בטיט אלא כעוצין בקרקע שיהו יכולין לעמוד: אע"פ שעשה בראשם כו' · דחבור למעלה לא מהניא וחבור בטיט למטה בארץ בעינן וליכא: שתי אבנים כירה וחברם בטיט · למטה בארץ · והוא שחבר את שתיהן כדקתני סיפא: שיעשה שליסית קסבר ר"י בניר מג' לאו כירה היא: לכותל · קמ"ל אפי' שתי אבנים והשליסי' כותל שני: אחת בטיט כו' בין לרבנן בשתי אבנים ובין לר"י בשתי אבנים והשליסית סיתל צריך שיהו שתי האבנים מחוברין למטה בקרקע בטיט אבל א' בטיט וא' שלא בטיט טהורה: ב · כירת הגזירים · כדי שלא יטמאו: בזמן שכותן אבן בצד אבן כו' · שכל הכירות כותבין האבנים מרוחקין זה כנגד זה ושופת הקדרה על שתיהן ומשים האש תחת הקדרה בין האבנים וצריכין האבנים זה לזה לשפות עליהן את הקדרה · אבל כירה זו שכותן זה בצד זה א"צ אבן זה לזה הואיל וסמוכין והאש עורך סביבות האבן ולמה לי' לשפות הקדרה על שתי אבני' על אבן אחת יכול לשפות הלכך אם כטמא א' מהן לא כטמא חברו:

פרק ז': הקלת ת · כהר"ש שהיא כלי בפני עצמה ולא לכירה · תדע דלא קתני הכא כירה · והיא כלי חרס ולה שולים ודפנות סביב ופתוחה למעלה ככירה ושולי' עב מאד יש כמה טפחים ומשימים אש בתוכה ושופתין כלי מלמעלה: פחות מג' טפחים · בעומקה כהרמב"ם שכפחתה בעומק' בעובי שולי' פחות מג"ס שאם יסיק מלמטה וקדרה בשלה מלמעלה טמאה: יתר מכאן · שהפחת עומקה יותר מג"ט: טהורה · שהאש רחוק מן הקדרה שע"פ הקלתה ואיכה מתבשל: זבן או צרור · על ייקום הפחת למעט עמקה מג"ט: טהורה · שאיכה חשובה מקרקעית הקלתה [illegible] להאבן או להצרור זו בטיט מקבלת טומא' מכאן ולהבא שכחשבה מקרקעית הקלתה ואין בעומק ג' [illegible]
ב · הצדדין שארכה יתר על רחבה וכשנעשית בתוכה עיגול יהיו שני צדדי' רחבין [illegible]
קצרים כזה הכוגע בשני הצדדי' הקצרי' איכו טמא משום כירה הרחב שלה ר"מ מטמא כו'
ד פטפוטי כירה · כעין רגלים עושין למעלה מהכירה לשפות עליהן את הקדרה: [illegible]

מן השפה שנעשו הפטפוטין שלמעלה ע"פ הכירה עקומין ויוצאין משפת הכירה ומתעקמין והולכין ומתרחבין: בתוך ג' אצבעות מה שמהפטפוטין בתוך ג' אצבעות ברוחב סמוך להכירה מטמא במגע ובאויר דחשיב כאוירו הכירה עצמה: חוץ משלש אצבעות· מה שמתעקם ומתרחב יותר מג' אצבעות משוך ברוחב מן הכירה: מטמאין במגע ואין מטמאין באויר· שאין אוירו נחשב מאויר הכירה עצמה: י· נותן את הכנה ביניהן· נותן אמה שמסרגלין בה הסופרים שהיא שוה מן פטפוט א' לחברו והוא דמין משולש שלש פטפוטין להכירה וכל שהוא מן הכנה לפנים טמא מן הכנה ולחוץ טהור: ומקום הכנה טמא· שמקום הכנה בתוך שלש אצבעות:

פרק ח'· **שלשה** דברים מצילין במת· אהל צמיד פתיל בלוע· וג' דברים מצילין בשרץ צמיד פתיל בכלי המונח בתוך אויר הכלי בלוע תוך תוכו שנים מהם בלוע ותוך תוכו מצילין בין על הטהרה מליטמא בין על הטומאה מלטמא ושנים אחרים אינן מצילין אלא על הטהרה מליטמא אבל לא על הטומאה מלטמא: **מתני'** שחננו בנסרים כו' הכל טמא שאין חולקין בכלי חרס כדקתני סיפא: כוורת כו'· המציל במת אינו מציל בשרץ המציל בשרץ אינו מציל במת· כוורת שלמה אינה מצלת באהל המת מפני שהיא כלי ואין הכלי נעשין אהלים לטהר· נפחתה בטלה מתורת כלי ומצלת באהל המת ובשרץ שלמה שהיא כלי מציל משום תוך תוכה נפחתה בטלה מתורת כלי ואינה מצלת· שאין זה תוך תוכה אלא תוכה: שאין חולקין כלי חרס· שאתה מודה בתנור שחננו בנסרי' הכל טמא: ב· וכן הקופה· בגמרא לא מבעיא כ"ח שמציל בתוך תוכו אפי' כלי שטף מציל· ואקשו בתוס' מאי אפי' מכדי כלי שטף בשרץ ככלי חרס במת מה כלי חרס במת מציל בצ"פ משום דאינו מקבל טומאה מגבו ואוירו סתום ואין מקום לטומאה להכנס אף כלי שטף בשרץ אינו מקבל טומאה מתנור דאין כלי מיטמא אלא מאב הטומאה· ולדידן לא קשיא דתניא בתוספתא כלי חרס מציל בצמיד פתיל כשהוא בתוך התנור אבל כלי שטף אינו מציל שנאמר אשר אין צ"פ עליו טמא הוא ובכ"ח אמרה תור' ואמר הוא מציל בצ"פ אבל כ"ש אינו מציל בצ"פ והיינו דקאמר אפי' כ"ש· לא מבעיא כ"ח דמציל בצ"פ מציל בתוך תוכו אפי' כ"ש דלא מציל צ"פ בתוך תוכו מציל: התנור טהור· דכתיב אשר יפול מהם אל תוכו ולא אל תוך תוכו: אוכלין כו'· דכתיב כל אשר בתוכו יטמא ולא שבתוך תוכו: נקבו· נקב המטהרין מטומאתן ואין תורת כלי עליהן ולאו תוך תוכו הוא ומשום חציצה אין חוצצין בין התנור ובין מה שבתוכן: ג· מלאה משקין· נקט משקין ולא נקט אוכלין לאשמועינן שהחבית נמי טהורה דאי הוה מיטמאי המשקין הוו מטמאי החבית דמשקה מטמא כלי: ופיה לאויר התנור· ואפי' מקצת החבי' בתוך התנור הואיל ואין שולי' בתוך התנור משקה טופח שבשולי החבית טהורה דאין טמא אלא מה שבאויר התנור והחבית לא מיטמאה מאויר התנור דאין כלי מיטמא מאויר כ"ח ומשקה שבשולי החבי' הוא למעלה מאויר התנור ואין אויר כ"ח מטמא לא למעלה ולא למטה אלא מה שבתוכו· והיינו דקתני משקה טופח שבשולי החבית טהור שהוא למעלה מאויר התנור: ה· תרנגול שבלע· נקט תרנגול משו' סיפא ואם מת טמא משום דאין דין בלוע אלא מחיים ולא לאחר מיתה ואי בשאר ב"ח אם מת טמ' משום נבלה אבל עוף טהור אין לו טומאת נבלות אלא בבית הבליעה ומשום טומאת אוכלין לא מיטמא התנור: ו· אם יש שם פ"ט הכל טמא· אם יש שם בכל הכלי פותח טפח הכל טמא דהוי שיעור אהל ואין ...לקי אהלים בכלי חרס והקרך כמאן דלית' דמי: ט· פורנה· כעין תנורים שלנו שפתחו בצדו ...כיסין הפת בשולי' והיינו דתניא בתוספתא פורנה ה"ז טהורה שלא נעשית אלא לשמש עם הקרקע ... משום ר"ג אם יש לה לזביז טמאה רי"א משום ר"ג אם יש לה אסטגיות ר' יוסי אומר משום ר"ג ... יש לה שפיות וכולם שם אחד הן דת"ק סבר הואיל ואינה מתחמשת ברפנותיה אלא בשוליה הרי נעשית לשמש עם הקרקע ור"ג סבר אין זה משמש עם הקרקע אלא דלא חשיב כלי קבול אא"כ עשה ... אלו לעשותו כלי קבול וקמיפלגי תנאי אליבא דר"ג מה יעשה ויהא חשיב כלי ר"מ סבר ל... ...ודה סבר אסטגיות שיעשה כיפה למעלה ר' יוסי ס' שפיות והיינו דקתני וכולן שם אחד ... הנך תנאי אליבא דר"ג טעם אחד הן משום כלי· והנך תנאי לא ס"ל הא דת"ק דאמר דהוי·

משמש עם הקרקע דאי ס"ל להא לובז אסטגיות שפיות מאי אהני ליה סוף סוף משמש עם הקרקע הוא אלא הא לא ס"ל ומשום דלא חשיבא ככי ס"ל למיעבד לובז למיר ואסטגיות למר · ויתני' הא דת"ק לא קתני ליה דס"ל משמש עם הקרקע אלא הכך תנאי קתני דמשום כלי : י · אוכלין כדי נקבת דאוכלין לא מטמאי התנור ומשום סיפא קתני לה דכלי מטמא אוכלין : ובהך מתני' הדר אהא דלעיל דקתני תרנגול שבלע דבלוע לעולם מציל אפי' על הטומאה מלטמא והדר קתני בית שאור דצמיד פתיל אינו מציל אלא על הטהר' מליטמא ואינו מציל על הטומאה מלטמא קתני דכפה לעולם אינו מציל לא על הטומאה ולא על הטהרה דב"ה לאו בלוע הוא ולאו צ"פ הוא כ תניא בתוספתא · אלא איידי דקתני בבית שאור ואם יש שם פותח טפח דקאי כמי שמונח בעין של תנור ואיידי דקתני ר' יוסי או' מכנגד שפיתת הקדרה קתני כמי כור שיש בו בית שפיתה · והדר נמאי דסליק מיני מעיקרא וקתני מגע טמא מת דלא מציל בכפה : תניא בתוספתא כל בעלי חיים מצילין בפיהם אין האדם כיצד טהור שהיו אוכלין ומשקין בתוך פיו והכניס ראשו לאויר התנור טמא כטייאו כו' כלומר כל ב"ח מצילין בפיהם משום בלוע חוץ מן האדם דלא חשיב בלוע אלא במעיו : היה אוכל דבלה וכו' · ה"ג ר"מ מטהר ור' יוסי מטמא ר' יהודה אומר אם הפך טמא כו' ור' יוסי לא בעי הפוך כדקתני סיפא בפיכדיון ר' יוסי אומר אם לנמאו טמא ואע"ג דלא הפיך לה : יא · שמשקה טמא מטמא לרצון ושלא לרצון גרסינן : היה גורפתו · אפי' אשה טהורה בטמא התנור שידים מטמאין את המשקה והמשקה מטמא את התנור :

פרק ט : ג · נמצאו באפר מקלה · אמחט וטבעת קאי ולא אשרץ והכא שנמצא למטה מכמשחו של תנור באפר מקלה ובמאי המחט שאין לו במה יתלה דאי מקמי דאתא תנור הוא המחט הוא תחת האפר · אבל שרץ טהור אפי' בתוך אפר מקלה אימור אי כפל ועכשיו מת : והכי תניא בתוספתא שרץ שנמצא באפרו של תנור לייטה מלמחשתו של תנור טהור מפני שיש לו במה יתלה מחט וטבעת שנמצאו באפרו של תנור טמא מפני שאין לו במה יתלה : ד · ספוג · כתב הר"ש מפני שעשוי להכנים ולהוציא ומתוספתא הוא אבל מתני' קתני טעמא מפני שסוף המשקה לצאת דומיא דחרסין דסיפא : ו · הגפת והזגין כו' ויצאו מהן משקין טהורין גרסינן · ול"ג ואח"כ אלא שבדריכתן יצאו מהן משקין · ומ"מ הן טהורין · שהגפת והזגין עצמן לאו בני קבולי טומאה נינהו ומשקין היוצא מהן בדריכתן של טמאין לא מיטמאי שהמשקה אינו מיטמא אלא לרצון והכא הכי משקין שלא לרצון נפקי דטמאים לא מכווני לאפוקי משקין אלא שדרכו עליהן בהליכתן · ואע"ג דמתחלה כשדרכו הגפ' והזגין בגת ובבור נפיק מיניה משקה לרצון והאי משקה איתי' אגפת ואזגין ומיטמאי מהטמאין שדרכו עליהן ואכן תנן כל משקה שתחלתו לרצון אע"פ שאין סופו לרצון · שאני גפת וזגין דאורחיהו כי דרכי להו מיפלט פלטי משקין וכי סליק ידא מיניה הדרי ומיבלעי משקין בגווייהו וליתא להך משקה עליהו אלא מיבלע בהו והשתא דנפקי מהך דריכה דטמאין תחלתו הוא ובעינן לרצון והכא דשלא לרצון נפקי לא מיטמאי · והוא שמתחלתן נעשו בטהרה אבל אם נעשו מתחלתן בטומאה הכך משקין דנפיק מיניה בשעת דריכתן מיטמאו דהוי לרצון וכי הדרי ומבלעי בהו משקין טמאין הוא דאיבלע ותו לא פקע טומאה מיניה והשתא דהדרי ופלטי מהך דריכה משקין טמאים הוא דאיפלט : והכי תניא בתוספתא דטהרו' פ"ג הגפת והזגין שנעשו בטהרה והלכו עליהן טמאין ויצאו מהן משקין טהורין ושנעשו בטומא' ויצאו מהן משקין טמאין ר"ש מטהר א"ל ר"ש מה לי כשנעשו בטומאה ומ"ל כשנעשו בטהרה א"ל כשנעשו בטומאה משקין קבוצין מתחת הקורה וכשהוא מגביה את הקורה חוזרין ונבלעין בגפת א"ל אף כשנעשו בטהרה בא הזב ודרס עליהן משקין קבוצין מתחת הזב וכשהוא מגביה את רגליו חוזרין ונבלעין בגפת א"ל אינו דומה משקה היוצא לרצון למשקה היוצא שלא לרצון א"ל זה וזה לא נקרא עליה שם טומא' לעול': כוס שבלע כו' · לאו למימרא דלא מציל בצ"פ משום דלא חשיבי צמיד פתיל דא"כ חשיבי צ"פ לא הוו מצילין ואפי' צ"פ גמור לא מציל בכל הכך ג' טומאות דקתני · ככנסו לאהל המת לא מציל צ"פ דצ"פ לא מציל אלא אכ"ח ואוכלין ומשקין דלית להו טהרה במקוה אבל הכך דאית להו טהרה במקוה לא מציל עלייהו משום גזירה דע"ה דחזרו ב"ה להורות כדברי ב"ש · ובהיסט הזב לא מציל צ"פ · כפלו לאויר התנור

הא

שם צ"פ לא מציל אלא אטהרה מליטמא ולא אטומאה מלטמא · אלא הא קמ"ל דלא הוי בלוע' דבלועה בילנא ומצלת בכל הנך טומאות קמ"ל האי לאו בלועה היא : נגע בהן ככר כו · אע"ג דלאו טומאה בליעה נינהו לאצולי לתנור מ"מ לא חשיב הכוס כגופא דגבורא לטמא הככר אלא הוי הפסק בין הגבורא לככר וטהור הככר : ז · צמיד פתיל · צמיד הוא החבור שבין הכלי ולפתיל פתיל הוא הכסוי מלמעלה וכן הוא אומר ומטך ופתילך זהו הבגד העליון שמתכסה בו : מרדע · מלמד זו העץ שהדרבן תקוע בו ודבן הוא היתד שבתקע בהמלמד ושניהם ביחד נקרא מרדע : ח · רש"א · ר"ש פליג אכולהו דלא בעי' יונא ודולק ופליג אר' יהודא וסבר דבאמצע דהיינו בפתיל קיל מצד דהיינו בהצמיד : בד"א בזיר שנעשו ליין · שהנקב פוגם את היין ולא ניחא ליה בנקב : אבל בשאר משקין שהנקב טוב להן שיכנס האויר והאויר יפה להן וניחא ליה בנקב אפי' כ"ש : אבל אם נעשו בידי אדם אפי' כ"ש טמאים · אפי' ביין מידי הוא טעמא אלא שהנקב פוגם את היין ולא ניחא ליה והכא דאיהו הא הנקב לי' והא ניחא לי' : בצמיד פתיל בכונס משקה גרסינן · ולעיל (פ"ח ב) קתני לענין תוך תוכו העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומרו בכונס משקה והכא קתני לענין צמיד פתיל כמי מטילין אותו לחומרו בכונס משקה : וזתים וכונס משקה דתנן למיבעי מרוא וסתימה אנקב אבל ניקב כמוציא רמון אמרי' בגמ' דתו לא מהני ליה צ"פ וכאוכלין שנבלן בטיט דמי :

פרק י' ה"ג עצמות הדג ועורו עצמות העוף ועורו · ול"ג עצמות חי' שבים שכל שבים מן דג הוא כל דמות שיהיה לו · ותו עצמות העוף מאי איירי' ובתוספת' קתני ליה אלא כדאמר : היו כפויים על פיהן · ומרחן בטיט למטה בקרקע דאי לא מירחן לא הוי צ"פ · ואינו מציל אלא עם דפנות אוהלים כדתנן בפ"ה דאהלות והכי תניא בתוספת' חבית שכפאה על הכותל ועל הקרקע ומירח ספתותי' עם הכותל ועם הקרקע מצלת על מה שבתוכה ועל מה שבקרקע :

ג' · היה בית אצבע שלה כו' · טמאה · דמגופה לאו כלי היא ולא הוי תוך תוכה דומיא דסדר' דפ"ח :

ד' · ומירח מן הצדדין גרסינן · ול"ג אם מירח דהא מירח ודאי בעי : עד שימרח מלמעלן ומלמטן · או מלמטן מידי אריא אלא משום נקבים דאריגה דאית בהו וכי מירחן או מלמעלן או מלמטן הא קא סתים נקביהו : ה' · שגפתן עם הספה · בשוה שאינו עודף למעלה מן הצ"פ אלא שעובי הספה אינו מכוסה · ובזה נחלקו ר"י וחכמים ר"י אומר אינה מצילין עד שיכסה גם את עובי הדפנו' שעליו על כולו משמע' וחכ"א מצילין עליו על כל האויר והרי כל אוירו מכוסה ואע"פ שעובי הדפנו' נראין מצילין · אבל אם גפסן למטה מן הספה ויש עודף מהספה למעלה מהצ"פ ד"ה אינם מצילין שנטמא מתוכו שלמעלה מהצ"פ שהוא תוך וכלי טמא אינו מציל · והכי תניא בתוספתא קבוצין של מוריים שגפתן בתוכה ושפתותיהן נראין אע"פ שהטיט שוקע לתוכן מלא הורת אינה מצילין שכל שאינו מציל באהל המת אינו מציל באהל השרץ גפתן עם הספה ר"י אומר אין צ"פ מבפנים וחכ"א יש צ"פ מבפנים · כלומר לא נחלקו ר"י וחכמים אם שפתותי' נראין למעלה מהגפת שאינה מצילין שכל שאינו מציל באהל המת שבאהל המת נטמאו הקבותי' מתוכן שלמעל' מהגפ' וכלי טמא אינו מציל אינו מציל באהל השרץ כגון תנור שנתלה השרץ באוירו של תנור וקבותי' מגופפים מתוכן ושפתותי' נראין מונחין בתוך התנור שלא כנגד השרץ ואוכלין ומשקין בתוך הקבותים אינם מצילין על מה שבתוכן אע"פ שהן כלים טהורין שמאויר התנור לא מיטמאי שאין הכלים מיטמאין מאויר כ"ח משום שאין כלי מטמא כלי אין מצילין משו' שאינן מצילין באהל המת · ע"מ נחלקו על שגפתן עם הספה בשוה ואין בשפה עודף על הגפת :

ח' · בעליונה והתחתונה עודפת כל שיש בה משקה טופח טמאה · כתבו המפרשים ה"ה דהוא"ל ברישא בתחתונה היא טמאה וכולן טהורות ואם יש בהן משקין טופח כולן טמאות · ולא היא דהתם אע"ג דלית בהו משקה טופח טהורות והכא הוא דטמאות · דרישא דקתני היו בכונס משקה השרץ בעליונה כולן טמאות היינו בעשויה לאוכלין ולמשקין דאי לאוכלין לחודי' היא טמאה וכולן טהורות דהא כלי היא עד שתנקב במוציא זית כדתנן (רפ"ג) העשוי לאוכלין בזתים והואיל וכלי היא היא טמאה וכולן טהורות דשרץ בתוך תוכן הוא · ואי למשקין לחודיה היא נמי טהורה דעשוי למשקין בכונס משקה כטהרה

מלטמא

מלטמא כדתנן רפ"ג העשוי למשקין בכונס משקה · אלא משום דעשוי' לאוכלין ולמשקין ותנן (שם) העשוי לאוכלין ולמשקין מטילין אותו לחומרו בזיתים דמקבל טומאה עד שינקוב כמוציא זית וגבי חוך תוכו תנן (פ"ח ב')העשוי לכדולכדמטילין אותו לחומרו בכונס משק' דכי אינקבא בכונס משקה והיא מסולסל' לאויר התנור ושרץ בתנור מה שבתוכה טמא שרץ בתוכה התנור טמא דמטילין אותו לחומרו דמשק' ואמרי' הואיל ועשויה נמי למשקין כי אינקב בכונס משקה לאו כלי היא ולא הוי תוך תוכה אלא תוכו דהתנור והכא נמי הואיל ועשוין לאוכלין ולמשקין אי השרץ בעליונה אמרי' היא טמאה דכלי היא הואיל ועשוי' נמי לאוכלין ולאוכלין בזתים ומקבלת טומאה מהשרץ והדר אמרינן האמצעית טמאה דעליונה לאו כלי היא לחומרא הואיל ועשוי' נמי למשקין ולמשקין בכונס משקה והואיל ועליונה לאו כלי לאו תוך תוכה היא וכאלו השרץ בתוך האמצעית דמי ובטמאה האמצעית והאמצעית כלי הוא לחומרא לקבל טומאה הואיל ועשוי' נמי לאוכלין וכי אתינן לתחתונה אמרינן הנך כולהו לאו כלי נינהו להציל משום תוך תוכו לחומרא הואיל ועשויין נמי למשקה ולמשקין בכונס משקה וכאלו השרץ בתחתונה דמי ותחתונה אמרינן כלי היא לחומרא הואיל ועשוי' נמי לאוכלין ומקבלת טומאה מהשרץ · וכל חדא וחדא לעצמה מטילין אותה לחומרא דאוכלין הואיל ועשוי' נמי לאוכלין ואמרינן כלי הוא לקבל טומאה ולגבי חברתה להציל מטילין אותה לחומרא ואמרינן לאו כלי הוא הואיל ועשוי' נמי למשקין ואינה מצלת אבל טומאה בתחתונה היא טמאה וכולן טהורות ואפי' יש בהן משקה טופח ואפי' מלאות משקה טהורו' דלא מצינן למיטמינהו משום משקה דבגוייהו דלהדרי המשקין וליטמא להו · דאי כלי נינהו הא מצילין אמשקין דבגויהו דהוו המשקין בתוך תוכה ומשקין גופייהו טהורין נינהו ואי לאו כלי נינהו ולא מצילין אמשקה ויטמו המשקין הכלים לא מקבלי טומאה · ואי אמרת נימא הכא והכא לחומרא כי היכי דאמרינן בשרץ בעליונה · מי דמי התם כי אתינן לכלי עצמה מטילין לחומרא ואמרינן כלי היא וכי אתינן לתחתונה ממנה אמרינן לאו כלי היא ולא מצלת והשרץ כמונח בתוך התחתונה ממנה והתחתונה ממנה היא כלי אבל הכא דשרץ בתחתונה ובעליונה ממנה משקין האי עליונה מהיכא מטמינן לה ממשקין שבתוכה דמטמאי לה ממ"נ אי כלי היא משקין גופייהו טהורים נינהו דתוך תוכה נינהו ואי לאו כלי היא ומיטמאי המשקין שבתוכה מאויר התחתונה היא אינה מקבלת טומאה והיכי מצית העליונה ממנה לקבל טומאה מהמשקין אי מקבלת טומאה דכלי היא משקין טהורין נינהו וממי תקבל טומאה וכי אמרת משקין טמאין · היא אינה מקבלת טומאה דלאו כלי היא · והיכי מצינן לטמא העליונה ממשקין שבתוכה ולמימר כלי ולאו כלי בחדא מחתא · והיינו דהדר וקתני בעליונה והתחתונה עודפת כל שיש בו משקה טופח טמאה אע"ג דמינה קא סליק · קמ"ל בהאי הוא דטמאה משום משקה טופח דכולהו כלים שלמים נינהו ומקבלי טומאה והתחתונה עודפת והוה כאלו השרץ מונח באויר התחתונה ומשקה שבכלים כמי מונחי' באויר התחתונה ומיטמי המשקין מאויר התחתונה והדרי ומטמאי לכלים אבל רישא דהיה ככונס משקה ושוות ושרץ בתחתונה אפי' יש בהן משקה טופח כולן טהורות:

פרק י"א · ג · **העשת** היא חתיכת ברזל חדשה שלא נעשה מהן כלי: המרדה · הוא כשמוציאין אותו מן המחצב הוא כמין מררה: הפחולת · הן החדודין היוצאין מן הכלי קודם שיחליק את הכלי בכלי המחליק והמנסר את החדודין (פיין בל"א): הקניבות · מה שנקנץ מן הכלי בשעת עשייתו שעשאו כלי גדול וקנץ שפתיו סביביו להקטינו: ד · קלוסטרא · כהרמב"ם שהיא של עץ ומצופה ברזל טהורה · שכל פשוטי כלי עץ המצופין טהורין · שהציפוי אינו עושה אותה כלי מתכת כרבנן דחגיגה דאמרי לפי שהן מצופין · ומכאן ואילך לא מיירי בטומאה ישנה אלא בכלי' הטהורין והטמאין: וכן כל מצופה דמוכילאין בעץ ומצופ' ברזל: שומטה מפתח וה · הכא בחצר שאינה מעורבת שאין רשאי לטלטל כלי בתים בחצר · ור"י סבר מנא דבתים היא ואינו רשאי לטלטל להדיא אלא מן הצד ור"ט סבר מנא דחצר היא ומטלטל ביד להדיא ככל הכלים של חצר: ה · ואכ"א אין טמא אלא עקרב · לת"ק אין טהור אלא הלחיים אבל כלים שחוץ ללחיים לעקרב שייכי וטמאין ולרבנן אין טמא

אלא

אלא עקרב אבל כלים שחוץ לעקרב ללחיים שייכי וטהורין : ו · והאימה · הוא כמו כר שעלי' אורגין הגשים : אם יש בה בית קבול כנפים כו' · דמצופין טהורי' משום דהוה ככל עץ אבל אם יש בה בית קבול כלי עץ כמי טמא : ה · שירי קטלא · אמוט של מתכות שאם נשתייר ממנו כמלא צואר קטנה ולר"א כמלא טבעת שיכולין לעשות ממנו טבעת אחת · כמ"ש בתוי"ט :

פרק י"ב : **קורות** · החנים · מטרא לחנים : שלשלת הסיטונית טמאה · הסוחרים המוליכין תבואות ממקום למקום למכור ומוליכין עמהם את מדתם ועושין שלשלת קבוע בראשה אחד להמדה לאחוז בה ולהוליך בה את המדה בעיר במקום שצריך למכור ולמדוד ובראשה השני פותחות שבה סוגרין את המדה להקרון שלא יגנוב · וכשמוכרין פותחין אותה במפתח בראשה הסמוך להקרון וכוטלין המדה עם השלשלת ואוחזין בהשלשלת ומוליכין בה את המדה בעיר ממקום למקום למדוד בה ובטלה השלשלת לגבי הכלי והרי היא ככלי עצמה : של בעלי בתים טהורין · שאין עשוי השלשלת ליטול בה את הכלי אלא בשביל שתעמוד במקו' קבוע ועוש' השלשל' להכלי קבוע בכותל בראשה הא' · ובראש השלשלת השני התחוב' במד' עשוי פותחו' וכשנוטל את הכלי פותח את הפותחו' ומניח את השלשל' מחובר לכותל הילכך טהורה כדתניא בתוספתא מפני מה שלשלת הסיטונית טמאה מפני שהוא למשמר · של בעלי בתים אם התקינה לשמירה טמאה · שאו מוליך השלשלת עם המדה במקום שמוליך המדה או דינה כשלשלת הסיטונית : אמר רבי יוסי אמתי בזמן שהוא מפתח אחד (כלומר מחולי' אחת כן פי' הברטנורא) אבל אם היה שנים : שהיו שני שלשלאות אחת מחוברת לכותל ואחת מחוברת לכלי ופותחות באמצע וכשנוטל את הכלי פותח באמצע ונשארה השלשלת שסמוך לכלי עם הכלי וכוטלה עם הכלי : או שקשר חלזון בראשה של השלשלת מחוברת להכלי וכשתוחבה בכותל תוחבה בחלזון שבראשה להכותל וכשנוטל את הכלי כוטלה עם השלשלת הילכך טמאה : ה : עד שיצרפנו · שהמסמר שפותח בה החבית הוא דק מאד שצריך שיתחבנו בין מגופה לחבית להוציא את המגופה מהחבית והמגופה נעוצה היטב בחבית וצריך מסמר דק מאד לתחבו ביניהן וכיון שהוא דק אם לא יצרפנו ישבר עד שיצרפנו ויחזקנו : ח · הכורים והכן והכנא · כורים הן כעין ב' מסמרים שתוחבין אותן משני צדדי הכייר א' מצד זה וא' מצד זה ונותנין אצליהן הכנה שהיא האמה שמסרגלין בה את הספרים כדי שיניח את הכנא בשוה שאוחן המסמרת תחובין בשוה זה כנגד זה ודוחקין את הכנא אצליהן ונמצא מונח הכנא בשוה והכן הוא הקולמס שרושמין בה בצד הכנא רשומות שוות :

פרק י"ג : **וזוג** · של ספרים · קתני זוג · דלא תימא מה הכך אפי' נשברו לחצאין טמאין לרבנן ולר' יוסי הסמוך ליד טמא אף של ספרים נמי אפי' נשבר לחצאין · קמ"ל זוג שנחלקו זו מזו אבל נשבר אפי' הסמוך ליד טהור · דלא חזי למלאכה : מספרת שנחלקה לשנים כו' וחכמים מטהרין · במספרת גדולה שחותכין בה סנכי האלנות כדתניא בתוספתא חותך בה את הסנך · והיא אינה חדה אלא בשלמה חותכת מכח ההידוק שמהדקן זו בזו אבל נחלקה לא חזיא : ב · קוליגריפון · בשיני' גורפין את הגחלים ובכפה נוטלין את האפר : וכן השן של מעדר · בראשו האחד מעדרין את הקרקע ובראשו השני שן שכותשין בה קרקע קשה ומפרידין את צרורות עפר שנדבקו יחד : ו : טבעת כו' · לא קאי אכיצד :

פרק י"ד : **המחוסר** · מטיפה טמא · כלי מתכות שנשברו ואינו יכול להשתמש בהן מפני חידודין היוצאין מהשברי' וצריך להחליקן טמא דמטיפה לא צריכה אומן והדיוט יכול למטפה ליטול חידודי' : המחוסר לטישה טהור · שאינו יכול להשתמש בהן עד שילטשנה טהור דלטישה צריכה אומן : ג · הקנטר · עיין בתוי"ט אבל דברי הרע"ב רובן וכמעט כולן לקוחין מדברי הרא"ש והרא"ש כתב לאחוך בו כותל וגם נראה שט"ס הוא בדברי הר"ש ! שלשלת דלי גדול ד"ט · לפי שהגדול מרוב כובדו אינו יכול לאחוז בשלשלתו מרחוק ולהעלות את הדלי מהבור אלא אוחזו בשלשלת מקרוב ומעלהו הלכך עד ד"ט אוחז בו ומעלהו והוה יד יותר מכאן אינו יד : ושל קטן י"ט · שהקטן אוחזו בשלשלתו

בשלשלתו מרחוק עד י"ט ומעלה הלכך עד י"ט הוא יד: מגירה שעשה שיניה בתוך האור טמאה אלא עשה שיני' ממנה אלא עשה שיני' בפ"ע ומחברן פרקים להמגירה: טמאה דחשיבא כלי וכן פי' הרמב"ם וכן עשאה מלמטן למעלן כפי' הרמב"ם והא דתוספתא לאו היינו הך דמתני' ומתני' דבר אחר ותוספתא דבר אחר אמרה: ד' פי' הרמב"ם קשיא דעול על הצואר הוא כדכתיב אשר לא עלה עלי' עול וכתיב נמי בירמי' עשה לך מוסרות ומוטות ונתתם על צוארך וגו' בעול מלך בבל וגו' וכל הענין אומר דעול על הצואר הוא ונראין דברי הר"ש ובעל הערוך והגאונים אלא הא דאמר הר"ש דממגר הוא אבל קשיא דכולהי מתני' כלי מתכות קתני אלא גומגר של בהול שסביבות הבהמה כעין מגור. וכן הא דאמר הרמב"ם בתמוחויות קשיא דעגלה דמתני' עגלה דמחרישה וכדתנן מורשת בעגלה אלא כולהי מתני' כבעל הערוך והר"ש: ה' הסייף משישופנו והסכין כו' שהסייף אע"פ שאינו חד חזיא למילתי' דסייף מכה בכח וכל עיקרי' דסייף הוא כח גברא להכי משישופנו הויא כלי אבל הסכין דלאו בכח אלא אי חד הוא חזיא לחתוך בי' לאו כלי הוא עד שישחיזנו: ז' ה"ג מטמאין ומיטהרין שבורין דר"א רי"א אין מטמאין ואין מיטהרין אלא שלמין הוה עליהן כשברו בו ביום כו' ולא גרסינן כיצד דפלוגתא באנפי נפשה היא ולא קאי אפלוגתא דרישא והכי קאמר כלי מתכו' מטמאין ומיטהרין שבורין מטמאין אדם וכלים ומיטהרין עצמן שבורין כגון כלי מתכו' שנטמאו ונשברו טהרו' נגע בהן אדם או כלים לא נטמאו חזר ועשה מהן כלים חזרו לטומאתן הישנה ונטמאו האדם והכלים למפרע שנגעו כשהן שבורין ומיטהרין עצמן שבורין כגון שנטמאו ונשברו והזה עליהן מי חטאת מועיל הזאה שהזה עליהן כשנשברו שאפי' חזר ועשה מהן כלי' וחזרו לטומאתן הישנה מועיל הזאתן שבשעת שבירתן לטהרן מטומאתן הישנה הואיל וטהרתן בשעת שבירה לאו טהרה מעליא היא שאם נגע בהן אדם וכלים וחזר ועשה מהן כלים נטמאו למפרע מהך נגיעה דנגעו בשעת שבירה והוי קצת טומאה עליהו בשעת שבירה להכי מהניא הזאה דשעת שבירה לטהרן ור"י סבר אין מטמאים את אשר נגעו בהן כשהן שלמים וכן אין מיטהרין עצמן בהזאה אא"כ הזה עליהן כשהן שלמין שאין טומאה ואין טהרה בשברין והדר קתני הזה עליהן פלוגתא אחריתי דפליגי ר"א ור"י:

פרק ט"ו ב' וכן המעריך טמא כראין דברי הרמב"ם שהוא לוח אשר יעריכו עליו הלחם דלהגאון מהר"ש קשיא הא פשוטי כלי עץ הוא ואינו מקבל כלום: וטעמא דארוכו' וסריד דפשוטי כלי עץ המקבל אינו טמא אא"כ הוא מיוחד לכך כמו שולחן וכיוצא בו ואריכו' וסריד של כתוזמין מיוחדין הן לקבול אבל של בעה"ב אינו מיוחדן לכך ובסריד סרוק וכרכום לא מהני משום דצריכי ליה לתשמישין אחרים להכי לא מהני בי' יחוד אלא אי גופו טמא משום כלי קבול דכלי קבול מ"מ טמא וכי בפרק מרוח אחת בטיל קבולו וטהור ובארוכות סירקן וכרכמן מהניא דמיחד להו ותו לא זריך להו ור"ש מחמיר טפי בסרוד דאפי' אתקינו סגי: ג' יש כפה כלי שמכיפין בו הקמח שמעמידין אותו תחת הכפה וקצת הכפה בתוך הכלי שלא יפול מהקמח לחוץ: ד' כל התלוין טמאין שעושין להכלים בתי יד להכניס בהן הידים ולעשות מלאכתן: חוץ מתלוי כפה וכברה של בעה"ב שא"צ כלל לבתי ידים שאינו מכפה אלא לימים מועטין ודבר מועט: וחכ"א כולם טהורין חוץ מתלוי כפה של סלתי' שהיא כפה גדולה ומנפין הרבה כאחד צריכין לבתי ידים וכן תלוי כברת גרנות ותלוי מגל יד ותלוי מקל הבלשין שתוחבין את המקל בהסחורה ומגביהין את הסחורה בהמקל: מפני שהן מסייעין בשעת המלאכה שמלאכה כבדה היא וצריך לבית יד להכניס ידיו בבית יד ולעשות את המלאכ': ו' מנורת המולדה טמאה שעשוי' לקבלה לקבל בה את המולדה שצריך לעור המולדה: ושל העכברין טהורה שאין עשוין לקבלה שא"צ להעכבר אלא שיהרג:

פרק ט"ז ואפיפורין כמ"ש הר"ש בשם בעל הערוך שבלשון יון קורין לכסא שתחת רגלי המלכים אפיפורין' וזהו הדום רגל שבמקרא והיינו דתנן לקמן פכ"ד שהוא טמא מדרס ולהגאון קשיא אמאי טמא מדרס מיהא הא דאמ' בעל הערוך שעושין שתי יתידות של ברזל והעור בינתים וכופלין אותו ובשרוצין לישב פושטין אותו ל"כ דהא מתני' בשל עץ אלא של עץ הוא

של

של שני פרקים על שתי יתידות ומתקפל והיינו דתנן לקמן (שם) שלש פנקסאות שהוא כעין פנקס : המוגים
לאכילה וקוד לשתי' והיינו מקודה והן ג"כ של פרקים שהן של הולכי דרכים שיוכלו ליקח עמהן ודפנותי'
מקבלין אע"פ שנחלקו כדתניא בתוספתא הביאו הר"ש ורבנן ס"ל אע"ג דשל פרקים הן עיקר תשמישן
אין רקוין אחד בלא חברו וטהורין : משישופם · כמ"ש הר"ש והוי דומיא דיקנב דקיפא · ושיפה הוא
אחר גמר הסירוג של הסבלים והיינו דקא"ר מאיר משיסרג ורבנן בעי גמר מלאכה כדבעי בקיפא יחסום
ויקנב : ב · הסלין · של משתמש על הקרקע וכלכלה בתלמ' דכנתל : אע"פ שלא קינב מבפנים ·
מפני שהן רכין והקינוב אינו מעכב את התשמיש · אבל מבחוץ בעי קינוב משום כלי : בית הלגינין
כו' · לגינין הן לגין שממלאין בהן מן החבית וכוסות לשתי' : אע"פ שלא קינוב מבפנים · מפני שעשוין
משל תמרה כדתניא בתוספתא הלגינין ובית הכוסו' של תמרה שחיסם וקינוב מבחוץ אע"פ שלא קינב
מבפנים טמא שכן מקיימין ומתניתין סמיך אסתמא · דקתני ה"ו משל חמרה כינהו והוספתא פריש לי'
בהדיא : ג' · והקלתות · שהנשי' נותנין בו מחטין וצינורו' כדפרש"י ברפ"ח דגיטין והן קטנים : הקנונין
הגדולי' · שמפני גדלן משתמשין אף בב' דורין שמחזיקין הרבה ויש וכף משתמשין אף בדור אחד :
משיעשה ב' דורין לרחב שלהם · הוא הדור הקיצונה שבשולים שרחבה מכל שלפנים הימנה והיא מקפת
כל השולים והדור שעליו שעושין עוד דור אחד גדולה כמוה לארוג עליו כל האריגות של דופן :
משיעשה דור אחד · שמשתמש בדור אח' של קנה השולים בלא תוך כלל : ב' נפירות · נפירה היא כעין
דור · אלא שהדור הוא שעשוי כל השולים מקנה אחד שנקפל סביב סביב עגול בתוך עגול ואינו עגול
שלם שבסוף צריך לתחוב ראש הקנה הנשאר בתוך הנקפל ונפירה הוא מקנים הרבה עגול עגול לבדו
עגול בתוך עגול והוא עגול שלם : ה · פטילי' וחסינה · כפי' הרמב"ם : ו · קסייה · הוא כיסוי
הפנים כעין מטפחת תולה על הפנים וקו"ף בכ"ף מתחלף דומיא דתנן במכשירין פ"ה קסיית של
סלחנות והשיפה של לבנים דפרישו התם כולהי מפרשי כיסוי השלחן דומיא דשל לבנים דקיפא : של
זורי גרנות של הולכי דרכים ושל עושי פשתן טמאה · שהם עושין הכיסוי לפנים לקבל האבק והמוך
של הגרנו ושל הדרכי' ושל הפשתן שלא יזיק האבק והמוך לעיניהם ולפנים והוו עשוי לקבלה : אבל של צבעין ושל
נפחין שתולין לקנח הזיעה שהם מזיעין תמיד שעומדין אצל האש ולא הוו עשוי לקבלה טהורה ·
ז · המלקוט · כפי' הרמב"ם שהוא כלי מעור מקבצו בו רפתי הבקר כדי שלא יפסיד המטה בעת הדיש':
כיסוי של קופסא טמא · מפני שהיא שוה ויכול להשתמש עלי' : כסוי קמטרא טהור · שהוא עגיל ואינו
יכול להשתמש עלי' : וגנוגנית העני · פי' הר"ש תרמילו · וקשיא הא תנן התורמל משיחסום ויקנב כו'
מקבל טומאה ומ"ש של עני · אף כהרמב"ם שהוא אהל אף הא דאמר הרמב"ם אומן כקרא עני לא כר' אף של עני
ההולך בחמה : ואנגלין של ספר · מאן דמפרש כרתיק כבר אותבי' הר"ש מתוספתא דתני' תיק של ספר
טמא ואנגלין טהור מכלל דאנגלין לאו היינו כרתיק · אלא כהרמב"ם שהוא דפוס שעליו עושין התיק
של ס"ת : ח · תיק הסייף כו' · אבל הנך משמשין בשעת מלאכה ושלא בשעת מלאכה והא דקתני
זה הכלל העשוי לתיק טמא במשמש בשעת מלאכה ושלא בשעת מלאכה וסמיך אריסא ולחפוי טהור מ"ם :
פרק י"ז : בגבבה · הוא המחיכות הדקות שנחתכו מן העצים · גבבא ליסנא דלקיטה הוא ואותן
הוה · המחיכות הדקות מגבב אותן מן הארץ · וכי הא דאמרינן מגבב מן החצר ומדליק
ב · הכי גרסי' אע"פ שמקבלת של ערב טהורה · והיינו רבותא דידי' וכדקתני רישא שיעורה בפקעיות
של שתי · וכן בבית קערו' גרסינן אע"פ שמקבל את התמחויין טהור · ובבית הרעי גרסינן אף ע"פ
שמקבל את הרעי ר"ג מטהר מפני שאין מקיימין אותו : ה · ולמה הוזכרו רמוני בדאן כו' דר"מ · אף
ע"ג דר"מ לא איירי בערלה רימוני בדן דתנן (פ"ג ערלה) שהי' ר"מ אומר את שדרכו למנות מקדש
וחכ"א אין מקדש אלא ו' דברי' בלבד ורע"א שבעה ואלו הם אגוזי פרך ורמוני בדן כו' רבנן ור"ע
הוא דאמרי רמוני בדן אבל ר"מ לא · תריץ הא אמרי' בירושלמי דר"מ כמי לא קאמר דמקדש אף עשרה
דברי' בלבד שבעה דמתניתין ועוד תלתא דפליגי התם ר"מ ורבנן · והשתא לר"מ כמי הוזכרו רמוני
בדאן לענין ערלה : ז · רי"א הקטנה שבא"י גרסינן · דבא"י הן גדולות משאר המדינו' : ח · זה אגודי
אמרי'

אמרינן בירושלמי שכל הזתים אם יטפו עליהן גשמים פולטין את המשקה שבתוכן ואוגרין את הגשמים
אבל זית זה אינו מפליט את שבתוכו אלא אוגר את הגשמים עם המשקה שבתוכו · והיינו דאמרינן
בגמרא למה נקרא שמו אגורי שמכנו אגור בתוכו הא כולהי זתים כמי שמכן אגור בתוכן · אלא שאינן
פולטין את שמכן כשיבואו עליהן גשמים כשאר זתים שפולטין משקין ממי הגשמים : י והקרן והסובב
והיסוד · דכתיב ואלה מדות המזבח באמות אמה אמה וטופח וחיק האמה ואמה רוחב : וגבולה אל שפתה
סביב זרת האחד וזה גב המזבח · ואמרינן בגמרא פ"ק דעירובין חיק האמה זה יסוד ואמ' רחב זה
סובב וגבולה אל שפתה סביב אלו הקרנו' וזה גב המזבח זה מזבח הזהב · ופריש בה רש"י תרין פירושי
ותרויהו דחיקי לקרא טובא · אלא כדתניא בתוספתא דמכילתין רמ"א כל מדה שאמרו חכמי' כו' של ו'
טפחים חוץ ממזבח הזהב והקרן והסובב והיסוד שהן באמ' של ה' טפחים שנאמר ואלה מדות המזבח
באמות אמה אמה וטכח שיהי' למזבח שתי מדות יכול יהו כולן באמה של ה' טפחים ת"ל באמו' אמה
אמה וטפח אמה שהיא יתירה על חברתה טפח · כלומר ה"ק קרא ואלה מדות המזבח באמות בשתי
אמות חדא אמה וחדא אמה וטפח חדא אמה בת ה' טפחים וחדא אמה בת ה' טפחי' וטפח עוד דהו'
אמה בת ו' טפחי' וחיק האמה וחיק של המזבח האמה · היא אמה דאמרית דהוה אמ' בת ה"ט וזהו
יסוד · ואמה רחב כמי אמה דאמרית דהוה בת ה"ט וזהו סובב וגבולה אל שפתה סביב זרת האחד
מאמצעיתו כדפירש"י וזה גב המזבח זהו מזבח הזהב גבו כמי אמה בת ה"ט · וקאמר קרא דמדות
המזבח שתי אמות חדא אמה בת ה"ט וחדא אמה וטפח דהוה בת ו"ט וקאזיל וקמפרש הכך דאמה
בת ה"ט ושאר מדות המזבח באמה וטפח דהו' בת ו"ט : יא · ר"י בן ברוקה אומר כו' · הא דקתני
הכא ריב"ב בתר ר"ש ובעירובין קתני ר"ש בתר ריב"ב · משום דהתם עיקר ובעי למיתנא עלה תני'
לבית המנוגע · לא מיבעיא לריב"ב דאמר כמי בעירוב מככר בפונדיון דככר היינו שתי סעודו' דערוב
תני פרס דבית המנוגע כמי תני ככר דפונדיון דהוה סעודה אלא אפי' לר"ש דאמר בעירוב משתי
ידות לככר משלש לקב התם משום דבעירוב הקילו דאפי' שתי ידות כמי הוו ב' סעודות אבל בבית
המנוגע מודה דתני ככר משלש לקב הוא דהוה סעודה פחות מיכן לא הוה סעודה · ואי תנא ריב"ב
בתר ר"ש והוה תני עלה תני' לבית המנוגע ה"א לריב"ב דאמר בעירוב ככר הוה ב' סעודות הוא
דתני ככר לבית המנוגע דהוה סעודה חדא אבל לר"ש דאמר שתי ידות לככר משלש לקב הוו ב'
סעודות בבית המנוגע כמי תלתא דככר הוה סעודה. אבל הכא בכלים אגב גררא ולא קתני בי' בית
המנוגע קתני ריב"ב בתרי' דר"ש :

פרק י"ח : ב' · מוכני שלה ג' שידות הן · יש בשדה מ' סאה בלא המוכני · יש בשניהן כאחד מ' סאה
אין בשניהם מ' סאה · והיינו דקתני אינה חבור לה אם אין בשניהן מ' סאה וכטמא'
השדה אין המוכני טמאה · ואין נמדדת עמה אם בשניהן כאחד מ' סאה · ואין מצלת עמה באהל המת
אם בשדה לבדה מ' סאה וטהורה אינה מצלת עמה את המוכני : ו · כטלה קצרה · ונשברה : ארוכה
ושתי כרעים · ונשברו ואין המטה כולה קיימת · דאי כולה קיימת הא תנן מטמאה אברים ותנן (פי"ט
ויו) מטה שנטלו שתי ארוכו' שלה ועשה חדשות ולא שנה את הנקבים נשתברו חדשות טמאה הואיל
וישנות קימות אלא הכא בנשברו דאפי' אישתייר בהו ארוכה ושתי כרעים ושתי קצרות טהורה כדתנן
התם נשתברו הישנו' טהורה · והיינו טעמא דגדד לוכסן אע"ג דאשתייר טובא והיינו דקתני סיפא לא
הספיק לתקן עד שנשברה שני' טהרה : גדד שתי כרעי' לוכסין גרסינן ול"ג טפח על טפח : ז ·
כדיע שהיתה טמאה מדרס · כן הלכה שאם נטמאת המטה אע"פ שנתפרקה כל אבר טמא בפ"ע והוא
שעתיד להחזירה אבל אם כפרקה ע"מ שלא להחזירה טהורה · ומ"ש בתוס' וכן הר"ש משום טומאה
ישנה ואנן לא אשכחן טומאה ישנה אלא במתכות ותו הא דתנן לא הספיק עד שנשברה שני' טהורה
וכי גרע כולא מטה בלא שתי ארוכות מכרע : ח · התיר קציצה הראשונה ותקנה · ואת אומר' תפילין
א"כ מעור אחד מדקתני · תיר ותקנה מכלל דתקנה היא להתפילין ומתכשרו כי עביד להו בית אחר :
ט · שחלקוה אחין · שאינו עתיד להחזירה שחלקוה שני אחין אבל של אדם אחד שחלקה טמאה ·

והיינו.

והיינו דמייתי מיני' בברכות אזימון דהכא הואיל ואינו עתיד להחזירה פרח טומאה מיניה ואף ע"ב דהחזירוה לא מקבלא טומאה למפרע והתם נמי כי פרח זימון מיני' לא הדרא עילוי' למיזמן אעפ"י דאכלו כבר: מטה מיטמאה חבילה · אינה מיטמאה אלא חבילה · כשהיא כולה כאחד אבל אברים אינה מיטמאה: וחכ"א מיטמאה אברים · אפי' אברי' נמי מיטמאה והוא שעתיד להחזירה שעדין כול' קיימת:

פרק י"ט: המפרק · את המטה · כרבנן דאמר מיטהרת אברים: ב · מחמשה ועד עשרה טמא · אפי' מה שלמטה מחמשה הואיל ולגורך הוא כולה חשיבא יד · מעשרה ולחוץ טהור · אם החבל יתר מעשרה עד עשרה טמא מעשרה ולחוץ טהור: ד · על המטה ועל המזרן · שהמזרן עלי' וסופא בכרך את"כ: כישא על המזרן · שלא נגע בו אלא כישא עליו וחכן כל שהזב כישא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב ומושב · והאי מזרן לא חזיא למשכב ומושב: מעשרה ולפני' טמא · הוא טמא משכב והמטה טמאה משכב · דכל עשרה ולפנים כמטה הוא טמא לגיירי הוא והמט' לטמא ב' ולפסול אחד: מעשרה ולחוץ טהור · טהור לגמרי ולאו כמטה הוא וזב: לא נגע בי' ולמשכב ומושב לא חזיא · והיינו דקתני כישא אבל אם הזב נושאו טמא כדתנן כל הכישא ע"ג הזב טמא:

פרק כ': הכרים · כר שסוכב עליו כסת שמשים מראשותיו וכן אמרו בתוספו' וכ"כ בעל הערוך: כל הנך דמתני' בשל עור חוץ מן השקים שהן מנוצה של עזים: הרבגל והמוזדה הן הכיסין שעושין בקרכות סביבה שאם נוסעין לדרך נותנין בהן דברים הצריכין להן לדרך והמוזדה הן הכיסין שנותנין שם מזונות לדרך כדכתיב צדה לדרך ומתרגמינן זוודין לאורחא · וטמאין מדרס · שלפעמים ישן עליהן בתוך הקרון: ב · כל שהן טמאין · אם נשברו כל שהן אפי' הרבה אם מקבלין קצת טמאין זכדתנן לעיל כנממו שיעורו במה שהן (פי"ו ד): ג · מקל שעשאו יד לקורדו' גרסינן ול"ג בית יד דמקל יד הוא ולא בית יד והכי מייתי לה בשבת: ד · אע"פ שקבע בכותל טמאה · שאינו מבטל לה לכותל: ז · מחצלת · המחצלת עשוי' מקנים וגמי או שאר דבר רך שנותנין קנה בראש לרוחב המחצלת: וכופלין את הגמי לשנים וגודלין לארכה של המחצלת בהגמי למעלה מהקנה ולמט' מהקנה גדילה של שתי בלא ערב ואחר ד' טפחים נותנין עוד קנה לחוזק' וכן בכל ד"ט נותנין קנה לרחבה והגמי גודלין לארכה דרך הקנים שנותנין הגמי שלמטה מהקנ' למעלה והגמי שלמעלה נותנין למטה מהקנה וכן בכל קנה וקנה שאחר ד"ט מכנים שלמטה למעלה ושלמעלה למטה כדרך כל הגדילות והאריגות וכן בד"ט שבין קנה לחברו גודל את הגמי ואורגו ובקנה המחצלת חוץ לקנה האחרון קושרין כל ראשי הגמי שלמעלה ושלמטה יחד מכל ראשי הגמי שבשני טפחים קשר אחד והן מעדנות ודרך המחצלת העשוי לשכיב' לסדר את הקנים לרחבן כדי שישכבו בני אדם לרחבן בד' טפחים שבין קנה לקנה שעל הקנים קשה לשכב עליהן אלא שוכבין על הגמי ד' טפחים שבין קנה לקנה שהוא רך והקנים אינן נעשין רק לחזוק לגדול עליהן את הגמי: וקתני מתני' מחצלת שעשה לה קנים לארכה טהורה · אם לא הסדיר את הקנים לרחבן כדרך מחצלאות העשוין לשכיבה אלא הסדיר את הקנים לארכה של מחצלת והגמי נתן לרחבו טהורה · דהו לא חזיא לשכיבה לשכב עלי' לרחבה כדרכה שאם ישכב עלי' לרחבה ישכב על הקנים וקשין הן מלישכב עליהן: וחכ"א עד שיעשה כמין כ"י · לעולם היא טמאה שאם אינה ראוי' לשכב עלי' לרחבה ראוי' היא לשכב עלי' לארכה שיש בין קנה לקנה בארכה ד"ט של גמי ובאותן ד"ט הוא ראוי לישכב עד שיעשה כמין כ"י שלא יסדיר את הקנים בשוה אלא יסדיר אותן כמין כ"י שהיא כמו חצי עגול וזה בתוך זה ואע"פ שבין קנה לחברו ד"ט אינו ראוי לשכב עלי' לא לארכה ולא לרחבה שהקנים מסודרין לאורך ולרחב ומעכבין אותו מלשכב: ואע"פ שבקנה האחרון שהוא העגול הגדול יכול לשכב שם בד"ט של הגמי שבין קנה לקנה מ"מ כל המחצלת אינה ראוי' לשכב ואינה עשוי' לשכיבה וטהורה · עשאם לרחבה ואין בין קנה לחברו ד"ט טהור שאינ' ראוי' לשכב עלי' הואיל ואין גמי ד"ט בין קנה לחברו: נחלקה לרחבה · שהסדיר את הקנים לרחבה כדרך שעושין לשכיבה ונחלקה הגמי שבין קנה לקנה לרחבה: ר"י מטהר · שיסתר האריגה של הגמי שאם שלמה עומדת כל האריגה במה שקושר ראשי הגמי בקנהו חוץ להקנים אבל

כשנחלקה הגמי לרחבה יסתר כל האריגה ובטלה מתורת כלי: וכן המתיר ראשי מעדנין · ראשי הקשרים שחוץ לקנים ה"ה כנחלקה לרחבה וטהורה: נחלקה לארכה · שהסדיר את הקנים לרחבה כדרכ' ונחלקה לארכה וא"כ נשברו כל הקנים לחצאין והאריגה של הגמי שהיא לארכה נשארת עם קשרי' מציין בחצי מחצלת זו ומציין בחצי מחצלת זו אם נשתיירו ברחבה שלשה מעדנים שהן שלשה קשרין שבקצה חוץ להקנים של ששה טפחים רוחב טמאין שיש בה שיעור מחצלת:

פרק כ"א בנירים · הוא כמו מסרק שחוטי שתי עוברים בו כל חוט וחוט בפ"ע כדי שלא יתערב ויתבלבל החוט: ובחוט שהעבירו ע"ג ארגמן · דרך אורגים ליתן ארגמן בתוך האריגה לנוי ונותנין חוטין הרבה של ארגמן הלכך אם נתן חוט אחד של ארגמן לא יקיים אותו שם וסופו ליטול משם אבל בכפול דקיפא שהעבירו ע"ג ארגמן אפשר שיקיים אותו שם: שעל האימה באשוו' · הוא כלי הבוצה עשוי כמין דף רחב מלמעלה שעלי' כורכים את הצמר והולכת ומתקצרת מלמטה ותקועה בתוך דף שוה שעל הדף השוה היא יושבת וטוה והדף שלמעלה שכורכת עליו הצמר היא האימה והדף התחתון השוה הוא אשוו' וקתני הצמר שעל האימה התקועה באשוו': ב · ובבורך · בתוך כלי המחרישה עשוי מלמטה חקיקה לקבל בו תבואה והוא נקוב וכשהוא חורש נופלת משם התבואה מעט מעט וזורעת בשעת חרישה:

פרק כ"ב רי"א מקום הנחת חתיכות · אף מקום הנחת חתיכות גרסי' קסבר ר"י אין טמא עד שישמש את האדם ואת משמשי אדם וכדתניא בת"כ אייתי לה בתוס' סוכה פ"ק (ר"ה) ח"ל שק זה שק מיוחד שמשמש אדם ואת משמשי אדם אף אני מרבה את השלחן ואת הטבלא ואת הדולפקי שמשמש אדם ואת משמשי אדם ומוציא אני את הקולב שמשמש אדם ואינו משמש את משמשי אדם וקולב והכתותא והמנורה שמשמש את משמשי אדם ואינו משמש אדם · וסתם ספרא ר' יהודה וקסבר עד שישייר מקום הנחת הכוסות שישמש את הכוסות שהן משמשי אדם ומקום הנחת חתיכות שישמש את האדם · והכי תניא בתוספתא ב"מ פ"ו ר' יהודה אומר בה ג' מדות משום ר"ע העשוי לשמש את האדם כגון הקולב · את הכלים כגון הקולב מנורה והכתותא טהורין העשוי לשמש את האדם ואת משמשי אדם כגון השלחן והטבלא והדולפקי טמאין · ות"ק דר' יהודה ר' יוסי היא דתנן (לעיל פט"ז ז') זה הכלל א"ר יוסי כל משמשי משמשיו של אדם בשעת מלאכה ושלא בשעת מלאכה טמא וקתים לן תנא דמתני' כר"י הילכך אם שייר מקום הנחת הכוסות לחודיה טמא שהוא משמש את הכוסות שהן משמשי אדם אפילו שלא בשעת מלאכה: ד · כסא של כלה שנטלו חפויו · הכסא עשוי ארבע רגלים ועליהם ארבעה עצים דקים מכל ארבע רוחותיו והוא המלבן העצים שמארבע רוחותיו שהוא כמו דפוס הלבנים · ועל המלבן מחפין בבשר או בדבר אחר ליטב עליו והוא חפוי שמחפין על המלבן ואם חפהו גם משלש רוחותיו בנסרים נ"כ נקרא חפוי שמחפה את הרגלים ואת המלבן וחפויו דרישא דומיא דחפויו דסיפא שמחפה בהן את הכסא · אלא כסא של כלה דרישא שאינו מחופה אלא מלמעלה ולא מן הצדדין ובי"ש מטמאין מפני המלבן · דמלבן כמי חזי למיתב עלי' וב"ה מטהרין דבלאו חפויו לאו כלי הוא ושמאי אומר אף מלבן של כסא טמא אף מתחלתן משנעשה המלבן נגמר מלאכתו ואף שלא עש' עדיין את החפוי · וכסא דסיפא שלא היו חפויו יוצאין שמחופה אף משלש רוחותיו בנסרים ואם לא היה חפויו יוצאין טמא לד"ה שכן דרכו להיות מטהו על צדו ויושב עליו: י · האסלא · כלי בית הכסא של ברזל והיא מכוסה מלמעלה בעור ונקוב באמצעיתו שישב עלי' ונופל הצואה בתוכו: וטמא מת · משום קיפא: והברזל טמא טמא מת שהיא בעצמה כלי אף בלא העור · קקילין שיש בה בית קבלת כוסות גרסינן · והיא עשוי' לעשן את הכוסות:

פרק כ"ג · ב · גרסינן ברישא וטפיטן של סוס אבל אוכף של נאקה טמא מושב ר' יוסי או' אף טפיטן של סוס טמא מושב: ד שהוא כורס עליהם את הכלים גרסי' · ואכולהו אבסא של כלה ואמשבר של חיה ואכסא של כובס שכורס עליהם את הכלים אר"י אין בהם משום מושב · אבל אי לא כורס ודאי דלא פליג ר' יוסי אכולהו מתני' דתנן כסא של כלה טמא · וכבא דאידפס במתני'

כורס עליו שבושא דספרא היא וגמרא דשבת שביטתי' דאמרי' התם כדתנן כסא של כובס שכורעים עליו את הכלים והתם משום דלא מייתי ממתני' אלא כסא של כובס דלא אצטריך לי' לאתויי כולהו מתני' קא נקט עליו והכי אורחא דתלמודא לאיתויי מתני' דלא כליטני' אלא כדצריך ליה וחדא מיניה הוא בפ"ק דשבת ושבכלים ה"ה בכי יותן : ה · והמכמרות · הן המצודות שמקבלין את הדגים אחר שמעלה אותן ליבשה : והמרף · הוא דף פשוט כותכין עליו אוכלין וכותכין עליו דבק והעוף בא ואוכל את האוכלין ונדבק בהדבק : הפלצור · הוא כמו מדף אלא שהוא דף קטן ופורח העוף עם הדף ונחדף מכריעו ונופל לארץ : והאקון · תיבה בתוך הנהר ובאין שם דגים ואינה יכולין לעלות משם :

פרק כ"ד · ג · והבאה בנדה טהורה מכלום · סתמא כר' יהודה דריש פר' ט"ו דתנן אין בין דר"מ לדר"י אלא ערבת בעל הבית לר"מ אע"פ שמקבלין מ' סאה טמאה ולר"י אם מקבלין מ' סאה טהורין : ה · · ג' תרביסין הן · כעין כסא של ג' רגלים כדאמרי' במדרש פ' ויצא תרבוס של ג' רגלים הראה לו · ושל ספרין · יושב המסתפר עליו : ושל וחים שעומדין עליו ליטול זתים · טהור שאינו משמש אלא לפרקי' מועטין : ו · של צבעין כשצובעים את הבגד וצובעים חתיכה ממנו וכורכין את הבגד במפץ והחתיכה שרוצין לצבוע מכיח ן אותו חוץ למפץ כדי שלא יתלכלך כל הבגד מהצבע : ושל גתות שלובשין העוסקים בגת כדי שלא יטנפו את בגדיהם ואינו כלי : יב לשטיחי על המטה : יג · של צורות · שעושים בהם צורות וכותנים אותן סביב כותלי הבית לנוי : טו ה"ג של זקנה טמאה טומאת מדרס ושל ילדה טמאה טמא מת כדתניא בתוספתא :

פרק כ"ה · ר' יהודה סבר כל שאין שוה חשמיש אחוריו לתשמיש תוכו יש לו אחורים ותוך ואף ע"פ שאינו ניכר ור"מ סבר צריך שיהא ניכר · אחוריו משונה מתוכו : ב · המרדע · עץ עגול שתחוב בראשו ברזל הברזל שבראשו הוא הדרבן העץ נקרא מלמד שתיהם ביחד נקרא מרדע · סימן להם מכתה וביכה ודעת הוא המחבר : ד · של בת קודמין היא גרסינן · וה"ג הגאונים · כלומ' מכא ידעינן הי מיניהו קדים למישוי' תוך ותברתה אחורים אימא אני הרובע קדים והיא התוך והרובע אחורים : ה · היה שותה בכוס · מלתא באפי נפשה ולא קאי אכיתר :

פרק כ"ו · והלא כל הכלי' מיטמאין ומיטהרין שלא באומן ומ"ש הכי דאמרת · אלא לא הווכר שלא באומן על אלו אלא אלו הווכר שאפי הן מותרין טמאין שהדיוט יוכל להחזירם ושלא באומן הווכר לכפיפה מצרית שאף האומן אינו יכול להחזירה אלא ע"י טרח ויכול אם המוירה שלא באומן טהורה לכך הווכר שלא באומן שאפי' שלא באומן מיטמאין : ג · והפרקלימין · בתי ידים בלא אצבעות : וכל בית אצבעות · בתי אצבעות כל אצבע ואצבע בפ"ע בלא בית כף : ח · מ · ז מ של קיצין גרסינן · דאי של קייצין התנן (פכ"ד ט"ו) ג' פרקלינין הן של קייצין טהור מכלום אלא של קוצין והאיג כמי מנוי בין הקוצין : ה · לשטיח · על המטה : עור הסרוק · שכורכין בו את הצמר הסרוק שלא יתלכלך : עור הסורק · שלובשו הסורק את הצמר ·

פרק כ"ז · שאין לה לוביו · שאע"פ שאין לו תוך כיון שראוי להניח עליו כלי קבול הוא וטמא בכלי עץ : מוסף עליו העור כו' · אפי' במחובר לקרקע מטמא טומא' אהלים אבל עץ שחברו לקרקע אינו מטמא טומא' אהלים אבל בתלוש אפי' עץ מטמא טומא' אהלים כדתנן (בר"פ ט"ו) באהלות האיכר עובר ומרדע על כתפו טמא משום כלי' המאהילי' על המת וכן פורשו בתוספות בשבת אמתני' דכל היוצא מן העץ אינו מטמא טומא' אהלי' אלא פשתן · והרא"ש פירש מה י' מוסף עליו העור אפי' עור דלאו בר קבולי טימאה מטמא טומאת אהלי' אבל עץ דלאו בר קבולי טומאה לא מיטמא טומאת אהלים · וקשיא מכדי טימאת אהלים בעור ממשכן ומשרצים ומנגעי' ילפינן לה בשבת והתם בעור דבר קבולי טומאה הוא : ושיעור אהלים כתב הרע"ב טפח ולא היא דעל עצמן מביאין טומאה בכל שהן : משום אריג · והוא שאינו רוצה לארוג יותר מטמ' · באריגה בכ"ש אבל אם רוצה לארוג יותר אין טמא עד שיהא בו ארבעה : ד · המקצע כו' · מכל אחד בפ"ע וכ"מ בתוספתא : ה : כסא של קטן · מ"ש הפ"ש והרע"ב דבפכ"ב תנן בגדול דוקא טפח נ"ע הא לא תנן התם אלא בספסל

שנטלו ב' ראשיו : **ט** · אא"כ נגע בו הזב · בשעת המדרס נגע בו שלא כטמא מדרס בהפסק כלים
אלא בלא הפסק דרס עלי' הזב וכטמא גם ביגע וקודם שעשאו וילון טומאת מגע לא מעלה ולא
מוריד שהוא טמא מדרס שחמור ממגע ועכשיו שעשאו וילון והלכה הימנו טומאת מדרס נשארה בו
טומאת מגע : **יב** · שנמהה · לא שנטל החוט דא"כ מאי קמ"ל תנינא שלש של שלש שנתמעט טהור
אלא שנבלה ונתקלקל חוט אחד : או שנמצא בו קשר כו' · לא זו אף זו · רש"א כו' השבת אבד' · דהתם
תליכן אימא לא הושלך מדעת אבל גבי טומאה דמדעת הושלך הכל טהור ·

פרק כ"ח : ד · **ושאינם** מנויירו' טמאו' · טמא מת אבל מדרס לא וכמ"ש הרמ"ב"מ וכדתנן שלש
מטפחות הן של ספרין טמא טמא מת · ומתני' דהתם דלא כר"ג וכן מתני'
דלקמן כפה שהוא טמא כו' : **ה** : ומטפחות שעשאו כסת טמא גרסינן וכדבעינא למימר קמן : זה
הכלל כל ששינהו לשמו טמא · כלומר לשמו לשם תשמישו הראשונה טמא בין שינה מפשוט לפשוט בין
ששינה מקבול לקבול ובין מקבול לפשוט ומפשוט לקבול אם משתמש מעין מלאכתו ראשונה טמא · לשם
אחר · שאינו מעין תשמישו ראשונה ששינה מתשמיש זו לתשמיש אחרת טהור · הלכך חמת שנעשה
לקבול שעשאו שטיח שמשתמש לשכיבה ולא לקבול ושטיח שעשאו חמת טהור · אבל חמת שעשאו תורמל
שמקבול לקבול הוא וחמת משתמש לקבול ותורמל משתמש לקבול כר שעשאו סדין אע"פ שהוא מקביל
לפשוט לא שינה את תשמישו שכר משתמש לשכיבה וסדין משתמש לשכיבה וסדין שעשאו כר אף ע"פ
שמפשוט לקבול הוא שניהן משתמשין לשכיבה וכן כסת שעשאו מטפחת שהוא מקבול לפשוט ושניהן לשכיבה
משתמשין טמא · ובתוספתא תניא המשנה בכלי עור מן הפשוט לפשוט טמא מן הפשוט לקבול מן הקבול
לפשוט מן הקבול לקבול טהור · ותנא דתוספתא ר"א בר' צדוק הוא דתנן (ספכ"ו) ר"א ב"ר צדוק
אומר אף העושה מטפחת מן העור טמאה ומן הכסת טהורה · לא מיבעיא עור שחשב עליו לרצועות
וסנדלין טהור דחשיב לדבר טהור אפי' עשה מטפחות מן הכסת ששינה לדבר טמא טהור הואיל ושינה
מקבול לפשוט אלא מטפחת מן העור הוא דטמא דמפשוט לפשוט הוא : **ו** · מטלית שתליי' על הקופ'
מטמאה אחד כו' · הואיל ושינה אותה לשם אחר מבגד לקופה טהורה . וקופה כטמאה מגע מדרס
שנגע' במטלית משהתחיל לתלות קודם שגמר התליי' והיא מטמאה א' ופוסל א' משום שמחובר' לקופה
הטמא' מגע מדרס : הפרישה · הקופה נשארת בטומאתה טומאת מגע מדרס והיא טהורה שכבר כטהרה
כששינה אותה לשם אחר : תליי' על הבגד · שלא שינה אותה לשם אחר · דמעיקרא בגד והשתא בגד :
מטמא שנים כו' · נשאר' בטומאת מדרס שלה והבגד מטמ' שני' משום חבור : הפרישה · הבגד נשאר
בטומאת מגע מדרס שנגע בה והיא נשארה בטומאת מדרס · וכן הטולה על השק או על העור דר"מ
קסבר ר"מ שק ועור מין בגד הם ולא שינה את המטלית לשם אחר : ר"ש מטהר · קסבר לאו מין בגד
הן ושינה אותה לשם אחר : ר' יוסי אומר כו' · קסבר עור לאו מין בגד שק מין בגד הוא מפני שהוא אריג :
ז · חוץ מן המלל · המטלית ומלל הוא מה שמחובר ותפור לבגד וכדאמרינן בעלמא רשאי למולגן מתיך
המלל וקסבר ר"ש מטלית שלש על שלש חוץ מן המחובר ותפור לבגד מפני התפר ממעטו · והיינו
דקא מפסיק במלל בין דיכי המטלית משום דמלל כמי במטלית : מרום אחת אינה חבור · אפי' תפרה
מלמעלה מהשפה העליונה של המטלית לבגד · דומכין והפיך לי' לבגד מלמטה למעלה ומטלי' תלוי'
מג' רוחותי' על הבגד מלמטה למעלה והקרע מגולה : משתי רוחו' זו כנגד זו חבור · דא"כ הפיך
לי' או לא תלי המטלית אלא מונח אקרע דבגד : וחכמי' מטהרי' דאי הפיך לי' לבגד מנידי' הגאס
השני של המטלית שאינו תפור תלוי' כקרן זוית : א"ר בר"א · שמרום אחת אינו חבור · בטלית ·
שדרכו להפכו וללבשו מטה למעלה ומעלה למטה וכמצא המטלי' תלוי' אבל בחלוק · שאינו מהפכו ולובש
אלא לובשו את שלמעלה למעלה ואת שלמטה למטה · מלמעלן חבור · אפי' לא חברה אלא מרום אחת
בשפת המטלית העליונה חבור · דהו לא תלי המטלי' ומונח אקרע דבגד מלמעלה למטה : ומלמטן
אינו חבור · אם חברה בשפה התחתונה של המטלית אינו חבור דמיתלא תלי מטלית ולא מנחא אקרע
ח · מדרס · לרבותא נקט דאפי' מדרס טמאין : **ט** · משמרת של יין · וכן חלוק של יוצאת החוץ העשוי
כסבכה ·

כשבכה והעושה בגד מן החרס. הכך כולה אע"ג דחזי למדרסות טהורין. הואיל ומבוקבין כיהו ולא חזיא למילתיהו ולמילתיהו טהורין כיהו ובטלה טומאת מת מיני' דהוה עיקר טומא' דידהו ומיוחדין לכך וכל שבטלה העיקר בטלה הטפילה כדתנן לעיל (ספי"ט) . אבל כסת הקבלין אף ע"ג דמילתיה טהור התם משום דמלאכתי' לא קמחתא טומאה עלי' אבל אי מיחד לי' לדבר המקבל טומאה טמא אבל הכך בטלה עיקר טומאה דמייחדי לכך בטלה הטפילה . ושבכה של זקנה למילתיה כמי טמא : י . שבים שלה . שבתוך השבכה למעלה עושין חתיכת בגד מדבר אחר לנוי והוא אינו ממין השבכה אלא עושין אותו בפ"ע ותופרין אותו אח"כ בהשבכה . טמא בפ"ע . דזימנין שקיל לשבים מהאי שבכה [illegible] וקיהיב לי' לשבכה אחריתי :

פרק כ"ט : **והפליון** של ראש . כמ"ש הרמב"ם המטפחת שמשימין הכשים על ראשן . ויש פליון שהוא של כל הגוף וזהו שנזכו בפר' הרואה כתם וכן בפליוס והייכו אפליון דכל כתבי : והרדיד . וזו היא שכאמר והרדידים : כשאו את רדידי : וקילקין . אריג של שער . והייכו דתכן בפ' ט' דמקואות גבי חניכה והקלקלי שהוא דבוק שער והייכו קלקי ושבק : והפרגיד . כפירש הר"ש והערוך שהוא כמו כתכת פסים ותרגום ירושלמי פרגודא . ותדע דחשיב לה בשבת בתוך י"ח בגדים : ב . חלוק אחד . משום סיפא דיתר מכאן אינו חבור : ה . שירי מרחור . הוא מצד השני של המרדע שמצד הא' הוא הדרבן ומצד הב' המרחור . והא דקא פסק בין דרבן למרחור בהכך בבי ולא קתני להו בהדי הדדי שירי דרבן ד' ושירי מרחור ז' . משום דתנא סדר השיעורין הוא שוכה משלש אצבעות עד עשרה טפחים מחוט מאזני' של זהבי' שהוא שלש אצבעות עד של סיידין בה"א עשרה וקתני בדרבן ארבעה והדר קתני חמשה וששה ודמרחור שבעה :

פרק ל' : **פשוטיהן** טהורין . שכלי זכוכי' צריך תוך ככלי חרס : ג' . ר' יוסי אומר בבעץ טמא ובופת טהור . לטעמי' דאמר בקומקס של חרס שעשאו בופת הואיל ואינו יכול לקבל את השמין כבוכן טהור (פ"ב ז') ה"כ בופת טהור הואיל ואינו יכול לקבל שמין כבוכן : ד . צלוחי' קטנה כו' טמאה . שיכולה ליכטל בידו אחת ונותן ידו למטה מפיה ומטלטלה ואינה סורחת את היד : וגדולה כו' טהורה . שכיטלת בשתי ידים וצריך לאחוז בכל הכלי בשתי ידיו כיון שגדולה היא ונמצאת סורחת מלמעלה ככגד פיה את היד : של פלייטין . שהיא כ"כ קטנה שכולה ככנסת לתוך ידו וסורחת את ידו מלמעלה : לגיכין גדולים . שאינן ניטלין כלל אלא עומדין על הארץ והוא כובש כבשין לתוכן : טמאין . שאינן סורחין את היד : אשריך כלים כו' . שהעולם כחלק לשלשה שמים ארץ וימים . והארץ נקראת כל שכוללת כל הבריות וכל הצמחים וכל הדוממים וכל שבארץ הן טמאין . וים כולל כל הטהרות שכל שבים טהור וכל הכטמא ממה שבארץ מיטהרין במים כגון אדם וכלי שטף . שמים הן תשעה רקיעים כנודע לכל היודע . ובכללן הן אחד עשר ט' רקיעים וארץ וים וכנגדן א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ ז"ע ח"ס ט"ן י"ם כ"ל תשעה כנגד תשעה רקיעים י"ם כנגד י"ם כ"ל ככגד הארץ שנקראת כל . כמצא בא"ת ב"ש י"ם מתחלה ואח"כ כ"ל שהוא ככגד הארץ . אבל כלים אשריך כלים שמתחלה כל ואח"כ ים שבכלי' יש תיבת כל ים שנכנסת בטומאה בתיבת כל שהוא ככגד הארץ וכל שבארץ טמאין ויצאת בטהרה בתיבת ים שכל שבים טהור ושבארץ נטהרין בים : סליק מס' כלים .

מסכת אהלות

פרק א' : ב' כלים הנוגעים במת . הם כמת ולאו דווקא חרב אלא כל הכלים חוץ מכלי חרס הם כמת עצמו כדברי הר"מ ב"ש : ג' . כיצד ארבעה . הכך חרי תלתא ארבעה כולה כתיבי . דכתיב וכל אשר יגע ע"פ השדה בחלל חרב או במת וגו' יטמא שבעת ימים . הרי אדם במת ואדם בכלים שנגעו במת דחרב הרי הוא כחלל . וכתיב וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת תטמא עד הערב . וכל אשר יגע בו הטמא אכלים . מדכתיב בסיפא דקרא והנפש הנוגעת

מכלל

מכלל דרישא בכלים דנגע בהו הטמא והיינו דכתיב יגע ולא כתיב תגע דאי אנפש תגע הו"ל למיכתב
כדכתיב הנוגעת · ויטמא דקאמר קרא טומאה כיוצא בו קאמר · כל כלי אשר יגע בו הטמא האדם
הטמא דנגע במת או בחרב יטמא הכלי כהאדם הטמא · הרי כלים שנגעו באדם שנגע במת וכלים
שנגעו באדם שנגע בחרב שנגע במת טמאין שבעה · וסיפא קאמר והנפש הנוגעת תטמא עד הערב ·
אבל נפש הנוגעת באדם הטמא שנגע במת או בחרב תטמא עד הערב · או נפש הנוגעת בוכל אשר
יגע בו הטמא בכלי שנגע בו הטמא הזה תטמא עד הערב · הרי אדם שנגע באדם שנטמא במת
או בכלים שנגעו במת · וכן אדם בכלים שנגעו באדם שנטמא במת או בכלים שנגעו במת טמאין
טומאות ערב : אמרו לו אין האהל מתחשב · דלאו השפוד משום דנגע באוהל הוא דטמא שבעה ·
דאם כן אדם הנוגע בו לא יטמא אלא טומאות ערב · דשפוד הנוגע באהל הוי כלים בכלים דאינו
עושה אלא שלישי לטומאת ערב כדלעיל ולא הוי אלא שלשה במת · אלא השפוד משום דמביא על
עצמו בכל שהוא הוא דמיטמא כדתנן במכילתן כל המטלטלין מביאין טומאה על עצמן בכל שהן והו"ל
השפוד כמת ואדם הנוגע בו טמא שבעה וכלים באדם שבעה והו"ל ארבעה במת · ובטבליות דקנוש
עבה כמי משום דמביא על עצמו בכל שהו הוא כדבעינא למימר קמן : ד · חומר באדם מבכלים
וכלים מבאדם · והיינו דקתני לעיל שלשה במת כלים במת וכלים בכלים . ולא קתני שלשה במת אדם
במת וכלים באדם טמא טומאת שבעה השלישי בין אדם בין כלים טומאת ערב א"כ כלים במת ואדם
בכלים טמא טומאת שבעה ואדם באדם טמא טומאת ערב · משום דסדר חומרתן קנקיס ואזיל ברישא
קתני חומר דכלים מבאדם וקתני שנים במת אדם במת ואדם באדם הרי שנים וחומר בכלים דהוי
שלשה כלים במת וכלים בכלים וכו' · והדר קתני חומר דאדם מבכלים שכל זמן שהוא באמצע הן ארבעה
וקתני כיצד ארבעה כלים כונעים במת ואדם בכלים וכו' וכדקא אזיל ופריש הכא : ה · אדם ובגדים
מטמאין בזב · קתני זב הכא משום דדמי למת במכין דטומאות אלא בזב חסר אחת מבמת שכל שבמת
שנים בזב אחד ושבמת שלשה בזב שנים ושבמת ארבעה בזב שלשה · אדם במת ואדם באדם שנים
במת ובזב אדם בזב אינו מטמא אדם הרי אחד ב"ב · אדם במת וכלים באדם מטמא עוד אחד והוי
שלשה במת ובזב אדם בזב מטמא כלים הכא עים בו בשעה שנוגע בזב ותו לא הרי שנים · א"נ כלים
במת וכלים בכלים מטמא שלישי ובזב כלים שסכב או ישב עליהן הזב מטמאין כלים ותו לא הרי שנים ·
כלים במת ואדם בכלים וכלים באדם מטמאין רביעי ובזב כלים שסכב או ישב עליהן הזב מטמאין
אדם הנוגע בהן לטמא בגדים או כלים הנוגעין באדם בשעת נגיעתם במשכב ומושב הזב הרי
שלשה וכ"מ בתוספתא והיינו דקתני מתניתין שאדם הנוגע בזב מטמא בגדים והרי שנים ואלו במת
בכה"ג אדם הנגע במת וכלים בו מטמאין עוד שליש · וקתני חומר בבגדים שהבגדים הנישאין את
הזב מטמאין אדם לטמא בגדים שעליו והרי שלשה ואלו במת כלים הנוגעים במת ואדם בהן וכלים
באדם מטמאין עוד רביעי · וקתני ואין אדם נושא את הזב מטמא אדם והרי אחד בזב ואלו במת
אדם במת מטמא אדם הרי שנים : והא דקתני בזב בגדים ולא קתני כלים כדקתני במת · ברישא
קתני לסיפא בגדים משום דאדם הנוגע בזב לא מטמא אלא כלים הנוגע בין בשעת נגיעתו בזב וקתמא
דבגדים עליו הן כדאמרי' בפ"ק דכלים · ובסיפא קתני בגדים משום דראוי למשכב ומושב בעינן וסתם בגדי'
ראוין הן : ו · ואפי' מגויד שאינו יכול עוד לחיות אינו מטמא משום דדעתו נלול · ואפי' גוסס שאין דעתו
נלול אינו מטמא משום שיכול עוד לחיות : ז · האברים אין להן שיעור והא דלא חשוב כזית אבר מן החי · משום
דהכריש להן טומאת בשר בשיעורן · וקמ"ל דאברין שלהן אין להן שיעור ומטמאין אפי' פחות מכש עור אבל
החי אין לו טומאה אחרת בשום שיעור דבשרו טהור ואין לו אלא טומאת אבר : מטמאין טומאתן כל אחד ·
טומאתו מת במגעו ובמשא ובאהל כבלה במגע ובמשא שרץ במגע : ח · קורסל הוא סמוך לפס
הרגל קנעכיל בל"א : שוק הוא אורך הרגל עד הארכובה : ארכובה קני"א בל"א : חמשה בארכובה
בתוספתא שנים מכאן ושנים מכאן והפיקה באמצע : ירך הוא כל אורך מהארכובה עד הקטלית ·
קטלית הוא הכף למעלה מהירך סמוך למתניים : תשעה ברגל בתוספתא והאחיים עמהם : שנים
בקבה

בקנה הוא כל אורך היד עד המרפק: שכיס במרפק עלין בוגין בל"א: וזרוע מהמרפק כל ארכו עד הכתף: אבל אם אין עליהן בשר כראוי מטמאין במגע ובמשא וכו' · לא שנו אלא באבר מן המת ואבר מן החי אבל בשרץ ונבלה אם אין עליהן בשר כראוי טהור מכלום: סליק פרק ראשון

פרק ב': ב"ד דברים מטמאין במת · י"ג מהן מטמאין במגע ובמשא ובאוהל · שנים מהן מטמאים במשא ובאוהל ואין מטמאין במגע · שבעה מטמאין במגע ובמשא ואין מטמאין באוהל שנים מטמאין במגע ובאוהל ואין מטמאין במשא · וכולהו תניהא י"ג תנן ברישא כל הנך דחשיב דמטמאה באוהל בהדי רביעית דם ורביעית דם תבוסה לבד ממלא תרוד רקב ומלא תרוד רקב ועוד עפר קברות הן שנים שמטמאין במשא ובאוהל ולא במגע דלא חבור ניכהו למגע כדתנן איכו חבור לטומאה · ושבעה תנן אלו מטמאין במגע ובמשא ואיכו מטמא באוהל וקחשיב להו · וגולל ודופק הן שנים שמטמאין במגע ואוהל ולא במשא: **משנה א'** רובע עצמות מרוב הבנין או מרוב המנין · שיהא הרובע כלקח מעצמות שיש בהן רוב בנינו של מת או רוב מנינו שהן מטמאין באוהל אע"פי שאין בהרובע רוב בנין או רוב מנין · אבל אם לא כלקח הרובע מעצמות שיש בהן רוב בנין או רוב מנין איכו מטמא הרובע באוהל וכדתני' בתוספתא רובע עצמות מרוב הגוי' בגודל ועצמות רוב הגוי' בגודל ואע"פ שאין בהן רובע טמאין · ורובע עצמות מרוב הגוי' במנין ועצמות רוב הגוי' במנין ואע"פ שאין בהן רובע טמאין · ר' יהודה אומר בלשון אחר בית שמאי אומרים מעצמות משנים או משלשה מן הגוי' · ובית הלל אומרים רובע עצמות מן הגוי' מרוב בנין או מרוב מנין רוב בניכו או רוב מניכו של מת אע"פ שאין בהן רובע טמאין · שמאי אומר אף מעצם אחד · אמר ר' יהושע יכולני לעשות דברי ב"ש ודברי ב"ה כאחד משני שוקים וירך אחד כדברי ב"ש · כלומר שהוא שלשה עצמות כדברי ב"ש והוא מרוב הבנין ובפרקי ידיו ורגליו כדברי ב"ה · · כלומר והוא מרוב המנין · ובשדרה וגולגולת כדברי שמאי · כלומר שהוא מעצם אחד ורובע ממנו מטמא באוהל שהשדרה וגולגלות עצמן מטמאין באוהל כמת שלם: כמה הוא רוב מניכו קכ"ה · וקמ"ל כדתני' בתוספתא היותרת עולה מן המנין · וחסר שאין בו אלא מאתים · ויתיר שיש בו מאתים ושמונים ואחד כולם מצטרפין למנין קכ"ה · פירש אף על פי שבחסר ק"א הוא רוב מניכו מכל מקום צריך קכ"ה לרוב מניכו כרוב כל אדם וביתיר שרובו לא הוי עד קמ"א מכל מקום סגי בקכ"ה רובו דכל אדם ואברים היתירים של היתיר הן בכלל המנין ומצטרף לקכ"ה: **ב** · דם קטן שיצא כולו כו' · תני' בתוספתא דם הקטן שיצא ממנו כולו ואין בו רביעית ר' עקיבא אומר כל שהוא וחכמים אומרים כו' · שרבי עקיבא אומר טומאה בדם וטומאה בעצמות מה עצמות אע"פ שאין בהן רובע טמאין אף הדם כו' · השיבו את ר' עקיבא ג' תשובות לא אם אמרת בעצמות שכן רובן טמא בלא רובע תאמר בדם שאיכו טמא אלא ברביעית ד"א כו' · פירש ר' עקיבא קנסיב לה מעצמות של קטן מכל הגוף שאע"פ שאין בהן רובע טמאין · כך הדם שיצא כולו אף ע"פ שאין בו רביעית טמא וקמהדר ליה רבנן לא אם אמרת בעצמות שכן רובן טמא בלא רובע וכולה לכל שכן תאמר בדם שאיכו טמא אלא ברביעית · שלא אמרו בו טומאה אלא ברביעית ולא רובו וכן כולו כמי לא: מלא תרוד ועוד עפר קברות טמא ולא גרסי' רקב והכא במת שנקבר בכסותו או בארון של עץ וכיוצא בו שנתערב עפר אחר עם עפר גופו של מת ואין לו דין רקב אלא דין עפר קברות דצריך מלא תרוד ועוד · והכי תניא בתוספתא פרק ב' דמכילתין · ואיזהו מת שיש לו רקב הנקבר ערום בארון של אבן על גבי רצפה או ע"ג טבלא של שיש אבל הנקבר בכסותו ובארון של עץ ע"ג עפר אין לו רקב והנוטל עפר מתחתיו וזה הוא עפר קברות מלא תרוד ועוד · כמצא עפר ואיכו יודע מה טיבה פי' ר' אליעזר בן צדוק בורר את הצרורות ואת הקסמין נוטל את הודאי ומניח את הספק וזהו עפר קברות מלא תרוד ועוד · פיר' זה הספק הוא עפר קברות דצריך ועוד שמע מינה מהא דנקבר בכסות וכיוצא בו שיש עפר אחר בו הוא עפר קברות ומטמא במלא תרוד ועוד: מלא תרוד רקב שגבלו במים איכו חבור לטומאה · לענין מגע אבל במשא ובאוהל מטמא · וקחשיב הנך תלתא ואיכא בכל חדא תרי טומאות מתלת דבמת · רקב שגבלו במים מטמא במשא ובאוהל ואיכו מטמא

במגע · והדר קתני אלו מטמא במגע ובמשא ואינן מטמאין באוהל עצם כשעורה וארץ העמים וכו' · וסדר קתני הגולל והדופק מטמאין במגע ובאוהל ואינם מטמאין במשא · והכי תניא בתוספתא פרק ד' ר' שמעון אומר שלש טומאות פורשות מן המת שתים בכל אחת והשלישית אין בהם ואלו הן גולל ודופק ועצם כשעורה ומלא תרוד רקב גולל ודופק כו' עצם כשעורה כו' מלא תרוד רקב כו' ·

ג · באיזה מקדת אמרו כו' ולא קשיא הא דפליגי תנאי אליבא דב"ש · דהא אמר עלה בגמ' וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו · והשתא הואיל וב"ה לא יהבי שעורא בהדיא · וב"ש קיהבי שיעורא כמלא מקדח · קא מפליג ר"מ ורבנן בשיעורא דיהבי ב"ש דאיזה מקדח אמרו ומינה נשמע לב"ה דהא קרובים דברי ב"ה לדברי ב"ש : ד · הגולל והדופק מטמאין במגע ובאוהל · טומאת אוהל דגולל לא נפקא לן מידי דהא הגולל לא מטמא אלא בקבר סתום כדתניא בתוספתא סוף פרק ג' שתי אבנים גדולות של ארבע ארבע טפחים שעשאן גולל לקבר המאהיל ע"ג שתיהן טמא נטלה א' מהן המאהיל ע"ג שני' טהור מפני שיש לטומאה דרך שתצא · שמעינן מינה דכי איכא ד' טפחים כשיעור יציאת הטומאה תו לא מטמאה באוהל משום גולל אלא בקבר סתום הוא דמטמא באוהל ובקבר סתום גולל למאי מבעי לי' תיפוק לי' משום מתן הוא דמטמא דהא מאהיל על גבי קבר סתום דמטמא כל סביביו באוהל · וגולל היוצא חוץ לקבר לא מטמא כלל כדתנן במכילתין (פ' ט"ו ח') · ועוד תניא התם רבי אליעזר אומר גולל מטמא במשא אם מטמא באוהל המועט לא יטמא במשא המרובה א"ל ר' יהושע מרובה טומאת אוהל כו' שהמאהיל על המת בסוכה טמא משום קבר סתום והמסיטה טהור אמר ר' שמעון זהו אכדון אם סוכה שיש לה פתח ה"ה חוצצת ע"ג ואם סוכה שאין לה פתח והו גולל עצמו · פירש דסוכה שאין לה פתח והיא כקבר סתום והו גולל עצמו שמטמא משום קבר סתום שאין לו פתח לצאת דרך שם הטומאה וכשם שר"א מטמא בשאר גולל במשא כך מטמא בסוכה במשא · אלמא דגולל משום קבר סתום הוא דמטמא באוהל דמאהיל ע"ג קבר סתום · ואם יש לה פתח ה"ה חוצצת אלא גולל דקתני משום מגע דכל גולל שכנגד הקבר מטמא במגע ואפילו פירש הגולל מן המת : ר"א אומר מטמאין במשא פריש בתוספתא במאי פליגי ר"א ורבנן : ה · ואבר מן החי שחסר עצמו · אבל אבר מן המת טמא משום עצם כשעורה : ו · ורביעית דם משני מתים · הא תני לה חדא זימנא · ומשנה יתי' קמ"ל דפליגי ר' עקיבא ורבנן בין ברביעית דם שיצא מב' מתים מזה חצי רביעית ומזה חצי רביעית וקסבר ר"ע בהא כמי מטמא · ובין ברביעית דם שפירשה משתי רביעית שיצאו משני מתים וקסברי רבנן בהא כמי טהורה · וקמ"ל חדא להודיעך כחו דר"ע וחדא להודיעך כחן דרבנן :

סליק פרק שני ·

פרק ג' : א' · כיצד הנוגע כו' מן הכבלה · כן דרך התנא להתחיל בדבר אחר והדר אמאי דסליק מיני' וכן בהרבה מקומות : הנוגע בכחצי זית ומאהיל על כחצי זית · דכי מאהיל על הטומאה הרי הטומאה עולה עד המאהילו והוי כנוגע בה וכן אם כחצי זית מאהיל עליו הטומאה יורדת עד שתחתיו והוי כמי נוגע בהטומאה והו"ל מגע ומגע ולהכי חכמים מטמאין · אבל הנוגע בכחצי זית ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית מגע ואהל הוא דא"כ הטומאה דכחצי זית עולה עד המאהילו והוי כנוגע בה הרי דבר אחר המאהיל הוא דהוי כנוגע בהטומאה אבל האדם לא נגע בהטומאה ולגבי דידי' אהל הוא דהוי והו"ל מגע ואהל ולא מצטרפו · ור' מאיר אומר מגע ואהל כמי מצטרפו דאמרינן ביתא כמאן דמליא טומאה דמי והו"ל כמי מגע ומגע : הכל טמא · מסקנא דר"מ הוא והכל דקתני לאתויי שני חצאי זתים מאהילין עליו דלא קתני לי' ברישא וכחצי זית מאהיל עליו ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית ודבר אחד מאהיל עליו ועל כשני חצאי זתים דלא קתני ליה בסיפא קאמר ר"מ הכל טמא חוץ מן המגע עם המשא : ב · אם מתכבשת ויוצא ממנה רביעית דם טמאה · ובתוספתא מפרש כיצד משערין אותה : ג · כשפך באויר · במקום מגולה לא תחת אהל : בין מבפנים כו' ואפילו שיפועו לצד פנים טהור · ותניא בתוס' פ"ד ר' יוסי אומר וזקנים הראשונים היו אומרים מקטפרס ולפנים הבית טמא מקטפרס ולחוץ הבית טהור חזרו לומר קטפרס בין מלפנים

בין

בין מבחוץ הבית טהור · וקמ"ל מתני' אפי' מבפנים טהור לאפוקי מזקנים הראשונים : ד · שני עצמות ועליהן כשני חצאי זתים בשר כו' טמא · ורבי יהודה בן נקוסא משום ר' יעקב פליג עליה בתוספתא וקסבר אין שני עצמות מצטרפין כו' : ה · איזהו דם תבוסה צלוב כו' · לאו ר' אליעזר בר"י קאמר לה אלא ר"ש הוא דקאמר לה ור"א בר"י לא קאמר אלא זה וזה כמים ולא קא מפרשא מתני' לר"א בן יהודה איזהו דם תבוסה ור' שמעון הוא דקאמר איזהו דם תבוסה צלוב כו' · ודר"א בן יהוד' קמפרש בתוספתא דתניא בתוספת' פ"ד איזהו דם תבוסה פירש ר"א בן יהוד' הרוג שיצא ממנו רביעית דם בחייו ובמותו ספק בחיו יצא ספק במותו יצא ספק בחיו ובמותו יצא זהו דם תבוסה וחכ"א ברה"י ספיקו טמא ברה"ר ספיקו טהור אלא איזהו דם תבוסה הרוג שיצא ממנו רביעי' דם בחייו ובמותו ועדיין לא פסק ספק רובו בחייו ומיעוט במותו ספק מיעוטו בחייו ורובו במותו זהו דם תבוסה ר' יהודה אומר הרוג שהי' מוטל במטה ודמו מנטף לגומא טמא מפני שהטפה של מיתה מעורבת בו וחכמי' מטהרין מפני שראשון ראשון נפסק רש"א צלוב שדמו שותת ונמצא תחתיו רביעית דם טמא ר' יהודה מטהר שאני אומר טפה אחרונה של מיתה עומדת לו ע"ג העץ : ורבי יהודה ור"ש דתוספתא ודמתניתין תרויהו כרבנן דפליגי עלי' דר"א בן יהוד' בתוספתא וקאמרי דם תבוסה הרוג שיצא כו' ועדיין לא פסק ס' רובו בחייו כו' אלא דר"ש סבר צלוב שדמו שותת כו' טמא משום דשותת לא בטיל אבל את שדמו מנטף טהור משום דראשון ראשון נפסק כרבנן דפליגי עליה דר"י בתוספתא ור"י סבר שותת טהור דשתיתה בקילוח מחיים הוא דהוי וטפה של מיתה עומדת ע"ג העץ כדפריש בתוספתא ומנטף טמא דאין דם מבטל דם : ו · ר' יוסי אומר השדרה והגלגלת כמת · אבל גדול מכזית לא הוי כמת :

פרק ד' : **טומאה** שם הבית טמא · ואע"ג דליכא פ"ט ולא אמרינן טומאה רצוצה היא ובוקעת ועולה בוקעת ויורדת ולא ליטמי הבית · מידי דהוה אטומאה תחת רגלו דתניא בתוספתא פ"ה טומאה תחת רגלו או ע"ג רגלו והיא רצוצה טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת למה הוא דומה לעמוד שבתוך הבית וטומאה תחתיו והיא רצוצה טומאה בוקעת ועולה כו' · משום דכל טומאה שתחת הכלי ולכלי שני כיסויין וכסוי העליון גבוה טפח מהטומאה לא אמרינן בי' דין בוקעת · בין שהוא כלי שיש לו דין אהל לחוצץ מפני הטומאה כי הא דמגדל כגון שמחזיק מ' סאה בלא בין שהוא כלי שאין לו דין אהל לחוצץ בפני הטומאה אלא דהוא עצמו כלי טהור מלקבל טומאה כי הא דכלי גללים דפ"ו וכוורת דפ"ט שנעשין אהלים לטמא ולא לטהר להבאת הטומאה נעשין אהלים ולא לחוצץ כדתנן דפ"ו · בכולן אם יש להן שני כיסויין וכסוי העליון גבוה טפח מהטומאה אין אומרים בו דין בוקעת · דכל בוקעת לא אמרינן אלא היכא דבקעה כנגד הטומאה ועולה ולא מצדדין והכא אם בכלי שנעשה אהל לטהר איכא בוקעת למעלה ממנה ולתוכה מביא' אפולה משום דכי בקעה לתוכה הרי כיסוי העליון הגבוה טפח נעשה אהל ומביא את הטומאה לכל תוכה וחוצץ על שלמעלה ממנו ולא בקעה אי לעל גבו של כלי ונפיק מדין בוקעת לדין אהל לחוצץ דלא לבקע לע"ג ולהביא לכל תוכו הלכך לא אמרי' בי' כלל בוקעת אפילו לתוכו כי היכי דלא בקעה לע"ג · ואם בכלי טהור שנעשה אהל לטמא ולא לטהר ועל גבו כנגד הזית טמא משום דאינו חוצץ וכמאן דליתי' דמי וטמא כנגד הטומא' עד לרקיע · לא אמרי' בוקעת דליטמי תוכה אלא תוכה טהור משום דכי בקעה לתוכה הרי כיסויו העליון הגבו' טפח מביא את הטומאה לכל תוכו דלטמא נעשה אהל ולחוצץ אינו נעשה אהל וטמא כל שע"ג ונפיק נמי מדין בוקעת לטמא מתורת אהל כל תוכו וכל ע"ג אפי' שלא כנגד הזית הלכך לא אמרי' בי' כלל בוקעת ותוכה טהור וע"ג כנגד הטומא' טמא משום דלא חייץ וכמאן דליתי' דמי כדאמרי' גבי כוורת דפ"ט · והכא במגדל נמי לא אמרי' בוקעת לא למעלה מהמגדל ולא לתוכו אלא הבית טמא מפני שסוף הטומאה לצאת : ב · ר' יוסי מטהר מפני שהוא יכול להוציא' חצאי' כו' · וקשי' לן וליפלוג נמי ר' יוסי ברישא במגדל גופא ובביב שהוא קמור דשלהי פירקין דלעיל ובכל דוכתי דאמרי' טמא מפני שדרך הטומאה לצאת · ותו אמאי לא פליג נמי ר' יוסי בסיפא דהוא עומד בתוך הפתח ·

ובתוספתא פ"ה תניא להא דר' יוסי אסיפא הי' עומד בתוך הפתח וכפתח לחוץ כו' א"ר יוסי כן הלכה יפה כח הכלי להציל מכח צמיד פתיל או מכח אהלים אם מציל הוא מכח צמיד פתיל בגלל ק"ו ע"י אהלים · פי' בתמי' כן הלכה אם הכלי מציל מכח צ"פ ק"ו ע"י אהלים · הלכך כראה דמוקמי' לה להכי תרתי מתנייתא ומתניתין הא דהי' עומד בתוך הפתח עד היתה מוכני ברישא והדר האי דתיבת המגדל ורבי יוסי מטהר קאי אתרויהו אהך דתיבת המגדל דקסליק מיני' ואהך דהי' עומד בתוך הפתח · וקסבר ר' יוסי סוף הטומאה לצאת לא אמריכן דיכול להוציא' חצאין או לשרפה במקומה והיכא דטהרה בתוך המגדל קמציל מגדל אטהרה דבתוכו אף ע"ג דסוף הטומאה לצאת דרך המגדל ומודה ר' יוסי בטומאה בתוך המגדל ומגדל עומד בבית דהבית טמא ולאו משום דסוף הטומאה לצאת אלא קסבר הואיל ואין למגדל דרך יציאה לטומאה בפני עצמו לא חשיב אהל לאצולי אטומאה דתוכו דלא ליטמי הבית וכמאן דליתא דמי מידי דהוה אצמיד פתיל דמציל אטהרה שבתוכו ולא מציל אטומאה דתוכו ה"נ האי אהל דלית לי' יציאה לטומאה בפ"ע אלא דרך הבית חשיב לאצולי אטהרה דתוכו ולא חשיב לאצולי אטומאה דתוכו וכמאן דליתא דמי · והיינו טעמא דר' יוסי דפליג אהי' עומד בתוך הפתח וטומאה בבית קסבר מה שבתוכו טהור דקמציל המגדל אטהרות שבתוכו וסוף הטומאה לצאת לא אמרי' דיכול לה ליה חצאין ובמגדל דרישא דהי' עומד בתוך הבית וכן בביב קמור דלעיל לא פליג דמודה אם טומאה בתוכן הבית טמא ולאו מטעמי' דת"ק דסוף הטומאה לצאת אלא משום דלא חשיב אהל להציל אטומאה דתוכו הואיל ואין לו יציאה לעצמו אלא דרך הבית וכמאן דליתא דמי · ובתיבת המגדל דמתניכן בתר האי מתני' דהי' עומד בתוך הפתח כמי הכא במגדל עומד תוך הפתח ותיבתו חוץ לפתח עסקי' ויש פותח טפח לבית שהתיבה סתום בצדה שממנה לבית אלא שלצד הבית רחב עד פ"ט ולצד החוץ קצר וסברי רבנן כיון שלצד החוץ קצר ודאי סוף הטומאה לצאת דרך הבית דרחב עד פ"ט להכי טומאה בתוכו הבית טמא מידי דהוה אביב קמור דתניא בתוספתא רחב מבפנים וצר מבחוץ טומאה ברחב הבית טמא כו' · ור' יוסי סבר סוף הטומאה לצאת לא אמריכן דיכול להוציאה חצאין או לשרפה במקומה מאי אמרת הואיל ולית לי' יציאה לעצמו לא לחשב אהל וכמאן דליתא דמי מידי ריא אלא בתיבה שלחוץ לבית וכי כמאן דליתא דמי מאי הוי הא כטומאה דמכחא חוץ לבית דמיא ובית מהיכא ליטמי הלכך ר' יוסי מטהר · ותכן כמי גבי כלב כי האי גוונא (בפי"א מתני' ז') כלב שאכל בשר המת ר' יוסי אומר רואין את הטומאה מכנגד המשקוף ולפנים הבית טמא מכנגד המשקוף ולחוץ הבית טהור · והוא משום דאין לו יציאה לעצמו ואמריכן אהל כמאן דליתא דמי הלכך בלפנים כמאן דמכחא בבית דמי ולחוץ כמאן דמכחא בחוץ דמי וכדבעיכן למימר התם : ג · טומאה בבית מה שבתוכו טמא גרסיכן : היתה מוכני שלו משוכה לאחוריו ג' אצבעות · במגדל עומד בפתח ומוכני שלו משוכה קצתה לצד הבית ג' אצבעות והמוכני פרוצה מלמעלה · כדתניא בתוספתא בר"א בפרוצה אבל במגופפת הרי היא כקבר סתום ומטמאה כל סביבה ואלו היתה המוכני ד' אצבעות הבית טמא דהו"ל פותח טפח פתוח דמביא טומאה על הבית והכא הואיל וליכא אלא ג' אצבעות הבית טהור · כדתני עלה בתוספתא משום דאין טומאה נכנס לאהל ואיכו יוצאה ממכה אלא בפ"ט · וכן אלו לא היתה הטומאה כנגד הקורות כנגד הזית טמא · השתא דכנגד הקורות כנגד הזית כמי טהור דאמרי' רואין את הקורות כאלו הן יורדות וסותמות · כדתניא בתוספתא כלים שכנגד הזית ר' מטמא וחכמי' מטהרין שאכי רואה את הקורות כאלו הן יורדות וסותמות א"ר רואה אני דבריהם מדברי : בר"א שיש שם פ"ט ואיכה יוצאה · כלומר שיש שם לחוץ פ"ט בכדי שיצא הטומאה לחוץ ואיכה יוצאה לבית שאין סוף הטומאה לצאת לבית שיש כדי יציאה לחוץ והמגדל בא במדה דהו"ל אהל הלכך המגדל חוצץ בעד הטומאה דמוכני דכולה חדא כלי היא להכי איכו מביא את הטומאה לבית אלא במוכני פותח טפח לבית :

פרק ה' : תנור שהוא עומד כו' ועיכו קמורה לחוץ · שעין התכור מכוסה בכסר ואלו לא היתה מכוסה היתה הטומאה נכנסת דרך העין עכשיו שמכוסה העין התכור והעין ביצולין

ומצילין

ומצילין עם דפנות אהלים שעומד בתוך הבית בש"א הכל טמא אפי' הבית דגזרי' עומד בתוך הבית
אטו עומד בחוץ דליכא דפנות אהלים וטומאה בוקעת דרך הנסר לעין הקמור בו ומביא טומאה לתנור
הכא נמי אע"ג דאיכא דפנות אהלים גזרי' ומביא הטומאה דרך העין לתנור ומתנור לבית ובה"א
התנור דטמא בעומד בחוץ ה"נ טמא משום גזירה דהתם והבית טהור דאבית ליכא למיגזר · רע"א
אף התנור טהור דלית לי' גזירה דעומד בחוץ כלל : ובתוספתא תניא א"ר יוסי בא ר"י בן נורי
אצל אבא חלפתא א"ל. מה אתה אומר בעין של תנור ונסר נתן ע"ג א"ל טמא בקעה הטומאה את
הנסר נטמא וטימא את התנור א"ל אף אני אומר כן אלא שעקיבא מטהר · ותוספתא נמי בתנור
שעומד בתוך הבית והיינו דר"ע מטהר · ור' יוחנן ב"נ ואבא חלפתא כב"ה דגזור אתנור אטו עומד בחוץ
וטמא : ב · ארובה שבין הבית לעלי' וקדרה נתונה עלי' כו' · הכא נמי בגזירה קמיפלגי ודכ"ע
מדאוריתא הקדרה ניצלת ומצלת עם דפנות אהלים אפי' נקובה עד שתהא נקובה בפותח טפח וכדתניא
בתוספתא ארובה שבין הבית לעלי' וקדרה כו' נפחתה כמוצא זתים מצלת עד פותח טפח · אלא דב"ש
גזור קדרה דארובה אטו קדרה דצמיד פתיל העומד בתוך אהל המת ומוקפת צמיד פתיל דהתם כי
ניקב בכונס משקה ודאי לא מציל בצמיד פתיל וה"נ גזרי' דלא להציל וטמא נמי כל העלי' · וב"ה
סברי קדרה דבצמיד פתיל טמא בארובה נמי טמא משום גזירה · עלי' דליכא למיגזר בי' טהור ·
ור"ע סבר הכל טהור דלית לי' גזירה כלל · ובין בתנור בין בארובה דכ"ע מדאוריתא ניצול עם
דפנות אהלים ובגזירה קמיפלגי : ג · לא גרסי' חזרו ב"ה כו' ובסיפא בתר הא דאשה וערבה גרסי'
חזרו ב"ה כו' וקאי הא דחזרו אכולה · ארישא דהיתה שלימה ואלגין ואאשה ואעריבה · כדתניא
בתוספתא אהא · דאשה וערבה דא"ר יהושע בושנו מדבריכם ב"ש אשה וערבה טמאין טומאת שבעה
ובצק טהור לגין טמאין טומאת שבעה ומשקין טהורין אחר שעמד אמר לפניו תלמיד א' מתלמידי ב"ש
רבי אומר לפניך טעם שב"ש אומרים בו א"ל אמור א"ל כלים של ע"ה טמא או טהור א"ל טמא כלי
טמא חוצץ או אינו חוצץ א"ל. אינו חוצץ א"ל זהו טעמו של ב"ש א"ל והלא טהרתם אוכלין ומשקין
שבתוכו א"ל כשטהרנו אוכלין ומשקין שבתוכו לעצמו טהרנו אבל לטהר את הכלי שטהרתו לך ולו מיד הלך ר'
יהושע ונשתטח. על קברי ב"ש ואמר נעניתי לכם עצמות ב"ש אם סתומות שלכם כך מפורשות שלכם על
אחת כמה וכמה אמרו כל ימיו הושחרו שיניו מפני תעניות · שמעינן מהא דכל שקלא וטריא דידהו
גבי אשה וערבה ולגין הוא דקשקלו וטרו ור' יהושע דהוה מתלמידי ב"ה אמר בושנו מדבריכם וכי
אסברה ניהלי' תלמוד מתלמידי ב"ש הדר בי' והיינו הא דחזרו ב"ה להורו' כדברי ב"ש · וגבי אשה וערבה
מורו ב"ה על הכל על הקדרה שלמה ועל לגין ועל אשה וערבה הלכך בתר הא דאשה וערבה גרסינן הא
דחזרו ב"ה וקאי אכולהי דהתם הוא דחזרו אכולהי : ה · שהכל נאמנין על החטאת · והא דלא תני
נמי על הקדש דהא כבר תנא לי' בחגיגה דנאמנין על הקדש : הכי גרסי' כלים טהורי' וכ"ח טהורין
מצילין עם דפנות אהלים · ומלתא באפי נפשה היא ולא קאי אדלעיל כדקא אזיל ופריש כיצד הבור
והדות : ז · קורה כו' · וקדרה תלוי בה ואין בין פי הקדרה לקורה פ"ט כדתניא בתוספתא · ר"ע
מטהר דמצלת וחכמי' מטמאין דאיכה מצלת עד שתהא אפוכה בארץ ובקורה פחות מטפח כדתניא
בתוספתא · ומשום דהו"ל כסתומה מהארץ ועד הקירה אבל גבוה טפח מהארץ אינה מצלת :

פרק ו' : אדם וכלים נעשי' אהלים לטמא כו' · אדם וכלים נעשין אהלי' להביא את הטומאה אבל
לא לחצוץ בפני הטומאה ואפי' הן סומכין את האהל אינן חוצצין בפני הטומאה :

ר"א מטהר · משום דאדם טהור קא מסייך לאהל כדתניא בתוספתא רפ"ו ארבעה שהיו נושאין את
הנדבך ואין במוטות כעובי המרדע · דאי איכא במוטות כעובי המרדע הי' מביא טומאה על אדם
הנושאן כדתנן ועל אדם הנושאן כעובי המרדע ואפי' ר"א מודה דאדם טמא דקא מסייך לאהל אינו
חוצץ · וכן בכלים תניא בתוספתא נתון ע"ג ד' כלים טהורין ואין בהם פ"ט טומאה תחתיו כו' ר"א
מטהר · ובכלי אבנים דמתניתין נמי דטהורין ניהו קפליג נמי ר"א אסיפא : ב · והגיף אחד מהן
את הדלת או סמכו במפתח הכלי סמכו לאהל ואדם טהור עומד בפנים וסמכו במפתח דמפתח טהור

הוא · והיינו דפליג עלי' ר"א בתוספתא דתניא רי"א משום ר"א אף ע"פ שנפתחה הדלת בלא מפתח
ומפתח הוא שבתוכו הבית טהור לפי שלא כטמא המפתח : בית שמלאו בקנקנים כו' ואם לאו טמא ·
ובפי' כלפי טומאה אבל פי' כלפי טהרה חוצץ כדתניא בתוספתא · ואע"ג דאין כלי כעשה אהל לטהר
הכא מציל עם דפנו' אהלים : ג · וחכמי' מטהרין · חכמי' דהכא כסברא דר' יהודה דארובה דפ"י
מתני' ג' : ה · אם יש שם פותח טפח הכל טמא · הבית והעלי' דכידון כקבר סתום ומטמא כל
סביביו : אם אין שם פ"ט רואין את הטומאה כאלו היא אוטם ומחצי' ולמטה הבית טמא ועלי' טהורה
מחצי' ולמעלה העלי' טמאה והבית טהור : היתה כראית כו' בין כך ובין כך כו' · בין מחציו ולמטה
בין מחציו ולמעלה הבית טמא משום דכראית בתוך הבית · ז · שני פרדסקן זה בנד זה כו' · פרדסקין
הן תיבות הנתונות בכותל כדתניא בתוספתא תיבה שעשאה פרדסקין : נפתח אחד מהן · כגון שיש
באותן התיבות פ"ט בכל אחת וכי לא נפתח מהטומאה באחת מהן הו"ל כקבר סתום ומטמא כל
סביביו וחברו כמי טמא · והכא הואיל ונפתח האחד שבו הטומאה להבית הוא והבית טמא וחברו
טהור הואיל ויש בו פ"ט · אהל בפ"ע הוא ומציל ולא מיטמא מפני הבית כביב קמור דפ"ג אם יש
בו פ"ט טהור : ורואין את הפרדסקין כאלו היא אוטם · אם אין בהתיבות פ"ט רואין אותן בכותל
כאלו אטום ומחציו ולפנים הבית טמא ומחציו ולחוץ הבית טהור · תניא בתוספתא תיבה שעשאה
פרדסקין אף ע"פ שמשתמש בה טהורה היתה טמאה ועשאה פרדסקין טמאה עד שיקבענה במסמר
פרדסקין שהוא פתוח לבית מוגף וטומאה בתוכו הבית טמא טומאה בבית מה שבתוכו טהור שדרך
הטומאה לצאת ואין דרכה לכנס :

פרק ז' : **כותל** שוכית טומאה בוקעת כו' · בפ' בתרא דמכילתין תכן איזהו שוכית מקום שהים
עולה בזעפו · והכא ה"פ מקום שהים עולה בזעפו ומעפי הים מעלין על שפתו
שירטין וחול הרבה עד שהחול והשירטין גבוה ככותל ועשהו להאי שירטין כותל לביתו והיינו כותל
שוכית ואם טומאה שם באותו שירטין אע"פ שיש במקום הטומאה טע"ע על רוס טפח איכו מטמא
סביביו אלא בוקעת ועולה · משום דקרקע עולם הוא וכל קרקע עולם איכו מטמא סביביו דאי לא
תימא הכי אין לך מקום טהרה בעולם שהרי טמאה כל הארץ מקבר אחד שבה מפני שהוא קבר
סתום ומטמא כל סביביו שכל הארץ סביביו הוא ודופנו הוא אלא קרקע עולם איכו מטמא סביביו
וה"כ האי שירטין שעשהו כותל לביתו קרקע עולם הוא ואע"ג דאיכא במקום הטומאה טע"ט בוקעת
ועולה : כפש אטומאה הכוגע בה מן הצדדין טהור · ואע"ג דאיכא בקבר החפור בקרקע כמה טפחים
אלא דאטומאה בכסר ומהמת עד הכסר ליכא רוס טפח הכוגע בקרקעו מן הצדדין טהור דקרקע עולם
איכו מטמא מן הצדדין : אם הי' מקום הטומאה טע"ט כו' · הכסר שמכסה בו הקבר מיקרי כפש
הטומאה ומיקרי מקום הטומאה וקאמר אם הי' הכסר שמכסה בו הקבר טע"ע על רוס טפח שגבוה
הכסר מן המת טפח הרי הכסר מטמא משום קבר סתום כל סביביו והכוגע בו כנגד הכסר בכל
שמכוסה בהכסר טמא דהכסר שנעשה אהל סתום מטמא כל סביביו כל מה שתחתיו וכדתנן ס"פ
כוורת גבי ארון כדבעינא למימר קמן : ב · אהל שהוא שופע ויורד וכלה עד כאצבע · שכלה במקום
ירידתו עד כאצבע גבוה מן הארץ דסמוך לארץ בסוף שיפועו איכו גבוה מהארץ אלא כאצבע מ"מ
טומאה באהל כלים שסם טמאין טומאה שם תחת השיפוע במקום האצבע כלים שבאהל טמאין
דשיפועי אהלים אע"ג דלא גביהי מארעא אלא אצבע הן כאהלים : טומאה מתוכו הכוגע בה מתוכו
כו' · דתוכו כידון ככלי שמביא הטומאה ואיכו חוצץ בפני הטומאה וכלים הן כמת כדתנן בפ"ק הלכך
הכוגע בו טמא טומאת שבעה ואחוריו דחוצץ כידון כאהל ואהל איכו כמת אלא הוא עצמו טמא טומאת
שבעה והכוגע בו טמא טומאת ערב · טומאה מאחוריו אחוריו הכוגעין במת כידון ככלי לטמא הכוגע
בו טומאת שבעה ותוכו דחוצץ כדתניא בתוספתא הככנס לתוכו טהור כידון כאהל דעצמו טמא טומאת
שבעה והכוגע בו טמא טומאת ערב : כחני זית מתוכו כו' · והאהל עצמו טמא שבעה ורבי נתן פליג ז
כדתניא בתוספתא : מקנתו מרודד על הארובה כו' ר"ש אומר איכו מציל משום דדבר המקבל טומאה
הוא

הוא וכל המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה אלא א"כ נטוי כנטית האהל דמציל משום אהל
דגזירת הכתוב היא דאהל אע"ג דמקבל טומאה חוצץ · ור' יוסי סבר אע"ג דלא נטוי כנטית אהל
הו"ל אהל וכה"ג תניא בתוספתא נטוי ע"ג קנים דוקרפים פי' קנים יוצאי' משרש אחד ומתפרדין
למעלה לארבעה ר' יוסי אומר מציל ורש"א אינו מציל עד שיהא נטוי כנטית אהל שיהא נטוי על
ארבעה עמודין כפרדין ; ג · או בחלון שהיא ארבעה על ארבעה טפחים · ודוקא בחשב חלון כמי
מציל כי חשב עליו · אבל בכפתח ולא חשב פתח הוא דמציל · הא חלון כי כפתח מביא כמי טומאה
על עצמו ואפילו לא מציל על הפתחים משום דאין דרך להוציאו בחלון כדתניא בתוספתא המת בבית
ולו פתחין הרבה כולן נעולין כולן טמאין : נפתח א' מהן אע"פ שלא חשב עליו טהר את כולן היו
בו חלונות הרבה וכולן מגופות כולן טהורות נפתחו כולן טמאות ולא הצילו על הפתחים : ה"ג בש"א
והוא שחשב כו' : היה סתום כו' בש"א כשיפתח ד"ט ובה"א כו' ומודים בפותח כו' · ור' יהוד' פליג
כדתניא בתוספתא רי"א הפותח בתחלה בש"א כשיפתח ד' טפחים ובה"א כשיתחיל · הפותח סתום
בש"א כשיתחיל בה"א כשיחשוב ; ד · הראשון טמא בספק · שמא נפתח שם הקבר · והשני בודאי
הא דקתני בודאי קע"ל ואפי' הוציאו משם הכלים קודם שנולד טמאין ודאי דאמרינן נפתח הקבר
מיד כשהביאו להשני דכל הטומאות כשעת מציאותן : אין לכפלים פתיחת הקבר · קיימא דת"ק הוא כלומר
הא דראשון טמא מספק דוקא כשנולד ולד כגמר דחיישינן לפתיחת הקבר אבל הפילה נפל שלא נגמר
הראשון טהור שאין לנפלים פתיחת הקבר עד שיעגילו כו' : ה · יצא הראשון מת והשני חי טהור
שאין דרך טומא' לכנוס · הראשון חי והשני מת טמא שדרך הטומאה לצאת : ר"מ אומר בשפיר א'
טמא ואפי' הראשון מת והשני חי דסבר פתיחת הקבר כיצאה לאויר העולם דמי וקודם פתיחת
הקבר לא אמרינן סוף הטומאה לצאת דטומאה בלועה היא הילכך בשפיר אחד ואפי' יצאו זה אחר זה
הואיל ובשפיר אחד · תרווייהו בפתיחת הקבר אחת יצאו וכי יצא המת כבר נפתח הקבר של החי
וכמאן דיצא לאויר העולם דמי וקטמא באוהל המת ולאו טהרה בלועה היא · וכן הראשון חי והשני
מת אם בשפיר אחד טמא הואיל וכי יצא החי כבר נפתח הקבר של המת ובפתיחת הקבר כטמא החי
וכן כל הבית נטמא בהאי פתיחה · בשני שפירין שכל היוצאין בשני שפירין אינם יוצאין בפתיחת
הקבר אחת אלא לכל אחד ואחד נפתח הקבר בפני עצמו אפי' הראשון חי והשני מת הואיל וכי יצא
החי עדיין לא נפתח הקבר של המת והוציאוהו קודם פתיחת הקבר של המת הילכך טהור · ואע"ג
דסוף הטומאה לצאת · קסבר ר"מ אין להולד טומאה עד שיצא לאויר העולם דטומאה בלועה היא ·
וכן הראשון מת והשני חי טהור · הואיל ולא נפתח הקבר של החי טהרה בלועה היא · ובתוספתא
תניא אמר ר' יוסי אני אומר דבר א' והם אמרו דבר אחד אני אומר הטומאה דרכה לצאת ואין דרכה
לכנוס והם אמרו לי אין להולד טומאה עד שיצא לאויר העולם · פי' ר' יוסי בתוספתא היינו רבנן דמתני'
ורבנן דתוס' היינו ר"מ דמתניתין · דסבר אין להולד טומאה לטמא משום שסופו לצאת עד שיצא
לאויר העולם דטומאה בלועה היא ופתיחת הקבר הו"ל יצא לאויר העולם :

פרק ח' : **שיש** להן שולים כו' · אין חוצצין עד שיהא בהן כל השלשה שיהא להן שולים ומחזיקות
מ' סאה בלח וביבש יהיו מחזיקות כורים שיהא עשוי לקבל שלים בגודש : כדפי'
רש"י בעירובין בכלי שגבהו כחצי ארכו ורחבו כיס ש"ש ; והעוף ששכן ואע"ג דלא קשור אם שכן
מביא וחוצץ ודוקא למעט פותח טפח שיש מאהל לחברו בעי' קשור לבטלו לאהל : והעושה מקום לבנה
גרסינן · שעושה מקום לבנה בשבלים ליטש שם ועושה מסבלים אהל עליו : חוץ מעגיל של דבלה ·
תניא בתוספתא ר' יוחנן בן נורי אומר כל העגולין טהורין · אין מביאין טומאה חוץ מעגול דבלה
מפני שהן יושבין תחתיהן בפקועות · פי' בגומות והעגול מגל למעלה מראשיהן שלא יכה השמש :
ב · הזיזין והגזיריות במתני' ר"פי"ד מפרש איזהו זיז שפניו למטה גזירה שפני' למעלה : פרעות
היוצאין מן הגדר קוצים ודרקנים היוצאין מן הגדר והכי תניא בתוספתא : והכי סכסות ופרעות
ודמורייתא חוצצין אפי' אינן יכולין לקבל מעזיבה ביכולית · ולא מביאין אפי' יכולין לקבל מעזיבה

רכה ואפי' בסדק כל שהוא · דכל אהל דבר אורך אפי' כפחות עד שיהא בו פותח טפח חוצץ בפני הטומאה ואינו מביא את הטומאה אפי' נסדק כל שהו דאויר מפסיק · ורבנן הוא דגזור אם יכולין לקבל מעזיבה רכה למר וביצוכית למר דלהוי אוהל כמי להביא את הטומאה: ג · ואין מחזיקין ע' סאה כו' · פי' או אין מחזיקין מ' סאה: ד · מסכת פרוסה חוטי השתי ואויר מעט בין החוטין · וחבילי המטה או שתי או ערב ואויר יותר בין החבילין מבין החוטין דמסכת והמשפלות קופה שמוציאין בו הזבל וארוגה שתי וערב ואויר מעט בחללים שלו שלא ליפול הזבל מתוכו · והסריגו' שבחלונות ארוגות שתי וערב ואויר יותר בחללים מבקופה · וכל הכי שיש בהן אויר פחות מטפח חוצץ ואינו מביא אפי' מסכת פרוסה שהאויר מעט דאהל שנסדק אפי' סדק כל שהו אינו מביא כדאמרן: ה · והכפור הוא הגליד שנעשה על העצים ועל העשבים בימי הקור מחמת הקור בלי מים כלל (פראסט בל"א): והגליד מים שנקפאו מחמת הקור ונעשה גליד: ו · שתי חביות כו' והבית טמא כו' וכן שני חדרים כו' · ובתוספתא מייתי פלוגתא דתנאי בהא:

פרק ט' כוורת שהיא בתוך הפתח · כוורת עשוי כמין חבית של עץ עגולה ויש לה שני שולי' מצד האחד עשוי לנעול ולפתוח לרדות מתוכו הדבש וליתן מזונות להדבורים ומצד השני שולי' סתומה ועשוי' נקבים נקבים לעוף בתוכה הדבורים ולעוף מתוכה לחוץ והיינו מחולחלת דתנן בסיפא בר"א שהיא מחולחלת שעשוי שולי' השניה נקבים נקבים · ובאינה מחזיק מ' סאה דהויא כלי דאי מחזקת מ' סאה התנן בפירקין דהויא אהל וחוצץ אלא באינה מחזקת מ' סאה ומ"מ כלי טהורה היא ואינה מקבלת טומאה משום דמחלחלת בנקבים הרבה ראיה לזה ממשנה ג' פ"ב דכלים אבוב של קלאים כתבו שם המפרשים דפשוט הוא בלא בית קבול קשה דהיינו מחתה פרוצה אלא ודאי דיש לו דפנות וטעמא דכלי טהורה היא מפני שמנוקב בנקבים הרבה מ"מ לא בטיל מתורת כלי הואיל וחזי למילתי': שהיא בתוך הפתח ופיה לחוץ · ששולי' מצד אחד פתוחה ופי' פתוחה לחוץ · ומצד השני שסתומה ומחולחלת בנקבים כדאמרן הוא לפנים לבית: כזית מן המת כתון תחתי' או ע"ג מבחוץ · הואיל וכלי היא דהא אינה מחזקת מ' סאה ולמילתא חזיא אע"ג דמיחלחלא בנקבים והיא טהורה משו' דמיחלחלת כדאמרן וכל כלי טהור אדכפשיה מציל וחייצא אטומאה לא קיין מידי דהוי אכלי חרס דמציל ולא חייץ דכל חרס וכלים כעשין אהלים לטמא ולא לטהר · וכדתניא בתוספתא דמכילתין פרק ט"ו חביות שהן מוטו' על צדיהן באוי' הונג' של זו בצד הונג' של זו והונג' של זו בצד דופנ' של זו גבוהו' מן הארץ טפח והונגיהן פ"ט טומאה תחתיהן ועל גביהן טמא על גביהן ע"ג ותחתיהן טמא ותוכן טהור גבוהו' מן הארץ טפח ואין בהונגיהן פ"ט וטומאה תחת אחת מהן תחתיה וע"ג טמא על גבה ע"ג ותחתי' טמא ותוכה טהור בד"א בטהורות אבל אם היו טמאות אע"פ שאין גבוהות מן הארץ טפח וטומאה תחת אחת מהן כולן טמאות · והיינו משום דבטהורות אדכפשיה מציל הילכך תוכן מ"מ טהור וחייצ' אטומאה לא חייצא הילכך תחתיהן וע"ג טמא ולהבאת טומאה כלים כעשין אהלים הלכך אם יש בהונגיהן פ"ט ונוגעות זו בזו בפ"ט וטומאה תחת א' מהן מביא טומאה אכל תחתיהן וכל ע"ג כמי טמא דלא חייצא אטומאה וכל הטומאה שתחתיהן עולי' אכל ע"ג דאין חוצץ ביניהן · ואם אין בהונגיהן פ"ט אינו מביא מזו לזו אלא כל תחתיה שהטומאה שם טמא וכן כל על גבה · וכן בטומאה על גבה אינו חוצץ לתחתי' ואם אינן גבוהות טפח מן הארץ ואינה אהל להביא הטומאה לכל תחתי' כל שכנגד הטומאה תחתיה וע"ג טמא ותוכן מ"מ טהור · ובטמאות אע"ג דלא גביהי טפח וטומאה אחת מהן כולן טמאות משום דבדי החביות התחתונות לא סתמי לאהל הואיל ומקבלי טומאה וכמאן דליתנהו דמי וצדיהן העליונה מביא טומאה אכל תחתיהן · והכא כמי האי כוורת דכלי טהורה היא אדכפשה מצלא ומיהו לא חייצא הלכך אם טומאה תחתיה תחתיה או ע"ג מבחוץ כל שהוא כנגד הוית תחתיה וגבה טמא דכלי אינו חוצץ בפני הטומאה וכמאן דליתא דמי והטומאה עולה כנגדה ומטמאה למעלה עד לרקיע וכן בע"ג הטומאה יורדת כנגדה ומטמא תחתיה · וכל שאינו כנגד הוית טהור דהא אינו גבוהה טפח מהארץ להביא הטומאה לכל תחתיה וע"ג ואינו טמא אלא כנגד הטומאה וכן תוכה וכן הבית טהור · דתוכה

טהור משום דמקבלת אכפסה כיון דכלי טהורה היא והבית טהור דטומאה מבחוץ ואיכא גבוה טפח מארץ להביא הטומאה לבית · ואי קשיא חוכה כמי לטמא משום דטומאה שתחתיה בוקעת לתוכ' · הא לא קשיא כדאמרינן גבי מגדל דכל כלי שיש לה שתי דפנות ודופן העליון גבוה מהארץ טפח דאהל הוא להבאת טומאה תו לא אמרינן בחוכה חורת בוקעת דכי תבקע תביא דופן העליון הטומא' לכל חוכו דכלי כעשה אוהל לטמא ונטמא כמי כל ע"ג משום דאיכו חוצץ וכפיק ליה מתורת בוקעת דהויא כנגד הטומאה לתורת אהל לטמא אף שלא כנגד הטומאה הילכך לא אמרינן ביה כלל בוקעת לתוכה אלא בכלי שאין לה רק דופן אחד ואיכה גבוה מהארץ טפח הוא דאמרינן בוקעת לתוכה וכן גבי כלי שיש לה דין אהל וכדאמרינן גבי מגדל ולהכי תוכה אפי' כנגד הטומאה טהור וע"ג טמא דאיכו חוצץ בפני הטומאה · ואם היתה מחולחלת בדפנותיה למעלה או למטה אע"ג דליכא בנקבים פ"ט כהי דלא עיילא טומאה לתוכו · כלים דתוכה דכנגד הנקב דכנגד הטומאה מיהא מיטמי דכל כנגד הנקב לא בעינן פ"ט · אלא הכא בדפנות שלימות ומיחלחלא בשולי' דמגדה דלפנים לבית : בבי' אין טמא אלא הבית · דאתחתיה איכו מביא דליכא פ"ט תחת הכוורת ואחוכה הא מגיל אכפסה ודרך הנקבים לא עיילא טומאה לבית דהא ליכא בנקבים פ"ט : בתוכה הכל טמא · הואיל וכלי כעשה אהל לטמא ולא לטהר הדופן התחתון ושולי' שמצד הבית איכו חוצץ בפני הטומאה וכמאן דליתי' דמי ודופן העליון כעשה אהל לטמא ומביא הטומאה לכל שתחתי' ולהבית וכן למה שעל גבו הואיל ואיכו חוצץ :

ב · היתה גבוה מן הארץ טפח כו': הכל טמא · דטומאה תחתיה הואיל וגבוהה מהארץ טפח ויש אהל טפח תחתיה מביא טומאה לכל שתחתיה וממכה לבית ומכל שתחתיה לכל שע"ג הואיל ואיכו חוצץ · ואם הטומאה בבית מביא טומאה מהבית לתחתיה דרך האהל של טפח שתחתיה ומכל שתחתיה לכל שע"ג שאיכו חוצץ · ואם טומאה ע"ג הו"ל כאלו הטומאה מוכחת תחתיה הואיל ואיכו חוצץ וכמאן דליתיה דמי ותחתיה כעשה אהל לטמא כל שתחתי' ואיכו חוצץ לע"ג וכל על גבה כמי טמא ומביאה הטומאה מתחתי' לבית דרך האהל של טפח · אלא חוכה טהור דאכפסה מקבלת כדין כלי טהור : בתוכה הכל טמא כדלעיל : ג' בד"א בזמן שהיא כלי · דמשום שהיא כלי איכה חוצצת דכל כלי איכו כעשה אהל לטהר · ומחולחלת שנקבה בשוליה לצד הבית נקבים הרבה כדרך שעושין בכוורת כדאמר לעיל דמשום דמחולחלת היא טהורה ומקבלת על עצמה : היתה פחותה שנפחת מדופנה ואפי' פקוקה בקש פקיקה לא משוי לה כלי או אפוצה שנקבה בשוליה נקבים גדולים יותר ממה שדרך לעשות בה ולמלאתה כמי לא חזיא בטלה מתורת כלי ונעשה אהל לטמא ולטהר · ואזיל וקמפרש איזה אפוצה כל שאין לה טפח ממקום אחד אע"פ שנקביה גדולים אין פ"ט בנקבים ממקום אחד · דאלו טפח בנקבים ממקום אחד טומאה בתוכה טמא הבית טומאה בבית טמא תוכה דהא איכא פותח טפח ביני' כפי' לפנים דסיפא אבל השתא דליכא פ"ט ביניה' איכו מביא : כזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד התהום טמא · ואיכה בוקעת לתוכה כנגד הזית משום שיש לה שתי דפנות ודופן העליון גבוה טפח אין לה דין בוקעת בין נעשה אהל אף לטהר בין לא נעשה כדאמרן לעיל בבבא דרישא · והואיל ובטלה מתורת כלי משום דפחותה או אפוצה ונעשה אהל לטמא ולטהר חוצצת לעל גבה והכל טהור אלא תחתיה כנגד התהום : ע"ג כנגדו עד הרקיע טמא · דחוצצת על תחתיה : בבית אין טמא אלא הבית · דחוצצת וכן בתוכה אין טמא אלא תוכה דחוצצת : ד · היתה גבוה כו' · וטומאה תחתיה או בבית תחתי' והבית טמא · דמביא מזו לזו דרך טפח שביניהן תוכה וגבה טהור דחוצצות כדין אהל : בתוכה כו' ע"ג כו' משום דחוצצת : ה · כל שהוא כנגד הזית תחתיו' וגבה טמא · ולא גרסי' ותוכה וכל שאיכו כו' תוכה והבית טהור : ולא שאכי פי' לפנים ומפי' לחוץ אלא דפיה לחוץ וטומאה בבית אין טמא אלא הבית ופי' לפנים הכל טמא דעיילא הטומאה מבית לתוכה דרך פי' · וכן בגבוהה מן הארץ טפח דפי' לחוץ תוכה טהור והכא טמא דעיילא מבית לתוכה : ו · בד"א בזמן שהיא כלי ואיכה חוצצת ומחולחלת דטהורה היא כדלעיל גבי פי' לחוץ היתה פחותה כו' והו"ל אהל כדלעיל אלא דהכא בתוכה או בבית תוכה והבית טמאים דמביא הטומאה מזו לזו דרך פי': י' מה שבתוכה טמא גרסי': יב · היתה

פחותה ופקוקה בקש או מחוקת מ' סאה והכא לא קתני בד"א שהיא כלי מחולחלת ולא קתני נמי או אפונה · משום דהכא וסיפא דיושבת על שולי' תרויהו בחד גונא במונחת באויר וביושבת על שוליה לא מצי תני בסיפא בד"א שהיא כלי מחולחלת היתה אפונה כו' דא"כ בגבוהה מן הארץ טפח וטומאה תחתיה תחתיה טמא ותו לא אנאי מאחר דמיחלחלא בשוליה ליתני נמי תוכה וגבה כנגד הנקב את התם ע"כ בשוליה שלימות עסקינן וקתני בד"א שהיא כלי היתה פחותה בדופנותיה דבטיל מתור' כלי היתה גבוהה כו' וטומאה תחתיה תחתיה טמא · והכא נמי אע"ג דרישא במחוללת קמיירי מדקא מצלי אכפשה הואיל והכא נמי באויר דומיא דיושבת על שוליה איידי דהתם לא קתני מחולחלת הכא נמי לא קתני מחולחלת ואיידי דלא קתני התם בסיפא אפונה ה"ה סיפא באפונה לא קמיירי וקתני במקום אפונה בהכי תרי גווני דאויר או מחוקת מ' סאה : יג · היתה יושבת על שוליה כו' טומאה בוקעת כו' · וכן בסיפא היתה פחותה או מחוק' מ' סאה אמרי' טומאה בוקעת · בכולהי פרקין לא אמריכן בוקעת משום דבמוטה על צדה איירינן עד הכא ויש לה שתי דפנות לא אמרי' דין בוקעת כדאמריכן לעיל אבל הכא דיושבת על שוליה ואיכה סתומה אלא בשוליה שמצד התחתון להכי אמרי' דין בוקעת : יד · רבי אליעזר ורבי שמעון אומרים אין טומאה עולה לה כו' · בכלי והיא בדופן אחד דכ"ע דאמרי' בוקעת והיינו דל"פ ברישא ובשתי דפנות דכ"ע דלא אמריכן בוקעת ל"ש כלי ל"ש כלי וכעשה אהל כי פליגי בכלי וכעשה אהל ולה דופן אחד ת"ק סבר אמריכן בוקעת ר"א ור"ש סברי לא אמרי' בוקעת : טו · ארון שהיא רחבה מלמטן וצרה מלמעלן כו' הנוגע בה מלמטן טהור דכל קרקע עולם איכו מטמא משום קבר סתום אלא הכיסוי הוא דמטמא כל סביביו כל שכנגדו מתחתיו וכן מלמעלה כנגדו עד הרקיע כדאמריכן לעיל גבי כותל שוכית וכפש אטומה רפ"ז · והכא האי ארון דחקיק בשן סלע אם רחבה מלמטן וצרה מלמעלן הנוגע בה מלמטן טהור דקרקע עולם הוא ואיכו כנגד הכיסוי שהכיסוי צר מלמעלה וכדתכיא בתוספתא ארון שהוא חקוק בסלע ומכוסה הנוגע בה מ"מ טהור ואיכו מטמא אלא כנגד כיסויו בלבד : מלמעלן טמא כנגד כיסויה : רחבה מלמעלן וצרה מלמטן הנוגע בה מ"מ טמא שכנגד הכיסוי הוא והכיסוי מביא למה שתחתיו מטמא כל סביביו · וכן היתה שוה הנוגע בה מ"מ טמא דכנגד הכיסוי הוא דר"א ר' יהושע אומר מטפח ולמטן טהור דלא חשבינן ליה לארון ובטיל לקרקע עולם מטפח ולמעלן טמא כדפריש בתוספתא רי"א כו' שאין מעלין עולין גבוה מהארץ פחות מטפח כלומר שאין המעלין את המת לקבר עולן בגובה פחות מטפח מן הארץ ולא חשבינן ליה לארון · העשוי' כמין קמטרא העשוי עגולה (קופרט בל"א) והכסא מכסה כל שכנגד הדפנות הנוגע בה מ"מ טמא דכנגד הכיסוי הוא כמין גלוסקום כמו שעושין תיבות קטנות סתום בראשו מן הצדדין ובאמצע רחבו עשוי כיסוי קצר פועל ופותח בהולכה והבאה ביד · הנוגע בה מ"מ טהור דקרקע עולם היא חוץ ממקום פתיחתה שעם הכסוי : טז · חבית שהיא יושבת כו' טומא' בוקעת כו' דכל שאין לה אלא כיסוי אחד מלמטה אמריכן ביה בוקעת כדאמרי' גבי כוורת והחבית טמאה דבוקעת לתוכה וטמאה מאוירה · תחת דופנה מבחוץ שהטומאה תחת עובי הדופן מבחוץ טומאה בוקעת דרך עובי הדופן והחבית טהורה דאין הטומאה נכנסת באוירה : בתוכה ותחת דופנה · שדופנה בולט עגול מכל סביבה כדרך שעושין בקדרה ואם הטומאה שם אם יש בדפנות באותן חלל הבטן הבולט פ"ט כלים שבכל סביבה טמאין דאהל פ"ט מביא הטומאה לכל סביביו שיש שם אהל וכלים שכנגד פי' טהורין דפתוחה מלמעלה ואין שם אהל מביא עלי' הטומאה כדאמרי' גבי ארובה דפ"י · ואם לאו טומאה בוקעת דרך דופנה למעלה ולמטה : בד"א בטהורה אבל אם היתה טמא' לא גרסי' לה דהכא לא שאני לן בין טמאה לטהורה דכולהי לא איירי אלא במוטות על צדיהן (דפ"ט"ו ג') הוא דשאני לן כדבעינא למימר קמן : והכי גרסי' הכא היתה גבוה מהארץ טפח או מכוסה או כפוי על פי' כו' · דהו"ל אהל לטמא כל שתחתיה ואיכה חוצצת ובאה הטומאה לכל שלמעלה אילכך טומאה תחתיה בתוכה או ע"ג הכל טמא :

פרק

פרק י' ג': ר"א הבית טמא וכנגד הטומאה טהור · וביש בארובה פ"ט דרישא ל"פ ר"י דהתם הואיל ומקנתה דבבית כמי יצאה דרך פ"ט דאלו הי' שם למעלה אהל היתה יוצאת הטומאה דרך פ"ט ומביאה למעלה על כל מה שבאהל · הלכך מקנתה דבבית כאלו היתה מונחת כמי כנגד ארובה וטמא כל שכנגד המקנת כאלו היה כנגד כל הזית · אבל הכא דליכא פ"ט ואין מקנתה דבבית יוצאה דרך שם כלל קסבר ר"י דלא שדינן לה אכנגד ארובה כלל וטהור כנגד הטומאה דכנגד מקנת הזית הוא: ד: נתן דבר שהוא מקבל טומאה בין מלמעלן בין מלמטן · שנתן דבר המקבל טומאה בכל הארובות מלמעלן ומלמטן הכל טמא דדבר המקבל טומאה אינו חוצץ ויוצאה הטומאה דרך הפ"ט לעליו' ובעליו' הדבר המקבל טומאה שנתן בארובה העליונה והוא מביא טומאה על כל העליות: ודבר שאינו מקבל טומאה ממנו ולמטן טמא דנסתם האהל ע"פ כולה ממנו ולמעלן טהור דחוצץ על שלמעלה הימנו: ה· אין בארובות פ"ט וכו' הטומאה בבית כו' אין טמא אלא התחתון · דאין הטומאה יוצאת בפחות מטפח · הטומאה כנגד ארובות נתן דבר שהוא מקבל טומאה בין מלמעלן בין מלמטן · שנתן על כל הארובות מלמעלן ומלמטן הכל טמא כל הכלים שכנגד ארובות טמאין דאינו חוצץ וכל שכנגד הנקב כנגד הטומאה אע"ג דליכא פ"ט טמא: ודבר שאינו מקבל טומאה כו' אינו טמא אלא תחתון · ואפי' כנגד הטומאה ממנו ולמעלה טהור דחוצץ: ו · שאם תעלה שפתותי' נוגעות בארובה גרסינן · כלומ' שהיא כזוכה תחת חלל הארובה שאם תעלה עולה והולכת בארובה ונוגעות שפתותי' בחודי פי הארובה בשיעור טפח אורך מקום הנגיע' · ואיכה כתוכה כלום תחת התקרה שתהא נוגעת אם תעלה אפילו נגיעה כל שהו בתקרה אלא אם תעלה תלך בארובה ותגע בעובי פיה · ומשום סיפא קתני לה דרישא באיכה גבוהה טפח מן הארץ דטומאה בוקעת כו' לעולם היא בוקעת בין נוגעות בארובה בין אינן נוגעות דטומאה רצוצה היא · אלא משום סיפא דהיתה גבוה מן הארץ טפח טומאה תחתי' או בבית תחתי' והבית טמא הואיל ואם תעלה נוגעות בפ"ט בארובה מביא הטומאה מזו לזו · תוכה וגבה טהור הואיל ואם תעלה שפתותי' נוגעות בחודי פי ארובה אמרינן גוד אחית והתקרה שלמעלה יורדת עד שולי הקדרה ומתחברת עם השולים והו"ל אהל משולי הקדרה ולמטה ומגלת עם דפנות האהל וחוצצת על שלמעלה הימנה הלכך תוכה וגבה טהור · בתוכה או ע"ג הכל טמא דכטומאה הקדרה וכלי טמא אינו מציל אפי' עם דפנות אהלים: אבל אם כתוכה תחת התקרה עד שאם תעלה שפתותי' נוגעת בתקרה אפי' כל שהוא וטומאה תחתי' הכל טמא דתו לא מצינן למימר גוד אחית עד שולי': דהיכי תחית עד שולי' הא אם תרד התקרה תגע בשפתותי' ולא תוכל לירד עוד מפני שפתות הקדרה שלא יניחו אותה לירד עוד מהם ולמטן אלא עד השפתות הוא דמצי נחית ותו לא הלכך אין לקדרה דפנות אהלים להציל והכל טמא · ואם עולה והולכת שאם תעלה לא תגע בחודי פי ארובה אלא בפחות מטפח באורך והיתה גבוה' מן הארץ טפח וטומאה תחתי' אף הבית טהור דאין טמא אלא תחתי' דליכא נגיע' בפ"ט להביא הטומאה להבית וכן בטומאה בתוכה וע"ג הבית טהור וכן אם טומאה בבית אין טמא אלא הבית · ובתוספתא כל הכי בבי בתוספתא היתה כתוכה תחת הארובה שאם תעלה ושפתותי' נוגעת בתקרה כל שהו טומאה תחתי' והיא רוצצת טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת היתה גבוה' מן הארץ טפח וטומאה תחתי' או בתוכה או ע"ג הכל טמא · שאם תעלה עולה והולכת בארובה ונוגעת בארובה בפ"ט וטומאה תחתי' והיא רוצצת טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת היתה גבוה' טפח · וטומאה תחתי' או בבית תחתי' והבית טמאין תוכה וגבה טהורין מפני שנצלת עם דפנה של אהל בתוכה או ע"ג הכל טמא שאם תעלה עולה והולכת בארובה ונוגע בארוב' בפחות מפ"ט וטומאה תחתי' והיא רוצצת טומאה בוקעת וכו' היתה גבוה מן הארץ טפח וטומאה תחתי' טמא תוכה וגבה והבית טהורין מפני שנדונין כשפועי אהלי' בתוכ' או ע"ג הכל טמ' והבי' טהור בבי' אינו טמא אלא הבי': ז היתה כתוכ' בצד האסקופ' שאינ' כתוכ' תחת השקוף כלום אלא בצד האסקופה מחוץ לאסקופה ולשקוף שאם תעלה היא נוגעת במשקוף פ"ט · כלומר שאם תעלה תהא דופן הקדרה נוגעת בחודי השקוף באורך טפח של הדופן · וה"ל משום סיפא קתני לה דרישא א"כ לא תגע כלל טומאה רצוצה היא ובוקעת אלא משום סיפא דהיתה גבוה' מן הארץ

טפח. טומאה תחתי' או בבית תחתי' והבית טמא הואיל ואם תעלה תגע בעובי השקוף באורך פ"ט
ויביא הטומאה מזו לזו כדאמרינן גבי ארובה · תוכה וגבה טהור דנצלת עם דופן הבית בתוכה או
ע"ג הכל טמא דנטמאה הקדרה והכלי טמא אינו מציל אפי' עם דפנות אהלים · שאם תעלה אינה נוגעת
בשקוף פ"ט שלא תגע בעובי השקוף בשיעור. אורך טפח או מודבקת בשקוף למעלה בפחות משיעור טפח
טומאה תחתי' אין טמא אלא תחתי' והבית טהור דליכא נגיעה בשיעור טפח להביא הטומאה מזו
לזו ועל תוכה וגבה מצלת עם דופן הבית · אבל אם היתה משוכה כל שהוא מן האסקופה שאם תעלה
לא תגע כלל בשקוף אינה מצלת על תוכה וגבה דאין לה דפנות אהלים וממנה לבית ומהבית לה אינו
מביא טומאה · ואם היתה כתוכה כל שהו תחת השקוף וטומאה תחתי' מבחוץ והיא גבוהה טפח מהארץ
אם יש בדופנה פ"ט שהבטן בולט ממנה עגול וכמשך משפתו עד פ"ע הכל טמא דמביא מתחתי' להבי'
ומהבית באה הטומאה לאוירה דרך השקוף המאהיל עלי' בכל שהו · ואם אין בדופנה פ"ט וטומאה
תחתי' אין טמא אלא תחתי' דליכא נגיעה בפ"ט להביא הטומאה מתחתי' להבית ועל תוכה וגבה מצלת
עם דפנות אהלים · וכדתניא בתוספתא רפי"א קדרה שהיא כתוכה. בנגד האסקופה שאם תעלה וספתותי'
משוכות. מן השקוף כל שהו טומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת היתה גבוה מן הארץ טפח וטומאה
תחתי' בתוכה או ע"ג הכל טמא. והבית טהור בבית אינו טמא אלא הבית בלבד · שאם תעלה
ודופנה נוגעת בשקוף בפחות מפ"ע כל שהוא טומאה תחתי' ורוצצת טומאה בוקעת ועולה כו' היתה גבו'
מן הארץ טפח וטומאה תחתי' תחתי' טמא תוכה וגבה והבית טהור. מפני שנצלת עם דפנה של אהל
בתוכה או ע"ג הכל טמא והבית טהור טומאה בבית אין טמא אלא הבית: שאם תעלה ודופנ' נוגעת
בשקוף בפ"ט טומאה תחתי' ורוצצת טומאה בוקעת ועולה וכו' היתה גבוה' מן הארץ טפח וטומאה
תחתי' או בבית תחתי'. והבית טמא תוכה וגבה טהור בתוכה או ע"ג הכל טמא · שאם תעלה וספתותי'
אוכלת בשקוף כל שהו טומאה תחתי'. ורוצצ' טומאה בוקעת ועולה וכו' היתה גבוה' מן הארץ טפח
אם יש בדופנו פ"ט וטומאה תחתי' או בבית או בתוכה או ע"ג הכל טמא אין בדופנה פ"ט טומאה
תחתי' טמא תוכה וגבה והבית טהורין מפני שנצלת עם דופנה של אהל בתוכה או ע"ג הכל
טמא והבית טהור בבית הכל טמא:

פרק י"א: ובה"א כל שהו רי"א משום ב"ה פ"ט: תניא בתוספתא רפי"ב וכמה יהא הסדק הזה
בה"א כל שהוא מלא חוט המשקולת ורי"א משום ב"ה פ"ט אמר רבי חמה אני
אם אמר ר' יוסי בפ"ט לא אמר אלא בכזית מן המת בלבד טומאה מבפני' וכלי' מבחוץ אע"פ שאין
בסדק אלא כל שהוא מלא חוט המשקולת ה"ז מפסיק · פי' רבי תמה אם אמר ר' יוסי פ"ט לא אמר
אלא בכזית מן המת בלבד ולענין הגלה על הפתחים דאמרינן כזית פתחו בטפח אבל הכא בבית
שנסדק טומאה מבפנים וכלים מבחוץ אע"פ שאין בסדק אלא כ"ש מלא חוט המשקולת ד"ה מפסיק:
תניא בתוספתא פ"ח בתים הפתוחים לאכסדרה והמת באח' מהן אם היה דרכו של מת לצאת בחצר
בית שער הבתים טהורין ואם לאו בית שער טמא והבתים טהורין · פיר' הבתים פתוחין לאכסדרה
והאכסדרה הולכת לפני כל הבתים ובית שער בסוף האכסדרה והאכסדרה היא מכוסה בתקרה ונשענת
ע"ג עמודים כדרך שעושין לפני הבתים ופתוחה לחצר והמת בא' מן הבתים אם היה דרכו של מת
לצאת בחצר תחלה מן הבית לחצר ומן החצר לבית שער והבתים טהורין · ולא מטמי' לבית
שער משום סוף הטומאה לצאת כי היכי דמטמינן במת בבית ולו פתחים הרבה · משום דלא מטמינן
אלא באין אויר מפסיק בין אהל שהמת בתוכו לפתח וכולו סתום למעלה הוא דמטמינן משום סוף הטומאה
לצאת דרך הפתח אבל היכא שדרך המת לצאת תחלה בחצר מקום שאין אהל שם לא מטמינן. תו לבית
שער מקמי דאתא המת לגוי' משום סוף הטומאה לצאת ואם לאו שדרכו של מת לצאת מהאכסדרה
לבית שער להדיא וליכא אויר מפסיק בין המת לבית שער וכולו סתום למעלה ויצא המת לבית שער
דרך אהל בלי אויר מפסיק בית שער טמא כו' · ומהא דתוספתא ש"מ דלא מטמינן לפתח משום סוף
הטומאה לצאת דרך שם אלא היכא דתצא הטומאה דרך שם כולו דרך אהל סתום. וליכא שום אויר
מפסיק

מפסיק אבל היכא דתנא מאהל שלה דרך אויר תחלה שאין שם אהל ואח"כ תנא דרך הפתח טהור · ולאפוקי מהכי דמתמירין דמייתי הרמ"א בש"ע י"ד סי' שע"א סעיף ד' שלא ילכו הכהנים דרך שערי העיר שסוף המת לצאת דרך שם אלא כהכי דמתירין דהא הכא כמי יצא המת דרך שוקי העיר תחלה שאין שם אהל והוא מפסיק בין המת לשערים וטהורין השערים : ב · אכסדרה שנסדקה כו' · אכסדרה הוא לפני הבתים ומהלכת על פני כל הבתים ונשענת על עמודים ומקורה ופתוחה משלש צדדים שדרך שעושין לפני הבתים · ואם נסדקה טומאה בצד זה כלים שבצד השני טהורים לד"ה דאין דרך הטומאה לכנס לצד השני אלא לצאת דרך פתחו הסמוך לו : נתן את הקנה בארץ היכי מביא כו' · דאמרי' גוד אחית וכאלו התקרה יורדת עד הקנה והו"ל אהל טפח במקום הקנה ומביא את הטומאה לכל הבית אבל אם איכו גבוה טפח מהארץ כי תרד כמי התקרה עד הקנה לא הוי אהל טפח :
ג · קפולים זו ע"ג זו · לא גרסינן איכן מביאות את הטומאה דאם התחתונה גבוהה מהארץ כשגוש וככופת כ"ש דמביא והכא הא קמ"ל אע"ג שאין התחתונה גבו' טפח אם העליונה גבוה טפח מביא דתחתונות אינם סותמות את האהל הלכך ה"ג קפולין זו ע"ג זו שתהא העליונה גבוהה מהארץ פותח טפח מביאות את הטומאה : ו · גרסינן דר"א מקמי דר' יוסי לבתר ר"מ וגרסינן ר"מ אומר אם יש בצוארו כו' ר' אליעזר אומר פיו לפנים כו' ר' יוסי אומר רואין כו' ריב ב אומר בין כך ובין כך כו' ובהא קמיפלגי ר"מ סבר אם יש בצוארו פ"ט ופיו לפנים אע"ג דטומאה מבחוץ הבית טמא דר"מ לטעמיה דאמר חוקקין להשלים ואפילו אין בצוארו חלל טפח אם יש בו בכולו פ"ט חוקקין להשלים עד חלל טפח ודרך אותו חלל מביא את הטומאה לבית ולדידי' אם פיו לחוץ אפי' הטומא' בפני' טהור דאהל הכלב מפסיק בעד הטומאה ובבית הרעי לית ליה לר"מ האי סברא הטומא' יוצאת דהדך בית הרעי · ור"א סבר איפכא פיו לחוץ טמא דסבר שהטומאה יוצאת דרך שוליו שהדרך המאכל לצאת דרך בית הרעי ואפי' הטומאה לחוץ ואע"ג דליכא פ"ט בבית הרעי טמא משום דרך הטומאה לצאת דרך שם פיו לפנים הבית טהור דחוקקין להשלים לית ליה ומשום דרך הטומאה לצאת לא משמיכן לבית דהא דרכה לצאת דרך בית הרעי לחוץ · ור' יוסי פליג אתרוייהו דלית ליה חוקקין להשלי' ולית ליה הטומאה יוצאת דרך שוליו ור' יוסי לטעמיה דאמר גבי מגדל פ"ד דאהל בתוך אהל ואין לטומאה דרך לצאת באהל הפנימי אלא דרך האהל החיצון והטומאה באהל הפנימי איכו מציל האהל הפנימי לטומאה משום דאמרי' אהל כמאן דליתיה דמי כדפרשינן התם הלכך הכא אם הטומאה כנגד המשקוף ולפנים הבית טמא בין פיו לפנים בין פיו לחוץ שאין לטומאה יציאה לעצמה לחוץ דאם פיו לחוץ אין לטומאה יציאה דלית ליה חוקקין להשלים ואם פיו לפנים אין לו יציאה דרך בית הרעי דלית ליה טומאה יוצאת דרך שוליו והואיל ואין לה יציאה לעצמה לחוץ · לא מציל אטומאה דת כו ואמרי' אהל כמאן דליתיה דמי וכאלו הטומאה מונחת בפנים בלא שום מפסיק וטמא כל הבית ואם הטומא' מכנגד המשקוף ולחוץ טהור בין פיו לפני' בין פיו לחוץ דבפיו לפני' ל"ל חוקקין להשלים ובפיו לחוץ ל"ל טומאה יוצא' דרך בית הרעי ומהי תיתי הטומאה לבית מאי אמרת אהל כמאן דליתיה דמי אם כן הרי הטומא' מונחת בחוץ · ריב"ב אומר בין כך ובין כך הבית טמא דסבר הכא והכא לחומרא פיו לפנים אע"ג דטומאה בחוץ אמרינן חוקקין להשלים לחומרא והטומאה יוצאת דרך פיו לבית כר"מ ואם פיו לחוץ אמרינן הטומא' יוצאת דרך בית הרעי לחומרא כר"א : ריב"ב או' עד מעת לעת · מתני' ר"א היא דאמר משום ר' יב"ב כדתניא בתוספתא פי"ב ובעופות ודגים מיד אריב"ב בדגים מיד ובעופות מעת לעת ר"א או' משום ריב"ב זה וזה מעת לעת : ח · החדות שבבית · תניא בתוספתא בר"א בשל מתכת אבל בשל עץ חוצץ ר"א בר' יוסי אומר בר"א בשל עץ אבל בשל מתכת נטמא ואין כלי טמא חוצץ · (שכחתי מה אמר לי רבי בזה ולעד"נ דקמיפלגי בפלוגתא דר"א ורבנן דריש פ"ו דת"ק דהכא כר"א דהתם דאמר כלי טהור סומך את הכדבך טהור ואם כלי טמא סומך טמא כדפרשינן התם וה"נ קאמר בר"א בשל מתכת דפרח היוצא נטמא מהבית הלכך אם תנטל וכפישה עומדת לאו סומך הוא לכפישה וקמיטהרי ב"ה אף המגורה דכפישה מגלא עם דפנות הרות וב"ש סברי הרות טהור ומגורה טמאה מפני הפרח

ומודים

ומודים שאם תכטל המכורה וכפישה כופלת הכל טמא דהוי סומך את האהל ודבר טמא הסומך איכו מציל הלכך אף הדות טמא אבל בשל עץ דפרח היוצא פשוטי כלי עץ הוא ולא כטמא מהבית להכי אפי' אם תכטל המכורה וכפישה כופלת הכל טהור דכלי טהור הסומך חוצץ על הדות ועל המכור'· ור"א בר' יוסי כת"ק דהתם דאמר כלים אין נעשין אהלים לטהר אפי' טהורים הסומכין את הכדבך איכו חוצץ וקאמר בר"א בשל עץ ומ"מ אם תכטל המכורה וכפישה כופלת טמא דכלי הסומך את האהל איכו מציל ואפי' כלי טהור ובריש' דכפישה עומדת דכ"ע הדות טהור ולב"ה אף המכורה טהור' דלאו סומך הוא ומגלת עם דפכות הדות אבל בשל מתכת דכטמא הפרח מהבית אפי' אם תכטל וכפישה עומדת אף הדות טמא· דקסבר ר"א בר' יוסי בכלי שכטמא אפילו מעמידו קנת שאם תכטל תעמוד בלא העמדתו כמי איכו חוצץ· כדתכיא בתוספתא פרק ח' אהל שהיה כטוי ע"ג ד' ספודין של מתכות ר' יעקב אומר איכו מציל מפכי שדבר טמא מעמידו ור' יוסי אומר מציל) : ומכורה טהורה· והא דלא כטמא הדות מפכי המכורה דכלים שכטמאו במת אין להם דין מת עצמו לטמא באהל· אלא למגע הוו כמת עצמו לטמא שלשה וארבעה כדתכן בפ"ק וכדאמר הרמב"ם : ט · כלים שבין שפתי הכפישה כו' שהכפישה עגולה והחדו' מרובעת כשאר מקום הקרכות ריוח מגולה ואין שם כדי לרבע טע"ט הלכך הכלים שבמקום הקרכות טהורין : טומאה שם הבית טמא שדרך הטומאה לצאת·· אם יש במקימן טע"ט כו' טהורין דהו"ל אהל בפ"ע ומגלת על הכלים שבתוכו שאין דרך הטומאה להככס מידי דהוה אביב קמור דפ"ג : ואם לאו טמאין· דבטיל לגבי הבית ולא דמי לכותל הבית דפ"ו דכדון מחצה על מחצה דשאכי הכא הואיל וכל הדות בתוך הבית בטיל הכותל לגבי הבית :

פרק י"ב **נסר** שהוא כתון ע"פ תכור חדש · דלאו כלי הוא חוצץ הנסר · וכ"א להוי ככלי אדמה דכעשה אוהלין לטמא ולא לטהר · לא דמי התם כלי · אבל תכור קודם שהוסק לא הוי כלל כלי הואיל ופתוח מלמעלה ולמטה · וחוצץ כמו נסרים : וביסן טמא· דכלי הוא איכו חוצץ: וריב"כ מטהר · קסבר תכור ישן כמי אע"ג דאטמויי קמטמא גזירות הכתוב הוא דליטמא אבל כלי לא הויא · ולעכין חציצה בכלי תליא מילתא ולא בדבר המקבל טומאה דהא כלי גללים וכלי אבכים וכלי אדמה אע"ג דטהורים כיכהו אי סמיך עליה כעשו אהלין לטמא ולא לטהר משום דכלים כיכהו · תכור כמי אע"ג דמיטמא אי סמיך עליה כעשה אוהל אפי' לטהר הואיל ולאו כלי הוא · דסמיכה אדבר המקבל טומאה לא איכפת לן אלא דלא לסמוך אכלי · ותכור כמי טהור הואיל ולאו כלי הוא שא אהל ובאהל לא צריכא צמיד פתיל אלא דלא להוי פתוח בפותח טפח · כתון ע"פ שכי תכורים פי' שכי תכורים האמורים למעלה האחד חדש ואחד ישן טומאה ביכיהם הם טמאין בין התכורים בין הכלים הואיל ויסן סומך את האהל מצד אחד איכו חוצץ ריב"כ מטהר אזיל לטעמי' דאמר בתכור אחד אף בישן חוצץ דסבר לאו כלי הוא והייכו דתכיא בתוספתא הי' ראשו אחד כתון ע"פ התכור חדש וראשו א' כתון ע"פ התכור ישן או שהיו שכים ישכים א' מכאן וא' מכאן וחדש באמצע טמאין והתכורין טמאין וריב"כ מטהר : **ב** · סרידה שהיא כתוכה ע"פ התכו' הכא גרסיכן ישן ובסיפא דכסר שהוא כתון ל"ג ישן כדבעיכא למימר קמן : ואם הי' סרודה כתוכה ע"פ תכור חדש אפי' איכו מוקף צמיד פתיל הכל טהור אפי' שלא ככגד אוירו של תכור והכי תכיא בתוספתא בכסר כתון על פי' ובחדש הכל טהור ותכיא בסרידה אם היתה חלקה ה"ה ככסר : **ג** · כסר שהוא כתון ע"פ תכור · הכא בתכור ישן המוקף צ"פ עסקיכן כגווכא דסרידה כדאמרן דסרידה כמי בישן דבחדש הכל טהור : הלכך הא דגרסי בסרידה מוקף צמיד· פתיל ולא גרסי בישן והכא גרסי בישן ולא גרסי בי' מוקף צ"פ ליתא אלא לעיל בסריד' גרסיכן ע"פ תכור ישן מוקף צ"פ והכא לא גרסיכן ישן אלא כסר שהוא כתון ע"פ התכור ותו לא וקאי אדרישא דמיירי בישן ובמוקף צ"פ · וטעי בה ספרי ואשמיטוה ליסן דרישא דסרידה ושדויה אדהכא · והואיל והכא כמי במוקף צ"פ כגווכא דרישא הלכך אם איכו יוצא מן הצדדי' טומאה בצד זה כלים שבצד השכי טהורין דצמיד פתיל מפסיק בין הטומאה לכלים ור"י מטמא דס' אין התכור מפסיק : הבטא איכו מביא את הטומאה · בטא הוא כעין חגורה בולטת שעושין סביב התכור ואם אין בו פ"ט איכו מביא

את

את הטומאה אף על גב דזיז מביא את הטומאה בכל שהו כדתנן ריש פרק י"ד הבטח אינו מביא : הי' בו זיז למעל' מן הבטח רח"א אינו מביא את הטומא' עד שיה' בו פ"ט כזיז ע"ג זיז דתני' בתוספת' ב' זיזי' זה ע"ג זה והפתח תחתיהן התחתון כ"ש והעלין אפי' בתוך ג' כדבכות שהן יב"ט שיעורו בפ"ט · ר' יהושע אומ' רואין את הבטח כו' דלא דמי לזיז ע"ג זיז דהתם הואיל והתחתון מביא את הטומאה בכ"ש לא אמרינן בי' רואין כאלו אינו להכי העליון אינו מביא עד פ"ט אבל בטח דאינו מביא את הטומאה לא חשבינן לזיז שעליו כזיז ע"ג זיז דלא להביא כמי העליון את הטומאה אלא רואין את הבטח כאלו אינו והעליון מביא את הטומאה בכל שהו : ה · הי' כתון תחת האסקופה ידון מחצה למחצה · ור"ש פליג כדתניא בתוספתא פי"ג הי' כתון תחת האסקופה ידון מחצה למחצה לטמא את הבית ד"ר יעקב אר"ש לא נחלקו ר"א ור"י על הכתון תחת האסקופה שהבית טהור על מה נחלקו על המודבק באסקופה שר"א מטמא את הבית ור"י מטהר : מודבק למשקוף מבחוץ בעובי המשקוף הבית טמא דגזור טומאה מודבקת במשקוף אטו טומאה בתוך הבית וטהור נוגע במשקוף דטמא מדאורייתא וכדתני סיפא · ר' יוסי מטהר דלא גזר ותניא בתוספתא ר' יוסי מטהר עד שיהא בטומאה מסך פ"ט · פי' דהיא עצמה נעשית אהל ומביאה לבית : הנוגע במשקוף טמ' שעל עצמו מוסך הטומא' מן הבית בכל שהוא כדאמרינן בספוד דפ"ק ובטבליות דפט"ו ב' : מטפח ולמעלן טמא · דחיישינן שמא איכא חור תותי אסקופ' בפ"ט ומביא הטומאה על עצמו כמו במשקוף אבל מטפח ולמטן דליכא למיגזר טהור :

פרק י"ג אלו הן שירי המאור כו' · ותנא בתוספתא רפי"ד ואלו הן שירי המאור חלון שהי' סותמו ולא הי' טיט לגיירי או שקרא חברו או שחשכה ליל שבת : הסריגות והרפפות · תנא בתוספת' אלו הן סריגות אלו של אוצרות רפפות אלו של אלקטאות · פי' בתי הקיץ : להביא הטומאה ולהוציא את הטומאה · הן דברי ת"ק אליבא דב"ה הא דאמרי ב"ה במקום אחד כמלא מקדח בין להביא הטומאה מאהל לאהל ובין להוציא את הטומאה להציל על הפתחים שבבית מלא מקדח זה מגלת רש"א להביא הטומאה כמלא מקדח לחומרא אבל להוציא את הטומאה להציל על הפתחי' שבבית אינה מגלת עד שיהא בה פ"ט : ד · העושה מקום לקנה כו' · כולן מעכין המכורה קנה הוא קנה המכור' שבה תוחבין ומחברין את הנר והנר הוא הכלי שמשימין בה הפתילות והשמן · ואספתי אן המלקחים שנובתן ומוחטין בהן את הפתילה : לזון את עיניו ולדבר כו' בפ"ט · ור"י פליג אמתני' דתניא בתוספת' פי"ד ר' יהודה אומר בהן ג' מדות משום ר"ע העושה לצוות ולשמירה ולזון את עיניו כל שהו להכנסת כלים ולהוצאת כלים לתשמיש ולנר שיעורו בפ"ט לקנה ולאספתי בש"א במילואו ובה"א בפ"ט : ה · שיש בה ממש האי שיש בה ממש דקתני קאי אתרויהו אתבוא' ואככיי אם בהתבואה ובככיי ממש ממעטים : ונבלת העוף הטהור שלא חשב עליו · ד צריכה מחשבה לטמא טומאת אוכלין ואינה צריכה הכשר הלכך אם לא חשב איכ' מטמאה ונבל' העוף הטמא דצריכ' מחשב' וצריכ' הכשר הלכך כי בציר חד מיניה לא מטמאה : ו · אין העצם ממעט כו' · אפי' העצם שבחלון פחות מכשעורה דטהור הוא ובבית רובע עצמות חסר עצם מצטרף העצם שבחלון להשלים לרובע עצמות שבבית לטמא באהל ולהביא הטומא' דרך החלון · ומתניתין דלא כר"ש דפ"ב דאמר רובע עצמות שנדקדקו ואין בכל א' וא' עצם כשעורה טהור · והכא האי עצם פחות מכשעורה הא קא משלים לרובע עצמות : ולא בשר ע"י בשר אפילו כחצי זית בשר בבית וכחצי זית בחלון מצטרף לטמא באהל ולהביא · ומתני' דלא כר' דוסא דרפ"ג דאמר כל המטמאין באהל שנחלקו טהור · שאין בה ממש · קאי אתרוי' אתבואה ואככיי והיינו דרישא קתני בתבואה ובככיי שיש בהן ממש ממעטין וסיפא קתני תבואה וככיי שאין בהן ממש אין ממעטין · זה הכלל הטהור ממעט והטמא אינו ממעט · ור' יהוד' פליג דקסבר אפי' המטמא באהל אם אינו ממין הטומאה דבית ממעט דתניא בתוספתא וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ אין ממעטין ור' יהודה אומר אפי' קולית של עוג ממעט את הטפח זה הכלל אר"י כל טומאה שאינה מן המת או שהוא מן המת ואינה מצטרפת עם אותה הטומאה ה"ז ממעטת :

פרק

פרק י"ד והגבלות : פריש בתוספתא ואיזו היא גבלות כל שמעוקם מכאן ומכאן ומשוייר מן האמצע : איזהו הזיז שפניו למטה · פנים הן המחליקי' ברהיטני ואם פני' למטה חשמישו עם הבית וחשוב עם הבית להביא את הטומא' בכל שהו והגיזרה שפני' למעלה ותשמישה לעצמ' ואינה חשובה עם הבית וצריך פ"ט : בזיז שהוא גבוה כו' · אע"ג דמזיז קא סליק דהא תני ובמה אמרו הזיז מביא כו' הדר ותני בזיז דסדרא דכל מילי דבעינן להביא את הטומאה בכ"ש קנקיט ואתי · דאינו מביא בכ"ש עד שיהו בו שלשה דברים שיהא זיז ויהא גבוה מפתח ג' כדבכין שהם שנים עשר טפחים · אבל אם אינו זיז או זיז וגבוה יותר מג' כדבכין אפי' אין בהן י"ב טפחים או גבוה ג' כדבכין ואפי' פחות מג' והן יתר מי"ב טפחים אינו מביא עד פ"ט : העטרות והפתוחין · הם בליטות וציורין העשוין בכותל לנוי · תניא בתוספת' ר"י בר' יהודה אומר העטרות והפתוחין והציורין מביאין את הטומא' בפ"ט : ב · זיז שע"ג הפתח מביא כו' · לא גרסינן מביא את הטומאה וה"ג זיז שע"ג הפתח בפותח טפח · כלומר בין זיז שע"ג הפתח שסיעור הפתח הוא בפ"ט בין שע"ג החלון רום אצבעים שסיעורו של חלון הוא : רום אצבעים כגון שירי המאור בין שע"ג מלא מקדח כגון מאור בתחלה שסיעורו הוא במלא מקדח בכולן סיעור הזיז בכל שהו ר' יוסי או' מלואו · אעל גבי החלון וע"ג מלא מקדח אבל ע"ג הפת' מודה דבכ"ש כדתניא בתוספת' ויז שע"ג המאור שסיעורו ברום אצבעי' על רוחב אגודל ושע"ג מלא מקדח שניה' בכ"ש ר' יוסי או' במלואו · זיז שע"ג הפתח סיעורו בכ"ש · ול"פ ר"י : ג · קנה כו' כל שהוא · תניא בתוספת' רבי אומר החמירו בקנה יותר מן הזיז שהקנה מטלטל והזיז אינו מטלטל · פי' הואיל ומטלטל יכול הוא להוציאו משם ולתנו סמוך לפתח : ד · זיז שהו' סובב לו' · טומאה בבית כלי' שתחתיו טמאין · שהבית מביא על כל שכנגד ג' אצבעות שאוכלת בפתח ושם הטומאה עולה למעלה כנגד השלש אצבעות ופוגעת שם · בכל הזיז הסובב את כל הבית שהוא אהל ומביא הטומאה לכל מה שתחת הזיז · טומאה תחתיו ר"א מטמא את הבית · דסבר מה אם הטומאה בבית כלי' שתחת כל הזיז טמאין משום שעולה למעלה כנגדן ופוגעת שם בכולה כך אם הטומאה תחתיו השלש אצבעות שהן מקצת האהל ומטמאין לכל מה שתחתיהן שהוא כנגד מקצת האהל · הטומאה יורדת מאותן שלש אצבעות למטה כנגדן ופוגעת הטומאה למטה בפתח הבית ובכל הבית וכל מה שבבית טמא · ור' יהושע מטהר דסבר הטומאה שכנגד מקצת האהל אומרים עולה למעלה ופוגעת שם באהל ומטמאה כל שבאהל למעלה · אבל מה שאם תרד הטומאה ממקצת האהל תפגע למטה באהל אין אומרים יורדת להביא הטומאה לכל האוהל שתחתיו · הלכך טמאה בבית והבית מביא לכנגד שלש אצבעות אומרים הטומאה שהובאה כנגד השלש אצבעות עולה למעלה ופוגעת בכל הזיז הסובב ומטמאה כל שתחת הזיז · אבל הטומאה תחתיו אין אומרים יורדת הטומאה מהשלש אצבעות שהן מקצת האהל ופוגעת בכל הבית : ה · היה העליון עודף על התחתון פחות מטפח טומאה תחתיהן ובינתיהן טמא · שכל שכנגד העודף טמא שתחתיהן מביא עליו והטומאה שכנגד העודף עולה למעלה ופוגעת שם בכל הזיז העליון שהוא פ"ט הלכך תחתיהן וביניהן טמא · ביניהן או תחת המותר רא"א תחתיהן וביניהן טמא · ר"א לטעמי' דאמר בזיז הסובב הבית טמא דסבר הטומאה שכנגד המקצת האהל יורדת ופוגעת בבית ה"כ אם הטומאה ביניהן תחת המותר או אם הטומאה תחת המותר הטומאה שתחת המותר יורדת מהמקצת העודף למטה כנגד העודף ופוגעת בתחתיהן שהן פ"ט וטמא כל שתחתיהן · ר' יהושע אומר ביניהן ותחת המותר טמא כו' ר"י לטעמי' דאמר בזיז הסובב דמקצת אהל עולה ופוגעת ולא יורדת ופוגעת ה"כ אם הטומאה תחת המותר עולה למעלה כנגד המותר ופוגעת שם לביניהן שהוא פ"ט ומטמאה לביניהן אבל לירד ולפגע בתחתיה לא אמרינן יורדת ופוגעת וכן אם הטומאה ביניהן תחת המותר טמא דכנגד מקצת האהל הוא אבל תחתיה טהור דלא אמרינן יורדת ופוגעת · אבל בטומאה תחתיהן מודה ר"י דמגיאה לכנגד העודף ועולה ופוגעת לביניהן ומטמאה · כזיז הסובב וטומאה בבית דתחתיו טמא : ו · הכי גרסינן טומאה תחתיהן תחתיהן טמא ביניהן או ע"ג ככנגדו עד הרקיע טמא שאין בין הזיזין פ"ט ותחת התחתון יש בו פ"ט הלכך טומאה תחתיהן תחתיהן טמא

דמוכן

דחוצץ על ביניהן וע"ג טומאה ביניהן וע"ג כנגדו עד לרקיע. טמא דאין ביניהן פ"ט וטומאה בוקעת:

פרק ט"ו · קפולין: אסגוס · האהיל ומקבל טומאה לא ממעטי התחתונים לאוהל ואמרינן כמאן דליתנהו דמי והעליון מביא את הטומאה · אבל כופת דלא מקבל טומאה קא ממעטי התחתונות לאוהל ולא מביאה העליונה את הטומאה · וליסנא דקפולין בקו"ף כמו מצוע אסגוס אי כמו אפי' תימא אכופת ובכופת דמקבל טומאה כגון המקק בה בית קבול כדתנן (כלים פכ"ב ט') כופת שסירקו וכרכמו ועשאו פנים ר"ע מטמא וחכמים מטהרין עד שיחוק בו: ה"ג קפולין זו ע"ג זו שתהא העליונה גבוה מן הארץ פ"ט טבליות של עץ זו ע"ג זו שתהא העליונה גבוה מן הארץ פ"ט · ול"ג אינן מביאות עד שתהא דאם התחתונה גבוה מן הארץ פ"ט דומיא דרישא דכל הסגוס גבוה מן הארץ פ"ט כ"ש דמביאות אלא הכא רבותא דמביאות אשמעינן אע"ג דאין התחתונה גבוה מן הארץ פ"ט אם העליונה גבוה מביאות והתחתונות אינן ממעטות: ואם היו של שיש טומאה בוקעת כו' · דשל עץ דמקבל טומאה אין חוצץ בין הטומאה להעליונה וכמאן דליתי' דמי אבל של שיש דאינו מקבל טומאה חוצץ וממעט את האהל · ותניא בתוספתא אפי' גבוהות מן הארץ אמה בוקעת:

ב' · הנוגע בשני' טמא טומאת שבעה · כדתנן בפר' הלקמן כל המטלטלין מביאין את הטומאה על עצמן בכל שהן וה"נ הטבלא השני' מביאה את הטומאה על עצמה בכל שהו והרי היא על עצמה כמאהלת על המת וכלים במת כמת עצמו דמי לטמא הנוגע בהן טומאת שבעה וכדתנן בספוד דפ"ק מתני' ג' · וכלים שתחת השני' טהורין דלהביא טומאה על אחרים בעינן פ"ט: ובתוספתא פט"ו תניא טבלא שנתונה בצד רגלו של שלחן וטומאה תחת טבלא הנוגע בין בטבלא בין בשלחן טמא טומאת שבעה טומאה תחת השלחן הנוגע בשלחן טמא טומאת שבעה ובטבלא טמא טומאת ערב · פירש אם הטומאה תחת טבלא רגלו של שלחן מביא הטומאה על השלחן בכ"ש דרגל ושלחן אחד היא אבל אם הטומאה תחת השלחן והטבלא נוגע ברגלו האהיל וטבלא אינו נוגע במקום שהטומאה תחתיו אלא ברגלו והטומאה תחת השלחן ואינה יכולה הטבלה להביא על עצמה כיון דלא נגעה במקום שהטומאה תחתיו · ורגל אינו יכול להביא על הטבלא דלהביא על אחרים פ"ט בעינן: השלחן אינו מביא את הטומאה כו' · דשלחנות שלהן היו עגולין הלכך אינו מביא את הטומאה עד שיהא בעגולה כדי לרבע בו טפח על טפח דכל אהל טע"ט מרובע בעינן: ובתוספתא תניא כלים שכנגד הריבוע טמאין שלא כנגד הריבוע טהורין. ר' מנחם בר' יוסי אומר בין כך ובין כך טמאין מפני שנדונין כקרן הטבלא · פי' אם יש בו לרבע טע"ט ת"ק סבר אינו טמא אלא הכלים שבאמצע כנגד הריבוע וכלים שכנגד הקרנות העגולים טהורים ור"מ בר"י סבר נדונין כקרן טבלא וכל הכלי' שתחתיו טמאין: ג' חביות והן נוגעות זו בזו בפותח טפח · משום סיפא קתני לה דרישא ל"ש נוגעות בפותח טפח ל"ש אינן נוגעות טומאה בוקעת ועולה כו' · לאו דוקא בוקעת דמוטות על צדיהן לא בקעה לתוכה דבשתי דפנות לא אמרינן בוקעת אלא כל כנגד זוית תחתי' וגבה טמא ותוכה טהור וכדבעינא למימר קמן ומשום יושבת על שולי' קתני בוקעת דהכא תוכה כמי טמא האהיל ולית בהו אלא דופן אחד: אבל אם היו טמאות · מוטות על צדיהן קאי ואפי' אין גבוהות טפח מן הארץ דכלי טמא אינו מציל אפילו על עצמו ולהביא הוא מביא הלכך אמרינן דופן התחתון כמאן דליתי' דמי ודופנו העליון הוא מביא טומאה תחת כולם · אבל בטהורות ואינן גבוהות טפח מן הארץ ומוטות על צדיהן מצילות על עצמן ולא אמרינן התחתונות כמאן דליתא אלא כולו אינו חוצץ וכמאן דליתי' לכולי' דמי וע"ג כנגד הטומאה טמא' ותוכו טהור דבשתי דפנות לא אמרינן בוקעת לתוכו כדאמרינן במגדל ובכוורת · או גבוהות מן הארץ טפח ואפי' טהורות בין מוטות על צדיהן בין יושבות על שוליהן טומאה תחת אחת מהן תחת כולם טמא וע"ג כולם טמא דלחצוץ כל כלי אינו חוצץ לע"ג דכלים כעשוי' אהלים לטמא ולא לטהר ומתני' לא חש להאריך אבל תוכן דטהורות במוטות על צדיהן טהור דעל עצמו מציל והכי תניא בתוספתא חביות שהן מוטות על צדיהן באויר סוגנה של זו בצד הוגנה של זו והוגנה של זו בצד דופנה של זו (פי' או הוגנה) גבוהות מן הארץ פ"ט והוגניהן פ"ט טומאה תחתיהן וע"ג

טמא · ע"ג ע"ג ותחתיהן טמא וחוכן טהור גבוהי' מן הארץ טפח ואין בהוגניהן פ"ט וטומא' תחת
אחת מהן תחתי' וע"ג טמא ע"ג ע"ג ותחתי' טמא ותוכה טהור בד"א בטהורות אבל אם היו טמאות
אע"פ שאין גבוהות מן הארץ טפח וטומאה תחת א' מהן כולן טמאות : ז · בוקעת כו' · ותניא
בתוספתא ואם יש במקום הטומאה טע"ט על רוס טפח ה"ה כקבר סתום ומטמא כל סביביו :
ח חצר הקבר · תניא בתוספתא ואיזו היא חצר הקבר זו היא תגת שהמערות פתוח' לתוכה אם יש
בה כשיעור הנכנס לתוכה טהור ואם לאו הנכנס לתוכה טמא בד"א בזמן שאינה פתוחה לאויר
אבל בזמן שפתוח' לאויר אפילו אינו מרוחק מן השקוף אפי' כל שהו טהור ובלבד שלא יגע בשקוף :
קורה שעשאה גולל לקבר אם עשאה כול' גולל לקבר דמבטל לה לכולה קורה למיהוי גולל לקבר בין עומדת
בין מוטה על צדה אין טמא אלא כנגד הפתח אבל כנגד הפתח טמא אפי' עומדת והיא גבוהה מאה
אמה הואיל ובטיל לה לכולה למיהוי גולל כל גבהו שכנגד הפתח טמא · עשה ראשה גולל לקבר אם
עומדת והוא לא ביטל להיות גולל לקבר אלא ראשה והשאר חושב לקוץ לצרכו אין טמא בגבהו אלא
עד ד"ט ובזמן שהוא עתיד לגוד ואפי' עתיד לגוד בפחות מד"ט כל כמה דלא גדר טמא עד ד"ט
ומד"ט ולמעלה טהור הואיל ועתיד לגוד רי"א כולה חבור כל כמה דלא גדר : ותניא בתוספתא גל
של צרורות שעשאו גולל לקבר הנוגע בו עד ד"ט טמא ד"ר יהוד' וחכ"א אין טמא אלא הסדר הפנימי
צרכי של קבר א"ר נראין דברי ר' יהודה בזמן שאינו עתיד לגוד ודברי חכמי' בזמן שהוא עתיד לגוד :
ט · והחבית והמשקין טהורין · ובתוספתא תניא אר"א בר"ש בזו ב"ש מטמאין וב"ה מטהרין וכו' :
פרק ט"ז : ב' · כיצד כוס כו' כחצי זית כו' · אע"ג דאתא לפרושי כיצד מביא על עצמו בכ"ג
ולא הול"ל אלא כזית מתחתיו מ"מ אגב אורחא קמ"ל כמי אפי' כחצי זית
מתחתיו וכחצי זית מע"ג מצטרף לטמא הכלים : התלולית · פריש בתוספתא ר"פ ט"ו ואיזו תלולית
עפר שע"ג בקיע המאהיל על מקצתה טמא וא"צ"ל כנגד כולה עפרה טמא משום עפר תלולות אחר
מנכה עפר וסעכו לה אין בו משום עפר תלולית שהיתה טמאה וכטהרה ה"ז טהורה ואינו חושש
שמא נטמאת : הקרובות אחד חדשות ואחד ישנות טמאות · פריש בתוספתא מפני שהכניס קוברות שם
כפליהן ומוכי שחין איבריהן : והרחוקות חדשות טהורות ישנות טמאות · בתוספתא שאני אומר שמא הי' שם
דרך או עיר : ג · המוצא מת בתחלה · בגמרא פרשינן לכולהו מילי המוצא ולא מצוי מת ולא הרוג
מושכב ולא יושב כו' אלא בתחלה לא פריש וכראה דבתחלה הוא שלא ימצא שנים קודם לו והוא יהי'
בתחלת מציאתו דכי מצא שנים קודם לו הו"ל שכונת קברות כדקתני סיפא : תו אמרינן התם (נזיר
ס"ו) לא אמרו שכונת קברות אלא או לג' ידועין או לג' בתחלה · לא גרסינן לג' ידועין דבידועין
לא אמרינן שכונת קברות למיצרך בדיקה ואפי' אחד מהן ידוע ושנים מתחלה לא הוי שכונת קברות
למיבעי' בדיקה וגדולה מזו אמרו באחד מהן ידוע לא הוי שכונת קברות אפי' לענין ליטול את השני'
שמתחלה שאם אחד מהן ידוע ושנים מתחלה נוטל את השנים ואת תבוסתן · כדתניא בתוספתא
מצא שנים תחלה ואחד ידוע יש להם תבוסה ואין להם שכונת קברות ומעשה בר' ישבב שבדק ומצא
שנים תחלה וא' ידוע עשה לה' שכונת קברות כשבא אצל ר"ע א"ל כל שיגעת לריק יגעת אף אתה
היית צריך לבדוק כל קברי ארץ ישראל הידועים ולא אמרו אלא המוצא ג' בתחלה · אלמא לא אמרי
שכונת קברות בידועין דאם כן היית צריך לבדוק כל קברי ארץ ישראל הידועין ואפילו באחד
הידוע לא הוי שכונת קברות ולא מיבעיא כל הג' ידועין · הלכך בגמרין כמי הכי גרסינן
לא אמרו שכונת קברות אלא לג' מתחלה · אבל בידועין אין בהן ש"ק כדתניא בתוספתא : מצא
שלשה אם יש בין זה לזה מד"א ועד שמנה כמלא מטה וקוברי' גרסינן · והאי מתניתין לפי גמרא
דידן לא אתבררא לן פירושי' חדא מד"א ועד שמנה למאי מיבעי לן ותו בודק ממנו ולהלן עשרים
אמה אמאי הא מערה אשלמא בהני ג' מתים ולבדוק עוד ארבעה עשר תמני לחצר ושית למערה ·
ולפי גמרא דירושלמי אתבררא לן האי מתני' שפיר · דפרכינן בירושלמי פ"ט דנזיר תמן תנינן ועושה
חצר על פתח המערה שש על שש כמלא המטה וקוברי' והכא הוא אמר הכין ומשני תמן מלא המטה
עוברת

עוברת ברם הכא מלא המטה חוזרת עד איכן עד כדי נושאי המטה · פי' התם קתני חצר המערה היא שם על שם כמלא המטה וקוברי' והכא קתני מד"א ועד שמנה כמלא המטה וקוברי' אלמא חצר צריכה שמנה למלא המטה וקוברי' ומשני תמן עוברת המוכר דיו בחצר מצומצם שיהא מלא המטה וקוברי' ברוחק והכא עד שמנה חיישינן לי' לחצר הקבר שיש מלא המטה וקוברי' חוזרת בריוח דזימנין עושה חצר הקבר דליעיילו תמן מטה וקוברי' בריוח והדר מפרש עד איכן הוי קוברי' ומשני עד כדי נושאי המטה · והא דקתני הכא מד"א והתם נמי בעינן משום דהתם מלא המטה וקוברי' כדי נושאי המטה וחלופיהן והכא ד"א בלא קוברי' דזימנין עושה חצר הקבר כמלא מטה בלא קוברי' דהוי כדי נושאי המטה וחלופיהן כו' · והשתא מתני' הכי מיפרשא מצא שלשה אם יש בין זה לזה בין מת אחד לחבירו בין ראשון לשני ובין שני לשלישי מד"א ועד שמנה ה"ז שכונת קברות · כיון שהניח בין מת לחבירו כשיעור חצר הקבר חיישי' לשכונת קברות שעשה כאן שכונה לעשות קברות הרבה במערות רבות · דכל פחות מד"א לא עבוד חצר הקבר דליכא כמלא המטה אפי' בלא קוברי' וכל יותר משמנה לא עבוד חצר הקבר דהא בשמנה איכא כמלא המטה וקוברי' בריוח אלא מד"א ועד שמנה דבד"א איכא שיעור לחצר כמלא מטה בלא קוברי' ובשמנה איכא שיעור לחצר כמלא המטה וקוברי' בריוח · הלכך מד"א ועד שמנה דעבוד כי האי גוונא חצר הקבר חיישי' לשכונת קברות ובודק מסוף המת השלישי ולהלן עשרים אמה משום דדלמא הכא שכונה למערות רבות וכי קבר המת הראשון עשה חצר והדר קבר המת השני ועשה חצר והמת השלישי הניח בתחלת המערה ובודק שש למערה ועוד שמנה לחצר דשמנה שיעור החצר כמלא מטה וקוברי' בריוח ועוד שש למערה דלמא התם איכא מת בסוף המערה וכן מצד השני בודק ממת הראשון ולהלן עשרים אמה מהאי טעמא : ד · לא גרסינן אמה על אמה אלא בודק אמה ומניח אמה · וטעמא דאמה שדרך להניח אמה בין קבר לקבר : בתוספתא בש"א הבודק ב' ומניח אמה ובה"א בודק אמה ומניח אמה דר' יעקב וחכ"א בש"א בודק אמה ומניח אמה ובה"א בודק אמה ומניח שתים או לבתולה · בתוספתא איזו היא בתולה כל שמעלה רגשין ואין עפרה תיחוח : אוכל בדמעו · דוקא תרומה המדומעת שנתערבה בחולין אבל תרומה ודאית לא ודוקא דמעו הדמע שלו אבל דמע של אחר לא כי היכי דלא ליזלזלו בתרומה :

פרק י"ז : ג' · ובן עכום שחרש בין שלו בין של ישראל אינו עושה בית הפרס · שאין בית הפרס לכותיים ואם חרש את שלו אין בה"פ לכותיים ואם חרש של ישראל הרי חורש שאינו שלו · וכותיים היינו עובדי כוכבים ומזלות וכן בכ"מ קורא לעכו"ם כותיים : ה · ואם לאו עלי' טמאה · ור' יוסי פליג דתניא בתוספתא ר' יוסי אומר אע"פ שאין פתחה של עלי' מכוון כנגד של בית עלי' טהורה : עפר בית הפרס ועפר חוצה לארץ · ור' יהודה פליג בעפר בית הפרס דתניא בתוספתא א"ר יהודה לא נחלקו ר"א וחכמי' על עפר שהוא בא מבה"פ בירק שהוא טהור עד שיהא במקום אחד כחותם המרצופין על מה נחלקו על עפר הבא מארץ העמים בירק שר"א מצטרף וחכ"א אין מצטרף עד שיהא במקום אחד כחותם המרצופין :

פרק י"ח : ב' · נוטעת כל נטע · דמשום אהל ליכא למיחש דאינו מטמא באהל ואינה זורעת זרע הנעקר משום עצם כשעורה דלמא בהדי דקא עקיר לזרע אתי לאתויי עצם כשעורה בהדי' · ג · שדה שאבד כו' זורעת כל זרע · ואפי' הנעקר דליכא למיחש לאיתויי עצם כשעורה ואינה נוטעת כל נטע · משום דמטמא באהל ודלמא הקבר תחת האילן ואילן מאהיל על הקבר ועל האדם הבא להשדה : ד · שדה בוכין גרסינן בכ"ף והוא השדה שמניחין שם המת לשעה עד שיקחוהו משם ויוליכוהו למקום הקברות · והכא תניא בתוספתא (ספי"ז) שדה בוכין ואיזהו שדה ביכין כל שחופר בארץ ומבליע את הכוכין לצדדין ולא נוטעת ולא זורעת משום שהחזיקו בו רבים לשדה כוכין והו"ל גזל רבים ועפרה טהור אבל מקום הכוכין טמא דלמא איכא מת התם ועפרה טהור משום דלא בטיל לי' לקבר אלא לפי שעה ולכזיר בש"א אין בודקין ובה"א בודקין גרסינן : ה · רש"א אף

העווק בה"פ טהור • פריש בתוספתא ר"ש בן יהוד' אומר משום ר"ש עוקו אין לך בדיקה גדולה מזו: ז • ואם אינו יכול להכנס לה בטהרה טמאה ואינה חייבת במעשרות ובשביעית גרסינן:

נשלמה מסכת אהלות

מסכת נגעים

פרק א': שני' לה כסיד ההיכל • ר' מאיר וחכמי' תרויהו ס"ל סיד ההיכל לבן מצמר לבן וכדקתני סיפא בפתוך הפתוך שבשלג הפתוך שבסיד וכן לר"ע קתני אלא של שלג עזה ושל סיד דיהה הימנו ותנן נמי (פ"ז ב') היתה כשלג ונעשה כסיד ההיכל וכן סדר מעלתן שלג סיד צמר לבן וקרום ביצה וכן בגמרא (שבועות ה') א"ר חנינא מתניתין דלא כר"ע דאי ר"ע כיון דאמר זו למעלה מזו א"כ טהרת סיד ההיכל • מלצרף כו' ושקלינן וטרינן ופרכינן (שם ו') ובפתוך מי שמעת לי' והתנן רע"א אדמדם שבזה ובזה כיין המזוג במים אלא של בהרת עזה כשלג ושל סיד דיהה הימנו ואם איתא של צמר דיהה הימנה מיבעי לי' אמרי אין הכי נמי והתניא ר' נתן אומר לא שאמר ר"ע של סיד דיהה הימנה אלא של צמר דיהה הימנה • והאי שינויא לאו דמשבשינן לה למתניתין דקתני של סיד דיהה הימנה חדא דא"כ הול"ל תני של צמר דיהה הימנה ותו אטו כל הכי מתניתין דקתני שלג וסיד שבושי קא משבשת להו והא ר' ישמעאל נמי קאמר הפתוך שבשלג הפתוך שבסיד ותנן היתה כשלג ונעשה כסיד • אלא הכי קאמר ר' חנינא דאמר משום ר"ע של צמר לבן עזה מסיד וקאמר מתני' דלא כר"ע אין הכי נמי דקאמר לר"ע של צמר דיהה הימנה כר' נתן דפליג אדמתני' כדתניא רכ"א לא שאמר ר"ע של סיד דיהה הימנה כתנא דמתניתין אליבא דר"ע אלא של צמר דיהה הימנו וכל הכי מתני' כר' מאיר וחכמים דאמרי אליבא דר"ע של סיד דיהה הימנה ולא ס"ל הא דר' נתן דצמר לבן עזה מסיד הלכ' קנסבי לה אבות ותולדות: שאת כקרום ביצה שני' לה כו' דר"מ וחכ"א כו' • בהא קמיפלגי ר"מ סבר כדתניא (ת"כ רפ' נגעים סי' ד') שאת זו שאת בהרת זו בהרת ספחת זו שני' לבהרת ומראהו עמוק שני' לשאת מה לשון שאת מובהקת כמראה הצל שהן גבוהין ממראה החמה מה לשון עמוק עמוקה כמראה החמה שהם עמוקים מן הצל מה לשון ספחת טפילה • הלכך בהרת עזה כשלג כדכתיב אם בהרת לבנה היא היא לבנה ואין למעלה ממנה לבנה שני' לה כסיד ההיכל כדכתיב ספחת לשון טפילה ולבהרת קאי שהיא טפילה לבהרת שאת כקרום ביצה שהיא דיהה מתולדתה שהיא לשון מובהקת כמראה הצל הגבוהה מן החמה שני' לה כצמר לבן כדכתיב ומראהו עמוק כמראה החמה שעמוקה מן הצל וממאי היא עמוקה אי מבהרת הכתיב בה לבנה היא ואין למעלה ממנה לבנה אלא ע"כ עמוקה היא משאת אביה • ורבנן סברי כדתנא במתניתא ומייתי לה בגמרא (שם) הטיל הכתוב לספחת בין שאת לבהרת לומר לך כשם שטפילה לשאת כך טפילה לבהרת ומדקרי להתולדו' לשון טפילה מכלל דהאבות הן הלבנים והתולדות הן הטפילות שדיהן מן האבות • והא דקרי לה רחמנא שאת לשון גובה שהיא גבוהה כנגד בהרת: ב • הפתוך שבשלג שנאמר בהרת לבנה אדמדמת • והוא מראה הפתוך מב' מראות לבנה ואדמדמת: כיין המזוג בשלג • ושיעור המזוג דכולה מתני' כדקתני בעלמא שני חלקים מים ואחד יין וכן בחלב: רע"א אדמדם שבזה ובזה • ולא קאמר כמי הפתוך שבזה ובזה כדקאמר רבי ישמעאל משום שחייב אדם לומר בלשון רבו ורבי ישמעאל קבל מרבו לשון פתוך ור"ע קבל מרבו לשון אדמדם • כדתנן הלל אומר מלא הין מים שאובין פוסלין את המקוה ושמאי אומר תשעה קבין • אלא שחייב אדם לומר בלשון רבו כלומר ארבי קאי דקתני לה לפלוגתא דהלל ושמאי בלשוכות שוכות ולא קתני להו בחד לישנא הלל אומר שלשת קבין ושמאי אומר תשעה קבין לפרושי לפלוגתוהו שפיר אלא שחייב לומר בלשון רבו וכך קבל מרבותיו שהלל אמר בלשון הין ושמאי אמר בלשון ט' קבין • ה"כ ר"ע דקאמר אדמדם לאיתויי ראי' לדבריו דקאמר שיעורן שוין

הואיל

הואיל וקרא תרוייהו בלשון אדמדם קרי להו תרוייהו חד שיעורא אית בהו : ג · ארבעה מראות נגעים האלו מצטרפין גרסינן · דכולהי מצטרפין ור' חנינא סגן הכהנים היא ודאמריכן בגמ' דלא מצטרפי אלא אב ותולד' כר' דוסא בן הרכינס וכדבעינן למימר קמן : ד · ר' חנינא סגן הכהנים אומר מראות נגעים ששה עשר · קאי אמתני' דלעיל דקתני אלו מראות נגעי' שכל נגעי' תלוין בהן וס"ל כסתם מתני' דלעיל דקתני ארבעה מראות נגעים האלו מצטרפין דכולהי מצטרפי להדדי הלכך לכולהי ד' מראות לא קחשיב להו אלא לחדא הואיל וכולהי מצטרפי כחדא מראה כיכהי וקאמר מראות נגעים ששה עשר הייכו הכי דקתני לעיל במתני' להסגיר את העומד בסוף שבוע ראשון הא חדא ולפטור את העומד בסוף שבוע שני הוא שני ושלישי להחליט את שנולד לו מחי' בתחלה רביעי בסוף שבוע ראשון חמישי בסוף שבוע שני ששי לאחר הפטו' וכל הכי ארבעה ומכים בנולד לו שער לבן הא עשרה ושלשה ומכים בנולד לו פסיון להחליט בסוף שבוע ראשון בסוף שני לאחר הפטור הא שלשה עשר להחליט את ההופך כלו לבן מתוך הפטור הא ארבעה עשר לפטור ההופך כלו לבן מתוך החלט חמשה עשר או מתוך הסגר הרי ששה עשר : ר' דוסא בן הרכינס אומר כו' שלשים וששה דחשיב כמי הא דתנן (פ"ח ד') כל פריחת ראשי אברים שבפריחתן טהרו טמא כשיחזרו טמאים לחדא ותכייכא הא דקתני התם סיפא כל חזירת ראשי אברים שבחזירתם טמאו טהור נתכסו טהור נתגלו טמא · והוי להו שמכה עשר · ועוד פליג עלי' וקסבר דלא מצטרפי ד' מראות נגעים אלא אב ותולדתו ותו לא וחשבינן להו להכך דמצטרפי לחדא ואיכא שני מיני מראות אב זה ותולדתו ואב זה ותולדתו ושני פעמים שמכה עשר הרי שלשים וששה · (כך שמעת מפיו ז"ל ובכתביו מצאתי דר' דוסא בן הרכינס חשיב כמי הסגר שבתחלה · והן שנים א' בבהרת קטן ב' בבא כולו לבן בתחלה) : עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים · דחשיב כמי להכך תרתי דר' דוסא והוו להו י"ח אלא דס"ל אב ותולדתו ושני אבות ושני תולדות מצטרפין אבל אב עם תולדה מאב אחר אין מצטרפין הלכך הו"ל ד' מראות ע"י צירוף אב ותולדתו זה ואב ותולדתו זה ושני אבות ושני תולדות וד' פעמי' י"ח הרי שבעים ושנים · ולא דמי לדר' חנינא דלא חשיב להו אלא לחדא הואיל ור' חנינא סבר כולהי מצטרפי כולהי כחדא חשיבי אבל עקביא דסבר אב ותולדה אחרת לא מצטרפי קחשיב להכך דמצטרפי לד' : ובתוספתא תניא ר' ישמעאל אומר מראות נגעים שנים עשר ר' חנינא סגן הכהנים אומר מראות נגעים ששה עשר ר' דוסא בן הרכינס אומר מראות נגעים שלשים וששה עקביא בן מהללאל אומר מראות נגעים שבעים ושנים · והכי פירושא ר' ישמעאל קא חשיב מיני נגעים והן שנים עשר שבע' באדם שלשה במקום בשר עור הבשר שחין ומכוה ארבעה במקום שער קרחת וגבחת נתקי הראש ונתקי הזקן · ארבעה בבגדים בגד ועור שתי וערב · א' בבתים · רבי חנינא סגן הכהנים קא חשיב כמי להכי מיני נגעים ועוד חשיב ארבעה סימני טומאה מחי' ושער לבן ופסיון ושער צהב הרי ששה עשר · ר' דוסא קחשיב כמי להכך וקחשיב כמי למראות הנגעים · חמשה מיני נגעים שבאדם עור הבשר שחין ומכוה וקרחת וגבחת אינן מטמאין אלא בנגע שבהן והנגע מטמא בד' מראות בהרת ותולדתו שאת ותולדתו הרי ד' פעמים חמשה הרי עשרים נתקי הראש ונתקי הזקן מטמאין בכל מראה הרי עשרים ושנים · ארבעה שבבגדים ואחד שבבתים מטמאין בשתי מראות ירקרק או אדמדם הרי עשרה שמנה בבגדים ושנים בבתים הרי שלשים ושנים וד' סימני טומאה הרי שלשים וששה · עקביא בן מהללאל קחשיב כמי להכי מיני נגעים ולמראות הנגעים והרי שלשים ושנים וקחשיב לסימני טומאה בכ"ח וחד פסיון נוהג בכל השלשים ושנים הרי ארבעה וששים שער לבן נוהג בשלשה בעור הבשר ושחין ומכוה מחי' נוהג בשלשה בעור הבשר וקרחת וגבחת שער צהב נוהג בשני נתקין בראש או בזקן הרי שמכה · וארבעה וששים הרי שבעים ושנים · ודתוספתא לאו הייכו דמתני' דבמתני' ר' חנינא סגן הכהנים ארישא קאי דקתני אלו מראות נגעים שכל נגעים תלוין בהן וקחשיב להו ר' חנינא כדקא חשיב להו מתניתין קמייתא ואתאי כולהי אחושבנא דר' חנינא וקאמרי יש עוד בזה ר' דוסא בר הרכינס קאמר יש בהן שלשים וששה ואתא עקביא בן מהללאל וקאמר יש בהן שבעים ושנים כולהי כדאמרן · אבל בתוספתא דקתני

ר' ישמעאל אומר שנים עשר ועל כורחך לאו היינו דקחשב במתני' קמייתא אלא קחשיב למיני נגעים ואתא · כולהי אחושבנא דר' ישמעאל וקאמר ר' חנינא סגן הכהני' יש עוד ארבעה ואתא ר' דוסא ואמר יש בזה שלשים וששה ועקביא חמר יש בזה שבעים ושנים: **ה** · היו לבנות והשחירו · כלל ולא פירש היאך השחירו · וקאזיל וקא פריש אחת לבנה ואחת שחורה שהיו לבנות והשחירה אחת מהן או השחירו שתיהן: ארוכות והקצירו · כלל והדר מפרש אחת ארוכה וא' קצרה שהקצירה אחת מהן או הקצירו שתיהן כדפריש מהר"ש אייתי כיהלי' בתי"ט ואיידי דתני סיפא בלהתמיר האי לישנא והתם פירושי' היו שתיהן שחורות והלבינו או שהיו אחת שחור' וא' לבנה והלבינו וכן שתיהן קצרות והאריכו או א' קצרה וא' ארוכה והאריכו שתיהן קתני נמי ברישא כי האי לישנא: והאי מתני' קא חשבא רל"ח סימני טהרה מן סימני הטומאה שנטהרו הסימנין של טומאה · שלשים בשער לבן הי' בו שער לבן והלך לו שער לבן · היו לבנות והשחירה אחת מהן · או שהשחירו שתיהן · היו ארוכות והקצירה אחת מהן · או שהקצירו שתיהן · הרי חמשה סימני טהרה מן סימני טומאה בשער לבן · כסמוך השחין לשתיהן · או לאחת מהן · הקיף השחין לשתיהן · או לאחת מהן · או חלקן · הרי חמשה בשחין לשער לבן · וקתני השחין · והמכוה · ומחית השחין · והמכוה · ומחית המכוה · והבוהק · אלו חמשה דברי' שהיתה בהן או החמשה שנסמכו לשתיהן או לאחת מהן או הקיפו לשתיהן או לאחת מהן או שחלקום הרי חמשה פעמים חמשה שהיא עשרים וחמשה סימני טהרה וחמשה הראשונים הרי שלשים בשער לבן · עשרים וחמשה במחי' · הלכה לה המחי' · היתה מרובעת ונעשית עגולה · או נעשית ארוכה · מבוצרת ונעשית מן הצד · מכונסת ונתפזרה · הרי חמשה במחי' · ובא השחין ונכנס בתוכה · הקיפה · או חלקה · או מעטה · הרי ארבעה ואותן הארבעה עשתה השחין או מחית השחין · והמכוה · או מחית המכוה · והבוהק · אחת מחמשה עשו הארבעה הרי חמשה פעמי' ארבעה הרי עשרים · והחמשה הראשונים הרי עשרים וחמשה · והרי שלשים שבשער לבן ועשרים וחמשה שבמחי' הרי כ"ה ואותן כ"ה מנינו בארבעה ומנים בתחלה שאם בא בתחלה בשבת ונדחה לאחר השבת ואירעו א' מאותן כ"ה דברים ובסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני ולאחר הפטור ארבעה פעמי' כ"ה הרי מאתים ועשרים · שמנה עשר בפסיון הלך לו פסיון · השחין . ומחית השחין · והמחי' · ומחית המכוה · והבוהק חולקין בין האום לפסיון הרי ששה והמה בשלשה ומנים בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני ולאחר הפטור שלשה פעמי' ששה הרי י"ח י"ח ור"ך שבמחי' ושער לבן הרי רל"ח סימני טהרה מתוך סימני טומאה · והלכה לו האום או שנתמעטה לא חשבינן: דהאום לאו סימן טומאה הוא ולכן לא חשבינן אלא סימני טהרה מן סימני טומאה:

פרק ב': בגרמוני · זה איש מבני גומר כדאמרינן ביומא גומר זה גרממיא וגרסינן גרמניא וכ"ה בילקוט · והוא שבני נח דרים בג' רוחות העולם שם במזרח יפת בצפון חם בדרום ומפני שהחמה בדרום כמוך הוא מאד בני אדם הדרים שם שחורים וכוש הוא מבני חם ודר בסוף דרום הלכך הם שחורים ביותר מחמת השמש ובני יפת הם דרים בצפון ורחוקים הם מהשמש הלכך הם לבנים וגומר דר בסוף צפון הלכך הם לבנים ביותר · ובכושי שהוא שחור ביותר כהה נראית עזה ובגרמוני שהוא לבן ביותר עזה נראית כהה: והכי תנאי בהא קמיפלגי כתוב אחד אומר בעור בשרו וכתוב א' אומר בעור הבשר תנא קמא דריש לקרא דבעור בשרו דבתר בשרו של נראה אזלינן ובגרמוני עזה נראית כהה להקל ופוטרין אותו ובכושי כהה נראית עזה ומסגירין אותו להחמיר · ור' ישמעאל ור' עקיבא וחכמים דרשי לקרא דבעור הבשר דבתר בשרו של בינוני אזלינן ובמה שמיטהר אחד מיטהרין כולן ובמה שמיטמא הא' מיטמאין כולן אלא ר' ישמעאל סבר דמקיפין אל הנגע מבחוץ עץ אשכרוע שהוא מראה בינוני ור"ע סבר מקיפין בשם בינוני מבחוץ וחכמים סברי מקיפין את הנגע מבחוץ באדם בינוני · ור' יהודא דריש לתרתי קראי להקל · בגרמוני בעור בשרו להקל בכושי בעור הבשר של בינוני להקל: **ב** · בשלש כו' · לאו בתחלת שלש קאמר דא"כ בשבע נמי בתחלת שבע ובתחלת שבע צהרים הוא · אלא ה"ק בסוף שלש וכל ארבע ועד סוף חמש שהוא שתי שעות לפני צהרים ובשבע בסוף שבע וכל שמנה עד סוף תשע שהוא שתי שעות לאחר צהרים: רי"א

בארבע

בארבע בסוף ארבע עד סוף חמש שהוא שעה לפני צהרים ובשמנה בסוף שמנה עד סוף תשע שהוא שעה לאחר צהרים ופליג אדר"מ דאמר שתי שעות לפני צהרים ושתי שעות לאחר צהרים ואיהו סבר שעה א' לפני צהרים ושעה א' לאחר צהרים · ולא קאמר בסוף שבע שהוא שעה אחת לאחר צהרים כדקאמר בסוף חמש שהוא שעה א' לפני צהרים דס"ל ר' יהודא חגבורת הצהרים מתאחר עד שתי שעות מפני שבצהרים החמה מאירה מאד ואינו ניכר ירידתה עד לאחר שתי שעות : ג · שנאמר לכל מראה עיני הכהן · ואי כתיב לכל עיני הכהן הוה שמעינן פרט לסומא באחד מעיניו השתא דכתיב לכל מראה עיני הכהן ש"מ תרתי סומא באחד עיניו וכהה מאור עיניו : בית אפל אין פותחין לו כו' · והוא שאין לו חלונות כלל אבל אם יש לו חלונות ומגופות פותחין כדתניא בתוספתא בית אפל וחלונותיו מגופות פותחין לאותן חלונות ורואין את נגעו : ד · כאורגת בעומדין לשחי ליד הימנית וס"ל בין ליד ימנית ובין ליד שמאלית מסעריכן להו כאורגת ביד הימנית : רבי יהוד' אומר כטוה לפשתן לשמאלית · וס"ל לשתי הידים מסעריכן כטוה בשמאלית ולא גרסינן אף · וכדתניא בתוספתא אמר ר' נראין דר"מ בימין ודר"י בשמאל · מדקאמר נראין מכלל דפליגי וקסבר ר"מ בשמאל כמי מסעריכן באורגת בימנית ור"י סבר בימין כמי מסערין כטוה בשמאלית ואתא רבי וקאמר נראין דברי ר"מ בימין ודר"י בשמאל : כשם שנראה לנגעו כן הוא נראה לתגלחתו · ולא בבית הסתרים ופריש בתוספתא שנאמר וגלח את כל שערו ונאמר את גבות עיניו מה גבות עיניו בנראה ולא בבית הסתרים אף כל שערו בנראה ולא בבית הסתרים : ה · כל הנגעי' כו' · כל ההלכות שבתורה אדם מורה לעצמו חוץ משלשה אלו נגעים ונדרים ובכורות · שתלוין במאמר פה נגעים שיאמר הכהן טמא או טהור נדרים שיאמר החכם מותר ובכורות שיאמר היחיד מומחה או שלשה הדיוטות כשר : רי"א אף לא נדרי אשתו · תניא בתוספתא וחכמים מתירין ואנ"ל הנדרי' שבינו לבינה והלא הבעל מיפר אותן אלא אף שבינה לבין אחרים · ורואה את קדשיו ומעשרותיו ונשאל על הטהרות ועל הטומאות של עצמו :

פרק ג' : **הכל** מיטמאין בנגעים · ואפילו קטן שנאמר אדם כי יהי' בעור בשרו ואלו נאמר איש הייתי אומר להוציא את הקטן עכשיו שנאמר אדם אפילו קטן במשמע : חוץ מן הנכרים · שאינן קרוין אדם שנאמר אדם אתם קרוין אדם ואין הנכרי' קרוין אדם : וגר תושב · כנכרי הוא אלא שמקבל עליו ז' מצות בני נח ומצוין להחיותו : הכל כשרי' כו' אלא כו' בידי כהן · שנאמר ואם בעיניו עמד הנתק טהור הוא וטהרו הכהן · הנגע בעצמו יהי' טהור שלא יהא בה סימן טומאה ועוד שיטהרנו הכהן ויאמר טהור : אין רואין שני נגעים כאחד · אם מתחלה בא בשני נגעים אין רואין את השנים כאחד אלא רואה את האחד ודן אותו אם להסגר אם להחליט אם לפטור ואח"כ רואה את השני : אין מסגירין את המוסגר · אם הסגירו בנגע אחד ובתוך ימי הסגרו נולד לו נגע אחר אין רואין את השני : אבל בתחלה בסוף שבוע · אם בא בנגע אחד ודן אותו הכהן להסגירו ולא הספיק להסגירו עד שנולד לו נגע שני וכן בסוף שבוע · מסגיר ומסגיר וכן תניא בתוספתא עודהו מסגירו ופוטרו נולד לו נגע אחר ה"ז נזקק לו ואם משהסגירו נולד לו נגע אחר אין נזקק לו לטומאה ולטהרה עד סוף שבוע : המסגיר מסגיר כו' · ולא קתני נמי מסגיר ומחליט מחליט ומסגיר · דמתני' הכי קאמר והמחליט מחליט · מסגיר ופוטר כולהי אמחליט קאי שהמחליט מחליט או מסגיר או פוטר · והדר קתני מחליט ופוטר ארישא אמסגיר דקתני המסגיר מסגיר וקתני וכן מחליט ופוטר : ד · השחין ומכוה · אם היו בו בעורו שחין או מכוה ונרפא קצת ועשו קרום כקליפת השום ואח"כ עלה במקום הקרום נגע : בשער לבן ופסיון · אבל במחי' לא מטמאין הואיל ולא נרפא לגמרי עד שיעשו צלקת : ה · הנתקין · כגון שנשרו שערות ראשו או זקנו כגרים וזהו נתק ואע"פי שאין בו שום נגע הנשירה הוא נגע וטמא משום נתק : ו · הקרחת והגבחת · כאשר נשרו שער ראשו מלפניו או מלאחריו והוא חלוק כעור הבשר ועלה בו נגע דינו כעור הבשר אלא שאין בו סי' שער לבן לפי שאין שער צומח בו :

פרק ד׳: יש בשער לבן כו׳ • שמנה עשר חילוקי טומאה יש כאן שמובדלין השלשה סימני טומאה שער לבן ומחי׳ ופשיון זה מזה כ״א וא׳ בששה דברים • בבתחלה מובדלין הן ששער לבן מטמא בתחלה והוא שהפכה שהבהרת קדמה וקא״כך הפכה ללבן ומחי׳ מטמא בתחלה אף שלא הפוכה ופסיון אינו מטמא אלא בסוף שבוע • ובמראה מובדלין שהמחי׳ מטמא בכל מראה ואפי׳ שחורה כדתניא בתוספתא ושער לבן מטמא בכל מראה לובן ופסיון אינו מטמא אלא בד׳ מראות הנגעים: ובסימן טהרה מובדלין שהמחי׳ אין בה סימן טהרה ואף מעכבת היא את הסימן טהרה של פריחה שמעכבת את ההופך כלו לבן ושער לבן לא מעכבת ואין בה סימן טהרה ופסיון יש בה סי׳ טהרה שאם פרח בכלו טהור • ובשיעור הן מובדלין שהפשיון מטמא בכל שהו ומחי׳ בכגריס ושער לבן בשתי שערות • ובמיני נגעים מובדלין שהפשיון מטמא בכל הנגעים ומחי׳ אינו מטמא אלא בעור הבשר ובקרחת וגבחת ושער לבן מטמא בעור הבשר ובשחין ומכוה • ובמקום הן מובדלין שהפשיון מטמא חוץ לנגע ושער לבן בתוך הנגע ומחי׳ דוקא במבוצר שיהא בה שיעור שתי שערות מכל צד: ד • ר׳ שמעון אומר כדי לקרוץ בזוג • ר׳ שמעון הוא דאמר כר׳ עקיבא דתנן (נדה פ״ו י״ב) שתי שערות האמורות בפרה ובנגעי׳ ובכ״מ ר׳ עקיבא אומר כדי שיהו ניטלות בזוג • וסבר ר״ש כל השיעור של שתי שערות צריך שיהי׳ לבן • ורבי מאיר ס״ל א״צ כל השיעור של השער שיהא לבן וכדתניא בתוספתא אר״מ שלא יהא בני אדם מדמין שבכולן הם נידונין אלא אם עודו של שער לבן טמא אין עודו לבן טהור דספי במודו לבן: בהרת ובו שער לבן ושער שחור גרסינן • וקמ״ל אף ע״ג דבכתק שער שחור מציל מידי שער צהוב הכא אינו מציל מטמא • והדר קתני אין חוששין שמא מיעט מלתא באפי כפשה הוא דאין חוששין שמא מיעט מקום השער את הבהרת • וכן בתוספתא הוא תרי מילי דתניא (רפ״ב) יש בשער לבן מה שאין בשער צהוב ובשער צהוב מה שאין בשער לבן שער לבן לא הציל שער אחר מידו משא״כ בשער צהוב • והדר תניא היו בו ב׳ שערות ושוכבו׳ חוצה לו והדר תניא הא דר׳ מאיר בחודו לבן והדר תניא שאלו תלמידיו את ר׳ יוסי בהרת ובה שער שחור חוששין אנו שמא מיעט את מקום הבהרת מכגרים א״ל בהרת ובה שער לבן חוששין אנו שמא מיעט את מקום הבהרת מכגריס א״ל לא אם אמרת בשער לבן שהוא סימן טומאה תאמר בשער שחור שאינו סימן טומאה א״ל הרי שיש בו עשר שערות לבנות כולם הם סימני טומאה אלא שתים חוששין אנו למותר כו׳: ה • אם יש בו רוחב שתי שערות כו׳ ור״א בר׳ שמעון פליג דתניא בתוספתא ר״א בר״ש אומ׳ כשם שאין נזקקין לטמא במחי׳ עד שיהא בה רוחב כגרים כך אין נזקקין לטמא בשער לבן ובפסיון עד שיהא בה רוחב כגרים: ז • כנסה ופשתה פשתה וכנסה • האי פשתה לאו באותו מקום שהיה בו הנגע בתחלה דא״כ הייגו הלכה וחזרה והרי היא כמות שהיתה ואמאי ר״ע מטמא • אלא כנסה באותו מקום שהי׳ בו הנגע בתחלה מצד זה ופשתה מצד אחר או פשתה תחלה מצד אחר ואחר כך כנסה באותו מקום מצד זה ר״ע מטמא שמצטרפין עם הישנה וחכמי׳ מטהרין הואיל והלכה מן האום או לא מצטרף והכא אכתי לא גמר למילתי׳ אלא כלומר בהאי מלתא קמיפלגי ר״ע ורבנן והדר קא מיפרש למלתי׳ וכולהי סיפא פירושא דרישא הוא ונקט בסיפא פשתה וכנס׳ וה״ה כנסה תחלה חדא מתרתי קתני • ואזיל וקא מפרש אם פשתה כחצי גריס מצד זה והלך מן האום כחצי גריס מצד אחר והיינו כנסה דרישא רע״א הרי הוא כבתחלה גרסינן דמצטרפין הפשיון והאום לכגרים וחכמי׳ מטהרין דלא מצטרפין ואם פשתה כחצי גריס ועוד ר״ע מטמא דמצטרפין והרי פשה וחכמי׳ מטהרין ואם פשתה בכגרים ועוד ר״ע מטמא שהרי פשה מבתחלה וחכ״א תראה בתחלה דאזול לי׳ קמא והאי נגע חדש הוא: י • וחכ״א תראה בתחלה • ואע״ג דכשתראה בתחלה כמי טמא משום מחי׳ ושער לבן מ״מ עד שיטמאנו הכהן אינו מוחלט: לא גרסי׳ בהרת כחצי גרים ואין בה כלום פולדה כחצי גרים ובה שערה אחת הרי זו להסגי׳ דנ״אי קמ״ל הא׳ ליכא אלא שער׳ אחת אלא בהרת כחצי גרים ובה שתי שערות נולדה בהרת כחצי גרים ואין בה כלום גרסינן • וקמ״ל הלתא בבי דכתיב ושערה מפיק ה׳ שיהפך כולה את כולו ולא מקצתה ׳כולו ולא מקצתו ולא כולה מקצתה מקצתו ולא כולה מקצתה והיינו ברישא קמ״ל לא מקצתה

מקצתה את כולה שמקצת הבהרת הפכה אם הב' שערות והדר קתני מקצתה מקצתו ומקצתה כולו : יא : ור' יהושע קיהה · ובתוספתא תניא ר"א בר"ש אומר ספק בהרת קדמה לשער לבן ס' שער לבן קדם לבהרת הואיל וספק נגעי' להקל טהור :

פרק ה' : ס' שאחרת באה תחתי' · לאו באותו מקום קאמר דא"כ אחרת באה תחתי' הרי היא פשה ומחליט כדתנן לעיל הלכה ומזרה הרי היא כמות שהיתה ואם כשיעור הראשון יסגיר ואם בפשיון יחליט ותנן נמי בפ"ט גבי מי שעלתה לתוך ידו בהרת כסלע ומקומה צרבת שחין טמא תכנוס ותפשה · אלא הכא במקום אחר קאמר ס' שהיא היא באותו מקום ס' שאחרת באה תחתי' במקום אחר תחת הראשונה שהית' במקום זה כמו עין תחת עין והרי היא כנגע חדש : ב · בתחלה · ומטמא נמי בחזור פשיון תחתי' בתחלה · כדתניא בתוספתא אי אפשר לפשיון שיטמא בתחלה אבל אפשר לפשיון שיטמא בן יומו כיצד בהרת ובה סימני טומאה והחליטה והלכה לה סימני טומאה ובא לו אצל כהן ופטרו ואח"כ נולד לו פסיון זה פסיון שמטמא בן יומו : ג · כשם שבטלת את דברי עקביא גרסינן :

פרק ו' : ב' רבתה הבהרת טמאה · לאו דוקא רבתה אפי' לא רבתה טמאה משום מחי' : ג · רבי מאיר מטמא דחשיב ליה פסיון · ובמחי' פחותה מעדשה הוא פליג רבי מאיר אבל במחי' כעדשה דרישא לא פליג ר"מ · דהתם בכערפה המחי' סי' טומאה היא וכי נתמעטה אזיל לי' הסימן טומאה ונרפאת אפי' ר"מ מודה דלאו פסיון הוא אלא הסימן טומאה הוא דאזיל ונרפא דאלת"ה הלכה לה המחי' דתנן בכ"מ היכי משכחת לה הא פסיון היא אלא התם אפי' ר"מ מודה דלאו פסיון הוא אבל הכא בפחות' מכעדשה דלא הויא סימן טומאה בלל קסבר ר"מ כי נתמעטה פסיון הוא : ה · רע"א בין כך ובין כך טהורה · ר"ע ור' גמליאל תרויהו כרבנן דפליגי עלי' דר' מאיר דאמרי אין הנגע פושה לתוכו · אלא דר"ע מוסיף אדר"ג וקסבר לפנימית נמי לאו פסיון הוא הואיל והחיצונה מקיפתה ואין הנגע פושה לתוך נגע והכי תניא בתוספתא לר"ע אי משום פסיון אין חוששין לפנימית שאין נגע פושה לתוך נגע : ו · המותר סימן פסיון לפנימית · ד"ש ס"ל כרבן גמליאל וס"ל כת"ק דר' יוסי הלכך החיצונה טמאה משום מחיה : הי' בו בהק פחות מכעדשה · כלומר או פחות מכעדשה · שאם הי' בו בהק אפי' כעדשה או מחי' פחותה מכעדשה : זהשתא בנתמעטה והלכה לה · בחיצונה אם היתה כעדשה מכוונת בין כלה מבפנים בין כלה מבחוץ טהורה שמחייתה נתמעטה והלכה סימן טומאה שלה ומשום פסיון ליכא שאין הנגע פושה לתוכו · אם היתה יתירה מכעדשה ונתמעט המותר בין כלה מבפנים בין מבחוץ להחליט משום מחי' דהא אשתייר כעדשה · אם היתה פחותה מכעדשה ונתמעטה בין כך ובין כך להסגיר · דמשום פסיון אין להחליט שאין הנגע פושה לתוכו ומשום נתמעטה המחי' אין לפטור דהא לאו סימן טומאה היא ולא הוי הלכה סי' טומאה שלה · והפנימית בין היתה כעדשה בין יתירה בין פחותה אם מבחוץ כלה להסגיר ואם מבפנים להחליט משום פסיון : ז · עשרים וארבעה ראשי איברין באדם כו' · תניא בתוספתא ואם מקומן יושב כגריס הרי אלו מטמאין במחי' ר"א אומר האסמרות והיבלות והטטולין אין מטמאין משום מחי' ואם מקומן · יושב כגריס מטמאין במחי' : ועוד תני' היו לו על ראש חוטמו שופע אילך ואילך על ראש אצבעו' שופע אילך ואילך טהור שנא' ורואהו כולו כאחת : ה · המורדין גרסי' וקאי אשחין ומכוה וקדח : תניא בתוספתא רבי יוסי בן ר' יהוד' אומר היתה בהרת סמוכה לראש לעין לאזן לחוטם לפה טהור שנאמר וראה הכהן את הנגע בעור הבשר שיהא כל חוצה לה עור הבשר וראוי לפסיון :

פרק ז' : אלו בהרות טהורות כו' · דכתיב אדם כי יהי' בתר לאמר כלומר מן האמירה ואילך יהי' ולא שכבר הי' קודם הדבור · וכתיב נגע צרעת כי תהי' באדם ישראל קרוי אדם ולא נכרי ואמרינן תהי' בשעה שהוא אדם ולא שכבר הי' קודם שנקרא אדם להוציא נכרי ונתגייר · וגבי שחין ומכוה וכתיב ונרפא והי' והיתה מחית המכוה ולא שכבר הי' קודם מחית המכוה וקודם שנרפא השחין להוציא את המורדין · וגבי נתק כתיב איש או אשה כי יהי' בו נגע שיהי' בו אחר

שנקרח איש ולא שכבר הי' קודם שנולד · וגבי קרחת וגבחת כתיב וכי יהי' בקרחת שיהיה הנגע בקרחת וגבחת ולא שכבר הי' קודם שנקרח : הכי גרסינן השאין והמכו' והקדח עד שלא נעשו נעשו וחיו · כלומ' שהיו בו הנגע עד שלא נעשו השאין והמכוה והיו טמאין ונעשו שאין ומכוה ונטהר וחזרו וחיו ונעשו צרבת ומטמאין · והכי תניא בתוספתא בעור הבשר עד שלא נעשה שאין ומשנעשו שאין נעשו צרבת עד שלא נעשה מכוה ומשנעשה מכוה נעשה צרבת טהור ראב"י או' הואיל ותחלתה וסופה טמא טמא וחכ"א יראה בתחלה : ב · נעשית מספחת שאת כו' · כלו' שלא נשתנה משאת לקרום בינה אלא היתה כצמר לבן ונעשית מספחת צמר לבן קצת למטה מצמר לבן ועדיין לא בא לקרום או נעשית מספחת עזה שהיתה עזה כשלג ונעשית מספחת שלג קצת למטה משלג ועדיין לא בא לסיד ההיכל ולרבותא דר"ע נקטי' דאפילו בשינוי קצת ממראיהו ואפילו לא בא למראה האחרת קסבר ר"ע מראה בתחלה : ד · התולש סימני טומאה · ולא קתני התולש שער לבן · הא קמ"ל עד שיתלוש שלא ישאר בה עוד סימני טומא' כגון התולש אחד ושתים ונשאר א' או ב' מג' אבל אם תלש ב' מן ד' ונשאר ב' שהוא סימן טומאה אינו עובר בל"ת : התחלתי מביא להם ראיו' · ובתוספתא מפרש מפני מה עד שלא בא אצל הכהן טהור לא מפני שלא ראה הכהן סימן טומא' שבו אף תוך הסגרו טהור עד שיראה הכהן סימני טומאה שבהן א"ל יפה אמרת : ה · קצצה מתכוון רא"א כו' וחכ"א כו' · פריש בתוספתא א"ר יהוד' לא נחלקו ר"א וחכמים על שקצצה ונקצץ עמה בשר חי שאין לזה טהרה עולמית ועל שקצצה ושייר. הימנו כל שהו שאם פרחה בכלו שהוא טהור על מה נחלקו על שקצצה מכוון שרא"א אין לו טהרה עד שיוולד לו נגע אחר ויטהר הימנו וחכ"א פרחה בכלו טהור · פי' אם נקצץ עמו בשר חי ד"ה פריחה בכלו לא מהני דאימא אי לא קצץ לי' לבשר חי היה מעכב את הפריחה ואם קצצה ושייר מן הנגע כ"ש מכל סביביו ד"ה פרחה בכלו טהור דהא חזינן דפרחה בכלו ובשר חי לא קא מעכב לי' ע"מ נחלקו על שקצצה מכוון דר"א סבר הואיל וקצצה מכוון חיישינן שמא קצץ עמה קצת בשר חי ואי לא הוה קצץ לי' הוה מעכב הלכך פריחה בכלו לא מהני עד שיוולד לו נגע אחר ויטהר הימנו ורבנן סברי הואיל ולא נקצץ לבשר חי עמו לשמא קצץ לא חיישינן :

פרק ה' : **הפורח** כו' · בפורח מן הטמא קתני עד שתתמעט בהרתו מכגריס ובפורח מן הטהור קתני עד שתחזיר לכמות שהי' · משום דבפורח מן הטמא דאיטהר לי' בפריחה וחזירה דראשי אברים קמיטמא לי' משום בשר חי וכל זמן שהוא מתגלה יותר טומאתו יותרת והו"ל האי חזירה סימן טומאה וכל כמה דלא אימעט מכגריס א"כ חזר לכמות שהי' הוה לי' גדלה החזירה וגדלה סימן טומאה דילי' · עד דאימעט מכגריס ואזיל לו' נגעו אבל בפורח מן הטהור דפריחה קא מטמא לי' משום פסיון כי חזר לכמות שהי' הויא הלכה הפסיון וטהור : ב · נולד לו שער לבן ר' יהושע מטמא כו' · תניא בתוספתא שער לבן החוזר אחר פריחת החלט מחי' ושער לבן ופסיון ואחר פריחת הכגר רבי יהושע מטמא · א"ר יהושע שער לבן סימן טומאה והמחי' סימן טומאה מה מחי' חוזרת ומטמא' אף שער לבן חוזר ומטמא א"ל ר"ע אם מחי' חוזר ומטמא שכן הוא מטמא בתחלה תאמר בשער לבן שכן אינו מטמא בתחלה ועוד נאמר בשר חי בשר חי חוזר ומטמא ואין שער לבן החוזר מטמא : ד · כל פריחת כו' שבפריחתן טהרו טמא · לאפוקי בא כולו לבן בתחילה כשחזרו ראשו איברים הרי אלו כמות שהיו כדתנן לקמן : כל חזירת ראשי איברים שבחזירתן טמאו טהור · לאו דוקא חזירתן טמאו אלא אם נתכסו מתוך הטומאה ואפילו בא כולו לבן בתחילה שחזירתן לא טמאוהו אלא הרי הלו כמות שהיו ואם היו טמא נתכסו טהור כדתנן לקמן מתוך הטומאה טהור אלא אתי לאפוקי אם חזירתן לא טמאוהו והי' טהור נתכסו טמא כדתנן התם מתוך הטהרה טמא : ו · שתי בהרות כו' ואח"כ פרחה בכולו טהור · ור' נחמי' פליג דתניא בתוספתא ר' נחמי' אומר אם מתחלה פרחה מטומאה לטהורה טהור מטהורה לטמאה טמא : אם מדובקין זה לזה גרסינן · הואיל ומדובקין ונראין כא' הו"ל פורח מן הטמא וטהור : וחכ"א בוהק פחות מכעדשה · או בהק אפילו

כעדשה

כעדשה או מחיה פחות מכעדשה סימן טומאה בתחלה ואין סימן טומאה בסוף · ומודה ר"מ בבוהק שאינו סימן טומאה אלא בתחלה ולא בסוף ולא נחלקו אלא על פחות מכעדשה ר"מ ס' מחיה פחות מכעדשה אפי' בסוף כבהק בתחלה מה בהק שאינו טמא משום מחיה בנגע בפריחה מעכב בתחלה אף מחי' פחות מכעדשה אע"פ שאינו מטמא בנגע משום מחיה מעכב בפריחה אפי' בסוף ורבנן ס' מחי' פחות מכעדשה בתחל' כבהק בתחלה ומעכב ובסוף כבהק בסוף ואינו סימן טומאה : ובתוספתא תני' כמה חזירת ראשי אברים רמ"א כל שהו ר' יוסי אומר כעדשה אר"מ וכי משום מחיה הן מטמאין והלא אין מחיה מטמא בראשי אברים אלא גזירת מלך הוא ואפי' בכל שהו אמר ר' יוסי וכי משום ראשי אברים מטמא והלא אם חזרה אמצעיתו טמא ועוד נאמר כאן בשר חי ולהלן נאמר בשר חי מה בשר חי האמור להלן בכעדשה אף בשר חי האמור כאן כעדשה : ז · ה"ג הבא כולו לבן יסגיר נולד לו מחיה או שער לבן טמא לא נולד לו. לא מחיה ולא שער לבן טהור נולד לו שער לבן יחליט השחירו שתיהם או אחת מהן הקהירו כו' עד והבהק טהור · ובריש אשמועינן סימני טומאה שלו ואם לא נולד טהור והדר למאי דפתח נולד לו שער לבן יחליט שאמרתי לך נולד לו שער לבן טמא אם השחירו שתיהן וכו' · טהור וכולן שחזרו כו' הרי אלו כמות שהיו · כיון דבפריחתן לא טהרו טמא דלא איקרי פריחה כלל אלא בהרת גדולה הלכך אין בו דין ראשי אברים . והרי אלו כמות שהיו בין להסגיר בין להחליט בין לפטור : פרחה במקצתו טמא · אחר שחזרו ראשי אברים פרח' במקצתן טמא משום פשיון : פרח' בכולו אחר שפרחה במקצתן הרי הוא טהור שפרח מן הטמא · והוא שפרח' בכולו אחר שפרח' במקצתו אבל פרחה בכולו כאחת קאזיל וקתני בסיפא : ח · אם בכולו פרחה כו' מתוך הטהרה · כגון הבא כולו לבן בתחלה ולא נולד לו שער לבן או מחי' או שהשחירו וכל גוונא דקתני טהור ונתגלו ראשי אברים והרי הוא כמות שהיו וטהור וחזר ופרח' בכולו כאחת טמא : מתוך הטומאה כגון שנולד לו שער לבן או מחי' והחליטוהו ונתגלו ופרחה כולו כא' שהוא מתוך הטומאה טהור :

ט · הבא כולו לבן כו' · דהכא אית ביה תרי סימני טהרה הלכה המחיה ופרחה בכולו ר' ישמעאל סבר הכא משום הלכה המחי' הוא דאיטהר ולא איקרי פריחה אלא סימן טומאה הוא דאזיל ליה והרי הוא כבא כולו לבן הילכך חזירתו לא טמאו כבהרת גדולה דתנן וכולן שחזרו ראשי אברים הרי אלו כמות שהיו והוא היה טהור שהלכה מחייתו : ראב"ע סבר משום פרחה בכולו איטהר והרי היא כבהרת קטנה שפריחתו טהרו וחזירתו טמאו כדתנן לעיל כל שבפריחתן טהרו טמא כשיחזרו טמאים

פרק י · דק לקוי קצר · ר"ע דרש נוטריקון דכתיב ד"ק נוטריקון דק קצר : ג. אחת צהובה ואחת שחורה · לר יהודה נמי אצטריך כדמשמע בת"כ ואפי' בצומח כדכתב הר"ש : א' לבנה · דצהוב דקרא דוקא צהוב ושחור דקרא לאו דוקא שחור אלא אפי' לבנה וכל מראה לבד מצהוב שתי שערות מצילות · מדכתיב ובו שער צהוב ולא היה בו שער צהוב וכתיב ושער שחור צמח בו ולא כתיב נמי וניכא בו שער שחור לכתיב בשער צהוב מכלל דוי"ו ושער שחור אתא לרבויי כל שער לבד מצהוב : ד · ה"ג שער צהוב שקדם את הנתק ר"י מטמא ול"ג טהור : ה · ר"ש אומר כו' · למאי דמפרשי לר"ש שאותו שער צהוב הוא דטהור אבל נולד לו שער צהוב אחר טמא קשיא דר"ש אדר"ש דהא ר"ש הוא דאמר כל שאינו סימן טומאה בנתק הרי הוא סימן טהרה בנתק ומציל והכא האי שער צהוב טהור הוא אף על גב דאזיל ליה שער שחור ולהוי סימן טהרה לאצולי נמי אשער צהוב שיולד לו אח"כ · ותניא נמי בתוספתא הלך שער שחור מן הנתק והניח שער צהוב במקומו טהור ולא עוד שהוא טהור אלא שהוא מציל מיד שער צהוב דק ופשיון הבאים אח"כ וע"כ ר"ש היא דאמר בשער צהוב שקדם לנתק כל שאינו סימן טומאה הרי הוא סימן טהרה ומציל דר"א בן יעקב האמר דלא מציל · תו קשיא היכי אשכחן כה"ג דליתני ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש והדר לתני רש"א למיפלג אדר"ש ב"י משום ר"ש · הילכך גרסינן ר"ש מקמי דר"ש ב"י והכי אשכחן טובא דסתמא תנא אליבא דר"ש הכי והדר קתני ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש הכי : ומתני' הכי מפרשינן ת"ק סבר אע"פ שהלך לו שער שחור . טהור אותו שער צהוב שהיה קודם לבן אבל נולד לו שער צהוב

אחר

אחר טמא ורשב"י היא דאמר בשער צהוב שקדם לנתק לא מטמא ולא מציל והכא כמי שער צהוב שטהר ע"י שער שחור לא מטמא ולא מציל ואם נולד לו שער צהוב אחר לא מציל השער צהוב שהיה כבר לטהרו · ר"ש אומר כל שער צהוב שטהר כו' אין לו טומאה עולמית כ"ו שהוא עומד ואפי' נולד לו שער צהוב אחר הרי השער צהוב זה סימן טהרה להציל מיד שער צהוב שנולד לו אח"כ וכן מיד פשיון אפילו נולד לו אח"כ כדתניא בתוספ' ור"ש לטעמיה דאמר התם כל שאינו סימן טומאה מציל · אבל אם נשר שער צהוב זה · ואח"כ נולד לו שער צהוב אחר או פשיון טמא דכל נתק שטהר לא אמרי' · ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש כל נתק שטהר שעה אחת אין לו טומאה עולמית ואפי' נשר שער צהוב ואח"כ נולד לו שער צהוב או פשיון טהור כיון שטהר הנתק שעה אחת: ט · איזהו זקן כו' · ותניא בתוספתא ואיזהו הראש ואיזהו הזקן מן הפרק של לחי ולמעלה זה הראש מן הפרק של לחי ולמטה זהו הזקן · מלפניו מותח את החוט מאזן לאזן כל שמן החוט ולמעלה זהו הראש מן החוט ולמטה זהו הזקן ומאחריו מפיקה של פירקא ולמעלה זהו הראש מפיקה של פירקא ולמטה אע"פ שהוא מגדל שער הרי הוא כעור הבשר לכל דבר מלפניו מחוליא של גרגרת ולמעלה זהו הזקן מחוליא של גרגרת ולמטה אע"פ שהוא מגדל שער הרי הוא כעור הבשר לכל דבר:

פרק י"א · **אפילו** חוט אפי' משיחה כו' · ואע"ג דכ"ח ומדא באפי נפשה לא מטמא בנגעי' עורות הים לא מטמאי וחוט ומשיחה נמי לא מטמאי בנגעים עד שיהא בו כדי לארוג שלש על שלש מ"מ הואיל וחבר להן דבר שהוא מקבל טומאה שהחוט והמשיחה הוא מין המקבל טומאה ואפי' הוא מין המקבל שאר טומאות ולא טומאת נגעים טמא בנגעים: ב · מחצה למחצה מטמאין בנגעים · ור"ש ב"י פליג כדתניא בתוס' ר"ש ב"י אומר משום ר"ש הואיל וס' נגעים להקל מחצ' על מחצה טהור: ג · הצבועים · בשלשה דברים אמרה תורה צמר ופשתים דוקא בנגעים ובבגדי כהונה והשעטנז בנגעים שאינן צבועים דוקא בשעטנז בין שאינו צבוע בין שאינו צבוע בבגדי כהונה צמר צבוע דוקא תכלת וארגמן ותולעת שני ופשתן אינו צבוע דוקא · ובנגעים דבעינן שאינן צבועין ילפינן לה בת"כ דכתיב בפ' צמר ופשתים מקיש צמר לפשתים מה פשתים כברייתו אף צמר כברייתו יכול צמר שבירייתו שחורה או שאר צבעים מטמא בנגעים ת"ל הפעם השני צמר ופשתים מה פשתים שברייתו לבנה אף צמר שברייתו לבנה דוקא: ד · הכל הולך אחר הנראה · ותניא בתוספתא בבגד הולך אחר הערב ובכרי' וכסתות אחר השתי וזה וזה הולכין אחר הנראה · כלומר בבגד הערב נראה וכרי' וכסתות השתי נראה: בירקרק שבירקרוקים · כו' תניא בתוס' ואיזהו הירוק שבירקרוקים ר"א אומר כשעוה וכחלמון סומכוס אומר ככנף טווס וכהוצי של דקל ואיזהו אדמדם שבאדמדומים כזהורית יפה שבים: ה · העומד כו' · הבגדים בשבוע ראשון כהה ועומד יכבס ויסגיר ופושה ישרף ובשבוע שני פושה ועומד ישרף וכהה יקרע · והאי יכבס דבשבוע ראשון הוא בשבע סממנים כתרגומו ויחוורון ודוקא ע"י ציווי הכהן ואם יסור הנגע אחרי הכבוס וכבס שנית וטהר היינו טבילה על ידי עצ"ו כתרגומו ויצטבע שהוא תרגום של טבילת בגדים · ושני כבוסין הן בשבע סממנין נגעים ודם חטאת שנתז על הבגד ובשניהן תרגומו ויתחוורין: ו · חזר למטלית שורף את הבגד · תנא עלה בתוספתא והמטלית תשמש עמוה בסימנים: והמטלית כו' הבגד השני בסימנים · תני עלה בתוספתא וטעונה שרפה באחרונה: ז · פושין מזה לזה ור"כ פליג דתניא בתוס' ר' נחמיה אומר לעולם אין מטמאין בנגעים עד שיהא בא' מן הלבן ג' על ג': ט · מן הכובד העליונה כו' כובד העליונה הוא שכרוך עליו השתי והכובד התחתונ' הוא שכורכין עליו את האריג: שני דפי חלוק · כדתני' בתוס' ב' דפין אלו מצטרפין זה עם זה ופושין מזה לזה א"ר נחמיה בד"א בזמן שהן ע"ג קירוס אבל פגען תפרן ועשאן אחד אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה · וקמיירי מתני' כי הא דר' נחמיה: נראה בשתי העומד כו' · תנא בתוספ' שתי כ"ז שהוא עתיד לארוג חבור גמור מלארוג · אין טמא אלא עד מקום שהוא עתיד לפגוע:

פרק י"ב **על** ארבע קורות · שבולטין ארבע קורות מבנין ועליהם תלוי הבית אינו מטמא בנגעים דלאו מחובר בארץ הוא שתלוי באויר על ד' קורות · על ד' עמודי' מטמא · שנעץ ד' עמודים

בארץ ובנה עליהן הבית מטמא בנגעים דהוי מחובר לארץ הואיל ובנה על גבי העמודים
הנעוצים בארץ:

ב · ה"ג בית שאחד מצדדיו מחופה אחד בשיש אחד בסלע ואחד בלבנים וא' באפר · ופירוש אחד בין כלומר בין בשיש בין בסלע בין בלבנים בין בעפר טהור: ה · ואפילו מבילי עצים כו' · הכי תנאי בהא קמיפלגי ר' יהודה סבר מדכתיב ולא יטמא כל אשר בבית כל לרבות אפי' מבילי עצים ומבילי קנים דלא מיטמאי בשאר טומאות בבית המנוגע מיטמאי וקא גר קרא כל שבבית יטמא · מידי דהוה אבית עצמו דלא מיטמא בשאר טומאות דמחובר לקרקע אינו מקבל טומאה ובנגעים מיטמא גזירת מלך הוא ה"נ מבילי עצים ומבילי קנים שבבית גזירת מלך הוא דליטמי · רש"א עסק הוא לפנוי מיטמי לא מיטמאו אלא מדכתיב ופנו את הבית הכתוב מעסיקו לפנותו אפילו מבילי עצים ומבילי קנים ולאו משום טומאה כלל · וכל דכתיב אכלים דמקבלי טומאה: ור' מאיר פליג אתרוייהו וקסבר כל שאינו מקבל טומאה בשאר טומאות הכא נמי לא מיטמא ולאפנויי נמי לא בעי אלא כ"מ שאין לו טהרה במקוה אבל כל שיש לו טהרה אפי' הנך דמקבלי טומאה לא בעי לאפנויי דופנו דמצריך קרא משום דחסה על ממונו הוא דמצריך ולא מיבעיא מבילי עצים ומבילי קנים דלא בעי לאפנויי דלא מיקבלי טומאה כלל: ו · אלא מביא שתים תחת שתים תחת שלש תחת ארבע · כיון שמביא שתים אפי' תחת שלש תחת ארבע נמי: אבל הוא לבדו מביא את העפר שנאמר ועפר אחר יקח · הוא לבדו יקח: וטח את הבית כו' מלתא באפי נפשה הוא למדרש שאין חבירו מטפל עמו בטיחה · ובריתא דרש מיקח שאין חברו מביא את העפר:

פרק י"ג · ב · ר"א אומר בית הבנוי כו' · ר"א אכתיבה קאי דקאמר ת"ק נותץ את שלו ומניח את של חברו ולא קמפליג מידי ואתא ר"א וקאמר בר"א בפתין שהם אבנים קטנים

שאין האבן שהנגע בו נכנס לבית חברו אבל נראה בראש שאותו אבן שהנגע בו נכנס לבית חברו נוטל את כולו: ג · במה שהן · האבן במה שהוא אפי' פחות מכזית וקאמר האי ליסנא למימר שאם האבן שלם הוא מטמא במה שהו אפי' פחות מכזית אבל אם איננו שלם איננו מטמא בפחות מכזית: ד · מטמא מתוכו · אם הכניס ידו לתוך הבית ונגע בו ואע"ג דלא נכנס גופו לתוכו דליהוי טמא משום בא אל הבית אם נגע בכותל מתוכו מיטמא כפירש"י: ז · וכן באבן המנוגעת · עד כאן ותו לא גרסינן מידי במתני' · וכ"ה בברכות ובקדושין · וקתני וכן באבן המנוגעת אם אדם נושא את האבן המנוגעת הוא כמצורע שאם עומד תחת האילן מטמא הטהור אפי' עובר שם ואם טהור עומד והוא עובר טהור ולגירסת הספרים מאי טהור ומאי ואם הניחה אפילו לא הניחה אלא שעמד הנושא את האבן טמא הטהור · ובתוס' תניא וכן באבן המנוגעת הטהור עומד ונזרקו אבנים מנוגעות תחת האילן טהור ואם נחו טמא · כלומר שנזרקו האבנים דרך תחת האילן ונפלו להלן מן האילן שהוא הטהור עומד וטמא עובר טהור ואם נחו תחת האילן הרי הטמא עומד טמא · והתם שפיר קאמר אם נחו דמיירי בזריקה אבל מתני' דסתמא קתני ולא קמיפרש מידי מיירי באדם הנושאן וכגונא דרישא ולא צריכה להניחה אלא אם עמד הנושא טמא · ואמרינן נמי בקדושין א"ר נחמן בר כהן זאת אומרת רכוב כמהלך דמי מדאמרינן באבן המנוגעת אם האדם הנושאה עובר טהור ואמאי האבן מיתב יתבא בחיקו אלא שכן לאו בתר האבן אזלינן אלא בתר אדם הנושאה ואיהו הא עובר ורכוב נמי לאו בתרא דידיה אזלינן אלא בתר בהמה הנושאתו · שמעינן מהא דהכא לאו בהניחה עסקינן אלא באדם הנושא את האבן שהוא כמצורע אם עבר טהור ואם עמד טמא: והא דמייתי בקידושין טמא עומד תחת האילן וטהור יושב טהור ואם ישב הטמא הטהור טמא הכי גריס לה רש"י ז"ל מדתניא בת"כ · והאמ' שבושה הוא דנפל בת"כ חדא דהתנן אם טמא עומד אפילו טהור עובר טמא ולא מיבעי' טהור יושב ותו רש"י ז"ל בעצמו קמפרש בברכות דמייתי למתני' דהכא טמא עומד וטהור עובר טמא וקאמר רש"י ז"ל מכאן אמרו עומד כיושב דמי דקביע · אלא בת"כ נמי ה"ג טמא יושב תחת האילן וטהור עובר טמא טמא עובר תחת האילן וטהור יושב טהור וכן באבן המנוגעת והכי נמי גרסינן בקדושין

ונקט בת"כ יושב ה"ה בעומד אלא איידי דקרא כתיב וישבו נקט כמי יושב והיינו כמי דדייק ר"נ בר כהן רכוב כמהלך דמי מאבן המנוגעת דהתם כמי בעובר טהור דהוי כאלו האבן מהלך וכדאמרן : ח · טלית טהורה כו' · בטלית טהורה אם הכניס שלש על שלש אע"פ שאינו רוב הבגד כגון שהוא בגד גדול טמא · כדתניא בתוספתא וטהורה שהכניס ממנה ג' על ג' לבית טמא כטמאה ור' נחמיה מטהר עד שיכנס את רובה מכלל דלרבנן אע"פ שלא הכניס את רובה טמאה ואם הכניס רוב הבגד אע"פ שאין בה שלש על שלש שהוא בגד קטן טמא ובין שלש על שלש ובין רוב הבגד אף ע"פ שאין בהן כזית טמא אבל אם אין בה לא רוב הבגד ולא ג' על ג' אע"פ שיש בה כזית טהורה ובטלית טמאה אם הכניס ממנה כזית אע"פ שאין בה רוב ולא ג' על ג' או הכניס רוב או ג' על ג' ואע"פ שאין בהן כזית טמאה כדתניא בתוספתא טלית טמאה שיש בה ג' על ג' ואין בה כזית והכניס רובה לבית טהור טמאתו : י · איכו דין שלא יטמא את מה שעליו כו' ותני בתוספתא א"ל ר"י מציכו שיפה כח הטמא להציל מכח הטהור ישראל מקבלין טומאה ומצילין בגדים בבית המנוגע הבהמה והגוי אין מקבלין טומאה ואין מצילין בגדים בבית המנוגע : יא · כולם מיד טמאים גרסינן ול"ג כלים דמכלים קא סליק אלא כולם קתני כלומר אפי' עד הקורות למר ועד ד"א למר כולם טמאים מיד רי"א אם שהה כדי הדלקת הנר ובתוספתא תניא מצורע שנכנס לבית כל הכלים שפם הרי אלו טמאין מיד א"ר יהודה בד"א בזמן שנכנס ברשות אבל נכנס שלא ברשות כל הכלים שפם טהורים עד שישהא כדי הדלקת הנר :

פרק י"ד · ב · **העביר** תער על כל בשרו · לאו דוקא כל בשרו אלא כל מקום כנוס שער ונראה אבל לא בית הסתרים אלא איידי דנזיר איכו מגלח אלא שער ראשו קתני הכא במצורע כל בשרו : מנודה מביתו שבעת ימים · שאסור ליכנס לביתו אלא ישב חוץ לביתו וחוץ לביתו כמי אסור בתשמיש המטה והני תרתי שמעינן מאהלו דכתיב וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים ודרשינן מחוץ לאהלו ממש שישב חוץ לביתו ודרשינן כמי אהלו זו אשתו שאסור בתשמיש המטה : ג' כמצאו שלש טהרות במצורע ושלש טהרות ביולדות · שלש טהרות במצורע הן מה שטהור מלטמא בביאה ומה שטהור בהערב שמשו לתרומה ומה שטהור בהבאת כפרתו לקדשים · שבשלשתן כתוב וטהר שנאמר ורחץ במים וטהר ואחר שבעת ימים כא' ורחץ את בשרו במים וטהר שהוא לתרומה ואחר כפרתו נאמר וכפר עליו הכהן וטהר וג' טהרות ביולדת מה שטהורה לבעלה אחר שבעה לזכר ואחר שבועיים לנקבה ומה שטהורה אחר מ' לזכר ואחר פ' לנקבה לתרומה כשהעריב שמש' ומה שטהורה אחר כפרתה לקדשים טהורה לבעלה כאמר תשב בדמי טהרה ולתרומה ילפינן כל מחוסר כפרה מובא השמש וטהר שאוכלין בהערב שמש ולקדשי' כתיב וכפר עליה וטהרה אבל אוכל במעשר לא חשיב דלא כתיב ביה וטהר דמעשר כחולין והלכך לא חשיב אלא מצורע ויולדת דאיתנהו בהו הנך ג' טהרות דאמרן דכתיב בהו וטהר אבל זב וזבה לית בהו אלא ב' טהרות לתרומה ולקדשים : ד הנזיר והמצורע והלוים · נזיר שער ראשו מצורע ולוים כל בשרם : ח · אחד בכלי וא' ביד · תנא בתוספתא היו ב' כהנים מקבלים את דמו אחד בכלי ואחד ביד זה שקבל בכלי מקבל תחלה וזה שקבל ביד מקבל אחריו ואם שנה כשר זה שקבל בכלי מקבל בימין וזה שקבל ביד מקבל בשמאל ואם שנה פסול זה שקבל בכלי בא וזרקו ע"ג המזבח וזה שקבל ביד בא לו אצל המצורע ואם שנה פסול : י · ואם לא נתן לא כפר · דכתיב יתן על ראש המטהר וכפר משמע יתן וכפר בזה יכפר שזהו הכפרה אבל אם לא נתן לא כפר : ר"י בן נורי אומר כו' דכתיב גבי דל יתן על ראש המטהר לכפר ולכפר משמע יתן להרצאת כפרה אבל לא לעכב והא דכתיב כמי גבי עשיר וכפר שאם לא נתן מעלין עליו כאלו לא כפר : יא · עני והעשיר כו' · תלתא קראי כתיבי אשר תשיג ידו מאשר תשיג ידו את אשר תשיג ידו · אשר תשיג ידו מלמד אשר תשיג ידו מתחלה כשהיה מצורע ואח"כ קודם שהביא קרבנותיו העני הרי העשיר והעני · מאשר תשיג ידו מקנת אשר תשיג ידו שהשיגה ידו במקצת קרבנותיו ואח"כ העני · את אשר תשיג ידו היום ובשעת

מצורע היה עני הרי עני והעשיר · כמצאו שלשתן בכתוב : **יב** · עני שהביא קרבן עשיר יצא שנאמר זאת תורת אשר לא תשיג ידו תורת לרבות כל התורות הכתובים למעלה בין תורת העשיר בין תורת הדל כוהג באשר לא תשיג ידו שאם הביא קרבן עשיר יצא : ועשיר שהביא קרבן עני לא יצא שנא' וזאת למעט באשר לא תשיג כוהג דין שניהם אבל בעשיר אינו כוהג דין עני : **יג** · אמר להם יכתוב נכסיו כו' · תנא בתוס' מה עושין לתקן המצורע הנשאר זו השאלה שאלו אנשי אלכסנדריא את ר' יהושע ואמר להם להביא חטאת בהמה אינו יכול שאין חטאת בהמה באה על ספק חטאת העוף אינו יכול שעשיר שהביא קרבן עני לא יצא הא כיצד יכתוב נכסיו לאחרי' ונמצא עני ומביא חטאת העוף א"ל ר' יהושע עכשיו שאלתם דבר חכמה :

סליק מסכת נגעים

מסכת פרה

פרק א' : רמ"א אף בת חמש כשרה והזקנה גרסינן : שמא תשחיר ושלא תפסל גרסינן · שמא תשחיר או שמא יארע בה פסול אחר : שלשית בקמץ : **ג** · כבשים בני שנה תניא בתוס' כבשי' בני שנ' האמור בתור' שס"ה כנגד ימות החמה דברי רבי וחכ"א מאחד בניסן לאחד בניסן מט"ו באב לט"ו באב אם נתעברה שנה נתעברה לו : ר' טרפון קורהו פלגס פלגס הוא לשון פלג לשון ספק ספק איל ספק כבש אבל חדא מיניה הוא או איל או כבש אלא לא ידעינא בי' מאי ניהו אם איל אם כבש הלכך האומר הרי עלי איל או האומר הרי עלי כבש אינו מביאו שהוא ספק אבל האומר הרי עלי או מן האיל או מן הכבש יכול להביאו ממ"נ אם איל הוא יצא אם כבש הוא יצא : בן עזאי קורהו נוקד · נוקד הוא לשון צאן שאינו נקר' לא איל ולא כבש אלא הוא בכלל מין הצאן הלכך אם אמר או איל או כבש לא יצא בו אבל אם אמר הרי עלי מן הצאן מביאו : ר' ישמעאל קורהו פרכדיגמא · הוא מטבע שנפסל שהוא פסול להקרבה כלל וכלל : **ד** · חטאת הצבור חטאת היחיד · דדרשינן בת"כ (פרק ו) אהא דכתיב והביא את קרבנו שעירת עזים מנין שתהא בת שנתה ת"ל בע"ז תורה אחת יהי' לכם לעושה בשגגה הרי כל העושה בשגגה כע"ז מה חטאת ע"ז באה בת שנתה אף זו באה בת שנתה כשהוא אומר יהי' לרבות שעירי רגלים לכם לרבות שעירי עבודה זרה לעושה לרבות שעיר נשיא · פירש יהי' בגימטריא שלשים וכל שעירי רגלים וראשי חדשים הן שלשים · שבע של פסח וא' של עצרת וא' של ר"ה וא' של יו"כ ושמנה של סכות הרי י"ח וי"ב של ר"ח הרי שלשים שעירים לכם לרבות שעירי ע"ז של צבור דלכם רבים משמע לעושה לרבות שעיר נשיא דעושה לשון יחיד הוא · ונמצינו למדין מזה ששעירי חטאת הצבור ושעירת חטאת יחיד הם בני שנה :

פרק ב' : רא"א אינה נלקחת מן הנכרים · שנאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך בני ישראל יקחו אליך ואין אומו' העולם יקחו אליך כדאיתא בפסיקתא זוטא : וחכמים מכשירין · דלית להו הך דרשא · והא דלא חשו חכמים לדלמא העלה הגוי עלי' עול · משום דסימן היו להם בשתי שערות שיש על צואר הבהמה שהן עומדות ואם עלה עליה עול הן נופלות · כדאיתא בפסיקתא זוטרתי (פרשה חקת) פעם אחת הוצרכו ישראל לפרה אדומה ומצאוה אצל גוי אחד הכיר בהם שהם צריכין לה הירבה והעלה בדמים מרובים נתנו לו כל מה שבקש מהם אמר להם הניחוה עד למחר ולמחר תקחוה · מה עשה אותו הטמא העלה עלי' עול · ומנין ידעו · שתי שערות יש לה על צוארה כיון שעולה עלי' עול מיד נופלות · אמרו לו קח את שלך ותן לנו הממון שלנו שסבר נפסלה הימנו הלך אותו הערל וחנק את עצמו מחמת צער : ולא זו בלבד · דר"א ס"ל אף כל הקרבנות אין נלקחין מן הנכרים וקאמרי רבנן ולא זו בלבד נלקח מן הנכרי' אלא כל קרבנות הצבור והיחיד וכו' : **ב** · בלגל העין כו' אין פוסלין בפרה · ולא שנו אלא שלא מצאו אחרת אבל מצא אחרת אין לוקחין אותה שגלגל עיני' שחורין · כדתני' בתוספת' רמ"א פרה שגלגל עיני' שחורין אם אין פרה אחרת כיוצא בה כשרה

כשרה

כשרה · כלומר אם אין פרה אחרת כיוצא בה שתהא כשרה כיוצא בה ואין גלגל עיני' שחורין הרי זו כשרה אבל אם יש אחרת שתהא כשרה ואין גלגל עיני' שחורין אין זו שגלגל עיני' שחורין כשרה: ג · כתלה בזנבה עבר בה את הנהר · שנתלה בזנבה כשעבר בה את הנהר כדי שיוכל לעבור את הנהר: ד · רי"א אם העלהו פסולה ואם מעצמו כשרה: ואע"ג דכיתא להו לבעלים כשרה לר"י לטעמיי דסבר צריך מעשה · כדתנן גבי הכשר (מכשירין פ"ג) המוליך חטין לטחון וירדו עליהן גשמים וכן בויתו' כתוכי' בגג ובאמרינן שהיו עיברי' בנהר דר"י סבר בכולן שאינן בכי יותן אף על גב שגמח אא"כ עשה בהן מעשה: ה · אפי' בתוך כוס אחד · שבבהמה יש בשערותי' עגולים עגולים וקא"ר יהוד' אפי' שתי שערות בתוך עגול אחד פסולה ואם מוכיחות זו את זו אפי' בתוך שני עגולים טמא · ובתוס' תניא בתוך שתי גומות כשרה ר"י אומר אפי' שתי גומות והן מוכיחו' זו את זו פסולה: והתם קאמר ר"י ליסגא דבשתי גומר' ומוכיחות ובמתני' קי"ל אפי' הן בשתי כוסות ומוכיחות: וחכ"א אחר העיקר · ותני' בתוספת' היו בה ב' שערות עיקרן מאדי וראשן משחיר ר' יוסי בן משולם אומר מספר את העליון ואיכו חושש משום גוזז · פי' שאיכה כקדשים לאסרה בגיזה:

פרק ג מכל שבע חטאות שהיו שם גרסינן: והיינו דקתני לקמן לא מצאו משבע וקמ"ל דשבע איכר מעכב: דאי לא גרסינן הכא שבע · מאי לא מצאו משבע דקתני בתר הכי שבע מאן דכר שמי' · אלא גרסינן הכא שבע וקתנא כר' מאיר דאמר חמש מעזרא ואילך דאי רבנן האמרי שבע מעזרא ואילך והו"ל תשע חטאות: והא דמזין עליו מכל השבע חטאות מעלה עשו בה איימא האי פרה עבוד בכשרות טפי מהאי · ובכל יום היו מזין עליו מכל השבעה משום האי טעמא וכמצא מזה כל השבעה מהאי דכשר טפי: ועל של יום הכפורים · דרבנן ס"ל אחד זה ואחד של יוה"כ מזין כל שבעה ור' יוסי סבר אחד זה וא' זה אין מזין אלא שלישי ושביעי ואתא ר"א סגן הכהנים וקאמר בשל פרה כל שבע' ובשל יוה"כ שלישי ושביעי והכי תניא בברייתא ומייתי לה בגמרא ריש יומא (דף ח) : ב · ומביאין שורים וע"ג דלתות ואף שורי' שאין כריסן רחבי' שהיו יושבין על הדלתות ור' י' פליג וסבר שלא היו מביאין דלתו' אלא שורי' וכריסן רחבות · כדתניא בתוספת' ומביאין שורי' וע"ג דלתות ותינוקות יושבות עליהן ר' יהודה אומר לא היו מביאין דלתות כל עיקר מפני שדעתו של תינוק גסה עליו שמא יוציא ראשו או אח' מאבריו ויטמא בקבר התהום אלא מביאין שורים המצרים שכריסן רחבות והתינוקות יושבות על גביהן: ג · ובפתח העזרה הי' מתוקן קלל של חטאת · בפתח עזרת נשים הסמוכה לחיל כדתנא בתוספת' באו לשער היוצא מע"כ לחיל וקלל של אבן היו קבועי' בכותל של ע"כ וכיסוי' של אבן כראין בחיל · והיינו דקתני בשלהי פורקין אחד כיתן בחיל היינו הך דבפתח העזרה: אלא הוא כותל ומק"ש · והא דבמים עשו כל הכי מעלות ובאפר לא עשו · משום דאפר איכו מקבל טומאה מן התורה כלל: ד · רע"א לא היו צריכין להוות · תניא בתוספת' והכל שוין שהתינוקות צריכין טבילה: ה · וישמעאל בן פאבי גרסינן: ו · וכבש היו עושים כו' · ור' יהודא פליג כדתני' בתוספתא: ט · כפתוה כו': ותני בתוס' וי"א במוכני היתה עולה ר' אליעזר בן יעקב אומר כבש היו עושין לה שהיתה עולה בו: רי"א כו' · תני בתוספת' רי"א בימין הי' שוחט ונותן הסכין לפניו או לזה שעמו בצדו ומקבל בימינו ונותן בשמאלו ומזה באצבעו הימנית ואם שינ' פסול: י · כבקעה · שנאמר אל תוך · אל תוך הפרה עצמה משמע: ועמד חוץ מגתה · שנאמר והשליך מרחוק משמע: שלשה פעמים על כל דבר ודבר · ותני' בתוספת ר"א בר' צדוק מוסיף אשליך אשליך והן אומרי' לו הן הן הן ג"פ על כל דבר ודבר: י"א · שחור שיש בו אפר · כמין אבק דק מלמעלה: ושאין בו אפר כמין אבק: העגם בין כך ובין כך · בין שיש בו אפר כמין אבק בין שאין בו אפר כמין אבק: הי' ככתש · והא דתניא בתוס' שאם קדש בעגם בלא אבק לא עשה ולא כלום · היינו בעגם עצמו בלא תערובת ומתני' ע"י תערובת עם שאר האפר: אחד כותן בחיל כו': תנא בתוספ' זה שמתחלק לכל המשמרות היו ישראל מזין ממנו · זה שניתן בהר המשחה היו כהנים מקדשין בו · זה שניתן בחיל היו משמרין אותה שנאמ' והיתה לעדת ב"י למשמרת:

פרק

פרק ד׳ • **ושלא** רחוץ ידי׳ ורגלי׳ • תני׳ בתוספת ושלא רחוץ ידי׳ ורגלי׳ פסולה ר״א מכשיר שנאמר בבאם אל אהל מועד ירחצו מים אין קדוש ידים ורגלים אלא לפנים • ושלא בכהן גדול פסולה • תני׳ בתוס׳ שרפת הפרה והזאתה בכ״ג ושאר כל מעשי׳ בכהן הדיוט שנאמר ונתתם אותה אל אלעזר הכהן אותה באלעזר שהוא סגן ושאר כל הפרו׳ בכ״ג ד״ר מאיר ר״י ור״ש ורא״בי אומרים אותה באלעזר שהוא סגן ושאר כל הפרו׳ אפי׳ בכהן הדיוט: ובכלי לבן היתה נעשית • תני׳ בתוספ׳ מצותה בארבע׳ בגדי לבן של כהן עשאה בבגדי זהב ובבגדי חול פסולה: **ב** • הזה משטית שביעית • דבעינן על כל הזיה טבילה ואם טבל להזות הזאה ששית ובאותה טבילה ששית הזה ששית ושביעית אע״פ שחזר והזה שביעית בטבילה שביעית פסולה דהא מפסקה הזאה. פסולה בין הזאת ששית לשביעית דהזאה שביעית בפסול הוה שלא טבל עלי׳ אנבעו: משביעית שמינית • שטבל טביל׳ שביעית להזות שביעית והזה מאותה טבילה שביעי׳ ושמינית כשרה דהא כבר שלמו לה ז׳ הזאות כשרות ואף על פי שחזר והזה שמיני׳ בטבילה שמינית והוסיף בהזאות לא פסול כיון דגמר לז׳ הזאו׳ בהכשר תו לא חיישינן להוספת הזאות: **ד** • ומעשי׳ ביום • כל מעשי׳ עד שתעשה אפר הוא ביום ולא בלילה וכן שרפתה בלילה פסולה • והר״ש כתב שרפתה בלילה כשרה ומתניתין לא משמע הכי אלא עד שתעשה אפר הוא ביום והא תניא ברייתא ומייתי לה בפ״ד דיומא (דף מ״ב) אין לי אלא הזאת מימי׳ שאין כשרים כו׳ אלא ביום מנין לרבות שחיטתה כו׳ ושרפתה כו׳ ת״ל תורה כו׳ אמרת הרי אנו למדין כולן מהזאת מימי׳ מה הזאת מימי׳ אינן כשרי׳ אלא ביום אף אני אביא שחיטתה כו׳ ושרפתה כו׳ הואיל ואין כשרי׳ באשה כבאיש אין כשרין אלא ביום • שמעינן דשרפתה אינה כשרה אלא ביום •

והא דמייתי הר״ש מספרי חטאת הוא מגיד שנשרפת בלילה כיום ט״ס הוא בספרי:

פרק ה׳ • **רש״א** מן הסדר השני • אעפ״י שהחבר פותח את הכבשן אינו נוטל אלא מן הסדר השני • דחיישינן אימא הסיט ע״ה את הסדר הראשון וא״כ לא נגע אימא הסיט: ר׳ יוסי אומר מן הסדר השלישי • דחייש נמי אסדר השני אימא הסיט ע״ה: **ב** • במים שהן ראוין לקדש א״נ לנגב • הואיל והמטביל יודע שישאר מים בכלי הו״ל כאילו מילא מתחלה המים הנשארין בכלי לחטאת: אם לאסוף לתוכו גרסינן • דבמים מקודשין פוסלין כל מים אפי׳ מים הראוין לקדש: **ג** • מקדשין בה עד שתטמא • דבדלעת טהורה לא חיישינן לשמא תפלוט מים שאינן ראוין לקדש דכי נמי פליט לה טפה בטיל ברוב מים הראוין לקדש בהן הלכך לא חמירי כולי האי למיחש לשמא תפלוט אבל כטמא׳ דכי פליט לה טפה תטמא את כל המים חמירא וחיישינן לשמא תפלוט • ור׳ יהושע סבר בטהורה נמי חיישינן לשמא תפלוט וקאמר בין כך ובין כך בין מים שאין ראוין בין מים הראוין לא יאסוף לתוכה מים מקודשים דחיישינן שמא תפלוט ובמי׳ מקודשין פוסלין כל מים אפי׳ ראוין: **ד** • שפופרת שחתכה לחטאת רא״א יטביל מיד • כגון שחתכה ממחובר ואע״ג דבמחובר לא נטמאת ולי חתכה חתכה לשם חטאת מ״מ משום מעלה דחטאת מחזקינן לה כטמאה לחטאת וצריך טבילה וא״צ לטמאותה כי היכי דליהוי טבול יום • ואף דר״א סבר בכל הראוי לטמא טמא מת ולא מדרס שאינו מדף (לקמן הפ״י) הייני שאינו מדף לטמא מדרס אבל לטמא טומאת מת במגע טמא כדפרים בתוספתא טעמא דר״א שלא חדשו טומאה בחטאת ואמר אביי (חגיגה ד׳ כ״ג) שלא אמרו קורדום מטמא מושב כלומר לא אמרו קורדום שאינו ראוי לטמא מושב בשום מקום שאינו מיוחד לישיבה בפרה נמי לא אמרו׳ שיהא מטמא מושב ואליבא דר״א דקסבר אע״ג דכמה מעלות עשו בפרה מ״מ לחדש בה טומא׳ חדשה שאינו יכול להיות כלל באותו דבר אותו טומאה לא חדשו בפרה והיינו דקאמר״א אינו מדף לטמא מדרס הואיל ואינו ראוי למדרס אבל לטמא במגע כטמא מת מחזקינן ליה לטמאה לחטאת הואיל וראוי לטמא טמא מת חדשו בה לעשות שאינו כונגע במת כנוגע במת • ורבנן סברי אף שאינו ראוי למדרס עשו מעלה בפרה לטמאו מדרס וה״נ האי קנה לר״א מחזקינן לה לחטאת כטמאה טומאה מת וצריך טבילה וא״צ לטמאו עוד להכירא: חוץ מתרש שו״ק • וטומטום פסול משום ס׳ ערל • כדתניא בתוספתא טומטום קדושו פסול מפני שהוא ספק ערל והערל פסול מלקדש אנדרוגינוס קדושו כשר

ור׳

ור' יהוד' פוסל מפני שהוא ספק אשה ואשה פסולה מלקדש : ה · ולא במגופת החבית · ותני' בתוס' מגופה שהתקינה לכלי כשרה לקדש בה : אין מצילין מיד כלי חרס גרסינן : ז · מן הצד כו' כשרי' מפני שהם ענולים כלי · שמעינן מהא שמותר ליטול ידים בכלי שמנוקב מן הצד הואיל ועגולים כלי אע"ג דניקב מן הצד מידי דהוה אמי חטאת דחשבינן ליה כלי · וליכא למימר הכא כשהמים הן למטה מהנקב אבל מה של מעלה מהנקב לא חשיב כלי א"כ הו"ל למיתני הכא הלכו המים לשם פסולים כדקתני גבי עטרה של טיט שאם הלכו המי' לשם פסולי' משום דלאו כלי הוא אלא הכא אפי' הלכו המי' לשם כשרי' דלמעלה מהנקב נמי חשיב כלי וגבי נט"י נמי ל"ש : ח · וקדש את אחת מהן המים שבשני' מקודשין · והוא שנתן אפר כשיעור כדי שיראה על שניהן : ט · המים שביניהם אינן מקודשין · אבל שבצדדין מקודשין ולא להזות מהן דלהזאה פסולין דמתערבי עם המים שביניהן אלא כ"מ במה שמקודשין שהן מי חטאת פסולין ומטמאין כמי חטאת דאי לא הוו מקודשין לא הוי מי חטא' כלל ולא הוו מטמאי · א"כ כ"מ אם יכול לדלות מהצדדין מעט שלא נתערבו הן כשרין להזות בהן ובתוספ' תניא א"ר יוסי שתיהן אינן מקודשת פליג אמתני' וקסבר שאינן מקודשות כלל אף הצדדין ולא הוא מי חטאת לא להזאה ולא לטמא :

פרק ו' · לתוך ידו כשר מפני שאי אפשר גרסינן · כלומר שמטה השפופרת לאת האפר ואחר שהטה וקפה בארץ הוי מלאכה ופוסלת ואם אחר שהטה השפופרות ונתן האפר מגביהה מעט לתוך ידו כדי שתעמוד מלינא אפר מתוכה כשר מפני שאי אפשר לעשות אלא כן שאם לא יעמידה ויניחה מוטה יפול כל האפר מתוך השפופרת הלכך לא הוי מלאכה ולא פסלה :

פרק ז' · יהיד כו' וממלך לקדשן כו' · אע"פ שנמלך לקדשן קידוש אחד אין כשר אלא אחרון י"ו שהראשוני' ממנו נפסלו במילוי האחרון שהוא מלאכה בין מילוי הראשון ממנו לקידוש : ה · ואח"כ מילא את שלו פסול · אבל אם מילא תחלה את שלו ואח"כ מילא לחטאת ואח"כ קשר את שלו כשר דהזירה שלו לא פסלה כיון שהוא צורך החטאת שאינו יכול לשאת אלא א"כ קשורין שניהן באסל · אלא לכתחלה הוא דקושרו באסל ואח"כ ממלא את של חטאת אבל בדיעבד לא פסל : מפני שאי אפשר גרסינן : י"א . אם התנו ביניהן · שיהא עוזר זה את זה וזה את זה ואם לא יעזור את חברו גם חברו לא יעזרהו כשר שמה שעוזר את חברו הוא צרך מילוי לעצמו שאם לא יעזור את חברו גם חברו לא יעזרהו וכה"ג תניא בתוספת' גבי גדר וקצה : י"ב ואם גדר פסול · תני' בתוספת ר' יוסי אומר הפורץ ע"מ לגדור והתנה עמו אע"פ שגדר כשר וכן הי' ר' יוסי אומר האוכל ע"מ לקצות והתנה עמו אע"פ שקצה כשר · כלומר אם התנה עמו שאינו מניח לו לפרוץ אא"כ יגדור תיכף אע"פ שגדר כשר שהוא צורך חטאת שאם לא יגדור מיד לא יניחנו לפרוץ ולא יוכל לילך וכן התנה עמו שלא לאכול עד שיקצה מיד כשר שאם לא יקצה לא יניחנו לאכול ואכילה צורך חטאת חשיב שהוא מתחזק באכילה וכושא המים שאם ירעב יחלש ולא יוכל לשאת המים :

פרק ט' · והטל עולה וחכמים פוסלין · בתוספתא וחכ"א אין הטל עולה אלא מן הפירות בלבד : ד · החושב רא"א כשול · אע"ג דא"ר אליעזר אין מחשבה פוסלת בפרה (פ"ד ג) הכ"מ מחשבה דפוסלת בקרבן אבל מחשבה דמלאכה פסול · ור' יהוד' פליג אדמתני' דתני' בתוספתא א"ר יהוד' והלא אין דברי ר"א בפרה אלא להקל שר"א אומ' כשרה ור' יהושע אומר כשיסתה פסול מפני מסקה פיו ואם נרגר כשר · כלומר ר"י קאמר לרבנן והלא אין דברי ר"א בפרה אלא להקל דאמר אין מחשבה פוסלת בפרה אלא שר"א אומ' כשרה וכו' : ו · לא יעבירם בנהר · תני' בתוספ' אחד ירדן ואחד כל הנהרות חנינא בן עקביא אומר לא אמרו אלא בירדן בלבד · פי' מפני שמעשה שהי' בירדן הי' : ה · ואת הטהור לחטאת לא בידיו ולא בגופו · שאין מי חטאת מטמאין לא במגע ולא במשא אלא את הטמא לחטאת מטמא אותו לכל דבר ואע"פ שהוא טהור לתרומה אבל את הטהור לחטאת אין מי חטאת מטמאין אותו כלל לא במגע ולא במשא והני מי חטאת שנפסלו לענין טומאה ככשרין דמיין הלכך את הטהור לתרומה מטמאין אותו בידיו ובגופו ואת הטהור לחטאת אין מטמאין אותו

אותו לא בידיו ולא בגופו והיינו דאמרינן בגמרא מזה טהור ונושא טמא ואקשי בה מפרשים מזה דטהור היפי משכחת לה כיון דנטל בידו טמאוהו משום נושא ולדידן לא קשיא דלאו דוקא מזה טהור אלא כל שטיהר עצמו לחטאת טהור ומזה דקאמר אורחא דמלתא קאמר סתם מזה מטהר עצמו לחטאת ונושא טמא אם נושאן טמא לחטאת : נטמאו מטמאין כו' · נותנין עליהן שתי אומרות לטהור לתרומה נותנין עלי' אומרי מי חטאת כשרים לטמא גופו ולטהור לחטאת נותנין עליהן אומרי משקין טמאין לטמא ידיו : ט · אפר כשר כו'. הכי נמי חטאת שנפסלו ולענין טומאה ככשרין דמיין :

פרק י' : כל הראוי ליטמא מדרס מדף לחטאת · האי מתניתין אכתי לא קמפרשא דין המדף אלא ברישא קא מיפרש מאי הוי מדף לחטאת ומאי דלא הוה מדף לחטאת ובמתני' דבתרה קא מיפרש לי' לדין המדף מאי טומאה איכא במדף : מדף לחטאת פי' מדף מדרס כי הא דאמרינן בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש ובגדי אוכלי קדש מדרס לחטאת האי מדרס דעבוד רבנן משום מעלה היינו דקרי לה מדף · וקתני כל הראוי לטמא מדרס בין טמא בין טהור ואע"פ שהוא טהור לתרומה ולקודש עשאוהו לחטאת כמדרס דכל טומאה שיכולין לתלות שיכול להיות בה אותו הטומאה חולין בחטאת : ואדם כיוצא בהן · שהוא מדף לחטאת כזב גמור · כל הראוי ליטמא טמא מת · ולא מדרס שאינו מיוחד לשכיבה ולישיבה : רא"א אינו מדף · כלומר אינו כמדרס : וכדתני טעמא בתוספת' שלא חדשו טומאה בחטאת ואמר אביי (חגיגה כ"ג) שלא אמרו קורדוס טמא מושב · כלומר בדבר שאינו יכול להיות בו כלל אותו טומאה שאינו ואוי לכך לא אמרו בפרה לטמא אותו טומאה · הלכך הכא בין טמא בין טהור אינו מדרס שאינו ראוי להיות מדרס כלל : רי"א מדף · אע"פ שאינו ראוי כלל למדרס משום מעלה דפרה עשאוהו כמדרס : וחכ"א הטמא מדף · תניא בתוספתא הטמא שאמרו טמא מת ולא טמא מדף : ב · הטהור לחטאת שנשא במדף גרסי' · והאי סיפא פירושי קמפרש לרישא הא דקתני מדף למאי הלכתא · וקא מפרש לה לענין משא דאי מדף היא אפי' במשא מטמא כדין מדרס : ולגין של חטאת שנגע במדף טמא · אבל במשא לא מטמא דבמדרס גמור נמי לא מטמא במשא אלא אדם כדתנן בזבים : שנגע באוכלים ומשקי' בידו טמא · ואפי' הן טהורין הואיל ויכולין לבא לידי טומאת ראשון הלכך עשאן כאלו נטמאו אוכלין ומשקין במת והוו ראשון ומטמאין ידיו וקי"ל בחטאת כטמא ידיו כטמא גופו : וברגלו טהור · שאינן יכולין להיות אלא ראשון אין ראשון מטמא אדם : הסיטן בידו ר"י מטמא · אפי' הן טהורין ור"י לטעמי' דאמר בראוי לטמא טמא מת אף ע"פ שאינו ראוי למדרס מטמא מדרס הואיל ויכול להיות בו שום טומאה ה"נ הואיל ויכול להיות באוכלין ומשקין טומאה ע"י ידים במגע לטמא אדם מטמאין נמי בהסיט ע"י ידים : וחכמי' מטהרין · אפי' הן טמאין הואיל ואינן יכולין להיות אב הטומאה לעולם לא עשו אותן מדף : ד · ר"ע מטהר · דסבר קלוטה כמי שהונחה דמיא והוו כמאן דמנחא הקלילות אארעא ובמקום טהור הוא והיינו טעמא דמטמא בסיפא והיינו דמטהר הכא : ו · לגין של חטאת שנגע כו' של חטאת טמא · דלגין של תרומה טמאין לחטאת ומטמאין ללגין של חטאת בנגיעתן ונטמאו הלגין של חטאת ומטמאין את המי חטאת שאין מונין ראשון ושני בחטאת וכל הטמא לחטאת מי חטאת מטמאין אותו וחזרו מי חטאת ומטמאין את הלגין ונעשו ראשון כדין נוגע במי חטאת והוי ראשון לכל דבר אפילו לתרומה : ושל קודש ושל תרומה טהורין · הואיל ולא נגעו אלא בראשון שהלגין של חטאת ראשון הוא ואין כלי מקבל טומאה · אלא מאב הטומאה : שניהן בשני ידיו שניהן טמאין · שנטמא האדם מלגין של תרומה שנגע בהן ונטמא בנגיעתו בהן וטהור לתרומה טמא לחטאת וכיון שנטמא האדם ממגע · לגין של תרומה מטמא את הלגין של חטאת · ולגין מטמאין את המים שמונין ראשון ושני לחטאת · והואיל והוא טמא לחטאת חזרו מי חטאת וטמאיהו משום נושא מי חטאת שכל הטמא לחטאת מי חטאת מטמאין אותו והנושא מי חטאת מי חטאת מטמא בגדים וכלים במגע בשעה שנושאן כדתנן ר"פ כלים ומטמא הלגין של תרומה במגע בשעה שנושא את מי החטאת והלגין של תרומה נעשו ראשונים שהוא בשעה שנושא את מי החטאת הוי אב הטומאה כל זמן שלא פירש כדתנן בפ"ב דזבים כל המטמא בגדים בשעת מגעו כל זמן שלא פירש

הוי אב הטומאה וחזרו הלגין של תרומה שנעשו ראשון ומטמאין את התרומה: שניהם בשתי כיירות שניהן טהורין · הואיל וכייר מפסיק בין לגין של תרומה לידיו ולא נגע בהלגין ולא נטמא האדם ועדיין הוא טהור לחטאת כמו שהיה והטהור לחטאת אין מי חטאת מטמאין אותו לא במגע ולא במשא בדאמרן בשלהי פרקא דלעיל הלכך שניהם טהורין: של חטאת בכייר כו' שניהן טמאין · של חטאת טמא אע"ג דכייר לא מקבל טומאה כלל הואיל ושל תרומה בידו נטמא במגע לגין של תרומה ומטמא לשל חטאת במשא כדתנן בפרקא דלקמן מתניתן ו' כל הטעון ביאת מים כו' בין מד"ס מטמא את מי חטאת במגע ובמשא והכי נמי הא טעון ביאת מים מד"ס הואיל ונגע בלגין של תרומה שהן טמאין לחטאת · ושל תרומה טמאין הואיל והוא טמא לחטאת חזרו מי חטאת וטמאוהו משום נושא מי חטאת ונעשה אב הטומאה כל זמן שלא פירש ומטמא הלגין של תרומה בשעה שנושא את מי החטאת להיות ראשון וחוזרין ומטמאין את התרומה: של תרומה בכייר כו' שניהן טהורין · הואיל ולא נגע בהלגין של תרומה ולא נטמא ואין מי חטאת מטמאין אותו משום דטהור לחטאת הלכך שניהן טהורין: ר"י אומר של חטאת טמא · בין שניהן בשתי כיירות בין של תרומה בכייר · ר"י לטעמי' דאמר הסיט בידו אוכלין ומשקין נטמא אע"פ שאין ראויין לטמא אדם בכך כדאמרן התם ה"נ נטמא האדם כשהסיט בידו את הלגין של תרומה ומטמא לשל חטאת במגע ובמשא · אבל של תרומה טהור הואיל וכייר מפסיק ולא נגע בהן ובמשא אינו מטמא כדתנן בפ"ב דזבין כל הטעון כבוס בגדים שאינו מטמא אלא במגע אבל לא במשא אפילו לא פירש: היו נתונין ע"ג הארץ כו' של חטאת טמא · הואיל ונגע בלגין של תרומה טמאוהו ומטמא לשל חטאת ולהמים דאין מונין בו ראשון ושני וחזרו מי חטאת ועשאוהו ללגין ראשון לכל דבר: ושל תרומה טהורה · דמי חטאת לא טמאוהו להאדם דהא בלגין הוא דנגע ולא במים עצמן והלגין ראשונים הן ואין אדם מקבל טומאה אלא מאב הטומאה וטהור הוא לקודש ולתרומה: הסיטן · את שניהן ר"י מטמא · לשל חטאת לטעמי' דמטמא אף בהסיט כדאמרן אבל של תרומה טהור דאינו מטמא בהסיט אע"פ שלא פירש כדאמרן: וחכמים מטהרין · שאין הלגין של תרומה מטמאין אותו בהיסט הואיל ואין ראויין לטמא בהסיט כלל:

פרק י"א ב': **כל** ספק הטהור לתרומה טהור לחטאת גרסינן: כספק לחטאת · הואיל ואין בהן קדושה אלא טהרה לכך כספק: הרפפות · רפפות הן השנויין בפ"ג דזבים שנקשו זוב מחמת שהן רפויין ויש מהן טמאין כדקתני התם והרעדות הן השנויין בפ"ד דזבים שהקיש הזב עליהן ונפלו מחמת הרעדה ויש מהן נ"כ טמאין וטהורין · וקאמר ת"ק הכא הרפפות הטהורין בזב טהורין לכל דבר לקדש ולתרומה ולחטאת וה"ה רעדות דתנן התם טהורין טהורין נמי לחטאת וחדא מיני' נקט ואתא ר"א וקאמר הרעדות טמאין לחטאת רפפות דתנן התם טהורין טהורין נמי לחטאת שאינו ניכר בהם ההיסט אבל רעדות דקתני התם טהורין טמאין לחטאת הואיל וניכר בהן שמכחו שהקיש בהן הוא דנפלו: ומדר"א נשמע לת"ק דקסבר ה"ה רעדות: ג · והאוכלה חייב מיתה · שנטמא האדם מהדבלה של תרומה שטמאה לחטאת ונעשה טמא לחטאת וכל הטמא לחטאת מי חטאת מטמאין אותו לכל דבר ונמצא אוכל תרומה בטומאת הגוף וחייב · מיתה לאו דוקא דהא תרומה טמאה הוא אלא איסור חיוב מיתה קאמר וכה"ג אשכחן בכמה דוכתי: אין בה כביצה כו' · לא גרסי' לה דאם אין בה כביצה אין האוכלה חייב מיתה · דהא לא נטמא בפחות מכביצה והוי טהור לחטאת ואין מי חטאת מטמאין אותו ולאו אוכל תרומה בטומאת הגוף הוא: ר' יוסי אומר בטהורה סמים טהורים · כדתניא בתוספתא ר' יוסי ור' שמעון אומרים אין הטהור לתרומה מטמא את מי חטאת ואת אפר חטאת ואת מזה מי חטאת: ד · בין לאחר ביאתו חייב · ובריישא דקתני ואסור על ביאת מקדש ולא קתני חייב כדקתני הכא · דהת' כללא קאמר כל הטעון ב"מ מד"ת דטעון ביא' מים מד"ת ואינו חייב על ביאת מקדש כגון כל טומאה שאין הנזיר מגלח עלי' וכיוצא בו · אבל הכא לאו כללא דחיובא קאמר אלא נמי לאשמעינן דלא שאני לן בין לפני ביאתו לאחר ביאתו וכל הכי דחייב בהו לפני ביאתו קמחייב נמי לאחר ביאתו ואי איכא דפטור לפני ביאתו נמי פטור: ו · את מי חטאת · מים המוקדשין באפר:

ואת

ואת אפר חטאת · אפר בלא מים : ואת המזה מי חטאת · וכל הטהור לחטאת ; במגע ובמשא · בין שנגע בהן הטעון ביאת מים בין שנשא אותן · וטמא שנשא את הטהור דמטמא לא משכחן לה בשאר מילי אלא בזב שנשא את הטהור : ז · ושל טהורה לא יזה · · מאי טהורה טהורה לחטאת הלכך אם הזה כשר . ולכתחלה לא יזה מפני שמפסיד את התרומה ואע"ג דטהור לחטאת אין מי חטאת מטמאין אותו מ"מ הו"ל מפסיד את התרומה שיכול לבא לידי הפסד שמא יארע בו פסול לחטאת ונמצא מי חטאת מטמאין אותו : אלו הן היונקות גבעולין כו' · תניא בתוספתא ואלו הן היונקות גבעולין שלא גמלו תמרות שלא הנצו כל עיקר דר"מ וחכ"א כו : ח · כשר לטהר בו את המצורע · וקמ"ל דמצורע לא פסיל ביה מלאכה שעשה בהאיזוב :

פרק י"ב : ב' · טובל ומעלה כדרכו · ולא חיישינן שמא יספג ויקנח מגדדי הכלי ותכן בסיפא ובלבד שלא יספג : רי"א הזיה ראשונה · דהוי' ראשונה לא חיישינן שמא יספג דא"כ יספג קצת יבלע באיזוב וכי מזה ממי טבילה מזה אבל בהזיה שני' חיישינן כי טבל בתוכה האיזוב שמא יקנח לתוך המים ממה שספג בראשונה וכדתניא בתוספתא אבל לא הואה שני' מפני שהמים כקטנין ד"ר יהודה : לפניו והזה על הנדדין שלפניו הזייתו כשרה · ותניא בתוספתא לאחריו והזה על הנדדין שלאחריו הזייתו כשרה : מדעתו ושלא מדעתו · ותניא בתוספתא בין ער ובין ישן :
ג · נתכוון כו' · אם נתכוון להזות על דבר הראוי להזאה שהוא מקבל טומאה והזה על דבר שאינו ראוי להזאה כלל שאינו מקבל טומאה כגון בהמה דסיפא : אם יש באיזוב לא ישנה · כלומר לא יזה עוד ממים הנשארין באזוב דנפסלו המים מלהזות בהן עוד הואיל והזה על דבר שאינו ראוי להזאה והכי תניא בתוספתא לשם דבר שהוא ראוי להזייה והזה על דבר שאינו ראוי להזייה על עכו"ם ועל הבהמה ועל עריבה של אבן המים הנוטפין טמאין ופסולין מלהזות אם יש באיזוב לא ישנה : על דבר שאינו מקבל טומאה · שאינו ראוי להזאה : והזה על דבר שמקבל טומאה · ואף ע"פ שאינו צריך להזאה שלא נטמא אלא שהוא ראוי להזאה שהוא מקבל טומאה : אם יש באיזוב ישנה · ויזה ממים הנשארין באיזוב שלא נפסלו מלהזות בכוונתו הואיל והזה על דבר הראוי להזאה :
ד · פטור · הואיל וספק טומאה ברה"ר לא הו"ל לאסוקי אדעתי' אימא אית בה ספק טומאה דא"כ אית בה ס' טומאה ברה"ר הא טהור והו"ל אנוס ופטור אבל ברה"י הו"ל לאסוקי אדעתי' אימא אית בה ספק טומאה דס' טומא' ברה"י ספיקו טמא : ה · בכנפיו גרסי' · ואפי' נגע הקרדום במת והו' אבי אבות הטומאה והקרדום עושה כנפו האחד אב הטומאה וכנף הב' נעשה ראשון ואינו מטמא אדם : אע"פ כו' טהור · ואע"פ שמנותן ומשאן באין כאחד טהור הואיל ולא נשאן קודם שנעשה מנותן : ח כוש של רובן · הן כמו נמר שיש בין קליפה של עץ ובין העץ ואותו טוין בכוש : לא על הבוש ולא על הפיקה · אלא על עיקר הכלי : אף החדוקות נרסינן בדלי"ת · וקרואות הן הידות שתוחבין אותן בבית יד של כלי שהוא חלול בפנים ומשימין היד בחלל הבית יד שבכלי וחדוקות הן שהידות חלולין בפנים ותוחבין את הבית יד של כלי בחלל הידות : ט · וקרן של כליכה גרסינן בכ"ף : י · חוץ מטומטום · ובקידוש לא קתני טומטום דפשיטא לי' הואיל וספק ערל הוא וערל פסול לקדוש וכדאמרן התם אבל להזאה ערל כשר צריכא לי' למיתני טומטום : והאשה · הואיל וגבי קדוש קסברי רבנן אשה כשרה וקטן פסול הלכך גבי הזאה אשה פסולה וקטן כשר ור"י דפליג התם בקידוש וסבר אשה פסולה וקטן כשר פליג נמי בהזאה וקסבר דאשה כשרה וקטן פסול כדאמרי' ביומא דמשמע מוניא מידי משמע · ובתוספתא דמייתו רבוותא דתניא הכל כשרין להזות חוץ מחש"ו ור"י מכשיר בקטן ט"ס הוא וה"ג הכל כשרין להזות חוץ מחש"ו דברי ר"י שר"י מכשיר באשה ופוסל בקטן וניחא הא דיומא ולא קשי' מידי : יא · אבל הוא עצמו טובל בליל ומזה ביום · כלומר טובל בליל שמיני אחר הזאתו ומזה ביום שלפניו שהוא יום שביעי דקודם הזאתו ודאי אין טובל כדכתיב וחטאו והדר וכבס בגדיו ורחץ · והא דקתני טובל בלילה ומזה ביום ולא קתני כסדרו מזה ביום וטובל בלילה משום דבעי לסיומי בי' שאין מזין אלא עד שתנץ החמה :

פרק א' : **ושורפין** עלי' את התרומה · אם האדם האוכלה נגע בתרומה שורפין את התרומה · וכן אם היא עצמה נגע בתרומה שורפין את התרומה : **ב** · הכנפים והנוצה מיטמאות · כנפים הן הנוצו' הגדולות והנוצה הן הקטנות הדבוקי' לגוף ומיד כשנעשה נבלה מיטמאות הכנפים והנוצה מדין יד : ומטמאות · אחרים כדין יד שמוציא טומאה לטמא אחרים : ולא מצטרפי' דקי"ל יש שומר לטומאה קלה ואין שומר לטומאה חמורה אלא הוא כיד כדאמרי' בחולין · והכא אפי' לטומאה קלה אין מצטרפות · דכל עצמה של טומאה קלה שמטמא' איכה אלא משום שגופו לטמא טומאה חמורה הלכך אין שומר לה אלא הוא כיד וכל שהוא יד מיטמא ומטמא ולא מצטרף כדתנן בעוקצין : אבל בעוף טמא דסיפא וכן בשאר עוף טהור מצטרפו' לטומאת אוכלין דהוה טומאה קלה ולטומאה קלה יש שומר ושומר מצטרף כדתנן בעוקצין : ר' ישמעאל אומר הנוצה מצטרפות · מפני שמאכלת עמה : החרטום · הוא הקרום שתחת העינים והצפרנים המובלעין בבשר מצטרפי' שאכלין עמה והוה אוכל : **ג** · צריכה מחשבה · אפי' בשווקים שאינו מיוחד לאכילה כלל : ואין בה כזית בבית הבליעה · דס"ד הא דצריכא כחצי פרס לפסול את הגוי' בשכבר כאכל והיא בגוי' אבל אם עודה בבית הבליעה אפי' כזית מטמא קמ"ל : אבל שורפין עלי' את התרומה אם אכל כחצי פרס ונגע בתרומה : **ד** · והרוטב · לא רוטב לבד אלא שנקלף בה מן הבשר קצת : **ה** · כפלו שניהן כאחד · ואפי' לא כפלו במקום אחד אלא זה מצד זה וזה מצד אחר מצטרפין כרבנן דפליגי עלי' דר' דוסא באהלות (פ"ג) בכל הטומאות שנחלקו דמצטרפין : **ט** · ככרות הקדש כו' כטמאת אחת מהן בשרץ כו' בתרומה כו' · כדתנן (פ"ב ו') השני שבחולין מטמא משקה חולין ופוסל לאוכלי תרומה השלישי שבתרומה מטמא משקה קודש ופוסל לאוכלי קודש · שכל הפוסל את התרומה כגון שני מטמא משקה חולין ותרומה להיות תחלה וכל הפוסל את הקודש כגון שלישי שעושה רביעי בקודש מטמא משקה קודש להיות תחלה אבל שלישי בתרומה אינו מטמא משקה תרומה משום שאינו פוסל את התרומה דאין שלישי עושה רביעי בתרומה · והכא כטמאת אחת מהן בשרץ דתנן לאו דוקא שרץ אלא אפי' כטמאת אחת מהן בידים כמי כולן טמאות דהראשונה נעשה שלישי מחמת ידים ומטמאה המשקין שבתוכה להיות תחלה שכל הפוסל בקודש מטמא משקה קודש להיות תחלה וחזרו המשקין ומטמאין את הככר להיות שני ומטמא הככר השני' להיות שלישי וחזרה הככר השני' ומטמא המשקין שבתוכה להיות תחלה והמשקין מטמאין אות' להיות שני והיא מטמאה את הככר השלישית להיות שלישי וחזרה השלישית ומטמאה להמשקין שבתוכה להיות תחלה והמשקין מטמאין אותה להיות שני וכן עד אלף ככרות כולן טמאות · ושרץ דקתני משום תרומה דאפי' כטמאת אחת מהן בשרץ מטמא שנים ופוסל אחד · דהראשונה נעשית ראשון מחמת שרץ וכן המשקין שבתוכה ראשון ומטמאה את הככר השני' להיות שני וחזרה השני' ומטמאה המשקין שבתוכה להיות תחלה והככר שני כמות שהיתה ופוסלת את הככר השלישי להיות שלישי ושוב אינה מטמאה את המשקין שבתוכה דשלישי אינו פוסל את התרומה ואינו מטמא משקה תרומה · (והכי תניא בתוספת' ככרות הקדש בתוך גומותיהם מים המקודשין כטמאת אחת מהן בשרץ כולן טמאות בתרומ' מטמא שנים ופוסל אחד בחולין מטמא אחד ופוסל אחד אין לך משקה הנוגע בשלישי טמא אלא קדש בלבד · כלומר והיינו טעמא דכולהי וכדאמרן) : אם יש ביניהם משקה טופח כו' · שהככר הראשונה שנגעה בשרץ נעשה ראשון ומטמאה את המשקה טופח שביניהן להיות תחלה והמשקי' מטמאי' את הככר השני להיות שני והשני מטמאה את המשקה טופח שביניהם להיות תחלה והמשקה עושה את הככר השלישי' שני והשלישית עושה את המשקה טופח תחלה וכן עד כולן :

פרק ב' : **חוץ** לקדרה במקום הנגוב · כצ"ל : אם יש בו כביצה הכל טמא אין בו כביצה הוא טמא והכל טהור כצ"ל : ומהבא שמעי' אוכלין ליטמא עצמן ומשקי' לטמא אחרים בכל שהו · ואוכלים לטמא אחרים הוא דצריך כביצה : **ב** · רא"א כו' · תניא בתוספתא א"ל ר' יהושע לר"א היכן מצינו טומא' בתורה שהיא עושה טומא' אחרת כיוצא בה שאתה אומר ראשון עושה ראשון א"ל אף אתה אומר שני עושה שני א"ל מצינו שהשני מטמא את המשקה לעשות תחלה והמשקין מטמאין את האוכלין לעשות

לעשות שני אבל לא מיקרי ראשון שהוא עושה ראשון בכל מקום : בחולין שנעשו לטהרת תרומה · וטהרתה טומאה היא אצל הקודש והוי השלישי כראשון וכדתנן לקמן (ו') : ובתרומה ממש לא קתני דבהיתר קמיירי אבל תרומה טמאה דאיסור הוא לא קמיירי : ובחולין גרידא לא קתני דשלישי לו הוי ראשון לקדש והאוכלה שני · משום דחולין גרידא כאכל בכזיד הדמע כדקתני בסמוך ואכן תכן ולא שני לתרומה דאם נגע בה לא פסלה ודייקינן בגמרא הא שלישי לתרומה מיהא הוי למיפסל. גופו מלאכול בתרומה ובחולין גרידא אפילו שלישי לתרומה לא הוי דהא שלישי דחולין גופא כאכל בכזיד הדמע ולא מיבעיא האוכל שלישי לחולין דלא פסיל גופו לתרומה : ובחולין שנעשו על טהרת קודש לא קתני · דאוכל שלישי לו לא הוי שני לקדש אלא רביעי לקודש · וכי תימא אוכל שלישי בחולין שנעשו על טהרת הקודש נמי להוי שני לקודש מידי דהוה אאוכל שני דנעשה שני לתרומה לר' יהושע משום דמיקרו שני עושה שני ע"י משקין כדקתני בתוספתא הכא נמי מיקרו שלישי לקודש עושה שני לקדש ע"י משקין דכל הפוסל את הקדש מטמא משקה קדש להיות תחלה והמשקין מטמאין את אוכלי קדש להיות שני · תריץ ר' יהושע כמאן דאמר חולין שנעשו ע"ג קדש הרי אלו כחולין כדתנן לקמן בשלהי פירקין · ולא מטמא משקה קדש להיות תחלה : ג · הראשון שבחולין טמא ומטמא · האי מטמא היינו פוסל שהוא עצמו טמא ופוסל שני בחולין: השני פסול גרסינן · ולא מטמא · דאין שני עושה שלישי בחולין : והשלישי כאכל בכזיד הדמע · אם נתערב שלישי של חולין בתרומה כאכל שאין שלישי בחולין אפי' לגבי תרומה · ואף ע"ג דבגדי אוכלי חולין מדרס לתרומה בגדי הוא דיהוי מדרס אבל האוכלין של חולין אינן טמאין לתרומה : ד · ומטמאים · היינו פוסלים שהראשון מטמא והשני פוסל : השלישי פסול גרסינן : והרביעי כאכל בכזיד הקדש · בתרומה שנעשו על טהרת הקדש כדמפרש לקמן (ו') אבל נעשו על טהרת תרומה מטמאין את הקדש : ה · הרביעי פסול גרסינן : והחמישי כאכל בכזיד הקודש · משנה שאינה צריכה היא דחמישי עצמה קודש היא אלא איידי דקתני ברישא בחולין ותרומה קתני נמי הכא : ז · ר"א פליג בתרתי חדא דס"ל אפי' חולין טהורין הן כקדש ולא מיבעיא תרומה ולית לי' דטהרת תרומה ולא מיבעיא טהרת חולין טומאה היא אצל הקודש · ועוד דס"ל שלישי בחולין לפסול קודש · ואע"ג דטהרתה כטהרת הקדש מ"מ פוסל קודש אלמא איכא שלישי בחולין ור' יהושע סבר שלישי בחולין כאכל בכזיד הדמע דליכא שלישי בחולין כלל אלא לקודש הוא דטמא משום דכל טהרתו טומאה היא אצל הקודש והוי כאלו נגע בשרץ : ה · לטמא שנים ולפסול א' · אם נגע בשרץ :

פרק ג' · קרשו הרי אלו שניים · ואפי' כביצה מכוון דראשון ראשון שנקרש נוגע באותה טפה שלא נקרש ואוכלין ליטמא עצמן מיטמאין בכל שהן · ומשקין אף לטמא אחרי' בכ"ש וטפה אחרונה שנקרשה באחרונה טמאה משום חבור דהוי גוש אחד כדתנן גבי מקרצות נושכות זו בזו בשלהי פ"ק (ו' ח') : חזרו ונמוחו כביצה מכוון טהור · דפרחה טומאה מיני' דיצא מהן תורת אוכל ואין למשקה זה מי שיטמאנו דמכי יצתה טפה ראשונה ליכא כביצה ואוכלין לטמא אחרי' צריך כביצה : ב · הסמן תחלה לעולם · ואפי' נקרש עדיין בלחותו הוא עומד וכן אם חזר ונמוח הרי הוא תחלה כאלו לא נקרש וכן פי' הרמב"ם : אם היו פרודין כו' · שכל טפה וטפה שיצתה מכל פרוד ופרוד נשרף ונבלע בתנור ולא נתחברו המשקין וכל טפה נגע בפרוד פחות מכביצה · אבל אם לא הי' נבלע כל טפה בתנור ונתכנסו ונתחברו המשקין כאחד מיטמאין המשקין מהפרודין שיש בהן ביחד כביצה והמשקין כולן אחד הן ונגעו באוכלין כביצה : ג · וזב שחלב כו' שכיון שיצא' טפה הראשונ' · טפה ראשונה לאו דוקא דכל טפה וטפה נטמאת במשא כטפה הראשונה אלא איידי דאיכך נקטי' : ו · וכל הפקח · לאיתויי סומא ואע"ג דלא ידע ספיקו טמא דהא יש בו דעת לישאל וכדתני' בתוספת' הסומא והישן והמהלך בלילה ספיקן טמא מפני שיש בהן דעת לישאל : וכל שאין בו דעת לישאל · כגון חמור וכלים וכדקתני סיפא וכן חמור בין הקברות כו' : ז וכן חמור בין הקברות · כדתניא בתוספת' חמור שהי' עומד במקום טהרה ואפשר לו לעבור במקום הטומאה כלי' שע"ג טהורין : ח ·

כדי

פדי שיתנגב · מעצמו : שהוא פקח · תני' בתוס' ר' אלעאי אמ' משום ראב"י בכלב ה"ז טהור שהוא אומר בכל שעה משקין מצויין ואין בכל שעה אוכלין מצויין :

פרק ד' מפתה בין הככרות ככר בין המפתחות גרסינן ברישא מפתח ולא גרסינן לבין בלמ"ד · דס"ל בין טומאה בין טהרה הנזרקת ספיקו טהור כדתני' בתוס' כל הנתלין וכל הנגררין ספיקן טמא מפני שהן כמונחין וכל הנזרקין ספיקן טהור · והא דקתני הזורק טומאה אפי' זורק טהרה אלא איידי דפתח במפתח בין הככרות דהוא זריקה דטומאה נקט הזורק טומאה : רי"א כו' ס"ל לא בעינן קביעות מקום אלא לטומאה אבל טהרה אפי' נזרקת טמא · אבל משום דעת לישאל בין לת"ק בין לר"י הואיל ונזרקה ע"י אדם הוה ספק טומאה הבאה בידי אדם שיש בו דעת לישאל :

ב · ספיקו טהור · מפני שני דברים שאין לטומאה מקום ואין בו דעת לישאל : ג · ספיקן טהור · ואע"פ שיש בהן דעת לישאל הואיל ואין לטומאה מקום : היו מנקרין כו' ספיקו טמא · שיש לטומאה מקום ויש בו דעת לישאל : ד · ספק אדם טמא · שיש בו דעת לישאל ויש לטומאה מקום דכל המאהילין חשיבו' יש לטומא' מקום : ס' כלי' טהור · ואע"פ שיש לטומאה מקום טהור שאין דעת לישאל · וקתני הכא כולהי בבי ברישא קתני שרץ בפי החולדה ומהלכת שאין בו דעת לישאל ואין לטומא' מקום והדר קתני השרץ בפי החולדה ועברו בין הטהורים שיש בהן דעת לישאל ואין לטומא' מקום ספיקן טהור והדר קתני מנקרין שיש לטומא' מקום ויש בו דעת לישאל וכן במת ס' אדם ספיקן טמא והדר קתני ס' כלים במת שיש לטומאה מקום ואין בו דעת לישאל ס' טהור : הממלא בעשר דליים · שמילא בעשרה דליים מן הבור ואח"ז ונמצא שרץ בא' מן הדליים הוא טמא וכולן טהורין ולא חיישינן שמא הי' השרץ בבור וטמאו כל הדליים בנגיעתן בשרץ בבור אלא אמרי' כאן נמצא כאן הי' ובאותו דלי שנמצא הי' בו השרץ · והשרץ שבאותו דלי לא טמא המים שבבור כששואב בו דמים מחוברין לא מיטמאי : העליון טהור · דלא מחזקינן טומאה ממקום למקום ואמרי' כאן בתחתון נמצא כאן הי' ולא הי' בעליון כלל אבל אם נמצא שרץ בעליון התחתון טמא דמחזקינן טומאה משעה לשעה ואמרינן מקודם שעירה הי' בו השרץ : ה · על ספק הרוקין ולא גרסינן הנמצאין דאפי' שוטה אחת בעיר או נכרית או כותית כל הרוקין שבעיר טמאין כדתנן לקמן (פ"ה מ"ח) · על ס' מי רגלי אדם שהן כנגד מי רגלי בהמה · כדפי' בתוספות פ"ק דשבת (ט"ו ב') דכשהן זה אצל זה נכרות טפי שהן של אדם וליכא אלא ס' אחד : ו · רש"א כו' ובקרקע טהור · דבקרקע מקוה הוא דשיעור מקוה מן התורה לכלים ברביעית ומקוה טהור הוא דכתיב אך מעין ובור וגומר יהי' טהור : רי"א ס' ירידתו טמא · כדתניא בתוספתא רי"א ס' ירידתו טמא מפני שהמים עולין ואי אפשר לו שלא ליגע ס' עליתו טהור מפני שהמים דוחפין אותו לצדדין : ט · וזרקה לבין משקין טהורי' ס' נגע כו' ספיקו טמא · הואיל וזרקה אדם הוה טומאה הבאה בידי אדם שיש בו דעת לישאל ולא דמי להא דתנן בריש פירקין הזורק טומאה ממקום למקום טהור דס' טומאה הנזרקין טהורין מפני שאין לטומאה מקום · דהתם שזרקה למקום אחר דרך בין הככרות שעברה הטומאה דרך בין הככרות לחוץ ואין מקום לטומאה · אבל הכא בזרקה לבין משקין טהורין שתנוח שם וכשאר' בין המשקין ועדיין גם הספק במונח אם נגע לאחר שהונחה שם ויש מקום לטומאה והיינו דגרסינן התם בין הככרות שזורק למקום אחר דרך בין הככרות והכא קתני לבין משקין טהורין שזורק לשם שתנוח שם וכן נמצא דסיפא טהור משום דלטמא טהור אבל משום ס' נזרקין הוה טמא שזרקה לבין הככרות שתנוח שם ועדיין הספק לאחר שנח אם נגע : י · רי יוסי אומר כו' כיצד שתי חביות כו' · הא דנקט ר' יוסי בבא חדתא ולא ניחא לי' בבא דנקטי רבנן מקל שהי' בראשו משקין טמאין וסברי רבנן טהור ולימא בהאי בבא שספק לטמא אוכלין טמא · משום דהתם אפי' ר יוסי מודה דטהור כדתניא בתוספת' מקל שהי' בראשו משקין טמאין לא זהו ס' משקין שנחלקו עליו חכמים כו' כלומר ר' יוסי ור"ש דתני לעיל בתוספו' דסברי לטמא אוכלין טמא · ולא מטעמא דרבנן קסבר רבי יוסי התם טהור משום דספק משקין לטמא טהור אלא ר' יוסי קסבר נזרק אין בו דעת לשאל הוא ואע"פ שנזרק ע"י אדם לא הוי ס' טומאה הבאה בידי אדם הואיל וזרקו ולא הניחה אדם · ונקט כיצד שתי חביות שאדם כושל ולא

אח.

את העיסה בידים והוה יש בו דעת לישאל: לאוכלין טמא ולכלי' טהור · שעשה העיסה בכלי · וקמ"ל שאותן המשקין עצמן להעיסה מטמאין מספק ולכלי שעשה בו העיסה אין מטמאין מספק: יא · או שנפלו על ראשו ורובו כו' · בנפילה גזרו ג"כ על טהור שנפלו על ראשו ורובו ג' לוגין מים שאובין אבל בביאה לא גזרו אלא על טבול יום אבל טהור גמור בביאה לא גזור · כדפי' בתוספות פ"ק דשבת (י"ג ב') דמעשה שהי' בטבול יום בנפילה הי' כדאמרינן שהיו טובלין במי מערות מכונסין וסרוחין ואחר טבילה היו נותנין על רן מים שאובין והיו אומרי' לא אלו מטהרין אלא אלו ואלו מטהרין וגזרו עליהן טומאה · וגזרו נמי על טהור גמור בנפילה כדאמרינן התם דאי לא הא לא קימא הא מיהא אטהור גמור לא גזור אלא דומיא דמעשה שהי' בנפילה וכן גזרו נמי על טבול יום אפי' בביאה אבל טהור גמור בביאה לא גזור:

פרק ה': ר"ע מטמא · דכי אמרי' ספק ר"ה טהור הנ"מ היכא דספיקא תלוי ברבים וכי מטמאי' לי' מספק מטמאינן נמי לרבי' בהדי' כגון רבים שהלכו אצל הטומאה והספק בכולן אם נגעו וס' שהוא על רבים טהור אבל הכא דליחיד הא דהוי ספיקא אם נגע ולא לרבים לא שאני לן בין רה"י לר"ה והיינו דר' יוסי מטמא בכולן דס"ל כר"ע ומטהר בשביל שדרך בני אדם להלוך והו"ל הספק לרבים שמא הלכו באותו שביל ואין דרכם ליגע ולא הוה הספק אלא ליחיד זה שנגע ולא לרבים: ג · אם לא טהר בינתים הראשונות טהורות גרסי' והשניות ישרפו · דליכא דאלו ואלו תלויות ליכא למיתלי בחדא טפי מחברתה ולטהר תרויהו אי איפשר · דחדא ממ"נ טמא ולא ידעי' הי מינ' הלכך אלו ואלו תלויות אבל הכא דשניות ישרפו ודאי דממ"נ טמאין תלינן הטומאה בשביל האחרון והראשונות טהורות כדין ספק ר"ה דטהור · והכי תניא בתוספתא הלך בראשון ועשה בשני ועשה אלו ואלו מונחות הראשונות טהורות והשניות ישרפו: ד · אם לא טבל בינתים הראשונות טהורות גרסינן: ז · נגע בא' בלילה כו' וחכמי' מטמאין · בלא ראהו חי מבערב אבל ראהו חי מבערב מודים חכמי' לר"מ שהוא טהור כדתניא בתוספתא נגע בא' בלילה ואינו יודע אם חי אם מת ובשחר מצאו מת ר"מ מטהר שספק ר"ה טהור וחכמי' מטמאין שכל הטומאו' כשעת מציאתן ומודי' חכמים לר"מ שאם ראהו חי מבערב אע"פ שבא שחרי' ומצאו מת טהור מפני שזה ספק ר"ה: ח · שוטה בקטן שהיא נקבה: או נכרי גרסינן שהוא זכר דגזרו על הנכרים שיהיו כזבין לכל דבריהן: או כותית · שבנות כותים נדות מעריסתן: ט נאמן הוא ע"י עצמו · כלומר כדתניא בתוספתא ואין אומרים לו עסוק בטהרות אלא יעשה לעצמו:

פרק ו': רש"א ר"ה מספקת · כדתניא בתוספתא ר"ש מטהר את הראשונה שהי' ר"ש אומר ר"ה מפסקת למפרע שאינו יכול לומר מת הי' ברה"י וחיה בר"ה: ב · הטמא עומד כו' · דסבר ר' יהושע ספק ר"ה שאמרו טהור לא אמרו אלא כשהטומאה והטהרה עוברין ברה"ר אבל אם אחד עומד בין הטמא בין הטהור הו"ל העובר נמי כאלו הוא ברה"י וספיקו טמא · וכן הטומאה ברה"י וספיקו בר"ה או איפכא ר"י מטמא הואיל ואחת היא ברה"י וחכמי' מטהרין הואיל וא' היא בר"ה: ד · נכנס לבקעה כו' ר"א מטהר · איצטריך דסר"א מבוי וחצר הוא דמטהר ר"א ס' ביאה הואיל ואיכא מחיצות ביניהן אבל בקעה דליכא מחיצות מפסיקות ביניהן אפי' ר"א מודה קמ"ל דאפי' בהא מטהר ר"א ס' ביאה: ו · השבילין המפולשין לבורות כו' רה"י לשבת ורה"ר לטומאה · ור"א פליג דתניא בתוספתא רא"א בזמן שהן מפולשין רה"ר לכך ולכך ואם אינן מפולשין רה"י לשבת ורה"ר לטומאה: ז · הבקעה בימות החמה כו' · תניא בתוספתא ואלו הן ימות החמה משתעקר תבואה מתוכה ואלו הן ימות הגשמים משתרד רביעה שני': ח · בסילקי הוא חצר גדולה שיש לה שני פתחים זה כנגד זה · אלא שאין פתחיהן מכוונין זה כנגד זה: רי"א אם עומד הוא בפתח הזה ואינו רואה את הנכנסין והיוצאין גרסינן · דכי אינו רואה הוי מקום סתירה ורה"י הוא לכך ולכך ואם לאו שהוא רואה רה"י לשבת ורה"ר לטומאה והכי תניא בתוספתא כדבעינא למימר קמן: ט · הפרן פרן הוא חצר גדולה דומה לבסילקי אלא שפתחיהן מכוונין זה כנגד זה כדתניא בתוספתא ובאמצע ל"ז רה"ר לטומאה

לטומאה אפי' לר"י הואיל ומכוונין זה כנגד זה לא הוי מקום סתירה דהא רואה את הנכנסי' והיוצאין ובגדרין פליג ר"מ כיון שפתחיהן מכוונין הן ויכולין להלך באמצע ואין מקיפין לגדרין כלל הוה רה"י לכך ולכך: והכי תניא בתוספתא בסילקי שיש לה שני פתחים זה כנגד זה כו' רי"א אם עומד בצד זה ורואה הנכנסין והיוצאין בצד הלז רה"י לשבת ורה"ר לטומאה ואם לאו רה"י לכאן ולכאן בסילקי שיש לה שני פתחים מכוונים זה כנגד זה האמצע שלה רה"י לשבת ור"ה לטומאה הצדדין רה"י לכאן ולכאן דברי ר"מ וחכ"א אחד הצדדין ואחד האמצע רה"י לשבת ורה"ר לטומאה ומודה ר"מ לחכמי' בבסילקי שאין שני פתחי' מכוונים של זה כנגד זה כגון חצר בית גדי ומתוך שאחד האמצע ואחד הצדדין רה"י לשבת ורה"ר לטומאה · כלומר הואיל ואין מכוונין מקיפין בה לצדדין ולא הוה מקום סתירה: י· חצר · הוא חצר קטנה שאין פתחיהן מכוונין זה כנגד זה ולא פליג ר' יהודה כי היכי דפליג בבסילקי משום דהכא חצר קטנה ואם עומד בפתח הזה ודאי רואה את הנכנסין והיוצאין וברות' אפי' ר"י מודה שר"ה לטומאה: ור"מ נמי לא פליג בחצר בצדדין הואיל ואין מכוונין מקיפין בה רבים לצדדין כדתניא בתוספתא:

פרק ז': **וההיצונות** טמאות · שמא כטלן ע"ה לראותן ונגע באוירן: א"ר יוסי בד"א במותרות · דחיישי' שמא נטלן ע"ה לראותן: אבל באגודות הכל טהור · שאינו יכול ע"ה ליטלן הואיל ואגודות הן זה בזה: המוסר מפתחו לע"ה הבית טהור · ור"ש פליג דתניא בתוספתא רש"א המוסר מפתח לע"ה הבית טמא · ב · ער ומצאו ער · טהור שמתיירא ליגע שחושב שבעה"ב משמרו כיון שהניחו ער: ישן ומצאו ישן · לא חיישי' שמא עמד וחזר וישן הואיל ומצאו כמו שהניחו: ישן ומצאו ער הבית טמא · שאינו מתירא ליגע שחושב שבע"הב אינו משמרו הואיל והניחו ישן סובר בעה"ב עדין ישן הוא ואינו משמרו וחיישי' שמא נגע: ג· המניח אומנים כו' טמא · דסמכי דעתי' דבעה"ב לא משמר להו דמימר אמר בעה"ב אומנים במלאכתן עוסקין והו לא מסתפי למיגע · ד· ומחת יימשמשת גרסי': ו· נאמנין לומר לא נכנסנו אבל אין נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו ה"ג הר"ש וכן גריס רש"י בפ' בתרא דחגיגה דתנן התם הגבאין שנכנסו לתוך הבית נאמנין לומר לא נגענו ולקודש קאיירי כדפירש"י התם · ורמינן עלה בגמרא מהא דתנן הגבאין שנכנסו לתוך הבית הבית כולו טמא ומשנינן הא דאיכא נכרי בהדיהו הא דליכא נכרי בהדייהו · דתנן אם יש נכרי עמהן נאמנין לומר לא נכנסנו אבל אין נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו · פירש"י איכא נכרי בהדיהו אין נאמנין לומר לא נגענו דמורתתו אם לא יחפשו כל הבית · ואכן קשיא לן הך גירסא והאי פירושא קמייתי ראי' דתנן לסתור דהא מדקתני סיפא אם יש עמהן נכרי מכלל דרישא באין עמהן נכרי ואכן בדאיכא נכרי קמוקמי' לה דלהכי הבית טמא דאין נאמנין לומר לא נגענו הואיל ומורתתו אם לא יחפשו · הלכך נראה כגירסת הרמב"ם הכא דגרים הכא במתני' אם יש עמהן נכרי נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו מפני שאימת נכרי עליהן ולא ישלחו ידם ליגע · ובגמרא הכי משנינן הא דאיכא נכרי הא דחגיגה דתנן נאמנין לומר לא נגענו בדאיכא נכרי דמירתתו למיגע הא דטהרות דתנן טמא דליכא נכרי ולא מירתתו ואינן נאמנין ומייתי ראי' דתנן אם יש עמהן נכרי נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו מכלל דרישא דליכא נכרי אבל בדאיכא נכרי נאמנין · והא דרמינן התם מהא דתנן הכא הבית טמא ולא משנינן הכא בטהרות לתרומה דכולהי טהרות בתרומה קמיירי והתם בחגיגה לקדש כדתנן התם חומר בתרומה מבקדש · וכדפירש"י במתני' התם דלקדש נאמנין ולא לתרומה · משום דמסתברא ליה לתלמודא אי איתא דהכא לתרומה אבל לקדש טהור פרושי הוה קא מפרש לה מתני' הבית טמא בתרומה ובקדש טהור דבכל דוכתי דמפלגינן בין תרומה לקדש פרושי קא מפרשינן ומדקתני לן תנא מכלל דהבית טמא בין תרומה ובין קודש והיינו דרמי אהא דחגיגה דתנן נאמנין לקדש ומשני הא דחגיגה בדאיכא נכרי מיהא הא קשיא אי הא דחגיגה בדאיכ' נכרי מאי אריא לקדש אפי' לתרומה נמי כדקתני סיפא דהכא אם יש עמהן נכרי נאמנין והכא סתמא בתרומ' ודאי נמי איירי דכולהי טהרות בתרומה קמיירי · וצריך לומר דסיפא דקתני נאמנין אף לתרומה דהכא בנא ראינו' שנכנסו ואין עדים שנכנסו אלא הן עצמן

שומרים

אומרים נכנסנו אבל לא נגענו והיינו דקאמר נאמנין לומר נכנסנו שהן אומרים מעצמן נכנסנו אבל אנו לא ראינום ואין עדים והלכך נאמנין אף לתרומה דאיכא תרתי לטיבותא גברי עמהן ומירתתו לשלוח יד ליגע והפה שאסר הוא הפה שהתיר שהפה שאמר נכנסנו הוא הפה שאמר לא נגענו · והיינו דרישא קתני סתמא הבית טמא בין קדש בין תרומה בשאין גברי עמהן וראינום שנכנסו כדקתני הגבאין שנכנסו וסיפא קתני אם יש עמהן גברי נאמנין לומר נכנסנו ולא נגענו בין לקדש בין לתרומה הואיל ואיכא תרתי לטיבותא והתם בחגיגה דתנן נאמנין לקדש ולא לתרומה בדאיכא גברי עמהן וראינום שנכנסו והיינו דקתני התם הגבאין שנכנסו נאמנין לומר לא נגענו משמע ראינום שנכנסו והן אומרים לא נגענו דליכא פה שאסר הוא הפה שהתיר אלא חדא למעליותא דאימת גברי עליהן מליגע הלכך בקדש נאמנין ולא בתרומה · ובתוספתא תניא הגבאין שנכנסו לתוך הבית אם אמרו נכנסנו אבל לא נגענו הרי אלו נאמנין שהפה שאסר הוא הפה שהתיר אם היו אחרים מעידין עליהם שנכנסו אין נאמנין לומר לא נגענו ובזמן שהמשכון בידם אע"פ שאין אחרים מעידי' עליהם אין נאמנין מפני שהמשכון מעיד ואם היה העכו"ם עמהן אע"פ שהמשכון בידם ואע"פ שאחרי' מעידי' בהם שנכנסו הרי אלו נאמנין מפני שאימת העכו"ם עליהם והיינו כגירסת הרמב"ם שאם הי' עכו"ם עמהן נאמנין · מיהא הא שמעינן מהתוספתא דנאמנין אף לתרומה בחדא לטיבותא או בגברי עמהן אע"ג דאיכא עדי' וליכא פה שאסר א"כ בדליכא עדים ואיכא פה שאסר ואע"ג דליכא גברי עמהן דסתמא דתוספתא דטהרות ודאי לתרומה נמי איירי · וצריכין למימר לאוקימתא דגמרא דחגיגה דתוספתא פליגא אדמתניתין דלתנא דמתני' בקדש הוא דנאמנין בחדא לטיבותא כדתנן בחגיגה אבל בתרומה עד דאיכא תרתי לטיבותא גברי ואין עדי' כדאמרן ולתנא דתוספתא בתרומה נמי חדא לטיבותא סגי · ובירושלמי דחגיגה אהאי מתניתין דהגבאין קאמר בגמרא דירושלמי הגבאין שנכנסו לתוך הבית הבית טמא אם יש עמהן עכו"ם נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו פתר לה תרין פתרין · ואיכא גירסא התם בירושלמי וכולהי אשתבשא והכי גרסינן בירושלמי פתר לה תרין פתרין נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו בשאין עדים יודעין ובירושלים נאמנין על הקדש אפי' יש עדים יודעין פתר לה פתר חורן נאמנין לומר נכנסנו אבל לא נגענו לכן צריכא בשיש עדים יודעין ובירושלים נאמנין על הקודש אע"פ שיש עדי' יודעין ואין גברי עמהן · והכי פירושא דמלתא דירושלמי רישא דהא מתני' דטהרות דתנן הבית טמא לא קשיא ליה אהא דחגיגה דהכא לתרומה התם לקודש אלא סיפא הוא דקשיא לי' דקתני בגברי עמהן נאמנין וסתמא אף לתרומה דכולהי טהרות בתרומה קא מיירי והתם בחגיגה קתני לקדש ולא לתרומה ופתר בתרין פתרון חדא דהכא בטהרות בשאין עדים יודעין ואיכא תרתי לטיבות' גברי עמהן ופה שאסר הוא הפה שהתיר והתם בחגיגה אפי' יש עדי' יודעין פתר חורן הכא לכן צריכה גברי בשיש עדי' יודעין דלתרומה נמי סגי בחדא לטיבותא ובחגיגה דלקדש אע"פ שיש עדים יודעין ואין גברי עמהן דתרתי לגריעותא והיינו כי הא דתוספתא דבתרומה כמי חדא לטיבותא סגי והשתא גירסא דידן סברא מדקתני' ותני ברישא דהכא הבית טמא מכלל דלקודש כמי טמא ובחגיגה תנן לקדש נאמנין · היינו משום דהכא בטהרות בתרתי לגריעותא אין גברי עמהן ויש עדי' שנכנסו הלכך בקדש נמי טמא ובחגיג' בדאיכא גברי ואין עדים נאמנין לקדש ואין נאמנין לתרומה וא"כ סיפא דהכא בטהרות דאיירי נמי בתרומה וקתני בגברי עמהן אף לתרומה ע"כ בתרתי לטיבותא אין עדי' שנכנסו ויש גברי עמהן ופליגא דתוספ' דקתני נאמנין אפי' בחדא לטיבותא · ולגמרא דירושלמי רישא לא קשיא ליה דאיכא לאוקמא בתרומה לחוד דכולהי טהרות בתרומה והלכך פתר לה בפתרא תנייכא דבקדש אפי' יש עדים שנכנסו ואין גברי עמהן דתרתי לגריעות' נאמנין ולתרומה בחדא לטיבותא נאמנין בגברי עמהן ואע"ג דאיכא עדים והיינו הא דתוספתא ולא פליגא דתוספת' אדמתני' : ח · והסיע את לבו מלאכול · הכא לענין טהרת התרומה קמיירי ר"י מטהר את התרומה ולא חיישינן שמא נגע בהן ע"ה שדרך טמאין פורשין ממנו וממאכליו · וסיפא לענין טהרת ידים אפי' ר"י מודה שהידים עסקניות הן : ט · וכן האשה שנכנסה · רישא אשמעינן להודיעך כחו דר"ע אע"פ שהעני יודע שתנא האשה ליתן לו את הפת ומתירא

מגגה ליגע בככרות מ"מ מטמא ר"ע וסיפא אשמעינן להודיעך כחן דרבנן אע"פ שחברתה אינה יודעת שהנה בעלת הבית מטהרין חכמים: וכי מפני מה כו' לא גרסינן וחכמים מטהרי' אלא וכי מפני מה ר"ע מטמא מפני שהנשי' גרגרניות הן כו' · ופליג את"ק דס' דר"ע מטמא אפי' באיש העני ובככרות וכן בקדרה מגולה ור' אליעזר ב"פ ס' דר"ע לא מטמא אלא באשה ובקדרה ומכוסה מפני שהנשי' גרגרניו' וחשודה לגלות לידע מה היא מבשלת אבל מגולה אף על פי שלא תגע תדע מה היא מבשלת:

פרק ח · ז · ואין פוסלין את האוכלין · ר"א לטעמי' דאמר גבי ידים אין דנין ק"ו דברי סופרי' מד"ת ולא ד"ס מד"ס: ר' יהושע אומר כו' · ר"י לטעמי' דאמר גבי ידים דנין ק"ו ד"ס מד"ת וד"ס מד"ס · דתנן (ידי' פ"ג ב') היד מטמא את חברתה ד"ר יהשע וחכ"א אין שני עושה שני א"ל והלא כתבי הקדש שניים מטמאין את הידי' א"ל אין דנין ד"ת מד"ס ולא ד"ס מד"ת ולא ד"ס מד"ס · וחכמי' דהתם היינו ר"א דהכא דסבר אין דנין מד"ס והכי אר"א בנזיר גבי עצם כשעורה (פ"ז ד) אין דנין כאן מק"ו כלומר שאין דנין ק"ו מהלכה שהיא ד"ס: שמעון אחי עזרי' אומ' לא כך ולא כך · קסבר כר' יהשע שדנין ק"ו אלא הוא אומר חלוף הדברים כדתניא בתוס' דטבול יום אחורי כלים שנטמאו במשקין רא"א מטמאין את המשקין ואין פוסלין את האוכלין והלכ' כדבריו ר' יהושע אומ' מטמאין את המשקין ופוסלין את האוכלין מק"ו מה אם טבול יום שאין מטמא משקה חולין פוסל אוכלי תרומה אחורי כלי' שהן מטמאין משקה חולין דין הוא שיפסלו אוכלי תרומה שמעון אחי עזרי' אומר חילוף הדברי' מה אם טבול יום שהוא פוסל אוכלי תרומה אינו מטמא משקה חולין אחורי כלי' שאינן פוסלין אוכלי תרומה דין הוא שאין מטמאי' משקה חולין א"ר יוסי ראה איך הלכה זו נחלקו עליו אבות הראשונים ודנו דברי תור' מדברי סופרים וד"ס מד"ת: משקין שנטמאו באחורי הכלי' מטמאין א' ופוסלין אחד גרסינן ולא אלא ולאו שמעון אחי עזרי' הוא דאמר לה אלא ר"א הוא דאמר לה דסבר מטמאין את המשקין ואין פוסלין את האוכלין קאמר המשקה שנטמא בהן מטמא אחד שהוא מטמא אוכלין שהמשקין לעולם תחלה ומטמ' אוכלין להיות שניים ופוסלין תרומה להיות שלישי הרי האוכל אומר להמשקה מטמאך שהיא אחורי הכלי לא טמאוני שאחורי הכלי' אין פוסלין את האוכלין ואתה טמאתני: **ח ·** קטפרס · שאינו חבור כדתנן לקמן הנצוק והקטפרס אינו חבור: והבנק מלמעלה ומשקה טופח מלמטן: הבנק מונח למעלה ותחת כל הבנק היא משקה טופח מלמטן מהבנקות על פני כולן תחת כל חתיכה וחתיכה: ג' חתיכות בכביצה אינן מצטרפות · שהמשקה טופח שבין כל חתיכה וחתיכה נוגע טפה זו שביניהן בשתי חתיכות הבנק שמנגד זה ומנגד זה ואם השלש חתיכות הוא כביצה אינן מצטרפות לטמא את המשקין לטמא את הערבה דטיפה שבין החתיכות אינה נוגעת אלא בשתי חתיכות שמנגדי' ובשתי החתיכות אין בהן כביצה לטמא את המשקה ואם היה המשקה עומד כל המשקה שתחת כל הבנק חבור והרי נוגע כולה בכביצה וכדקתני סיפא אבל קטפרס אין המשקה שתחתיהן ושתי הטפות שבין החתיכות חבור לחשבן אחת ולומר שנוגעין בכביצה: ושתים מצטרפות · אם בשתי חתיכות יש כביצה מצטרפות לטמא המשקין לטמ' הערב' שהרי טפה משקה שבין השתי חתיכות נוגעת בשתיהן שמנגדי' והרי נוגעת בכביצה אוכל: ומשקה לטמא אחרי' א"צ שיעור: ר' יוסי אומר כו' אא"כ היו רוצצו' משקה · אינה חבור עד שתהא רוצצות שתעמוד ברוחק בין החתיכות והחתיכות מקורבות זו לזו: ר' דוסא אומר אוכל פרור כו': ר' דוסא לטעמי' דאמר (רפ"ג דאהלו') כל המטמאין באהל שנחלקו טהור דסבר לא מצטרף: **ט ·** הנצוק · אינו חבור כגון המערה מכלי לכלי ונגע טב"ל יום בקילוח אינו טמא אלא אותו טפה כדתנן בטבול יום (פ"ב ו): והקטפרס · אינו חבור לטומאה כי הא דתנן באהלות (פ"ג ג) נשפך באויר אם הי' מקומו קטפרס והאהיל על מקצתו טהור וכן בטמא שנגע בקטפר' אינו טמא אלא הטפה שנגע ואע"ג דכל טפה וטפה מיטמא בחברתה כ"מ לטבול יום שנגע שאינו מטמא את המשקה אלא פוסלה א"כ כ"מ לקטפרס שתחת ג' בנקו' שבין כולם כביצה כדתנן לעיל: ולטהרה לענין השקה כי הא דמקל דאמרי חכמים עד שיטביל את כולה:

פרק ט · ב · אבל עתיד ליקח · כיון שעתיד ליקח לא ניחא ליה בהנך משקין היוצאין מגונו כלל · שצריך להמתין עד שיתרככו גם הזיתים שעתיד ליקח ובתוך כך יתקלקלו אותן הפירות שיתרככו יותר מדאי הלכך לא ניחא ליה כלל בהמשקין שיוצא מהן ולא הוכשרו : אבל עתיד · לגלות גרעינין · ולשון הלואה במה שאינו מחזיר בעין והזיתים נ"כ אין מחזירן בעין : ה · ישייר קופה אחת ויתננה לעניי הכהנים גרסי' : ו · אפי' הגרוס את אינן מוכשרי' גרסי' שיפתח ושימלא גרסי' ז · רצה ליטול מהן בד אחד : ועדיין לא נגמרה מלאכתו שרוצה ליקח עוד : ואותן שנשתיירו במעטן ד"ה לא הוכשרו ולא נחלקו אלא באותן שנוטל שבש"א קונה בטומאה בשעה שקונה מהמעטן קונה אפי' בטומאה ולאחר שקנאן ומוליכין לבית הבד מחפה אותן שנוטל בטהרה שאותן שנוטל חשוב כנגמרה מלאכתן · ובה"א אף מחפה בטומאה אף אותן הבדים שהוא מוליך לא נגמרה מלאכתן ומחפן בטומאה הואיל והנית מקצת מהמעטן לא הוה כנגמרה מלאכתן בשעה שהוא מוליך אבל אם עוקר כל המעטן הוה כנגמרה מלאכתן ור' יוסי אומר אפי' עוקר כל המעטן ומוליכו לבית הבד הוה כאלו לא נגמרה מלאכתן : ח · ישנו הבדדי' לומר לא נגע גרסינן · שיאמרו הבדדים לא נגע השרץ בהזיתים : אפי' בשערה גרסינן : ט : נמצא ע"ג פרודים כו' · כלומר שעל האוס מונחין פרודים חתיכות חתיכות וזתים של פחות מכביצה וכמה מהן ביחד הוא כביצה ואם נוגע השרץ בכמה פירודים ביחד עד שהן כביצה הכל טמא שהפרודין קבלו טומאה מהשרץ שאוכל מקבל טומאה בכל שהו ונחזרין החתיכות בכביצה ומטמאין את האוס שנוגע בהם שהאוס נוגע בכל כביצה הטמאה מהשרץ : פרודים ע"ג פרודים · שאינן מונחין על האוס אלא מונחין חתיכות ע"ג חתיכות : אע"פ שהוא נוגע בכביצה · אע"פ שהשרץ נוגע בהעליונות בכמה ביחד עד שהוא בכביצה אין טמא אלא מקום מגעו שהן הפרודים העליונות אותן שנגע השרץ בהן אבל התחתונות כולן טהורין שכל חתיכה וחתיכה התחתונה לא נגע אלא בחתיכה אחת שהיא פחות מכביצה ואוכלין לטמא אחרי' צריך כביצה אבל פחות מכביצה אינו מטמא אחרים הלכך התחתונו' טהורין שלא נגעו בכביצה ואין טמא אלא מקום מגעו שמקום מגעו מכל מקום טמא שליטמא עצמן בכל שהן טמאין :

פרק י · וכי מפני מה טמאין גרסינן · ר' יוסי אדר"ש מהדר דקא מפליג בין טמאים להם לטהורין להם א"ל ר' יוסי וכי מפני מה טמאים עמי הארץ מפני מה גזור רבנן טומאה על ע"ה אלא שאין ע"ה בקיאין בהיסט ומ"ל טמאים להם מ"ל טהורים להם כמי כהי דממגע יזהרו מהיסט מי יזהרו : ב · וכן התינוקות שבידיהן התינוקו' שבאו על אביהן לבית הבד והתינוקות טמאים שבשים גדות מחבקות אותם כאמנים הבדדים לומר לא נגעו בהתינוקות במו שכאמנים בטומאה לפניהם : יוצאים חוץ לפתח בית הבד · מלתא באפי נפשי' היא שיוצאים הבדדים חוץ לפתח בית הבד ופוני' וכו' : ד · בש"א נותן בידי' טהורות · קסבר הוכשרו במשקה היוצא מהם בסלים ובמשטיח : ובה"א נותן בידים טמאות שלא הוכשרו בהן שמשקה היוצא מהן הילך לאבוד שהסלים מנוקבים והולכת לחוץ ובמשטיח של אדמה האדמה שואבת ולא חשיבי משקה להכשיר : מן העבוט ומן המשטיח של עלים · שאין המשקה הולך לאבוד הכל שוים שהוא נותן בידים טהורות שהוכשרו במשקים היוצא מהם : ה · אם יש לו מותם טהור אע"פ שנגע בהגרגיר בידים טמאות וטמאו הידים את הגרגיר שכבר הוכשר בעבט מ"מ הגת טהור שהגרגיר אין בו כביצה ואוכלין לטמא אחרים צריך כביצה : אין לו מותם טמא · שנגע בידיו בהמשקה שבגרגיר ונטמא המשקה ומטמא כל הגת שמשקה מטמא אחרים בכל שהו : ו · ספיקו טהור · משום שאין לטומאה מקום והוי כמו ספק טומאה הנזרקת דפ"ד דספיקו טהור : דלא אמרינן ספיקו טמא אלא בשהטומאה נחה וספק נגע ספק לא נגע שיש להטומאה מקום אבל ספק טומאה הנזרקת ספק הגיע ס' לא הגיע ספיקו טהור משום שאין לטומאה מקום והכא נמי הא נזרקה צינורא מפיו וס' הגיע ס' לא הגיע לבור הילכך ספיקו טהור : ז · בבור הכל טמא · ולא אמרינן אחר שמלאום נפל דבזמן לא אמרינן עכשיו נפל · ואפי' לא בדק ולא נסה הכל טמא : ח · שלפני הבוצרים · את שלפני הבוצרי' שעדיין לא בצרוהו : רה"י שאין מניחין שם בני אדם לכנס : ושלאחר הבוצרים · את שלאחר שבצרוהו הבוצרים : רה"ר · שנתנה

רשות לכ"א ליכנס: אימתי בזמן שהרבי' נכנסים בזו ויוצאים בזו · שיהא בזה שאחר הבוצרים ב' פתחין שנכנסין בזו ויוצאים בזו אבל אם אין בזה שלאחר הבוצרים ב' פתחים אע"פ שיש פתח בזו שלאחר הבוצרים ופתח כנגדו בזו שלפני הבוצרים ורבים נכנסים בזה הפתח שלאחר הבוצרים · רה"י יחשוב שפתח שכנגדו באותו שלפני הבוצרים הוא ושם הוא רשות היחיד: בשבולת הנהר · והוא שיניחנו שם י"ב שעות:

נשלמה מסכת טהרות

מסכת מקואות

פרק א שתה טמא ושתה טהור טמא · שמא שתה הטהור אותה טפה שנפלה אפיו של טמא · וכשנטל הטהור בפיו או בידיו לשתות חשב את המים שבפה או שביד ושוב איכה בטל' הטפה ברוב אלא מטמאה את כל המשקין שבפה או שביד ושתה משקין טמאין ונטמא: וכן מילא בכלי טהור · חשב את המים כשמילאן בכלי ונטמאו כל המים שבכלי מן הטפה: אם הדיח טמא · שהרי חשב את המים כשהדיח ונטמאו מאותה הטפה: ואם לא הדיח טהור · שבטלה הטפה ברוב עים הטהורין שהרי לא חשב על המים שבככר שהככר מעצמו נפל · והכי תניא בתוספ' א"ר נחמיא מפני מה אמרו אם לא הדיח טהור שאין המים שבגבא עלולין לקבל טומאה עד שיתלשו הגביהן רבה הטהורין על הטמאין מפני מה אמרו הדיח טמא הוכשרו המים שבידו ונטמאו וטמאו את הככר: ג · רש"א בין שהדיח כו' טמא · דחיישינן שמא כשהגביהו נפלו כל המים שעל הככר ונשתייר' אותה הטפה ואיכה בטלה ומטמאת את הככר: ד · מי בורות מי שיחין מי מערות · שהעולם נברא בשלשה דברים אמ"ש אויר מים אש · וכל אחד הוא נצרך לשלשה דברים · אויר לרוח החיוני שבו תלוי חיות האדם · ורוח המקיר להקר עצמו ושלא ירקיבו הפירות · ורוח לזרות התבואה למזון · אש להאיר · אש לבשל · אש לשרוף · מים לרחוץ עצמו · מים לכבס כסותו · מים לשתות · וכנגדן בור שיח ומערה · בור לשתות הילכך הוא עגול שיהא יכול לשתות מכל צד · שיח הוא לכבס כסותו הלכך הוא ארוך שהארוך יפה לכבוס שצריך להוליך ולהביא את הבגד כדרך הכובסין · מערה היא לרחיצה · שבכ"מ שהוזכר רחיצה וטבילה שניכו בו מערה כמו הרוחץ במי מערה וכן בכל הטבילות שניכו בהן מערה · וכנגדן נברא העולם בעגול ושתי מרובעין: עד שיהלכו רוב בני אדם · תניא בתוספתא בד"א בגבי שאפשר לשתות ולא יהיה מקום פרסת רגליו ניכרות אבל גבי שאי אפשר לו לשתות עד שיהיה מקום רגליו ניכרין מנא שם מקום פרסת רגלי אדם מקום פרסת רגלי בהמה גסה טמא מקום פרסה רגלי בהמה דקה טהור: ה · כשרין לחולין וליטול מהן לידי' גרסינן · דמ"ש חלה מתרומה דתני סיפא כשרין לתרומה אלא בכא לחולין וסיפא לתרומה: וליטול מהן לידים · ליטול מהן בכלי וליתן לידים: ז · ומטבילין · כלים וידים שכשאין בו ארבעים סאה נוטלין מהם בכלי ונותנים לידים · אבל אם הטביל בו את הידים לא עלתה לו לא לנטילה ולא לטבילה אבל שיש בו מ' סאה מטבילין בו את הידים ועלתה לו:

פרק ב · ב · רבי יוסי מטמא · וה"נ פליג בספק ידים ליטהר ומטמא (ידים פ"ב ד') שהן בחזקת טומאה: ג · ספק מים שאובין שטהרו חכמים · דתנן בטהרות (פ"ד ז') אלו ספיקות שטהרו חכמים ס' מים שאובין למקוה ולא פריש לה התם מאי ניהו קתני הכא ספק מים שאובין שהתירו חכמי' שאמרתי לךם' נפלו כו': ו · ור"ש מכשיר מפני שלא נתכוון לשאוב גרסי': ז · המניח קנקנים כו' ונתמלאו מים · ואותן מים כשרין הן · שנאמר אך מעין ובור מקוה מים יהא טהור מעין יכול אפי' שאובין ת"ל אך מעיין יכול אפי' אין בו תפיסת ידי אדם כגון המניח קנקנים לנגבן ת"ל ובור יכול אפילו יש בו תפיסת ידי אדם ת"ל מקוה מים · והיינו דכתיב מעין מקוה מים בלא ו' ובור כתיב בויו בגלוי דבור לרבויי אתא והנך למעוטי קאתי: אם יש בו במעט מים גרסינן · כלומר אם

עונת גשמים הוא מסתמא ירדו לתוך הבור כמעט מים קודם שיפלו מי הקנקנים לתוכן או אם אינו עונת גשמים ויש בו כמעט מים בבור: ישבר· ויפלו מי הקנקנים לתוך הבור ואינו צריך להמשיכן מגד הבור אלא אפי' יפלו מן הקנקנים לתוך הבור כשר שמי הקנקנים כשרין הן שאין בהן תפיסת ידי אדם· וצריך לישבר שאם יגביהם קנת יעשו שאובין בהגבהתו: ואם לאו· שאינו עונת גשמים ואין בבור כמעט מים: לא ישבר· ר"א לטעמיה דמחמיר בתחלה במים שאובין· דאמר רביעי' מים שאובין בתחלה· פוסלין את המקוה ושלשה לוגין ע"פ המים ה"נ מחמיר בתחלה בקנקנים שאין בהן תפיסת ידי אדם הואיל ומ"מ הם בכלים שאם אין בו מעט מים בבור לא ישבר שיפלו לתוך הבור: ר' יהושע אומר בין כך ובין כך ישבר סבר לה כרבנן דפליגי עליה דר"א ברביעית מים בתחל' וקסברי בין בתחילה בין בסוף ג' לוגין דלא חמיר בתחלה מבסוף וה"נ לא חמיר בתחלה ואפי' אינו עונת גשמים ואין בו כמעט מים בבור ישבר ויפלו לתוך הבור שמי הקנקנים כשרין הן שאין בהן תפיסת ידי אדם:

ב· אם היו המים נפים ע"ג כו'· ולא נעשו שאובין מעולם הואיל ומחוברין הן למי הבור: ואם לאו לא ישב'· אע"פ שיש בו מי' בבו' וביש בו כמעט מי' בבו' מוד' ר"א בקנקני' שישב' דהשתא תפיס' ידי אדם הן דלא ניחא ליה כלל במים שבקנקנים דלנגבן העלן אבל הכא ניחא ליה קנת וקסבר ר"א דהוי כשאובין שאפילו ביש בו מים בבור פוסלין ור' יהושע סבר דלא הוי כשאובין: ג· אע"פ שבלע הבור את מימיו כו'· סתמא כר' יהושע שאפי' אין בבור כמעט מים ישבר ומחלוקת ואח"כ סתם הוא:

פרק ג. **מפני** שלא נקרא עליהן שם פסול· איידי דבעי למיתנא סיפא נחלק לשנים פסול מפני שנקרא עליו שם פסול·· קתני נמי הכא כשרים מפני שלא נקרא עליהן שום פסול· דהכא בלא"ה כשרים דכי נתערבו ואית בהו ג' לוגין שאובין אית בהו נמי ארבעים סאה ותו לא פסלי להו מים שאובין: ב· ג· הכי גרסינן כיצד הבור שבחצר ונפלו לו שלשה לוגין והאמה נכנסת לו ויוצאה ממנו· לעולם הוא בפסולו עד שיצא ממנו מלואו ועוד ראב"ע פוסל אא"כ פקק או עד שיעמיד בחצר ארבעים סאה ויטהרו העליונים מן התחתונים· בור שהוא מלא מים שאובין לעולם הוא בפסולו עד שיתחשב שלא נשתייר מן הראשונים שלשה לוגין· וגירסא דקמן אתחלף ונתערבו הדברים ראשונים לאחרונים ואחרונים לראשונים· והכי פירושא דמילתא ת"ק סבר אם יצא ממנו מלואו ועוד תולין היוצאין בפסולין שהפסולים שבבור יצאו והכשרים מאמת המים נשתיירו בבור וראב"ע סבר אין תולין אלא דאמרינן אימא מאמת המים יצאו כולם ושבבור נשתיירו אלא א"כ פקק אמת המים ואח"כ יצאו מן הבור מלואו ועוד דודאי יצאו מן הבור או עד שיעמיד בחצר ארבעים סאה הן דברי רבי אב ע· שפסולין אא"כ פקק או עד שיעמוד בחצר ארבעים סאה ויטהרו העליונים מן התחתונים· והדר קתני בור מלא מים שאובין וה"נ באמת המים נכנסת ויוצאת ממנו אלא דלא צריכא ליה למיתני' הכא דארישא קאי דקמיירי באמת המים שנכנסת ויוצאת ממנו והכא הואיל ומלא מים שאובין הוא בפסולו עד שיתחשב שלא נשתיירו מן הראשונים ג' לוגין ואפילו רבנן מודו במלא שאובין דמלואו לא מהני אלא מחשבין המים השאובין ומי האמה שנכנס' לתוכה שיהא לפי ערך המים יצאו מן הבור עד שלא נשתייר מן השאובין ג' לוגין: ג· צרצור· הוא כלי שיש לה דדין הרבה והיא מלאה מים ומן הדדין שופכים המים מעט מעט: ד· מכלי אחד· אפילו ממקומות הרבה כמו מן הצרצור ומכלים משנים ושלשה מצטרפין וד' אין מצטרפין:

פרק ד **אחד** כלים גדולים· הבאין במדה שאינן מקבלין טומאה: א"ר יוסי עדיין מחלוקת במקומה עומדת· ארישא דקא"ר מאיר נמנו ורבו ואמר ר' יוסי לא נמנו ולא רבו אלא עדיין מחלוקת במקומה עומדת· דאי אשכח בחצר דקאמר ת"ק מודים קא"ר יוסי שנחלקו למאי נ"מ אם נחלקו ב"ש בזה הא הלכה כב"ה אלא ארישא דקאמר ר"מ רבו ב"ש קאמר ר"י עדיין במקומ' עומדת והלכה כב"ה: ג· לא אמרו רביעית אלא בשברי כלי חרס· כי הא דתנן בכלים (פ"ב ב') מלוג ועד סאה ברביעית: סילון שהוא צר כו' מפני שלא נעשה לקבלה· צר מצדיה הוא דאינו פוסל שלא נעשה לקבלה הא היה בקרקרותה לקבל פוסל ולא דמי להא דתנן בכלים (פ"ב ג') הטהורין שבכ"ח סילונות

אע"פ

אע"פ שמקבלין כלומר שיכולין לקבל קצת בקרקרותה דהתם בנעשית לקבל מאליה שנרקב מחמת המים קבל הכא שעושין בידים לכך · מגד הוא דלא חשיב קבלה הא היה בקרקרותה חשיב קבלה ופוסל :·

פרק ה בצר חוצה לו · כיון שהמים שע"ג השפה הוא כמעין מטהר את כל המים שבשוקת בהשקה כמקוה שיש בו מ' סאה המעיין כל שהוא הוא כמקוה שיש בו מ' סאה : ב · ובלבד שלא יטביל ע"ג הפפסל · ר' יוסי קאמר לה וטעמא קאמר הרי הוא כמקוה הואיל וע"ג פפסל אסור להטביל הרי דבר פסול מפסיק בינו לבין המעין ושוב אינו חשיב כהמעיין · ג. מעין שהוא משוך ככדל · שנתייבש המעיין במקומות הרבה ברחבו והולך פסקי פסקי במקומות הפמוכים : ריבה עליו והמשיכו · שריבה עליו מים שאובין עד שהמשיכו לכל הפלגים על פני כל הרוחב ונעשין אחד : ה"ה כמו שהיה · הואיל והמעיין היה מושך מעצמו · במה שריבה והמשיכו לא בטלו ממה שהי' ומטהר בזוחלין ובכל שהו : היה עומד · שעמד המעיין כלל מלהמשיך ולילך ועומד במקום אחד : וריבה עליו והמשיכו · ריבה עליו שאובים עד שנתגדל המעיין ומימיו נזחלין ומושכין שוה למקוה לטהר באשבורן · הואיל ועיקר המעיין עמד ואינו מזחיל אלא בשאובין הזחילו : ה · סומך אפי' מקל אפי' קנה אפי' זב וזב' אפי' זב וזב' סומך את המקל ואת הקנה להזחיל את הנוטפין ע"ג המקל והקנה לעשותן זוחלין ואע"פ שע"ג המקל והקנה מזחילין מעט חשוב זוחלין ואע"פ שהזב וזבה סומכין אותו והוה הזחלה ע"י טמאין : רי"א כל דבר שהוא מקבל טומאה כו' וכ"ש זב וזבה שהן בעצמן טמאין :

פרק ו · ג · המקואות טהורין · ולא חיישינן שמא נתערב האמצעי לשאוב קודם שנתחבר לכשר ומיפסל האמצעי מהשאוב וכן בשאוב באמצע דקיפא לא מיפסלי הצדדין מהשאוב · דבתר דהדרי כ"מ לדוכתיה הדר לנפשיה טפי מלחבריה והמים שאובין חוזרין לעצמן יותר ממה שהולך להכשר וכן מי הכשר חוזרין למקומן יותר ממה שהולכים להשאובים ונתבטלו השאובים ההולכין להכשרין ברוב מי הכשרין החוזרים למקומם והוי רבוי והמשכה ואין השאובים פוסלים כדתנן הבי מי שאובים ומי גשמים שנתערבו בחצר ובעוקה (פ"ד ד') : ה · ומטבילין אותן ומעלין אותן כדתנן גרסי' · ול"ג אלא : ו · אבל טמאים ע"ג כלי חרס · שהגיסטרא יוצאה קצת מהמים וכשהוציא את הכלים אחר הטבילה הם עדיין כנגד הגיסטרא ומשקה טופח עליהן ונטמא המשקה מאויר כ"ח ומטמא את הכלים : אם היו המים צפים כו' · שלא נטמא המשקה טופח שעל הכלים מאויר כלי חרס שהרי לא היו הכלים באויר הגיסטרא עצמה אלא בתוך המים והמים טהורין הן שמחוברין עם מי המקוה והכלים לא נטמאו מאויר כ"ח דאין הכלי מיטמאין מאויר כ"ח : וידיו טמאות · ואפי' המים צפין ע"ג שהידים עצמן נטמאו מאויר כ"ח אע"פ שהמים טהורי' שאין המי' שבתוך התנור מבטל אויר התנור · וכל שהידי' באויר התנור טמאים ואחר שעולים מן התנור אין בהמים שע"ג התנור כדי טבילת הידים : ואם היו כו' רוס ידיו כו' · שנטהרו הידים כשעולין מן התנור מהמים שע"ג התנור שנטבלו בהן שהרי יש בהן רוס ידיו יא · המטהרת כו' כמה יהא בנקב כו' · לפי' המפרשים קשיא חדא מאי כמה יהא בנקב וכי לא ידעי' שיעור לוג · ומינה ידעינן שיעור שלשה לוגין · ועוד במאי מיתרצא אחד משלש מאות ועשרי' לבריכה אכתי קשיא כמה יהא בנקב ויהיה בו אחד מש"ך לבריכה · דאכתי לא ידעינן גודל הנקב שיכנס בו בבת אחת שלשה לוגין · ותו בריכה למאי קתני לה ליתני אחד מש"ך למקוה · ותו מאי שנא דתנא מטהרת ליתני מקוה של שאובים סמוך לכשרה פחותה מארבעים סאה ונקב בכותל שביניהם · אלא הכא בסדן העשוי במרחץ והיא חקוקה בה שני סילונות זה בנגד זה להמשיך מים בהם לשאוב' מהן את חקוקה עמוקה ואחת אינה עמוקה כמנא העמוקה היא התחתונה שהמים שבה נמשכים וחברתה שאינה עמוקה כל כך היא עליונה שהמים שיוצאים בה גבוהים ממים שיוצאים בתחתונה וכותל מפסיק בין השתי הסילונות ובהכותל נקב מזו לזו ומים נמשכים אל הסילונות האלו משתי מקומות אחרים להתחתונה נמשכים מים שאובים ולהעליונה נמשכים מים כשרים ומהסילונות יוצאים המימות מהעליונה יוצאים המים אל בריכה וממי העליונה נעשית כל הבריכה ומהתחתונה יוצאים המים למקום אחר ואינה מגיעים לבריכה · ואמות המימות האלו נכנסים אל הסילונות ויוצאים מהם תמיד · ומשעת עשיתן היא הנקב ·

הנקב שבין זו לזו ושנה כאן דין הבריכה הנמשך לה המים הכשרים מהעליונה אם היא כשר' למקוה משום שחוששים שמא דרך הנקב שבין הסילונות נכנסים מים שאובים מהתחתונה להעליונה ויוצאים מהעליונה לבריכה ופוסלים את הבריכה · וקתני אם יש בנקב שלשה לוגין פסול · כלומר אם יש בנקב להלוך שלשה לוגין להעליונה ולצאת מהעליונה לבריכה עד שלא יצאו הימנה ארבעים סאה לבריכה הבריכה פסולה שג' לוגין מים שאובים פוסלים את המקוה אם נפלו בעוד שאין בה מ' סאה · אבל מקוה שיש בו מ' סאה מים כשרים אפילו כל שאובים שבעולם אין פוסלים אותו · והבריכה הזו שנעשית ממי העליונה אם יוצאים דרך הנקב מים שאובים עד שלא יצאו מ' סאה · פסולה · וקאמר כמה יהא בנקב ויהיה בו ג' לוגין · כמה שיעור הנקב שיכנסו בו מים ג' לוגין להעליונ' ויצאו מהעליונה לבריכה עד שלא יצא הימנה מ' סאה לבריכה · וקאמר א' מש"כ לבריכה · כלומר א' מש"כ חלקים מה שיוצאין מהכשרים להבריכה יצאו מהפסולין · ונוכל לדעת אם נפקוק את הנקב ונעמיד כלי תחת העליונה שיצאו בו ש"ט לוגין או שאר מדה בשעה ואח"כ נסיר את הפקק ונעמיד כלי ונראה אם יצא עכשיו מהעליונה ש"כ לוגין בשעה נדע כי דרך הנקב יצא אחד מש"כ חלקים של העליונה · ואם יוצא דרך הנקב אחד מש"כ חלקים מהעליונה בין שהנקב מוציא לוג או ג' לוגין או פחות מלוג או יותר אלא שיוצא אחד מש"כ חלקים מהעליונה הבריכה פסולה · מפני שבכל מה שיוצא מהעליונה מים כשרים להבריכה יוצא מים שאובים מהתחתונה אחד מש"כ מעורבת עמו ויוצא מהעליונה כשרים ש"ט חלקים לבריכה ושאובין חלק אחד ונמצא בעוד שיצאו כשרים ש"ט פעמים ג' לוגין לבריכה יצאו עמם מהשאובין ג' לוגי' לבריכ' ובמ' סא' יש ש"כ פעמי' ג' לוגי' שהי' תתק"ס לוג · וכי יצאו מהכשרי' ש"ט פעמי' ג' לוגי' הרי מ' סא' חסר ג' לוגי' ויצאו עמם מהשאובין ג' לוגים ופסלו את הבריכה וכן מעולם אין יוצאים לבריכה מ' סאה כשרים שלא יצא קוד' להם ג' לוגי' שאובי' שבכל יציא' ויציא' מעורבין השאובי' א' מש"כ מהכשרי' · וכי יצאו מהכשרים ש"ט פעמים ג' לוגין שהיא מ' סאה חסר ג' לוגין יצאו מהשאובין בתוכו ג' לוגין ופסלוהו : ורא"ש אפי' התחתונה כו' כשר · שאין המים שאובים פוסלים בריבוי והמשכה כדתנן לעיל (פ"ד ר') מי גשמים ומי שאובין שנתערבו בחצר ובעוקה כו' וה"נ הא המים הכשרים רבו על הפסולים ונמשכו להבריכה · וכל הכי מתני' דתנן אין מים שאובים פוסלים בריבוי והמשכה סתמא כר"א :

פרק ז · ב · הכי גרסינן אבל שאר המשקין ומי פירות והציר והמורייס והתמד משהחמיץ לא מעלין ולא פוסלין כיצד מקוה שיש בו מ' סאה חסר אחת נפל לתוכו סאה מהם לא העלהו ולא פסלוהו היה בו מ' סאה נתן סאה ונטל סאה ה"ז כשר · ול"ג פעמים מעלין ופעמים שאינם מעלים · ומתני' כל הכי תלתא בבי דפתח בהו קמפרש ואזיל ומפרש ברישא מעלין ולא פוסלין והדר מפרש פוסלים ולא מעלין והדר קמפרש לא מעלין ולא פוסלין שאר המשקין ומי פירות וכו' ומפרש כיצד לא מעלין ולא פוסלים כדקמפרש באיך בבי כיצד וקאמר מקוה שיש בו מ' סאה חס' א' וכו' לא העלוהו ולא פסלוהו משום מים שאובים · והדר קתני היו בו מ' סאה מלתא באפי נפשה היא ולשאובין קאי שאפילו נתן לתוכו סאה שאובים ונטל סאה ה"ז כשר כיון שהיו בו מ' סאה כשרי' קודם שנפלו לתוכו סאה שאובין אין כל שאובים שבעולם פוסלים אותו והרי היא בהכשרו שאפי' נטל אח"כ סאה ה"ז כשר : ג · הדיח בו סלי זתים כו' · שמעתא דהדיח בו סלי זתים ודמי הצבע גרסי' בתר הנך שמעתא דיין ומוחל · וברישא גרסינן נפל לתוכו יין או מוחל כו' כיצד יעשה כו' נפל לתוכו כו' ושינו מקצת מראיו כו' ה"ז לא יטבול בו והדר גרסינן הדיח בו סלי זתים כו' ר' יוסי או' מי הצבע כו' · וקמ"ל ברישא דין שינוי מראה דפסיל במקוה כגון יין ומוחל והדר קתני הדחת כלי' ומי הצבע לר' יוסי אין פוסלים בשינוי מראה · דלהך גירסא דקמן קשיא הכתי לא ידעינן דין שינוי מראה דפסיל במקוה כלל ותנא הדיח ומי הצבע לרבי יוסי דלא פסלי בשינוי מראה : ד · מפני שהמים מקדמין · כשנועץ את הרגלים בטיט כשמתחיל לנעוץ עד שלא יתחובו מקדמין המים לבא בנקב העשוי בטיט מן הרגלים קודם שיתחבו הרגלים בהנקב שדרך הטיט שבמים כשנועצין בו מקל וקנ' כשמתחיל לנעוץ עד שלא יתחוב המקל באים המים להנקב שבטיט העשוי מהמקל וכמצאו הרגלים נטבלי' במים שבנקב הטיט ונטבלה המטה כולה כאחת במי המקוה :

פרק

פרק ח׳ ד׳: **כאלו** לא טבלה· שהאשה כטמאה בשני דרכים בשמוש הבית ובפליטת ש״ז ואם טבלה אחר שמשה ולא בדקה לכבד ביתה כאלו לא טבלה שחוששין שמא תפלוט ש״ז:

פרק ט׳ ד׳ · **וכשות** של קטן גרסינן· ואתנינה קאי וכשות של קטן כמי אינו חוצץ כי הכך: לא טמא ולא מטמא· אכולהי בין אותן שחוצצין ובין אותן שאין חוצצין לא טמא ולא מטמא שאינן חבור לגוף והכי תניא בתוספתא (פ״ו) ושאמרו חוצצין ושאמרו אין חוצצין לא טמאין ולא מטמאים חוץ מקרוס שע״ג המכה ואגוד שע״ג המכה וכו׳:

פרק יו״ד **צלוחית** ספי׳ סוקע· שספתה שלמעלה שסביב פי׳ היא שוקעת בתוכה ואין המים באים בין השפה לדופני הצלוחית עד שיכקבנה מגדה ויבואו המים דרך הנקב בין השפה ולדופן: ה׳ · שלשלת דלי גדול ד״ט· שדלי גדול אינו יכול להגביהו מרחוק אלא אוחז בשלשל׳ מקרוב ומגביהו ודולה והוה יד עד ד״ט: ושל קטן עשרה· שיכול להגביה מרחוק והוה יד עד י״ט:

ז׳ · זה חומר בשותה משקין טמאין מבכפלו עליו גרסינן· שהן מי״ח דבר שותה משקין טמאים וטהור שנפלו על ראשו ורובו ג׳ לוגים מים שאובים קתני זה חומר בשותה שכל המשקים מצטרפי׳ ובכפלו עליו אין שאר המשקים מטמאים אותו אלא מים בלבד:

סליק מסכת מקואות

מסכת נדה

פרק א׳: **והמשמשת** בעדים· היא הבדיקה שלאחר תשמיש דתנן משמשות בשני עדי׳ אחד לו ואחד לה קתני העד שלה הרי זה כפקידה· והא דקתני עדים קמ״ל אותו העד שלה שבשעת מעשה יש עדים שהוא לאחר תשמיש שיש שני עדי׳ א׳ לו וא׳ לה. הוא דהוי כפקידה אבל העד שלה שאין בשעת מעשה אלא עד אחד כגון בדיקה שלפני תשמיש דתנן הצנועות מתקנות להן שלישי לא הוי כפקידה כדא״ר יהוד׳ אמר רב עד שלפני תשמיש אינו ממעט כפקידה מתוך שמהומה לביתה אינה בודקת בחורין ובסדקין: ב׳ · אינה מונה אלא משעה שראתה· דסד״א תיהוי מקולקלת ממעת לעת כרואה כתם דתנן הרואה כתם ה״ז מקולקלת (פ״ו י״ג) ה״נ לא ידעה פתח נדתה ואימת קא מתחיל י״א יום שבין נדה לנדה אי אתחיל לאחר ז׳ ימים ממעת לעת דממעת לעת חוזרת אי אתחיל לאחר ז׳ ימים מהשתא· קמ״ל אינה מונה אלא משעה שראתה: ג׳· אבל הלכה כר״א· לאו ר׳ יהושע קאמר לה אלא סתם מתני׳ היא דקאמר׳ לה: ד׳ · הכי גרסינן מניקה עד שתגמול את בנה קתנה בנה למניקה גמלתו או מת נסמאה מעת לעת דברי ר׳ מאיר וחכ״א די׳ שעתן· ודברי רבי מאיר אכולהי וקאמר מניקה עד שתגמול את בנה ואפי׳ מניקה והולכת ארבע וחמש שנים ואם אינה מניקה אלא שנתנה בנה למניקה או גמלתו או מת אפי׳ בתוך כ״ד חודש מטמאה מעת לעת· קסבר דם נעכר ונעשה חלב· וחכ״א די׳ שעתה כל כ״ד חודש בין מניקה ובין שאינה מניקה כל כ״ד חודש די׳ שעתה לאחר מיכן מטמאה מעת לעת· קסברי יולדת אברי׳ מתפרקין ואין דמיה חוזר עד כ״ד חודש· והכי תניא בתוספתא מניקה שמת לה בנה בתוך כ״ד חודש מטמאה מעת לעת לפיכך אם מניקתו והולכת אפי׳ ארבע וחמש שנים די׳ שעתה ד״ר מאיר ר׳ יוסי ור״ש אומרים די׳ שעתה כל כ״ד חודש לפיכך אם מניקתו והולכת אפילו ארבע וחמש שנים אין לה אלא כ״ד חודש· והכי מייתי לה בגמרא: ו׳ ·· ואם ראתה הראשונה מאונס· תניא בתוספתא ואיזהו מאונס פיהקה וראתה קפצה וראתה הכתה בעלה וראתה נשאת משא כבד וראתה זהו אונס:

פרק ב׳: ג׳ · **איזה** אחר וזמן פדי שתרד כו׳ · כלומר איזה אחר אחר וזמן שאחר וזמן אותיום טמאין מספק ופטורין מקרבן וקאמר איזה אחר אחר וזמן שלא תטמא עוד את בועלה כדי שתרד מן המטה ותדיח פני׳ וזהו אח״כ שנחלקו עליו ר״ע וחכמים· והכי מפרש לה למתניתין בגמרא

בגמרא משום דקשיא לי׳ תוספתא דתניא בכדי שתושיט ידה תחת הכר טמאין מספק ופטורין מקרבן ואם שהתה בכדי שתרד מן המטה ותדיח פני׳ וכן כששהתה מעט לעת נחלקו ר״ע וחכמים: ד׳ · או תמשמש לאור הכר · מסקינן בגמרא אימא תבדוק לאור הכר: ו׳ · אם אינו מטמא כו׳ מטמא משום משקה · כלומר משום מעיינות הנדה כמו רוקה ומימי רגלי׳: לא כך ולא כך · לא משום כתם ולא משום מעיינותי׳:

פרק ג׳: ב׳ · אדומים · אכולהי אשערה ואקליפה ואעפר ואיבחושי׳ שהיו אדומים: כמין דגים וכו׳ · שיש ארבעה מיני שרצים המפורשין בתורה · שרץ העוף ושרץ המים ושרץ הארץ הן שכים את שפרים ורבים ואת שאינן פרים ורבים כגון תולעים ודומיהם שנבראי׳ מן האדמה · וכולן שנויין במשנה דגים הן שרץ המים שכל שבמים נקראי׳ דגים · וחגבי׳ הן שרצי העוף · שקצים הן שרץ האדמה שפרים ורבים · ורמשים הן אותן שאין פרים ורבים · והבי תניא בת״כ לכל שרץ אין לי אלא אותן שפרים ורבים שאינן פרים ורבים מנין ת״ל הרומש על הארץ ·

פרק ד׳: מטמאין משכב תחתון כעליון · אפי׳ עשר מצעות זו ע״ג זו מטמאין המשכב התחתון כעליון ששוכב עליו: מפני שהן בועלי נדות: ובכשותים שנו: והן יושבת על כל דם ודם · ולא קתני שהן · דתרתי קתני מפני שהן בועלי נדות משום שיום שפוסקת בו זיבה מונה למנין שבעה דסברי מקצת היום ככולו ואכן שבעה בקיים שלמים בעי׳ ועוד שהן יושבת על כל דם ודם ומשלימות דם אדום לדם ירוק שאם רואה דם ירוק מתחלת למנות שבעה ימי נדה ואם רואה באותן הימים דם אדום משלימי׳ לדם ירוק ומדם אדום ליכא שבעה: ג׳ · בש״א כרוקה וכמימי רגלי׳ · דגזור אטו יולדת בזוב והיינו דקתני סיפא ומודים ביולדת בזוב ומאי נפקא לן מיני׳ אי מודי ב״ש אלא סיפא לגלויי רישא והיינו טעמא דב״ש דאמרו כרוקה וכמימי רגלי׳ משום גזירה דיולדת בזוב ומטמא לח וכיכו מטמא יבש דעבוד רבנן הכיר׳:

פרק ה׳: ג׳ · מטמאה בזיבה וכו׳ · כאן שנה ג׳ מיני טומאות טומאת זיבה היוצאת מן הגוף · וטומאת נגעים שעל הגוף וטומאת מת שהיא טומאת מגע: כחתן שלם · שהחתן דרך להתאבל עליו מאד וקאמר שעל התינוק מתאבלין בכל דיני אבלות כמו שמתאבלין על חתן גמור: ד׳ · וחייבין עלי׳ משום א״א · אם בא אחר על היבמה הזו שהיא בת ג׳ ויום א׳ והיבם בא עלי׳ חייב משום א״א שקנינו קנין גמור · אבל בן ט׳ שנים ויום אחד שבא על יבמתו דקתני סיפא קנאה לא קתני חייבין עלי׳ משום א״א שאין קנינו קנין גמור לחייב עלי׳ משום א״א כדקתני סיפא ואינו כותן גט עד שיגדיל: לטמא משכב תחתון כעליון · שאפילו עשר מצעות זו ע״ג זו מטמא משכב התחתון כהעליון ששוכב עליו: ה׳ · ונסקלת על ידו · וקשיא רישא גבי תינוקת כמי ליתני ובהמה נסקל על ידה · שאם בא עלי׳ בהמה נסקל על ידו · ונראה לי דתנן (סנהדרין דף נ״ד) אם אדם חטא בהמה מה חטאה אלא לפי שבאת לאדם תקלה ע״י לפיכך אמר הכתוב תסקל ד״א שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויאמרו זו היא שנסקל פלוני ע״י · בעי רב המנונא (שם נ״ה) ישראל הבא על הבהמה בשוג מהו. תקלה וקלון בעינן והכא קלון איכא תקלה ליכא א״ד קלון אע״פ שאין תקלה · וא״ר יוסף ת״ש דתנן בקטנה בת ג׳ שני׳ ויום אחד ואם בא עלי׳ א׳ מכל העריות מומתין ע״י ואפי׳ בהמה והא הכא דקלון איכא תקלה ליכא וקתני מומתין ומשנינן כיון דמזידה היא תקלה נמי איכא ורחמנא היא דחס עלה ואמר רבא ת״ש בן תשע שנים ויום אחד פוסל את הבהמה ונסקלת על ידו והא הכא תקלה ליכא וקתני נסקלת ומשנינן כיון דמזיד הוא תקלה נמי איכא ורחמנא הוא דחס עילוי׳ עלי׳ דידי׳ חס רחמנא אבהמה לא חס רחמנ׳: וקשיא לן וכי מאחר דמשני׳ בקטנה כיון דמזידה היא תקלה נמי איכא מאי הדר רבא ופשיט לה מקטן בקטן נמי ל״ש · ונראה לן קסבר רבא האי שינויא דקטנה דיהויא בעלמא הוא דאיכא למימר ואם בא עליה א׳ מכל עריות דקתני היינו חוץ מבהמה דקטנה לאו מזידה הוא כדאמרינן בעלמא פתוי קטנה אונס וא״כ מדעתה עשתה היא כמפותה והוי אונס והיינו דפשיט לה מקטן דקתני בהדיא ונסקלת על ידו ומשני כיון דמזיד הוא תקלה נמי

איכא · והשתא איכא למימר מתני' דלא קתני בקטנה ובהמה נסקל על ידה משום דלא פסיקא לי' דאיתא הואיל ופתוי קטנה אונס היא איכו נסקל אבל בקטן ודאי נסקלת דזכר לא אנוס דאין קישוי אלא לדעת : ז · פגה בוחל וצמל · שהאשה כל זמן שהיא בבית אביה נמשלת כתאנה והיינו דכתיב כוצר תאנה יאכל פרי' אביה שנוצרה אוכל פירותי' מציאתה ומעשה ידי' ומוכרה · ופירותיה הן כתאנה שנלקטין מעט מעט ואין לקיטתן כאחת כך אבי' אוכל פירותי' מעט מעט מה שמוצאת וזה שעושה ומרוחת מעט מעט ומוכר אותה לשנה ונוטל שכר שנה או שנתים וכשהיא בבית בעלה נמשלת כגפן שנאמר אשתך כגפן פורי' וכמו שהגפן איכו אלא לפירות כך אשה איכה אלא לבנים והיינו וזהגן נפיל בבתוליהן כגפנים · נמצא ד' ומנים באשה קטנה נערה ובוגרת וכשהיא נשואה נקראת על שם בעלה אך בתוספות ה"א אשה על שם איש שאם הוא חכם נקראת היא חכמה בעלה עשיר הוא נקראת עשירה חסיד נקראת חסידה · נקב"ה סימן · נער"ה קטנ"ה בוגר"ת ה"א : ח · איזהו סימני · סימני נערות · דתנן (ר"פ דלקמן) בא סימן התחתון עד שלא בא העליון · מכדי סימן התחתון ודאי סימני נערה דסימן התחתון נבוגרת ליכא אי אמרת בשלמא סימן העליון נמי בנערה היינו דקתני בא התחתון עד שלא בא העליון אלא אי אמרת העליון בבוגרת מאי בא תחתון עד שלא בא העליון פשיטא דסימני נערה מקיי סימני בוגרת קאתי : ט · בן כ' שנה כו' והוא סרים · זה הכלל עד בן י"ג שנה ויום אחד אפי' אם הביא שתי שערות אינן אלא שומא והרי הוא קטן לכל דבר ואפי' אם נשארו אותן השערות שהביא לפני י"ג ויום אחד עד לאחר י"ג ויום אחד אינן אלא שומא · בן י"ג שנה ויום אחד אם הביא ב' שערות הרי הוא כגדול לכל דבר לא הביא ב' שערות אע"פ שנראו בו סימני סרים הרי הוא כקטן לכל דבר עד שיהא בן עשרים שנה · בן כ' שנה הביא שתי שערות אם נראו בו כל סימני סרים בידוע שהוא סרים והרי הוא גדול למפרע מי"ג שנה ויום אחד ואילך לא נראו בו כל סימני סרים אף ע"פ שיש בו מקצת סימני סרים הרי הוא כגדול מיכאן ולהבא ועד כ' הוא כקטן · לא הביא ב' שערות אם נראו בו אפי' מקצת סימני סרים בידוע שהוא סרים והרי הוא כגדול למפרע מי"ג שנה ויום אחד לא נראו בו סימני סרים כלל ולא הביא ב' שערות הרי זה כקטן עד שיעברו רוב שנותיו שהוא ל"ה שנים ויום אחד · ואם הוא בן ל"ה ויום אחד אע"פ שאין בו לא סימני סרים ולא ב' שערות בידוע שהוא סרים :

פרק ז · ג' מבין ישראל ומבין הכותים · כלומר כתמים הנמצאים בעיר שישראלים וכותים דרין בה ואין שם נכרים · ר"מ מטמא חוששין שמא של כותים נדות הן שנחשדו הכותים על כתמיהם וחכמים מטהרי' שלא נחשדו הכותים על כתמיהם ותולים בדם חיה ובהמה : ד · טהורין · שחזקת בנות ישראל מצניעין כתמיהם שלא יטמא אדם בהן : חוץ מן הנמצאי' בחדרים · שמא הצניעו שם : ובסביבות בית הטמאות · שמחזיקין אותו בטומאה ואין הולכין שם טהורין חוששין שמא זרקו לשם : ה · פרעות · קוצים וברקנים יוצאים מן הגדר כדפרישן בהלוו :

פרק ח' : עקבה הוא כף הרגל הנוגע בקרקע כשעומדת · ופעמים שהוא כנגד המקור כשיושבת וכופפת את רגלי' תחתי' ויושבת עליהם הוא כנגד המקור :

פרק ט' : ה' · תחת הפנימית כו' · פריך בגמרא מ"ש רישא דלא מפליג ומ"ש סיפא דמפליג א"ר אמי במשולבות · ופי' רש"י רישא במשולבות שהן תכופו' ודבוקות יחד וסיפא בשאינן דבוקות · ואכן לא מסתבר לן לאפלוגי בכה"ג מאחר דשכבי בהדדי מ"ש התכופות ומ"ש אינן תכופות · ותו מ"ש סיפא דקתני נמי בדקו שתים ומצאו טהורות ומ"ש רישא דלא קתני אלא בדקה אחת ומצאה טמאה ולא קתני נמי בדקו שתים ומצאו טמאות הן טמאות והשלישי' טהורה · אלא רבי אמי הכי קאמר סיפא במשולבות שהן סובבות בבת אחת והיינו דמפליג בין נמצאת תחת הפנימית ובין נמצאת תחת החיצונה ובין תחת האמצעית ורישא בזו אחר זו דומיא דחלוק דבזו אחר זו ואח"כ כשעמדה השלישית נמצא דם במטה כולן טמאות והיינו נמי דלא קתני בדקו שתים ומצאו טמאות הן טמאות והשלשי' טהורה כדא"ר יהודה אמר רב אר רישא והוא שבדקה עצמה בשיעור וסת ולא יותר משיעור

משיעור וסת הלכך בדקה אחת מהן משכחת לה בשיעור וסת כגון שבדקה האחרונה סמוך לעמידתה מן המטה אלא בדקו שתים לא משכחת לה בשיעור וסת אפי' בשתים האחרונות דמתני' באחר שכמצא אדם על המטה עמדו ובדקו והדם הא כמצא אחר שעמדה השלישית והא מפסקא שכיבה דשלישית ועמידתה בין עמידה דאמצעית לבדיקת' וליכא טפי משיעור וסת: ז׳. חלוקת כפש שכחלקה מנפשה דלומר מעצמה ולא בידי אדם וכן פירשו הגאונים: יא׳. נשים בבתולהן כגפנים. כללא קא כייל ברישא לפרושי טעמא דב"ה דפרקא דלקמן. דתנן ב"ה אומרי' עד שתחי' המכה ולא תליכן לדידהו בימים כי היכי דתלו ב"ש בד' לילות ולא תליכן כמי בשינוי מראה למימר כי אשתנו דמיה למראה אחר' פסקי דם בתולי' מיכה והתחיל דם נדה. להכי קא כייל כללא ברישא נשים בבתוליהן כגפנים יש גפן שיינה אדום ויש שיינה שחור כך יש אשה שדם בתולי' שחור ויש שדם בתולי' אדום הלכך סימני' מראה בדמים לאו כלום הוא שדם בתולין עצמן משתנין. ויש שיינה מרובה ויש שיינה מועט כך יש אשה שדם בתולי' מרובה ויש שדם בתולי' מועט הלכך לב"ה ימים לא מעלין ולא מורידין אלא עד שתחי' המכה. ואתא ר' יהוד' וקאמר כיון שהכשים משתנין דם בתולים לטהר מכלן שמא אותו האשה אין לה דם בתולי' כלל ודם כדה הוא וקמפרק לה משום שכל גפן יש לה יין כך כל אשה יש לה דם בתולי' ושאין בה יין ה"ז דורקטי דור קטוע שאין לה לא דם כדה ולא בתולי' ואם אין לה דם בתולי' דם כדה כמי אין לה:

פרק י': ג'. ר' יהושע אומר אין להם אלא יום ראשון ושביעי בלבד. קסבר מדאורייתא היא בחזקת טהרה אלא רבכן הוא דגזור ולא גזרו אלא אימים שלא בדקו עצמן.

מידי דהוה אנזיר שהלך לבית הפרס אין עולה לו אותו היום למנין ואין סותר את הקודמין כדתנן בנזיר (פ"ז ג') משום דמדרבכן הוא לא סתר את הקודמין ועולין לו הקודמין למנין ה"כ הואיל ומדרבכן הוא אע"ג דימי' שבכתי' שלא בדקו אין עולין להן מ"מ אינו סותר את הראשון ועולה הוא לו: ו'. הראשונה כו' מערה מים לפסח. אבל במים שבכלי אסורה ליגע שהיא טבולת יום ארוך כדכתיב בכל קודש לא תגע ואע"ג דמים חולין הן ואין טבול יום פוסל את החולין חולין שנעשו על טהרת הקודש כקדש דמי לטמא קודש גמור וטבול יום מטמא משקה קודש ה"נ מטמאה את המשקין לטמא את הפסח שהוא קדש כשידיח בהמים את הפסח. ולערות המים היא מותרת ולא חיישינן איגזא איכא משקה טופח על הכלי דאין משקה הנפסל בטבול יום מטמאה כלי כדתנן (פרה פ"ח ו') כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה חוץ מטבול יום. ומשקה שהיא תחלה מטמא כלי כדאמרי' בכמה דוכתי אבל משקה שנפסל מטבול יום אינו מטמא כלי: חזרו לומר ה"ה כמגע טמא מת לקדשים. כלומר ואסורה לערות מים לפסח שהיא כמגע טמא מת לקדשים שהוא ראשון וחוששין שמא יש משקה טופח על הכלי והיא שהיא ראשונה עושה את המשקה טופח תחלה ומשקה טופח חוזר ומטמא את הכלי והכלי את המים שבתוכה ומים שבתוכה את הפסח כשידיח בהן. דכל שסופו לקדשים כגון זה שידיח בהמים שבתוך הכלי את הפסח עשאוה כמגע טמא מת. ויהא בכלי דאיכא למיחש למשקה טופח הוא דאיכא מע"ה אבל בכלי כגוב דליכא למיחש למשקה טופח מערה. דאין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה או ממשקה שהוא תחלה. וב"ש אומרים אף כטמא מת שהוא אב הטומאה ואפי' בכלי כגוב איכה מערה. ובגמרא הכי גרסי' מערה אין כוגע לא אלמא חולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמי סיפא חזרו לומר ה"ה כמגע טמא מת לקדשים אין לחולין לא אלמא חולין שנעשו על טהרת הקדש לאו כקדש דמי. ולא גרסי' אימא סיפא. דלאו קושיא היא וסיפא לא קסתיר לה לרישא אלא פרושי הוא דקאזיל וקמפרש רישא וסיפא ותרויהו חדא היא. והכי קאמר מדקתני מערה מכלל דכוגע לא אלמא חולין שנעשו על טהרת הקדש כקדש דמיא לענין קודש גמור. דמטמאה במגעה המים והמים יטמאו הפסח כשידיח בהן. וסיפא קתני ה"ה כמגע טמא מת לקדשים לקדשים אין לחולין לא אלמא לאו כקדש דמי אלא היכא דסופן לקדשים כגון הכא שידיח בהן את הפסח אבל היכא דאין סופן לקדשים הן עצמן לאו כקדש דמיין למימני בהו שלישי ורביעי

 כי

כי היכי דמוכין בקדש וכדתנן בטהרות (פ"ב מ') וחולין שנעשו ע"ג קדש ה"א כחולין וכדפרש' ההם דהוא לענין עצמם בשאין סופן ליגע בקדש · והא דאמרי בגמרא מחכי' אבא שאול היא לאו אסקלא וכריא דלעיל קאי אלא מלתא באפי נפשה היא דמתכיתין אבא שאול היא ואבא שאול פליג אדרבי מאיר וחכמים דפרה (פי"א ד') :

סליק מסכת נדה

מסכת מכשירין

פרק א משקין שמאין כו' ושלא לרצון · הכא במשקין של זב וזבה כגון רוקו ומימי רגליו שטמאים מחמת עצמן דאי במשקין שנטמאו מאחר שלא לרצון היכי משכחת לה הא משקין כמי לא מקבלי טומאה אא"כ חשב אותן והו"ל תחלתו לרצון ותחלתו לרצון כל משקה מכשיר : ג · המרעיד את האילן · להשיר ממנו משקין : וכפלו על חברו · שהמשקין כפלו על אילן אחר וכן בשוכה שהרעידה להשיר ממנו משקין וכפלו המשקין על חברתה : ותחתיהן זרעים · או תחתיהן זרעים שהרעיד את האילן או את השוכה להשיר מהן משקין ותחתיהן זרעים או ירקות המחוברין לקרקע וכפלו המשקין על אותן הזרעי' והירקות דכולהי כפול המשקין על המחובר לקרקע : בש"א בכי יותן · אע"פ שנפלו המשקין בעודן מחוברין לקרקע הרי הן בכי יותן : ובה"א אינן בכי יותן · קסברי ב"ה אין משקה מכשיר עד שיפול בתלוש · כדתניא בתוספתא המרעיד את האילן להשיר ממנו משקין וכפלו על תלושין שבו ועל מחוברין שתחתיו בית שמאי אומר בכי יותן ובית הלל אומר על התלושין בכי יותן ועל המחוברין אין בכי יותן : א"ר יהושע כו' תמה עצמך כו' רבי יהושע אכולהי מתניתין פליג דתכן להשיר ממנו משקין היוצאין בכי יותן ואע"ג דלא ניחא לי' בהכי משקין כלל אלא שיושרו מן האילן ויצאו לאבוד ואתא ר' יהושע וקאמר תמה עצמך אם יש משקה טמא בתורה עד שיתכוון ויתן בידים אבל נפלו לא שנאמר וכי יתן ורבנן הוא דגזור טומאה בנפול היכא דקא מכוון לנפילה וניחא לי' בהכך משקין דליפול היכא דצריך ליה אבל הכא דלא צריך לי' להכך משקין כלל לא : ד · רי"ו אומר אף התחתון טהור גרסינן :

פרק ב · בא במים שאיבין כו' : זה הכלל כל זיעה הבאה מחמת המים טמאה וכל שלא מחמ' המים טהורה · והיינו טעמ' דכולהי · ד · הטורף כו' תני' בתוספת' הטורף את גגו והמכבס את כסותו אימתי יודע אם רבו גשמים או לאו אם בתחלה היה מנטף גסות · ועכשיו הוא מנטף טיפין עבות ר' יהודא אומר בתחלה הי' מנטף טיפים חתוכות ועכשיו יורד טפה אחר טפה : ה · אם יש בה רשות רוחץ שה מיד · דסתמא בשבילו הוחם ואע"פ שידוע לו שהוחם בשבת מותר שהוחם בשביל הרשות וכ"פ הרמב"ם · והיינו דקתני סיפא גבי ירק אם יש בה רשות לוקח מיד שבשבילו הובא · והא דאמרינן בגמ' שיש לו עשרה עבדים הואיל ויש לו עשרה עבדים אדם חשוב הוא להחם בשבילו · דליכא למימר הואיל ויש לו הרבה עבדים סתמא הוחם אחר השבת שעושים מהר דא"כ גבי ירק מאי איכא למימר מה לי אחד המביא מ"ל עשרה שמביאים : ז · מצא בה תינוק מושלך כו' תניא בתוספתא מצא בה תינוק מושלך מחצה למחצה מטילין עליו שני חומרים ר' יהודא אומר אם היתה שם גוי' אחת או שפחה אחת היא חשודה להשליך : י · אם רוב מכניסין לבתיהן פטור · כדתנן במעשרות (פ"א מ') בד"א במוליך לשוק אבל במוליך לביתו אוכל מהם ארעי עד שהוא מגיע לביתו : דמאי · כלו' ספיקא הוא ולא דמי לשאר דמאי : יא · ושל רביעית על של חמישית · ל"ג דבשתיהם מעשר שני · וא"כ גרסי' משום דאין מעשרים משנה על שנה :

פרק ג לרבנן הכל בכי יותן אפי' הצד שאינו כנגד המים שנתלחלחו מאותן שכנגד המים · ולר"י שכנגד המים בכי יותן דניחא ליה וכל שאינו כנגד המים אינו בכי יותן אף על פי שנתלחלחו

שנתלחלחו מאותן שכנגד המים לא ניחא ליה דאי הוה ניחא ליה הי' מניחן בשני שקים ע"ג המים ותהא כולה כנגד המים: ב · חבית שהיא מלאה פירות · תניא בתוספתא א"ר יוסי בד"א בשל חרס אבל בשאר כל הכלי' אינן שואבין וכלי אבן הרכים הרי הן ככלי חרס: ה · המטנן כו': הכי גרסינן המטנן בטיט הנגוב אם יש בו משקה טופח בכי יותן ואם לאו אינו בכי יותן רש"א בין כך ובין כך אינו בכי יותן · ור"ש אכולהי מתני' פליג כדתניא בתוספתא דר"ש פליג אמרבץ את ביתו דתניא המרבץ את ביתו במים ונתן בו שיבולין וטננו אם יש עליהן משקה טופח הרי הן בכי יותן ואם לאו אינו בכי יותן רש"א אע"פ שיש עליו משקה טופח אינו בכי יותן וטעמא דר"ש משום שאינו מתכוון לטנן אלא לרבץ את ביתו: ה"ג המרבץ את גרנו אינו חושש שמא הי' בו חטי' וטננו · ובהא אפילו רבנן דפליגי עלי' דר"ש מודי' דלרבץ גרנו קא מכוון וכן בעשבים מודים כדתניא בתוספתא מודים חכמים לר"ש במרבץ את גרנו שאינו בכי יותן ובמשכים להביא פסולות אם בשביל שיש עליו טל ה"ז בכי יותן ואם בשביל שלא יבטל ממלאכתו אינו בכי יותן: רי"א א"א שלא לשמוח כו' · ר"י לטעמי' דאמר גבי פרה (פ"ב ד) רי"א אם העלהו פסולה ואם מעצמו כשרה · דכל דממילא לאו כלום אא"כ עשה מעשה: ז · רי"א אי אפשר כו' · אלא אם עמד והדיח באדם · באדם עיקן ובבהמה טמאה לעולם טמא · ובתוס' גרסי' איפכ' דר"ש בן אלעזר אומר המים העולין ברגלי אדם לעולם טמאים רי"א ייס העולים ברגלי בהמה טמאה לעולם טמאים והיינו דמתניתין:

פרק ד · ב · אפילו אב הטומאה אינו בכי יותן · דאין משקה מקבל טומאה אא"כ חשב עליהם · והא דתנן בריש מכילתין משקים טמאים מטמאים לרצון ושלא לרצון · הא פרישנא לה התם במשקים דזב וזבה: ואם נער בכי יותן · אע"פ שאינו צריך להמים · דומיא דהמרעיד את האילן להשיר מהם משקים דפ"ק · בכי יותן הוא דהוי אבל טמויי לא מיטמאי אוקימנא לה בגמרין במנער בכל כחו בבת אחת הא שותתים ויורדים מטמאים בשעת פרישתם: ד · בש"א ישבר · שאם יערה כשילפם מן הקרקע יהיו שאובים: ובה"א יערה · הואיל ואינו מגביהם מהקרקע אלא מטה על צדה ומערה אינם שאובים: ה · הכתוין והנפין אינם בכי יותן · ה"ה מה שבתוכה אינם בכי יותן וקתני הכתוים והנפים משום סיפא דפליגי בכתוים ובנפים: נטלה לשפכה אלו ואלו מודים שהם בכי יותן בפ"ק דשבת (ד' י"ב) אמרינן אלא לסיפא עריבה שירד כו' · וחכרים כמה מילין אלא ה"ג אתם ערבה שירד הדלף לתוכה אינו בכי יותן הניחה שירד הדלף לתוכה מים הכתוים והנפי' אינם בכי יותן ושבתוכה ה"ז בכ"י · ובתוס' כתבו ושבתוכה ה"ז בכי יותן · אין זה במשנה אלא שהש"ם מדקדק מדנקט הכתוים והנפים אינם בכי יותן משמע הא שבתוכה הרי הן בכי יותן ולדעתין לאו מדיוקא דמתני' אלא בפירוש קתני לה בסיפא ולאו כי לישנא דאייתי בגמרא דהכי אורחא דתלמודא למייתי מתני' מאי דצריכא ליה בקצרה · ומייתי רישא בירד לתוכה אינו בכי יותן · לב"ה לעולם אינו בכי יו' אף מה שבתוכה ואפילו נטלה לשפכה · ובסיפא מייתי ושבתוכה ה"ז בכי יו' מדקתני סיפא נטלה לשפכה אלו ואלו מודים שהם בכי יו'. ולאו דוקא נטלה לשפכה דאי משום דנטלה לשפכה מ"ש רישא דפליגי ב"ה ומ"ש סיפא דמודי אלא סיפא לאו משום דנטלה לשפכה אלא משום דהניחה ואפילו לא נטלה לשפכה לב"ה נמי מה שבתוכה בכי יו' ובכתוים ונפים הוא דפליגי ב"ה ונטלה לשפכה דקתני איידי דתני רישא נטלה לשפכה דפליגי ב"ש וב"ה קתני נמי סיפא דהכא מודי בנטלה לשפכ' והשתא הא להדיא קתני מתני' סיפא דמה שבתוכה לב"ה נמי בכי יו': ו · הנוגעים בקופה טמאים · דניחא ליה במים שסביבות הקופה שתודח הקופה: ט · הממלא בקילון עד ג' ימים טמאים · ואפי' ידוע שנגבו טמאים עד ג' ימים ולאחר ג' ימים אפילו ידוע שלא נגבו טהורים ור"ע פליג וקאמ' בנגבו ולא נגבו תליא מלתא ולא בג' ימים שאם ידוע שנגבו מיד טהורים ואם ידוע שלא נגבו אפילו עד ל' יום טמאים ומודה ר"ע לת"ק בסתם דעד ג' ימים כדתניא בתוספתא: י · ולא יקיפם אלא בידים טהורות בלבד · מילי מילי קתני ולא יקיפם אפילו בידים טהורות שיצאו מים טמאים הבלועים מהם ויטמאו את מי הגשמים שחשבן כשהוציאם שירדו עליהם · ולא יטלטלם ולא יגעם אלא בידי' טהורות

שאם

שאם יגע בידים טומאות יטמא את מי הגשמים מחמת הידים: רש"א אם היו לאין כו'. קסבר ר"ש מי פירות מבטלים למים טמאים ברוב והמשקים שמחמת עצמם הם כמי פירות כדתניא בתוספתא ר"ש או' כו' טהורים מק"ו ומה אם מי גשמים שהם עלולים לקבל טומאה הרי הם מטהרין ברוב מי פירות שאין עלולים לקבל טומאה אינו דין שיטהרו ברוב א"ל לא אי אמרת בגשמים שהם מטהרי' את הטמאים תאמר במי פירות שאין מטהרים את הטמאים:

פרק ה והי' לפניו נהר אחר. דוקא נהר אחר אבל באותו נהר כל הנהר הוא לרצון שאין כוונתו דוקא לטבול במקום זה וכל מקום אותו הנהר הוא לרצון. והכי תניא בתוספ' הטביל בים או בנהר אע"פ שהפליג יותר ממיל הרי הוא בכי יו' עבר בנהר אחר או שדחהו חברו או שירדו עליו גשמים ורבו טהרו שניים את הראשונים: דחהו חברו לשכרו וכן לבהמתו. שדחם שלא בכוונה טהרו שנים: ואם כמשחק עמו. שדחהו לנהר בכוונה לשחוק עמו ה"ז בכי יו' אע"ג דאיהו לא חשב על המים שעליו מ"מ ע"י מעשה יכול להכשיר אפילו פירות חברו וה"ה להחשיב את המים שעל חברו: ב. העושה צפור במים. שעושה בקנה צורת צפור במים: הכתוזים ואת שבה. שפקג' אינם בכי יו' דלא ניחא במים שבקנה ובכתוזים: ג. רש"א בכי יותן. דומיא דמרעיד את האילן להשיר ממנו משקה דריש מכילתין (פ"א ב'): וחכ"א אינו בכי יו'. דלא ניחא ליה כלל דבלאן כדי שיכנבו: ד. רע"א לעומקו בכי יו' דניחא ליה במים שברושם הקנה לידע כמה עמקו אע"פ שהמי' התחתונים מהרושם לא ניחא ליה הואיל ואי אפשר הוי כמים שאחורי הדלי שא"א למלאות שא א"כ יהיה מים אחוריו ומכשרי כדתנן רפ"ד ה"כ א"א לראות למעלה בקנה שיהיה רושם למעלה של א"כ יש למטה והכי תניא בתוספתא: ה. זרק אבן לבור כו'. הכתזין בכי יותן גרסי' ואת שבאבן טהורים. דניחא ליה בכתזים שבהם יודע אם יש בו מים ובמים שבאבן לא ניחא ליה דהא יודע בכתזים: ו. שהוא מתכוון שינאו עם הצואה. ודמיא למרעיד את האילן להשיר ממנו משקים דריש מכילתין והלכה כר' יוסי שהוא היה שלאח ובקי בו:

פרק ו': שיש להן מעשה. בירושלמי ריש תרומות אמר ואיזו מעשה שלהן ר' חונא אמר בתפוש בהן בטל ותכינן תמן הורידה חש"ו אע"פ שחשב שיודחו רגליה' אינן בכי יותן שיש להם מעשה ואין להם מחשבה ואיזו מעשה שלהם א"ר חונא במשפשף בהם במים. והוא מתני' דשלהי פ"ג דמכילתין: ב. וכי מ"מ טמאו מפני משקה הפה. אר' יהוד' פליג דקמפליג בין לחי' ליבשים א"ל ר"מ וכי מ"מ טמאו מפני משקה הפה. שדרך להתיר קשר האגודות בפה וכטמאו ממשקה הפה ומ"ל לחי' מ"ל יבשים. ור' יהודא סבר כלום מתירן אלא ביבשים מבחוץ ולחים מבפנים מתירן בפה ומהפך את שמבפנים לחוץ ואת שמבחוץ לפנים כדי שיתלחלח כולו אבל בלחים גם מבחוץ אינו מתירו ואין בו משקה הפה כלל. והכי אמרי' בירושלמי דדמאי פ"ה דטעמא דר"מ דמטמא משום משקה הפה משום דמתירן וקושרן בפיו להפך שבפנים לחוץ ושבחוץ לפנים. דאמר התם ר' יונה בעי וכר' מאיר מעשר מכל קלא וקלא דתכינן תמן א"ר מאיר וכי מ"מ טמאו מפני משקה הפה כמה דתימר תמן דרך אגודה ליתור והיא קשורה בפיו ברם הכא דרך אגודה ליתור והוא נותן מה שבפנים לחוץ ומה שבחוץ לפנים: ג. כל הדגים בחזקת טומאה. מפני שמנער את הרשתות ומפיל המים על הדגים ולאחר מותן עודן המים עליהן ומתכשרו ויד טמאין ממשמשין בהן ומתטמאי: חתיכות אחות שמי הרבה לאחר שיוצא מן המים וקודם שימות ויחשב אוכל מתנגב מן המים שנפלו עליו מהרשתות הלכך טהור: כל הכיר בחזקת טומאה. דחיישי' שמא נפלו עליהם רוב מים. אבל אם ידוע שלא נפלו עלי' רוב מים טהורה. והאי תנא ר' שמעון היא דאמר גבי עצים (ספ"ד) אם היו לאין והסיקן ורבו המשקין היוצאין אהם כו' טהורים דמי פירות מבטל ולכך ע"ה נאמנים עליהם לומר שלא נפלו עליהם רוב מים. חוץ משל דגה ומפני שהן מפקידי' אותה כו' הלכך אינו נאמן על הדגה מפני שמפקידי' אותה אצלו וחיישי' איתא נפל עלי' רוב מים אצל ע"ה הנפקד והוא אינו יודע: ראב"י אומר בו מים כ"ש טמא. פליג בתרתי קסבר לא בעי' רוב מים אלא אפי' כ"ש טמא דכיר אינו מבטלו וע"ה

וע"ה אינו נאמן עליו הואיל ובכ"ש מתטמא: ה׳ מי רגלים בין גדולים בין קטנים · בין של אדם גדול בין של אדם קטן: לדעתו ושלא לדעתו · אמי רגלים קאי: והמוהל כשמן כו׳ רמ"א אע"פ שאין עמו שמן · ואזדו לטעמייהו דתנן בטהרות (פ"ט) והמוהל היוצא מהם טהור נגמרה מלאכתן הרי אלו מוכשרין המוהל היוצא מהם ר"מ מטהר וחכמים מטמאי׳ אר"ש לא נחלקו על המוהל היוצא מן הזתים שהוא טהור וע"מ נחלקו על היוצא מן הבור שר"מ מטהר וחכמים מטמאי׳ · ובהא פליגי ת"ק סבר מוהל עצמו הוא משקה ובמוהל עצמו פליגי ר"מ ורבנן אם נגמרה מלאכתן ור"ש סבר מוהל עצמו אינו משקה ואפי׳ נגמרה מלאכתו דכ"ע טהור כי פליגי ביוצא מן הבור לפי שא"א בלא נצוצי שמן ולהכי רבנן מטמאין בנגמרה מלאכתן וסתם מתני׳ ר"מ ות"ק דהתם היינו ר"מ דהלכה · וג׳ מיני מוהל מהן קודם שנגמרה מלאכתו ד"ה טהור כדקתני רישא דהתם המוהל היוצא מהן טהור היוצא מן הבור בין לר"מ לבין לר"ש חכמים מטמאי׳ לא נחלקו ר"מ ור"ש אלא אם נגמרה מלאכתו ועדיין לא יצא מן הבור לר"מ בזה חכמי׳ מטמאי׳ ולר"ש טהור · והיינו דאמרי׳ בשבת בפ׳ חבית דתניא רבי יעקב אומר מוהל הרי הוא כמשקה ומה טעם אמרו מוהל היוצא מתחלה טהור לפי שאינו רוצה בקיומו רש"א מוהל אינו כמשקה ומה טעם אמרו מוהל היוצא מעיקל בית הבד טמא לפי שא"א בלא נצוצי שמן מאי בינייהו א"ב דאתא בתר איצצתא · כלומר ר׳ יעקב סבר כת"ק דטהרות שמוהל ה"ה כמשקה ומה טעם אמרו כלומר הא דתנן בטהרות המוהל היוצא מהן טהור לפי שאינו רוצה בקיומו כלומר שעדין לא נגמרה מלאכתו שהוא רוצה עדין ליקח עוד כדקתני בטהרות ורוצה להניח שם עוד מה שיקח עד שיתרככו גם אותם שיקח ובתוך כך יתקלקלו הפירות האלו ולכך אינו רוצה בקיומו · ורש"א מוהל אינו כמשקה ומה טעם אמרו כלומר שמודה ר"ש במוהל היוצא מן הבור שחכמי׳ מטמאי׳ וקאמר מפני שא"א בלא נצוצי שמן · וקאמר מאי בינייהו קודם שנגמרה מלאכתו לכ"ע טהור ולאחר שנגמרה מלאכתו שהוא יוצא מן הבור לכ"ע טמא ומשני דאתא בתר איצצתא אותם שנגמרה מלאכת׳ שאינו רוצה ליקח עוד ואינו יוצא מן הבור בהא פליגי ר׳ יעקב ור"ש כדקא פליגי ת"ק ור"ש בטהרות והיינו נמי פלוגתייהו הכא דר"ש סבר שאין המוהל יוצא מידי שמן שא"א בלא נצוצי שמן ור"מ סבר אף ע"פ שאין עמו שמן שהמוהל עצמו הוא משקה ומכשיר אף בלא שמן: ואין לנו כיוצא בו · שיהא אדם מטמא כבשר ובשיעורו:

סליק מסכת מכשירין

מסכת זבים

פרק א׳: הרואה · בש"א כשומרת יום כנגד יום · מודי׳ ב"ש שהוא עצמו אינו אלא כבעל קרי והוא טובל ואוכל את פסחו לערב כדקתני בתוספתא אלא לב"ש משכבו ומושבו וכן המסיט את הראי׳ תולין שאם יראה עוד ראי׳ טמא משכבו ומושבו והמסיט את הראי׳ למפרע ולב"ה אם יראה עוד המסיט את הראי׳ השני׳ טמא והמסיט את הראשונה טהור וכן משכב ומושב שבין ראשונה לשני׳ טהור כדתניא בתוספתא: ראה אחת ובשני הפסיק כו׳ · תניא בתוספתא אר"ע לא נחלקו ב"ש וב"ה על הרואה שתים או אחת מרובה כשתים ובשני הפסיק ובשלישי ראה אחת שהוא זב גמור על מה נחלקו על שראה א׳ בראשון ובשני הפסיק ובשלישי ראה שתים בש"א זב גמור ובה"א כו כשהי׳ ר"ע מסדר הלכות לתלמידי׳ אמר כל מי ששמע כו׳ אמר לפניו ר"ש משום ר"א בר׳ יהודה איש ברתותא לא נחלקו ב"ש וב"ה על שראה אחת בראשון כו׳ שאין זה זב גמור על מה נחלקו על הרואה שתים או א׳ מרובה כשתים ובשני הפסיק ובשלישי ראה א׳ א"ל לא כל הקופץ משתבח אלא הנותן את הטעם א"ל ר"ש כך אמרו ב"ה לב"ש מה לי כשראה שתים בתחלה וא׳ בסוף ומה לי כשרא׳ א׳ בתחלה וב׳ בסוף א"ל כשראה א׳ בתחלה וב׳ בסוף ביטל יום הטהור את הראי׳ ויש בידו שני ראיו׳ כשראה שתים בתחלה וא׳ בסוף הואיל ונזקק לספירת שבעה ביטל הראי׳ את יום הטהור ויש בידו

שלש

שלש ראיות חזר ר"ע להיות שונה כדברי ר' שמעון: ב · בש"א סותר ב' ימים שלפניו · הואיל והוחזק לזיבה חיישי' עד תלתא יומי לנתוחי זיבה דסבר כל שלשה ימי' הראשונים אי איפשר בלא נתנוחי זיבה: רי"א הרואה בשני סותר שלפניו · אף לב"ה מפני שהוחזק לזיבה אי איפשר בשני בלא נתנוחי זיבה: ר"ע אומר כו' · הכי גרסי' שבש"א סותר את שלפניו · ולא גרסי' ב' ימים שלפניו דהא ברואה בשני נמי פליגי:

פרק ב': ב'. הרהר אף שלא ראה · ראה אף שלא הרהר גרסינן · דגירסא דהרהר עד שלא ראה ראה עד שלא הרהר משמע דתרוייהו בעינן ראה והרהר אלא דלא שאני בין הרהר קודם עד שלא ראה ואח"כ ראה ובין ראה קודם עד שלא הרהר ואח"כ הרהר · ואם כן אמאי חשיב להו לשני דרכים הואיל ותרויהו בעינן הכי תרתי דרכים חדא הוא דהוי אם הרהר באשה וראה אותה אלא דל"ש הרהור קדם ל"ש ראי' קדמה · הלכך גרסי' אף והיינו דחשיב להו לשני דרכים הרהר לחודי' אף שלא ראה או ראה לחוד אף שלא הרהר: ר"ע אומר אפי' אכל כל מאכל · ולת"ק במאכל המביאו לידי זיבה דוקא כדתניא בתוספתא זב תולין אותו במאכל וכל מיני מאכל דר"ע ר"א בר' פנחס אומר משום ר"י בן בתירא החלב והגבינה ובשר שמן ויין ישן וגריסין של פול ובצים ומורייס מרגילין לדבר זיבה והיינו במאכל דת"ק דמתני': ג · הרואה קרי כו' · בגמרא דנזיר (ד' ס"ו) אמתני' דתנן התם שכבת זרע טמאה קא שקיל. וטרי התם למאי ואמר רב אדא בר אהבה לומר שאין תולין בה וקאמר התם ס' רב פפא קמי' דרבא למימר איידי חולשא הוא דחזי וגרסי' התם א"ל רבא והתנן כו' עד מתני' דנזיר הי' שמואל ולא נהירא לן כולהי גירסא וכן קראי דמייתי התם דקמיפלגי נמי לא ברירא מאי משמע מהכי קראי · אלא הכי גרסי' התם א"ל רבא והתנן גר שנתגייר מטמא מיד בזיבה אין לך חולי גדול מזה אלא תנאי היא דתנן הרואה קרי אינו מטמא בזיבה מעת לעת ר' יוסי אומר יומו במאי קמפלגי בדשמואל דאמר שמואל כתיב לפנות ערב ירחץ במים וכתיב כבא השמש יבא אל תוך המחנה מלמד שהקרי פוטר בזיבה יומו ומ"ד מעת לעת דכתיב מקרה לילה ומ"ד יומו הא כתיב מקרה לילה א"ל אורחא דקרי למיתי בליליא · הדין הוא גירסא והכי פירושא אין לך חולה גדול מזה פי' ומפני מה מטמא מיד בזיבה הא חולה הוא ותנן דבחולה טהור ומשני תנאי היא דתניא ש"ז כל מעל"ע פי' כל מעת לעת שראה בתוך המעל"ע תולין כל המעת לעת מן הראי' על הקרי ואינו מטמאה בזיבה כל מעל"ע של קרי ור' יוסי אומר יומו שאין תולין אלא מה שראה באותו יום שראה קרי דהיינו אם ראה קרי בבקר אינו מטמא בזיבה כל היום: כתיב לפנות ערב ירחץ כו' וכתי' כבוא השמש פי' כיון שכבר כתב שלא יבא אל המחנה אלא כבא השמש וא"כ ל"ל למכתב שיטבול לעת ערב מאי נפקא מינה בזה אם יטבול לעת ערב או קודם דהא עיקר הקפדה הוא שלא יבא לתוך המחנה ולבר כתיב וכבא השמש כו' אלא ע"כ דאגב אורחא נשמע עצה טובה מזה שלא יטבול עד לעת ערב כי מחמת הראייה שראה כבר הוא עלול לראות ושמא יראה עוד יצטרך לטבול עוד פעם אחרת לכן לא יטבול את עצמו עד לפנות ערב ושמעינן מינה דהרואה קרי הוא עלול לראות עוד עד לעת ערב ולכן תלינן בו הזיבה כל אותו היום מחמת שהוא עלול לקרי · ומ"ד מעל"ע דריש מקרה לילה פי' אף אם ראה קרי בתחלת הלילה לא יטבול עד לפנות ערב והוא מעל"ע כמנא שמעינן שהוא עלול מעל"ע · פריך ומ"ד יומו הא כתיב מקרה לילה א"ל אורחא כו': כלב שאכל כו' ג' ימים מעת לעתי נקיט רישא דמתני' דאהלות (פי"א ז') ועיקר קאי אסיפא · דהתם דתנן ר"י בן בתירא אומר בעופות ובדגים מעל"ע. דהכא כל הכי דמעל"ע קא חשיב ואתי אבל ג' ימים איכא טובא:

פרק ג' הרי אלו טמאים מדרס · איידי דמתמוטט אימא כרע הטהור את הזב והז"ל כתלה הזב על הטהור ועל בגדיו ויטמא לבגדים מדרס שעשאן משכב ומושב.: על הכבש · מעלה שעולין בה: ועל הדלת · שעשוי' על פי ארובה שבין בית לעליה והיא שוכבת ומנעת · דמי' דכבש וקורה: ב חוץ מן הטוחנים ברחים של יד · ה"ה של חמור כדתניא בתוספתא פורקים מן החמור או טוענין בזמן כו' · בהא נמי ר"ש מודה דבזמן שמשאם כבד טמאים כדתניא בתוספתא מודה ר"ש בשנים

בשני' שהיו טוחנין ברחי' של יד או של חמור או טוענין בזמן שמשאן כבד בגדי טהור טמאין: וכולן טהורין לבני הכנסת · משאן קל דקתני טהורין לא שנו אלא לבני הכנסת שאוכלין חוליהן בטהרה אבל לאוכלי תרומה אפי' משאן קל טמאין דחיישי' אימא הכריע הטהור על הטמא:

פרק ד': נוטלת עריבה כו' · כגון שנשאה הנדה עם הטהורה כדפי' מהר"ס וכי הא דפרקא דלעיל פורקין מן החמור כו': זב שהקיש כו' טהור · שכחה יפה ולא נפל מכח היקשו אלא מכח הרעדה: ב · אע"פ שהוא עשוי בחבלים · ואינו קבוע בכותל אלא מחובר לו בחבלים נ"מ הו"ל נפל מכח הרעדה וטהור: ועל הים · הוא תיבה של עץ שהקמח נופלת ומתקבץ לתוכה לאחר שנטחן קאס"טין בל"א: אצטרובל הוא המקום שהאבנים של רחים של מים קבועין בו ושל יד נקרא חמור ושל זתים נקרא סאה: ג · על הדלת · שבכותל הבית: על המסיט גרסינן · והוא עץ הקבוע בכותל ובו תקוע המקל של רחים של יד ונקרא מסיט על שם ששם מתמועע המקל כשטוחנין: ועל הקלת · הוא התיבה שבה נותנין התבואה לטחון קא"ס בל"א: ועל הדלת · שבקורות שבארובה · כדאמרן בפרקא דלעיל: ר"נ ור"ש מטהרין באלו · קאמר בגמרא ברעדה דכ"ע טהורין מחמת כחו דכ"ע טמאין כי פליגי ברעדה מחמת כחו: ד · זב שהי' מוטל כו' לרבנן טהורין · תניא בתוספתא זב שהי' מוטל על חמשה כסאות לרבנן כולן טהורין שאין א' מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה טמא מפני שרובו נשא עליו: עומד על ב' כסאות טמא גרסינן: רש"א אם רחוקין זה מזה טהורין · אם הי' קרובין דכ"ע טמא דזימנין נשען אהאי וזימנין אהאי והוי כישן ספק שנהפך דטמא כ"פ ברחוקין שאינו יכול לעמוד לא על זה ולא על זה אלא על שניהן ואזדו לטעמיהו דתנן גבי שבת (שבת פ"י מתני' ה') לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים חייבין ור"ש פוטר דעושה כולה מלאכה בשבת חייב והעושה מקצת מלאכה פטור וכן שנים שעשאוה פטורין אלא הואיל וזה אינו יכול וזה אינו יכול קסברי רבנן דחייבין דהו"ל כל אחד כעושה כל המלאכה הואיל וחברו אינו יכול לעשותה בלא זה ור"ש פוטר קסבר אע"פ שאין היחיד יכול לעשותה אם עשאוה שנים פטורין · וה"נ האי בשא אינו יכול לישא את רובו של זב והאי אינו יכול הלכך רבנן לטעמי' דסברי התם חייבין דכעושה כל אחד כל המלאכה הוי ה"נ כנושא כל כסא רובו של זב דמי הואיל ואידך כסא לא מצי כמי בלאו האי כסא ור"ש לטעמי' דפטור התם דהוי כ"א כעושה מקצת מלאכה וה"נ כל חדא וחדא כנושא מקצת הזב וטהורין ממדרס: ה · כרע הזב כו' · גירסא דגרים רש"י עיקר דגרים הכא כרע הזב טמאין כרעו הן טמאין ובסיפא גרסינן הזב בכף מאזני' ואוכלין ומשקין בכף שני' כרע הזב טמאין כרעו הן טהורין · דכל שהזב מסיט אותו כדין הנישא ע"ג הזב שבין משכבות ומושבות ובין אוכלין ומשקין הכל טמא כדתנן לקמן (פ"ה ב') ומה שהטהרה מסיטה את הזב כדין הזב נשא עליו שאין טמאין אלא משכבות ואדם כדתנן לקמן · הלכך הכא במשכב ומושב כנגדו כרע הזב טמאין טומאה קלה דהוי ראשונים כדין הנישא ע"ג הזב דהוי ראשון · כרעו הן טמאין טומאת מדרס כדין משכבו ומושבו של זב דמטמא בתלה כדתנן (ספ"ב) · וקתני לשון רבים כרעו הן לאפוקי מדר"ש דאמר במרובין טהור קמ"ל אפילו אחד לא יכול להכריעו ונצטרפו כולן והכריעוהו טמאין ובאוכלין ומשקין בכף שני' כרע הזב טמאין טומאה קלה והוו ראשונים כעליונו של זב שנישא ע"ג הזב דמטמא אפי' אינו ראוי למשכב ומושב · כרעו הן טהורין דכל שהזב נישא עליו אין טמא אלא הראוי למשכב ומושב ואדם: ובמרובין טהור · ר"ש לטעמי' דאמר בזה אינו יכול וזה אינו יכול כ"א מקצתי' קעביד כדאמרן לעיל: ו · הכי גרסי' זה חומר בזב מבמת שהזב עושה משכב כו': ולא גרסינן הכא וחומר במת מבזב ובסיפא הוא דגרסינן חומר במת שהמת מטמא כו': ז · שמשענת הסוס על רגליו · שהסוס עומד לרביצה שכחו הוא ברגליו ויכול לרוץ מהרה וידיו אינו אלא כמסייע ומסייע אין בו ממש הלכך אפי' נתן תחת רגל אחד טמא שאינו יכול לעמוד על רגל אחד והוי זה אינו יכול וזה אינו יכול וטמא כת"ק דר"ש. ומשענת החמור על ידיו שהחמור עומד למשא והוא אינו יכול לרוץ כלל שכחו בידיו הלכך יכול לישא משאות הרבה יותר מן הסוס שכח המשא הוא בידים וכח המרוצה ברגלים ורגלי החמור אינן

אלא כמסייע ואפי' כאן תחת יד אחד טמא שאינו יכול לעמוד על יד אחד: ישב על קורת בית הבד לא כנגד הכלים שבעקל דכנגדו טמא משום אבן מסמא אלא ישב בצדו ומחמת כובד הזב נכפפת קורת בית הבד ומסיט הכלים שבעקל וטמאין משום מושבו מפני שכובד הזב עליהן והוי כאלו ישב עליהן:

פרק ה': האי פירקא איכלל בי' כולהי כללי דטומאה הפיך בה דכולא כללי דטומאה בה: המסיט את הזב. זהו טומאת משא האמורה בכל מקום ובכל מקום ששנינו נושא לאו דוקא נושא את הטומאה אלא מכניעו והיינו מסיט היינו משא. שכל שהטהור מסיט את הטומאה נקרא משא והזב מסיטו הוא הנקרא היסט. שהטמא מסיט את הטהרה. ונושא ונישא ששנינו לקמן הוא בלא היסט שאינו מכניעו שהוא ע"י אבן מסמא והוא אבן מסמא האמורה בכ"מ כדבעינא למימר קמן. ומסיט את הזב דתנן לא שנו אלא באדם אבל שאר דברים המסיטין את הזב טהורין כדתניא בתוספת' אין לך דבר שאין בו רוח חיים שמטמא בהיסט ואין דבר מסיט את הטמא מטמא אלא שיש בו רוח חיים כלומר שאין מסיט אלא בדבר שיש בו רוח חיים הוא שיסיט. וכל טומאות המסיטות את הטהרה טהורין חוץ מן הארבעה הזב המסיט וזבה ונדה ויולדת ומטמאין בהסיטן כל דבר שניקטין על ידיהן: והנוגע בזב או הזב נוגע בו והמסיט את הזב או הזב מסיטו מטמאין בגדי' או כלים שנוגע בהן בשעת מגעו או בשעת ההיסט. והוא באדם אבל שאר דברים אין בהן טומאת בגדים: והידים להיות שניות. כרבנן דפליגי עליה דר"ע בריש פ"ג דידים דאמרי אין הידים תחלה לעולם: בחמשה דברים חמור אדם מכלים שכל המסיט את הזב טהור חוץ מן האדם. וכל שהזב מסיטו או נישא ע"ג הזב ע"י אבן מסמא טמא טומאה קלה שהוא ראשון חוץ מן האדם שבשעת היסט מטמא בגדים ונעשה אב הטומאה לטמא אוכלין ומשקין להיות תחלה כמו אם הוא תחת הזב. ובכל דבר לא חלוק בשעת מעשה מאחר פרישתו חוץ מן האדם שבשעת מעשה מטמא בגדים והוא אב הטומאה. וכל שתחת הזב שאין ראוי למשכב ומושב טהור חוץ מן האדם שבשעת מעשה מטמא בגדי' ולאחר פרישתו מטמא א' ופוסל אחד. וכל הנושא ונישא ע"ג משכב טהור ואפילו ראוי למשכב תחת המשכב טהור שאין משכב עושה משכב ואדם טמא: כל המטמא בגדי' מטמא שאר כלים במגע ובשעת טומאתו חוץ מאדם וכ"ח: ב. כל הנישא כו' וכל שהזב נישא עליו כו'. האי נישא ע"ג הזב והזב נישא עליו הוא בלא היסט כדקא מפרש ואזיל כיצד אצבעו כו' ובין ע"ג הזב ובין תחת הזב אפי' מפסיקין כמה דברים ואינו מניעו כלל כמו ע"י אבן ותחת הכדבך דקתני והוא אבן מסמא האמורה בכ"מ בין שהטומא' תחת האבן או ע"ג האבן מטמא כל גוונא דתנן הכא. ואין אבן מסמא נוהג אלא בזב וזבה ונדה ויולדת ומצורע ומשכב ומושב ומרכב. וה"ה היסטו של זב שהזב מסיטו או המסיט את הזב אף ע"פ שאין נושאין ונישאין הרי הן כנושא ונישא כדאמרן בפירקא דלעיל שהזב מסיטו כדין הנישא ע"ג הזב שטמא הכל אפי' אוכלין ומשקין ודברים שאין ראוין למשכב ומושב. והמסיט את הזב דינו כדין הנושא אותו והזב נישא עליו שאין טמא אלא אדם המסיט ומשכב ומושב ע"י כף מאזנים כדתנן בפירקא דלעיל (גם) (והכא תני אלא נושא ונישא אבל היסט לא קתני משום דבעי למיתנא סיפא כל הנושא ונישא ע"ג המשכב טהור חוץ מן האדם והתם נושא ונישא דוקא אבל היסט דמשכב לא מטמא שאם המשכב מסיט את האדם טהור שאין היסט אלא בזב וסיעתו כדתניא בתוספתא שאין מטמא בהיסט אלא שיש בו רוח חיים ולאפוקי משכב ומושב ומרכב אע"ג דמטמאין בנושא ונישא. ולאו כל דבר שיש בו רוח חיים מטמא בהיסט אלא זב וסיעתו בלבד כדאמרן לעיל). כל הנישא ע"ג הזב. אע"פ שאינו ראוי למשכב ומושב: כיצד אצבעו כו'. ברישא קמפרש אדם שאינו חלוק בין ע"ג הזב בין תחת הזב: הטהור מלמעלן. כל הטהור משמע אבל מקצת הטהור קא פליג ר"ש ואמר מקצת טהור על הטמא טהור וקתני הטהור כל הטהור אליבא דכ"ע: הטמא מלמעלה והטהור מלמטה. ה"ה דאפי' מקצת טמא על מקצת טהור טמא לכ"ע אלא משום סיפא דמשכב ומושב דאי מקצת טהור על המשכב ומקצת טמא על המשכב טהור' כדתנן בפירקין: ג. כל הנושא ונישא כו' גרסינן ולא גרסינן מפני שאמרו: והאי כל הנושא ונישא כמי ע"י אבן מסמא נושא שהטהור

תחת

תחת האבן והמשכב מלמעלה וכישא שהמשכב תחת האבן והטהור מלמעלה שהמשכב אינו מטמא באבן מסמא לא מלמעלה ולא מלמטה אלא האדם : חוץ מן האדם · וה"ה אם אדם מסיט את המשכב טמא : ע"ג הנבלה טהור · שאין הנבלה מטמא באבן מסמא : חוץ מן המסיט · זהו המשא האמורה בכ"מ והוא המניע את הנבלה טמא ואף שאינו נושאו אלא שהסיטו בקנה או בכף מאזנים · ומסיט אינו מטמא אלא אדם כדתניא בתוספתא שאין דבר מסיט את הטמא מטמא אלא שיש בו רוח חיים וכדאמרן לעיל · בריש פירקין : רא"א אף הנושא : פשטא דמתני' דר"א מחמיר ואמר אף הנושא בלא היסט אלא ע"י אבן מסמא נמי וקסבר נבלה נמי מטמא באבן מסמא ונושא בלא מסיט או מסיט בלא נושא טמא אלא · דבגמרא מחמת קושיא מגיה למתניתין · וגריס רא"א והוא שנושא ומקיל דסבר מסיט אינו מטמא אלא כשהוא נושא ג"כ שהנבלה היא למעלה מהאדם אבל הסיטה בקנה או בכף מאזנים טהור לר"א ונושא לחוד שהוא ע"י אבן מסמא דכ"ע טהור בנבלה · ואדם בזמן שהוא מסיט · קא פריש הכא אדם משום דהמאהיל טמא הכל קתני במסיט אדם דוקא : ה · הכי גרסינן הטמא על מקצת המשכב והטהור על מקצת המשכב טמא כמצאת טומאה נכנס' לו ויוצאת ממנו במיעוטו מקצת טמא על המשכב כו' · שהטומא' נכנס' להמשכב מהטמא שנשען עליו אפי' במיעוטו של משכב וכן יוצאת ממנו לטמא הטהור שנשען על מקצתו אבל אין נכנס' ואין יוצאת עד שיהא רובו של טמא ורובו של טהור נשען עליו : ככר של תרומה כו' גרסינן ולא גרסינן וכן · וקמ"ל שאין המשכב מטמא באבן מסמא בין מלמעלן בין מלמטן : וכן באבן המנוגעת · קמ"ל שאין אבן המנוגעת מטמא באהל לא כשהוא מאהיל על אותו דבר או אותו דבר מאהיל עליו אלא כשדבר אחר מאהיל על שניהם טמא שזוהי ביאה האמורה בתורה ר"ש מטמא בזו · קסבר אבן המנוגעת מטמא באהל כמת שמטמא בכגון זה : ז · במשכב ומושב · במשכב ומושב של כל הני דחשיב של זב וזבה ונדה ויולדת ומצורע שכולן מטמאין במו"מ כדתניא בתוספתא הנוגע במו"מ של זב וזבה נדה ויולדת ומצורע מטמאין ב' ופוסלין' אחד אחד הנוגע ואחד המסיט וא' הנושא וא' הכישא ומסיטו אין בהם והא דאמרינן בפסחים אדרבה זב חמור שמטמא במשכב ומושב ובהיסט לא גרסינן במשכב ומושב אלא בהיסט גרסינן דמצורע נמי מטמא במו"מ והכי תניא בת"כ : אחד הנוגע ואחד המסיט · ולא קתני נמי נוגע בו ומסיטו משום משכב ומושב ומצורע שאין מטמאין בהיסט כשהן מסיטין את הטהרה וכן לא שייכא במשכב ומושב נוגע בו שאין בהן רוח חיים : ח · הנושא את הנבלה · מי חטאת שיש בהן כדי הזיי' ונבלה אלו השנים מטמאין במשא לטמא בגדי' אבל במגע אין מטמאין בגדים אבל שאר טומאות המטמאין בגדים אפי' במגע מטמאין בגדים ומרכב שוה למי חטאת ונבלה שאין מטמא בגדים במגע אלא במשא אלא שמרכב חמור לטמא באבן מסמא דהיינו נושא וכישא : הנושא את הנבלה · היינו מסיט וקתני הנושא כדאמר בכולהי גמרא משא אלא היכא דתני נושא וכישא דהיינו אבן מסמא קרי ליה מסיט והיכא דלא תני נושא וכישא קרי למסיט נושא : ט · הכניס ראשו לאויר התנור טהור גרסינן ולא גרסינן וטהור התנור וכן גריס הר"ש דטהור אתנור קאי דגברא הא טמא הוא דהא בבית הבליעה קמיירי : י · ובמי חטאת שאין בהן כדי הזיי' · דאלו יש בהן כדי הזיי' אי אפשר ליגע במים שלא יסיטן ומטמא בגדי' במשא כדתניא בתוספת' הנוגע בכזר נבלה ובכימי מרכב ובמי חטאת שיש בהן כדי הזיי' מטמא שנים ופוסל אחד שאי אפשר לנוגע שלא יסיט פירש מטמא אחד ופוסל אחד בקרן של נבלה ובעץ של מרכב ובמי חטאת שאין בהן כדי הזיי' מטמא א' ופוסל אחד : זה הכלל · וט"ס בתוספתא שהביא הר"ש בריש פירקין דתניא שם כלים הנוגעים בזב כו' מטמאין שנים כו' וגרסינן אדם הנוגע בזב כו' : כל הנוגע בא' מכל אבות כו' · קתני נוגע אבל מסיט שהוא משא אף הדבר עצמו אינו נטמא אלא האדם כדתניא בתוספתא דאייתינן בריש פירקין ובת"כ · וכן הנושא וכישא של משכב ומושב ומרכב אין טמא אלא אדם כדאמר בת"כ דאין משכב עושה משכב וכדתנן בפירקין : זה הכלל נושא שהוא הנושא את הטומא' ע"י אבן מסמא אינו נוהג אלא בשמנה טומאות בזב וזבה ונדה ויולדת ומצורע ומשכב ומושב ומרכב · אלא שבמו"מ ומרכב אין טמא הנושא אלא האדם ובאידך משכב ומושב ואדם · וכן במסיט את הטומאה ·

וכישא ע"ג הטומאה ע"י אבן מסמא נוהג ג"כ בשמנה אלו אלא שבמשכב ומושב ומרכב אין טמא הכישא ע"ג אלא האדם שאין משכב עושה משכב ואינך מטמאי' בכל דבר הכישא ע"ג אבל היסט אין מטמא אלא בזב וזבה ונדה ויולדת בלבד שכל הטומאו' המסיטות טהור חוץ מאלו : ואדם המסיט נוהג אף בשאר טומאות כדקתני הכא ובפ"ק דכלים :

והא לך כללי טומאה נקוט האי כללא בידך : ששה טומאות יש נוגע בטמא · או שטמא נוגע בו המסיט את הטומאה והיא משא האמורה בכ"מ · או שהטמא מסיטו והוא היסט · והנושא · והכישא אפילו ע"י אבן מסמא ; הנושא והכישא אינו נוהג אלא בשמנה טומאות זב וזבה נדה ויולדת ומצורע ומשכב ומושב ומרכב אלא שהכישא בזב וזבה ונדה ויולדת ומצורע בכל דבר הן והנושא אותן אין טמא אלא האדם והראוי למשכב ומושב · ובמשכב ומושב ומרכב בין נושא בין כישא אין טמא אלא האדם ובשאר כל הטומאות אין נושא וכישא כלל שהוא ע"י אבן מסמא : והיסט שהטומא' מסיטו דינו כנישא שנוהג בכל דבר ומסיט דינו כנושא : ההיסט שטומאה מסיטו אינו אלא בארבעה בזב וזבה נדה ויולדת · ומסיט את הטומאה בזב וזבה נדה ויולדת ובמצורע ובמשכב ומושב ומרכב ובזובו של זב וברוקו ובשכבת זרעו ובמימי רגליו וכן מעיינות של מצורע וכן של זב זבה ונדה ויולדת רוקם ומימי רגלם ודם נדתם נבלה ומי חטאת שיש בהן כדי הזיי' והמת כזית מן המת כזית מן הנצל מלא תרווד רקב ועצם כשעורה ורביעי' דם ורביעית דם תבוסה · וארץ העמים ובית הפרס ואבר מן החי אף ע"פ שאין עליו בשר כראוי וכן אבר מן החי בבהמה ובכולן אין טמא אלא אדם בלבד : והמסיט בכולן מטמא בגדים וכן היסט שהטומאה מסיטו ונושא וכישא באותן שהן מטמאין מטמא בגדים · ואין מטמא בגדים אלא אדם בלבד ודוקא בשעת מגעו חוץ מן המת וכלים הנוגעים במת ומאהילים על המת אפילו לאחר פרישתן מטמאין בגדים : כל המטמא בגדים מטמא כל הכלים בין שעליו בין שאינן עליו ודוקא במגע שנוגע בהם בשעת טומאתו חוץ מכלי חרס ואדם שאינן מיטמאין הימנו · וכל המטמא בגדים בשעת מגעו הרי הוא כאב הטומאה וכל הנוגע בו הוא ראשון לבד ידים שאין נעשין תחלה לעולם · ולאחר פרישתו ממטמאיו הוא ראשון ועושה שני ואין מטמא כלי' כלל שאין כלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה בלבד או ממשקין דרבנן · המשקין לעולם ראשונים חוץ ממגע טבול יום שאינן אלא פוסלין ולא מטמאין בין בתרומה בין בקדשים ; הנוגע נוהג בכל הטומאות חוץ מנבלת עוף טהור שאין מטמא אלא בבית הבליעה ומטמא את האדם לטמא בגדים בשעה שהוא בבית הבליעה וכן שורף את הפרה ופרים אינן מטמאין אלא המתעסק וכן השעיר אינו מטמא אלא המשלחו וכן תרווד רקב וכיוצא שהוא פרוד : באלו הנוגע מטמא בגדים · בזב ובזובה בנדה ויולדת ומצורע ובזובו של זב ורוקו וש"ז ומימי רגליו וכן של מצורע וכן של זבה נדה ויולדת במשכב ומושב במת וכזית מן המת ורביעית דם ורביעית דם תבוסה ועצם כשעורה וארץ העמים ובית הפרס וגולל ודופק ואבר מן החי וכלי' הנוגעים במת לבד כלי חרס שאין כ"ח נעשה אב הטומאה וכן אוכלין ומשקין אין נעשין אב הטומאה לעולם · האדם אע"פ שמטמא בגדים מ"מ אינו נעשה כמת אלא כלים בלבד ודוקא הנוגעים במת וכל הפורשת ממנו ; משכב ומושב ומרכב אף לאחר פרישתן ממטמאיהן הן אב הטומאה לטמא אדם וכלים לטמא בגדים וכן מעיינותיהם של זב וסיעתו הן אב הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים אבל כלים הנישאין ע"ג הזב וכן שהזב מסיטן אף בשעת קבול טומאתן אינן אלא ראשונים ואינן מטמאין אדם וכלים : אבל השרץ וש"ז ומי חטאת שאין בהן כדי הזיי' אין בהן טומאת בגדים כלל וכן בטומאת מת חוץ מכלים וכל הנזכרים ; אין חילוק בין שעת מגעו לאחר פרישתו אלא אדם:

סליק מסכת זבים

פרק

פרק א׳ · **מקרצות** כו׳ · והא דלא חשיב כמי חלות בהדיהו בחד בבא · משום דחלות במכנס ע״מ להפריש הוא דפליגי ב״ה ואמרי אינו חבור אבל מכנס ע״מ שלא להפריש מודי כדקתני סיפא ובמקרצות וככרות אפילו מכנס ע״מ שלא להפריש קא סברי ב״ה דאינו חבור · תדע דקתני סיפא חלות ע״מ שלא להפריש וכל הנך בבי בגוונא דמודי ב״ה ולא קתני כמי מקרצות וככרות ע״מ שלא להפריש בהדיהו מכלל דמקרצות וככרות אפי׳ ע״מ שלא להפריש כמי פליגי ב״ה : ה · השעורה כו׳ בזמן שאינן קלופי׳ · טהורים אם נגע בקליפה אינו חבור ולא כטמאה השעורה והכוסמת וכל הנך · והוי דומיא דכולהי פירקא דקמיירי לענין חבור · והכי תניא בתוספתא המכנס חלות בין להפרישן בין שלא להפרישן פרשו ואח״כ נשכן כפשלות במכין מוסיף עליהן האורז וגריס של טפיח בזמן שאין קלופין רש״א אף פולין הגמלוכין כיוצא בהן טהורין באב הטומאה ואצ״ל בטבול יום דר״מ וחכ״א טהורין בט״י וטמאין בכל הטומאות מוסיף עליהן האורז וגריס של טפוח בזמן שהן קלופין והתבלין והשכוכיות חבור בט״י ואצ״ל בכל הטומאות · משמע דכולא חד טעמא משום חבור :

פרק ב׳ · ג׳ · **המקפה** של תרומה כו׳ שנגע טבול יום במקצתן כו׳ · אפילו לא נגע אלא במקצת השום והשמן פסל כל המקפה וכל השום והשמן אפי׳ מה שבצד השני של המקפה · דשום ושמן בטיל לגבי מקפה של תרומה והוי כאלו כולו תרומה וכולו אחד : המקפה של חולין כו׳ · לא בטיל המקפה לגבי שום ושמן ולא הוי המקפה כאלו הוא תרומה ואין ט״י יכול לפסלה ואפי׳ נעשית על טהרת תרומה אין ט״י פוסל חולין שנעשו ע״ט תרומה כדתניא בתוספתא חומר בידים מבטבול יום שפוסלות את החולין שנעשו ע״ט תרומה · והלכך אפי׳ השום ושמן עצמן שהן של תרומה לא פסל אלא מקום מגעו אבל מה שבצד שני של המקפה לא פסל שהמקפה של חולין מפסקת ביניהן : מפני שהוא רוצה בפיזורו · ואפי׳ הן גוש לא הוי חבור שכל שדוכן ניחא לי׳ הפזור : וכן שאר כל הכדוכין שדכן במשקין גרסינן · כלומר בהנך שאני לן בין גוש למפוזר כמו בשום : אבל את שדרכו לדוך במשקין ודכן שלא במשקין והן גוש · כלומר אף על פי שהן גוש הרי אלו כעגולי דבלה שאינו חבור כהרמב״ם וכדתניא בתוספתא עגולי דבלה שנפלו משקין על מקצתה ה״ז קוצה ממנו עובי שלש אצבעות על רוחב מלא קניעה דר״י וחכ״א אין נוטל אלא מקום המשקה בלבד : ד · כל מקום שהילך השמן פסול · ר״א בן יהודה איש ברתותא הוא דאמר מי פירות עושה חבור · דתנן (פ״ג ד׳) עסה שהוכשרה במשקה ונלושה במי פירות ר״א בן יהודה איש ברתותא אומר משום ר׳ יהושע פסל את כולה רע״א משמו לא פסל אלא מקום מגעו : חתיכה וכל העולי׳ עמה חבור גרסינן · ולא גרסינן בדברי ת״ק זה לזה : מעשה קדרה וקטניות גרסינן : ו · חבית שנקבה כו׳ חבית ריקנית שנפלה לתוך בור של יין של תרומה : מן השפה ולפנים · כל היין שנכנס לתוך החבית אם נגע טבול יום במקצתו כל מה שבחבית טמא שהוא חבור : מן השפה ולחוץ · הוא היין שבבור אינו חבור אל היין שבחבית ואם נגע ט״י ביין שבחבית היין שבבור טהור : אפי׳ ע״ג רום קומה · שנקבה החבית לקרקע הבור ויין הרבה צף על פי החבית ונגע כנגד פיה חבור להיין שבתוך החבית : ח : שנקב מבפנים ומבחוץ בין מלמעלן בין מלמטן זה כנגד זה גרסינן :

פרק ג׳ : ג׳ · ר׳ יוסי אומר חוט וכל שנקלף עמו · אפילו מן השפה ולפנים אינו חבור אלא כל שנקלף עמו · וכדתניא בתוס׳ ר׳ יוסי אומר אף מן השפה ולפנים כל שנקלף עמו חבור וכל שאין נקלף עמו אינו חבור :

פרק ד׳ : ב׳ · **לשה** את העיסה · קמ״ל אפילו לכתחילה מותרת ללוש ולא חיישינן שמא תיגע בחלה אחר שתקרא לה שם ופן בעריבה :

סליק מסכת טבול יום

פרק

פרק א': **מרביעית** נותנין לידי' לאחד אף לשנים. אם יש רביעית מים בכלי נותנין אף לשנים ואע"ג דלכל חד בציר ליה מרביעית מ"מ הראשון הואיל ובכלי איכא רביעית מצי שייר לי' מיני' לשני והשני הואיל ואתי משירי טהרה שפיר דמי וכן במחצי לוג כו'. אף על גב דליכא רביעית לכל חד: ר' יוסי אומר כו'. ר"י פליג אשירי טהרה וקסבר רביעית לכל חד בעינן ובתוספתא תנא דלא פליג ר' יוסי אלא לשתי ידיו אבל לידו אחת מודה דשירי טהרה מהני. דתניא ר' יוסי אומר לשתי ידיו צריך שיטול מי רביעית לידו אחת אפילו נטל משירי רביעית כשר: והא דאמריכן בשבת (ד' ס"ב ב') המזלזל בנט"י אמר רבא לא אמרן אלא דלא משא ידי' כלל אבל משא ולא משא ליה לן בה ופירש"י משא ולא משא שאינו רוחץ ומשפשף יפה אלא מעט מים כגון רביעית מצומצם. ולא מיחוורא מאחר דקא משא כי שעורא דרבנן ברביעית מאי משא ולא משא הוא אלא משא ולא משא הוא כגון דמשא מרביעית שלמה ושייר מיני' לשני כי הא דתנן הכא נותנין לאחד אף לשני והיינו משא ולא משא הואיל ולא קיהיב כולא רביעית: מוסיפין על השנים. דתנא רישא מרביעית נותנין לא' אף לשנים ומחצי לוג לשלשה ולארבעה ומלוג לחמשה ולי' ולמאה. קתני הכא אם השניים האלו שנטלו משירי רביעית אם לא הגיעו משירי טהרה עד הפרק. יכולין להוסיף מים אחרים אף שלא באו משירי טהרה ואין בהן רביעית: ואין מוסיפין על הראשונים. אם הראשונים שנטלו מרביעית ומחצי לוג ומלוג ולא נתנו על הידים כל הרביעית ששיירו ממנו לשניים אם לא הגיעו עד הפרק אין מוסיפין עליהן מים אחרים אלא צריכין ליטול שוב מרביעית שלם או משירי טהרה: ב: ואין מצילין מיד כלי חרש גרסינן. כלומר להציל מחמת חוך תוכו: ג. המים שנפסלו משתית הבהמה. מחמת מרירות דמחמת טיט אפילו בקרקע פסולין ומחמת סרחון אין נפסלין משתית בהמה ועוף. וכן אמרי בירושלמי שמעון התימני אמר אם נתכוון גרסי'. דצריך כוונה למלאכה אבל בלא כוונה כשרין: ה. ר' יוסי פוסל בשני אלו. בקוף ובמטה חבית על צדה דלא חשיב להו כח גברא. אבל מודה במניח חבית בין ברכיו דהוי כח גברא. כדתניא בתוספתא ומודה ר"י שמניח חבית בין ברכיו או בין אציליו ונטל שידיו טהורות:

פרק ב': **נטל** לידו אחת משטיפה אחת ידו טהורה ור' מאיר מטמא לשני ידיו משטיפה אחת עד שיטול מרביעית הכי גרסי'. כלומר במקום שצריך ליטול רק ידו אחת ונטל מכלי שיש בו רביעית ולא נתן על ידו כל הרביעית אלא שייר הימנו ולא עשה רק שטיפה אחת ידו טהורה ור"מ מטמא אפי' לידו אחת עד שיתן עליו רביעית שלם או שתי שטיפות. לשני ידיו משטיפה אחת דברי הכל עד שיטול מרביעית כלומר עד שיטול כל הרביעית שלם או אם שייר הימנו יעשה ב' שטיפות. ומשנה ראשונה ששנה מרביעית נותנין אף לשנים בשתי שטיפות. שלשני ידיו צריך או ב' שטיפות או כל הרביעית: ג. נטל את הראשונים ואת השניים חוץ לפרק כו'. שיצאו מן הפרק לחוץ וחזרו ליד טמאין שמים הראשונים נטמאו לפנים מהפרק וכשיצאו חוץ לפרק נשארו בטומאתן והמים השניי' שיצאו אח"כ חוץ לפרק אינם מטהרים את הראשונים שהמים השני' אין מטהרין אלא עד הפרק ונטמאו השניי' בהראשונים וכשחזרו אח"כ ליד לפנים מהפרק טמאה היד מהן. נטל את הראשונים בידו אחת. כפירש הרמב"ם:

פרק ג': ב. **אין** שני עושה שני. אבל מודים חכמים שעושה שלישי לפסול את הקדשים והשתא לרבנן אין הפוסל את התרומה מטמא אלא יד אחת ולקדשים אבל לתרומה אפי' יד אחת איכו מטמא ולר' יהושע דס"ל שני עושה שני מטמא את הידים אפילו הן מאה וכולן שניות לתרומה: אין דנין ד"ת מד"ס. ור"י סבר דנין ד"ת מד"ס וגמר מכתבי הקודש שהשני עושה שני. וד"ס הוא כל שלא נכתב בפירוש בתורה אע"פ שהוא הלכה למשה מסיני. וחכמים דהכא היינו ר"א ור"י אזדו לטעמייהו דטהרות (פ"ח) כדפרישנא התם. והיינו דתנן בנזיר (פ"ז ד') אר"ע דנתי לפני ר"א מה אם עצם כשעורה שאינו מטמא אדם באהל הנזיר מגלח על מגעו ועל משאו רביעית דם שמטמא אדם באהל אינו דין שיהא הנזיר מגלח על מגעו ועל משאו א"ל מ"ו עקיבא אין דנין כאן

מק"ו כשבאתי והרציתי לפני ר' יהושע א"ל יפה אמרת אלא כן אמרו הלכה · ומ"ה בין ר"א לר"י ור"א נמי א"ל אין דנין כאן מק"ו לפי שהיא הלכה · אלא ר"א א"ל אין למדין ק"ו מהלכה כלל ואפי' לא הוה הלכה ארביעית דם · אלא אעצם כשעורה שהנזיר מגלח עליו אין דנין רביעית דם הימנו שאין דנין ק"ו מהלכה וכדאר"א הכא אין דנין מד"ס ור"י א"ל יפה אמרת דבעלמא דנין ק"ו מהלכה כדאר"י הכא אלא כן אמרו הלכה שבפירוש אמרו הלכה על רביעית דם שאע"פ שמטמא באהל אין הנזיר מגלח עליו : ג · רצ"א רצועות תפילין אינן מטמאות כו' · תניא בתוספתא ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש הנוגע ברצועה טהור עד שיגע בקציצה ר' יוסי אומר משום ר"ש הנוגע בקציצה טהור עד שיגע במזוזה · כלומר בפרשיות עצמן : ה · מפי ע"ב זקנים גרסינן :

פרק ד' : ב' · **מפי** ע"ב זקנים גרסינן : ג · אני לא שניתי מסדר השנים · דכתוב בקרא שנה השלישית וכן הששית מעשר עני אבל בכל שאר השנים מעשר שני : נעשים מעשר עני · נעשים משמע שאף אם ספק הוא בידינו נעשים מעשר עני והיינו דא"ל ראב"ע הרי אתה כמהנן כו' שאתה אומר משום ספק נעשי' מעשר עני ודלמא קבעו בה חכמים מעשר שני ונמצאת מפסיד נפשות שקובע אתה את השמים : ד · א"ל ר"ג כו' לא יבא עמוני ומואבי גם דור עשירי · הא דמייתי נמי סיפא דקרא גם דור עשירי היינו משום דבעמון ומואב כתיב עד עולם ובממזר לא כתיב עד עולם · משום דעמון ומואב הוא על דבר אשר לא קדמו והוא אותו הדור שהי' בימי משה בלבד להכי כתיב עד עולם שלעולם: לא יבואו אבל ממזר לא חלוק כלל והיינו דמייתי ר"ג כולא קרא למימר דלעולם הן אסורין :

סליק מסכת ידים

וידים הואיל ואתא לידן אימא בה מלתא דשמעית מיני' דמר · הא דאמרינן בשבת (ק"ח ב') הוא היה אומר יד לעין תקצץ יד לחוטם תקצץ יד לפה תקצץ יד לאזן יד לחסוד' תקצץ יד לאמה תקצץ יד לפי טבעת תקצץ יד לגיגית תקצץ · ופירש"י יד לאמה לא לענין שחרית נקט לה אלא משום דמביא לידי קרי ומשום דתניא בה נמי לטותא דתקצץ תנייה נמי גבי הנך · ולא מיתחזרא למימר דהא לאו דומיא דכל הנך הוא דהנך לענין שחרית הוא דהוי אלא הא נמי דומיא דכל הנך דקמיירי בשחרית קודם נטילה משום סכנה דכל דבר שיש בו נקב סכנה בשחרית קודם נטילה ליגע בפי הנקב והיינו טעמא דכולהי וכן יד לחסוד' הוא הנקב של הגיד שהקיז בו דם ויד לגיגית סכנה לשותיו אם הכניס ידו קודם נטילת שחרית על פי הגיגית והכי נמי יד לאמה יד לפי האמה תקצץ משום סכנה · וכל היום משום קרי מעטרה ולמטה מותר כדאמרינן בעלמא :

מסכת עוקצין

פרק א' : ב' · **והעומד** שהוא מכוון כנגד האוכל · השורש העב שהוא באמצע השרשים הדקין והוא מתעקם והולך · וכשהוא כנגד האוכל אפילו יבש מצטרף וכשאינו כנגד האוכל אפי' לח אינו מצטרף כדקתני סיפא · שורש צנון גדול · שורש גדול של צנון : ו · ר' יוסי אומר אף עוקץ דלעת · מצטרף דחזי נמי לאוכל עם הדלעת כדתניא בתוספתא ר' יוסי אומר עוקץ דלעת טמא מפני שנשלק עמה · ופליג אדרבנן בתרתי דרבנן סברי עד טפח הוי יד ומטמא טפי אפי' יד לא הוי ועד טפח נמי מיטמא ומטמא משום יד אבל אצטרופי לא מצטרף · ור' יוסי ס' אפי' טפי מטפח אצטרופי נמי מצטרף הואיל וחזי למיכל עם הדלעת :

פרק ב' : **כל** זמן שהיא לפני התגר טמאה · דניחא לי' לתגר שיהו אוחזין בנשות כי היכי דלא לטנפי לקשות והוי יד : ב · כל הגלעינין מיטמאות ומטמאות ומצטרפות גרסי' :

לפיכך לא גרסינן : ב"ג וכן הסיאה והאזוב והקורנית ול"ג כגון : ג׳ וכימוק מן האמצע אינו מצטרף · אפילו השלש שמכאן ומכאן אינו חבור הואיל והכימוק מפסיקן · כדתניא בתוספתא כימוק האמצעי והצדדין קיימין אין הצדדין חבור זה לזה :

פרק ג׳ ז׳ · קור הרי הוא כעץ לכל דבר כו׳ · הייני דאמרינן בגמרא דעירובין (ד׳ כ"ח ב׳) ואף ע"ג דקלסי׳ שמואל לרב יהודה הלכתא כוותי׳ דשמואל · משום דסתם מתניתין כרבי יהודה דאמר קור ה"ה כעץ לכ"ד ואמרינן א"ב ברכה :

חסלת חלק ראשון בע"ה כן יזכני ד׳ להשלים חלק שני והוא פי׳ על תוספתא והגהותיו אשר יעדתי להשלים בקרוב :

ברוך ד׳ ואעשיר כי הייתי סניף לארי׳ תנא דבי אלי׳ ובכל כוחי עבדתי והגהתי חבור טהרה הלז ה"ק פלק כהן :

לוח הטעות

דף א׳ עמוד א׳ שורה ו׳ משכב משכבו : ל"ט מטמאין מיטמאין : עמוד ב׳ י"ח טמאו טמאות : ג׳ ע"א מ"א כתר כלי כחר : ע"ב כ"ז לו לה : שורה ל"א משכנדף משכנרף : ד׳ ע"א ל"ג מאורי מאוירו : ה׳ ע"א ג׳ כאוירו כמויר : ע"ב ח׳ כמי כמי הסרך : ו׳ ע"א ט"ו מן מיין : ז׳ ע"א ב׳ ככל ככלי : ע"ב א׳ ומעלה ומעלהו סיכים סיכי׳ כ"ד מהר"ס והר"ס וסריד וסרוד : ט׳ ע"א ח׳ וסופא וסיפא : י"א ע"ב כח הכגע הנוגע : י"ב ע"א מ"א ואיכא דאיכא : ע"ב י"ג משום מתן משום מת : י"ד ע"ב י׳ מהטומאה והטומאה : י"ז ע"ב ל"א דבתים והבתים : כ"ב ע"ב ג׳ חמר אמר : כ"ג ע"א י"ז וודרים וכדרים : ע"ב י"ז מטמא וטמא : כ"ד ע"א לא והט טולין והטלטולין : ע"ב י"א אחד ושתים אחד משתים : כ"ה ע"ב ך׳ והשעטנז ובשעטנז : ך"ו ע"א ל"ז והאמת ובאמת : ך"ט ע"א ל"ז שמוכין שאין מוכין : ל"ב ע"א ו׳ אלא אלו ואלו אלא אלו : ל"ד ע"א ך"ה על אל ך"ו במו כמו : ל"ה ע"ב ך"א ובעמקה ובעוקה : ל"ח ע"א א׳ האחרוכה האחרונה :

מודעא רבא

זאת לדעת כל מקום שנדפס כאן שם עכו"ם גוים כותים או עובדי ע"א קאי רק על אותן האומות שהיו בזמן הבית שנקראים הייד"ן · וכדומה · ומפני שלפעמים קצר המצע נדפסו בראשי תיבות עכו"ם · ר"ת עובדי כוכבים ומזלות · אבל חלילה וחלילה לנו לחשוב על האומה שאנחנו דרים בתוכם וחוסים בצילם שמטיבים אותנו להת לנו מחי׳ בקרב הארץ · והם מאמינים בתורה ובנבואה · והנה אדרבא הזהרנו חז"ל להתפלל בשלומה של מלכות ושרי׳ ואומה ובשלום המדינה שיהיו הכל בהשקט ובטח אמן :